

คณะโบราณคดี หนีแห่งการสังเกตการณ์

โดย

พิเศษ สังข์สุวรรณ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษา ตามระเบียบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)

ของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2514

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้มีวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)

.....

คณบดีคณะโบราณคดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

คำอุทิศ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนดีใดๆอยู่บ้าง ข้าพเจ้าขออุทิศให้คณะ

โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งหมด

และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าก็ขอ

อุทิศให้คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เช่นกัน

ทั้งนี้เพราะวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เขียนโดยข้าพเจ้า ผู้เป็นผลิตผลทาง

การศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยตรง และ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาการทำวิทยานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้าไม่เคยได้

รับการศึกษาเกี่ยวกับวิชานี้มาจากสถาบันอื่นเลย

จึงสมควรและยุติธรรมที่แล้วที่คณะโบราณคดีต้อง

เป็นผู้รับทั้งความผิดและชอบอันอาจเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้.

สารบัญ

		หน้า
คำอูทิท		
บทนำ		1
บทที่ 1	คณะโบราณคดี : ประวัติโดยสังเขป	12
บทที่ 2	คณะโบราณคดี : องค์ประกอบของสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและโครงสร้าง ของสังคม	16
บทที่ 3	คณะโบราณคดี : ความเปลี่ยนแปลง	31
บทที่ 4	คณะโบราณคดี : การบริหารและปัญหาเกี่ยว กับการบริหาร	52
บทที่ 5	คณะโบราณคดี : หลักสูตรและแนวการสอน	65
บทที่ 6	คณะโบราณคดี : นักศึกษา องค์การนักศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษา	80
บทที่ 7	คณะโบราณคดี : บทสรุป	123
ภาคผนวก	คณะโบราณคดี : ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน :	130
บทสุดท้าย		139

จุดมุ่งหมายของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จุดมุ่งหมายที่แน่นอนก็เพื่อที่จะสนอง วิทยาวุฒิของหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) ส่วนเหตุผลที่เลือกเอา หัวข้อนี้ขึ้นมาทำก็เพราะ

1. มีเวลาดังเกตการณ์นานมาก และข้าพเจ้าเองก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม นี้ จึงมีความเข้าใจความเป็นมา ปัญหา และลักษณะต่าง ๆ ของสังคมที่พอสมควร ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้ข้อมูลต่าง ๆ โดยการสังเกตการณ์แบบเข้าร่วมด้วย (participant observation) โดยตรง

2. มีความรู้และข้อมูลในปัญหาต่าง ๆ อยู่มากกว่าที่จะไปเลือกทำหัวข้อทางมานุษย วิทยาอื่น ๆ ซึ่งต้องไปหาข้อมูลและสังเกตการณ์อีกมาก ต้องใช้เวลาและการค้นคว้าวิจัย ที่ความอึกมากมายนัก ซึ่งในข้อนี้ข้าพเจ้าไม่มีเวลาและความสามารถที่จะจัดทำได้ข้าพเจ้า จึงทำในเรื่องที่ข้าพเจ้ามีพื้นฐานข้อมูลและวิชาการอยู่แล้ว

3. เพื่อเป็นการสนองคุณต่อสถาบันแห่งนี้ ที่ได้ให้ความรู้และการศึกษาแก่ข้าพเจ้า มาเป็นเวลา 5 ปี เพื่อที่คำแนะนำและผลจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจมีผลดีต่อคณะโบราณ-คดีบ้าง แม้เพียงเล็กน้อยก็ยังดี

4. เมื่อนักศึกษารุ่นหลัง จะโคจรถึงความเป็นมา, หน้าที่, จุดมุ่งหมาย, และวิธีการ ทำเนิงาน ของสถาบันแห่งนี้ อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับสังคม องค์การของนักศึกษา ในระยะ เวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2514 ขึ้นไปด้วย เพื่อจะได้นำเอาความรู้ทางข้อมูล, ภูมิหลังและ ลักษณะส่วนต่าง ๆ ของสังคมนี้ ไปทำประโยชน์ ในการปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมสังคม ให้ดีขึ้นและมั่นคงขึ้น

การตีความหมายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ "วิทยานิพนธ์คือการแต่งเรื่องตามวิชาที่ตนเรียน มาเพื่อทำปริญญา (thesis) (1)

" Thesis is an essay or dissertation presented by a candidate for an acadamic degree as evidence of his know- ledge as an individual research in a subject" (2)

1. มานิต มานิตเจริญ, มานานุกรมไทย (พระนคร, เอกซิดมการพิมพ์, 2514)1246, th
2. Jean L. Mckednie, Webster's New 20 Century Dictionary (Cleaveland and New York)1966, pg.1895.

ในคำจำกัดความข้างต้นนี้ สามารถตีความหมายของวิทยานิพนธ์โดยย่อที่สุด คือการนำเอาความรู้ ที่ได้เล่าเรียนมาประมวลเขียนขึ้น ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยอาศัยการค้นคว้าของตนเอง เป็นหลักในการเขียน ดังนั้นอาจแยกองค์ประกอบของ วิทยานิพนธ์ ออกเป็นข้อ ๆ ได้คือ

1. มีหัวข้อที่สนใจที่จะทำ
2. ใช้ความรู้ที่เล่าเรียนมา เขียนถึงหัวข้อนั้น ๆ
3. อาศัยการค้นคว้าเป็นหลัก และเป็นข้ออ้างอิงในหัวข้อ
4. มีการวิจารณ์หรือวิจัย (individual research=presenting an idea) ทั้งนี้เป็นการแบ่งอย่างคร่าวที่สุดแล้ว จะเห็นได้ว่า- วิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วย คุณสมบัติทั้งสี่ประการนี้ จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ การค้นคว้า สำหรับการศึกษาในชั้นปริญญาตรี ทำได้อย่างมากไม่เกิน 3 ทาง คือ

1. ค้นคว้าจากเอกสาร
2. ค้นคว้าจากการสังเกตการณ์
3. ค้นคว้าจากคำบอกเล่า

เท่าที่อธิบายถึงวิทยานิพนธ์มานี้ เพื่อให้ให้เห็น รูปร่าง ของวิทยานิพนธ์ ในมุม ที่เหมาะสมที่สุด สำหรับการศึกษา.ชั้นนี้ สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา - โบรมาศคตินั้น มีขบวนการดังนี้คือ

สาเหตุที่ทำ ก็เพราะต้องทำด้วยเป็นข้อบังคับในหลักสูตรชั้นปริญญาตรีของคณะ นักศึกษา นักศึกษาทุกคนจึงต้องทำวิทยานิพนธ์ มาคนละฉบับ การกำหนดหัวข้อ ก็- กำหนดจากวิชาในหมวดเอกที่ตนศึกษาอยู่ สำหรับในปีนี้ ข้อกำหนดใหม่เปิดทางการทำ วิทยานิพนธ์ ให้กว้างออกไปอีก โดยให้เลือกทำหัวข้อในวิชาใดก็ได้ ที่ตนเรียนในชั้น ปีที่ 3-4

เมื่อนักศึกษาเลือกหัวข้อได้แล้ว จะด้วยความพอใจ สนใจ หรือเพราะไม่รู้จะ เลือกอะไรก็ตาม นักศึกษาก็ต้องลงมือทำวิทยานิพนธ์ของตนเอง นักศึกษาก็ไปทำ การค้นคว้า เกี่ยวกับเรื่องในหัวข้อของตนมา ทั้งทางค้นเอกสาร (ซึ่งมากที่สุด) ทางคำบอกเล่า และทางการสังเกตเอาเอง (ซึ่งมีน้อยมาก) แล้วก็เรียบเรียงข้อมูล จากการค้นคว้าของตน ให้ออกมาเป็นรูปเล่ม ซึ่งทางคณะกำหนดเอาไว้ และเรียกว่า

วิทยานิพนธ์ ที่กล่าวมาแล้ว เป็นบทสรุปถึง ขบวนการการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา คณะโบราณคดี อย่างสั้นที่สุดเมื่อนำเอาขบวนการนี้มาแยกดูจะเห็นว่า

1. นักศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์ ในขณะที่อยู่กับที่ต้อง เรียนหนังสือไปด้วย

2. นักศึกษาจะไม่มีเวลาสนใจในการทำวิทยานิพนธ์ที่แท้จริงเลย เพราะไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ (การศึกษาในชั่วโมงแนะแนววิทยานิพนธ์ก็เป็นเพียงการอธิบายรูปแบบรูปเล่มของวิทยานิพนธ์เท่านั้น ไม่ได้สร้างความเข้าใจถึงวิธีการทำวิทยานิพนธ์เลย)

3. ไม่มีเวลาที่จะทำโดยเฉพาะ (ชั่วโมงเรียนในชั้นปีที่ 4 แม้จะน้อยลงและมีชั่วโมงว่างมากขึ้น แต่ก็ต้องใช้ชั่วโมงว่างในการทำงานของวิชาเรียนซึ่งเพิ่มมากขึ้น)

ผลรับของข้อหนึ่งคือ นักศึกษาจะพะวักพะวนเป็นห่วงการ เรียนมากกว่าจะตั้งใจทำวิทยานิพนธ์

ผลรับของข้อสองคือ วิทยานิพนธ์จะไม่ออกมาเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ นอกจากผู้ไปสนใจหาความรู้ความเข้าใจเอาเอง

ผลรับของข้อสามก็คือ วิทยานิพนธ์จะต้องออกมาเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับตะกุกตะกัก (เพราะความลึกในการทำมักไม่ปะติดปะต่อกัน) หรือ เป็นวิทยานิพนธ์ฉบับเร่งรัด (เพราะลงมือทำกันจริง ๆ หลังการสอบแล้ว)

ฉะนั้นวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาคณะโบราณคดี จึงเป็นเหมือนกับการนำเอาความรู้หรือข้อมูล ในหัวข้อของหินมาเรียบเรียงใหม่ให้เข้าเรื่อง โดยนำเอาการค้นคว้าหลักฐานต่าง ๆ มา สนับสนุน ข้อเขียนของตน ซึ่งส่วนใหญ่ทำในแนวสนับสนุนทฤษฎีเดิมทั้งสิ้น เพราะง่ายกว่าจะทำในแนวคัดค้าน ซึ่งต้องใช้การค้นคว้าและการวิจัยมากกว่า

พิจารณากันอย่างเป็นธรรมแล้ว จะเห็นว่าวิทยานิพนธ์เหล่านี้เป็นรูปของรายงาน (report) เสียมากกว่าที่จะเป็นวิทยานิพนธ์ (thesis) นอกจากบางฉบับซึ่งมีผลการวิจัย, วิจัย หรือการเสนอความเห็นใหม่ของผู้เขียนเอง ซึ่งการนี้จะโทษว่า นักศึกษาทำไม่สมบูรณ์เองไม่ได้ ด้วยเหตุผลในข้อ 1, 2, 3, ข้างบนที่กล่าวมาแล้ว

วิทยานิพนธ์หัวข้อเกี่ยวกับโบราณคดีประวัติศาสตร์, โบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรม มักจะทำได้มากและง่ายกว่า และมีผลงานสมบูรณ์กว่าวิทยานิพนธ์ทางมนุษยวิทยา เพราะมีความสะดวกมากกว่า ในการกำหนดหัวข้อและหาหลักฐานอ้างอิงสนับสนุนหรือคัดค้าน

ส่วนทางมานุษยวิทยานั้น การกำหนดหัวข้อก็ต้องไปตั้งปัญหาเอาเอง การหาหลักฐานต่าง ๆ ก็ทำได้ยากกว่า จะใช้การสังเกตการณ์ก็ได้ไม่มากนัก เพราะไม่มีเวลาไปสังเกตการณ์ (ยกเว้นบางกรณี) ดังนั้นหากจะพิจารณาถึงคุณค่าทางกรร รายงาน ของวิทยานิพนธ์ทั้งสองประเภทแล้ว วิทยานิพนธ์ทางมานุษยวิทยา มักจะ ค่อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะค่อยกว่าทางข้อมูล จึงทำให้คุณค่าทางการวิจัยและค้น คว้าลดลง เหตุที่ มีเวลาในการทำน้อย, ขาดความเข้าใจในการทำวิทยานิพนธ์ อย่างแท้จริง และตัวปัญหาซึ่งเป็นเรื่องที่สลับต่อเนื่องกันเรื่อยมา ไม่ได้จบลงมาแล้ว และจะมีต่อไปเรื่อย ๆ มีความเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมและกาลเวลา จึงทำ ให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นเพียงคุณสมบัติระหว่างรายงานกับการวิจัยอย่างคร่าว ๆ เท่านั้น แต่ก็ถือเป็นวิทยานิพนธ์ได้ หากพิจารณาตามความมุ่งหมายของคณะ ที่กำหนด ให้ทำขึ้น หรือตามชื่อที่ทางคณะกำหนดให้เรียก

การทำความเข้าใจกับการทำวิทยานิพนธ์ และลักษณะของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในชั้นต้น

เพื่อความสะดวกในการ เพื่อความเข้าใจและพิจารณา จึงสมควรที่จะอธิบายถึงบท ต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสียก่อน แบ่งออกเป็นสอง ลักษณะบทความ คือ

บทที่ 1-3 เป็นบทความลักษณะรายงานและเล่าเรื่อง กล่าวถึงประวัติความเป็นมา การแบ่งแยกองค์ประกอบของสังคม, โครงสร้าง และรายงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ลักษณะบางอย่างของสังคม เช่นความเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา, อาจารย์, หลักสูตร, ความเปลี่ยนแปลงส่วนรวมอื่น ๆ เป็นต้น

บทที่ 4-6 เป็นบทที่กล่าวถึงปัญหา ในด้านต่าง ๆ บทละปัญหา ปัญหาต่าง ๆ นี้ ได้กำหนดขึ้นมา ตามสภาพความเป็นจริง โดยมีสมมุติฐานที่ตั้งขึ้นมา โดยมีเหตุผลยืนยันพอสมควร ได้กล่าวถึงสาเหตุ, ผล, โดยมีวิธีการแบ่งเป็นโจทย์, วิธีทำ, และ ผลลัพธ์ตามลักษณะวิชา ทางคณิตศาสตร์ ในบทนี้เป็นการวิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ โดยตรง เป็นบทความลักษณะวิจัย, วิเคราะห์ และท้ายบทแต่ละบท มีข้อเสนอแนะของข้าพเจ้า ซึ่ง เป็นความคิดเห็นของข้าพเจ้าคนเดียว อาจผิดหรือถูกก็ได้

บทสุดท้ายเป็นบทสรุป

อนึ่งใครจะกล่าวไว้ ณ. ที่นี้เลยว่า ภาษาและศัพท์ที่ใช้เขียนในวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้นั้น ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงวิธีการเขียนและศัพท์ที่เป็นลักษณะวิชาการมากเกินไป เช่น ลักษณะสังคม, ข้ามกลุ่มระหว่างสังคมที่มีบรรทัดฐานต่างกัน หรือกลุ่มปฐมภูมิ - ความสัมพันธ์

กลุ่มทฤษฎี, วัตถุประสงค์ ฯลฯ ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้เขียนด้วยส่วนบอกเล่าธรรมดา และใช้ศัพท์ที่เข้าใจง่ายซึ่งทุกคนรู้จักเพื่อเข้าใจง่ายในการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นข้อเสียทางวิชาการ แต่ข้าพเจ้าก็เต็มใจทำเพื่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะได้เป็นที่อ่านได้ไม่เฉพาะเพื่อการตรวจงานเท่านั้น แต่เพื่อใคร ๆ ก็อ่านและเข้าใจได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกว่า

การแนะนำตัวของข้าพเจ้าผู้เขียน

เหตุที่คงมีการแนะนำตัวของผู้เขียนลงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่เรื่องที่ยึดถือกันเลย แต่ก็มีควมจำเป็นเพราะ

1. ทำให้เกิดความคิดรวบยอด (concept) ความเข้าใจในส่วนรวมๆ ที่ถูกแก่ผู้อ่านในเรื่องต่าง ๆ เพราะจะได้พิจารณาถึงภูมิหลังของผู้เขียนไปด้วยได้
2. เพื่อจะได้ช่วยในการพิจารณาข้อเขียนนี้ เพราะอย่างน้อยที่สุดก็จะได้ความรู้เกี่ยวกับผู้เขียนว่ามีความสัมพันธ์ กับสังคมนี้ในระดับชั้นลึกหนาบางอย่างไร
3. เพื่อผู้อ่านจะได้ปราศจากข้อสงสัย ซงใจ ในเรื่องข้อมูล ความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาจากสังคมนี้ เช่น เหตุที่รู้ว่า ทำไมนักศึกษาชายส่วนหนึ่งของคณะนี้ มักเสฟสุราอยู่บ่อย ๆ ก็เพราะผู้เขียนเองก็มักเสฟสุราพร้อมด้วยอยู่บ่อย ๆ เป็นคน

1. ทางด้านการศึกษา ข้าพเจ้าเข้าศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2510. เลือกลงสอบเข้าคณะโบราณคดีอันคับเคี้ยว ผู้เขียนเข้าชั้นในปีที่ 1 เพราะผู้เขียนไม่เข้าสอบวิชาภาษาอังกฤษ ในชั่วโมงของอาจารย์ต่างประเทศผู้หนึ่ง ด้วยเหตุผลส่วนตัว

ต่อไปนี้คือผลการเรียนของข้าพเจ้า

ชั้นปีที่ 1	หมวดวิชา	วิชา	คะแนนสอบกลาง ปี	คะแนนสอบปลายปี	คะแนนรอยละ
ปีการศึกษา พ.ศ. 2511	โบราณคดี สมัยประวัติศาสตร์	โบราณคดีประวัติศาสตร์โดยทั่วไป	75	66	71
		ประวัติศาสตร์ไทย	95	76	86
		ศาสนา	91	78	85
		รวม			81
	โบราณคดีสมัยก่อน ประวัติศาสตร์	โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์	78	60	69
		มานุษยวิทยาวัฒนธรรม	-	70	70
		ภูมิศาสตร์กายภาพ	40	-	40
		รวม			60
	ภาษาตะวันออก	ภาษาไทย	56	68	62
		ภาษาสันสกฤต	-	-	-
		ภาษาเขมร	-	-	-
		รวม			62
	ภาษาตะวันตก	ภาษาอังกฤษ	81	80	81
		ภาษาฝรั่งเศส	66	60	63
		รวม			72
		วิชาที่เกี่ยวข้อง	ประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตก	65	66
	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก	62	63	63	
	วาทศิลป์	63	64	64	
	รวม			64	

ชั้นปีที่ ๒	หมวดวิชา	วิชา	คะแนนสอบ กลางปี	คะแนนสอบ ปลายปี	คะแนนรวม ร้อยละ
ปีการศึกษา 2512	โบราณคดีสมัย ประวัติศาสตร์	โบราณคดีไทย 1	51	64	58
		โบราณคดีอินเดียและประวัติศาสตร์ อินเดียโบราณ	72	85	79
		ประวัติศาสตร์ไทย 2	67	-	67
		ศาสนา	75	90	83
		รวม			
	โบราณคดีสมัย ก่อนประวัติศาสตร์	โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 2	-	63	63
		โบราณคดีปฏิบัติ 1	67	-	67
		มานุษยวิทยาวัฒนธรรม 2	72	-	72
		รวม			
	ภาษาตะวันออก	ไทย 2	75	65	70
		สันสกฤต 2	-	-	-
		เขมร 2	-	-	-
		รวม			
	ภาษาตะวันตก	อังกฤษ 2	81	75	78
		ฝรั่งเศส 2	51	57	54
		รวม			
	วิชาที่เกี่ยวข้อง	ประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตก 2	-	63	63
		ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 2	-	52	52
		แผนผัง 1	-	-	-
		ถ่ายรูป	74	68	71
		รวม			

ชั้นปีที่ 3	หมวดที่	วิชา	คะแนนสอบ กลางปี	คะแนน สอบ ปลายปี	คะแนนรวม ร้อยละ
ปีการศึกษา 2513 หมวดวิชา มานุษยวิทยา	1 (วิชาเอก)	มานุษยวิทยาวัฒนธรรม 2	78	73	76
		โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์	72	59	66
		โบราณคดีปฏิบัติ 2	-	78	78
		กายวิภาคศาสตร์	86	-	86
		รวม			
	2 (วิชาโท)	โบราณคดีไทย 1	70	71	71
วัฒนธรรมไทย 1		80	-	80	
ภาษาอังกฤษ 3 ก.		327	332	330	
		รวม			80
	3 (วิชาเลือก)	อังกฤษ 3 ข.	87	88	88
		ฝรั่งเศส 3 ข.	-	-	-
		ฝรั่งเศส 3 ก.	63	60	62
		โบราณคดีประเทศไทยใกล้เคียง	-	-	-
		ภาษาไทย 3	65	-	33
		หลักสูตรโบราณสถาน	-	-	-
		กายรูป	-	-	-
		การสงวนรักษาโบราณและศิลปวัตถุ	60	87	74
		สันสกฤต 3	-	-	-
		บาลี 1	-	-	-
		เขมร 3	-	-	-
		การอ่านจารึก 3	-	-	-
		ธรณีวิทยา	-	-	-
		พุทธศาสนมหายาน	-	77	77
		รวม			67

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ชั้นปีที่ 4	หมวดที่	วิชา	คะแนน สอบ กลางปี	คะแนน สอบ ปลายปี	คะแนน รวม ร้อยละ
ปีการศึกษา 2514 หมวดวิชา มนุษยวิทยา	1 (วิชาเอก)	มานุษยวิทยาวัฒนธรรม 3 โบราณคดีวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ 4 ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ มานุษยวิทยากายภาพ	70 69 - 87	75 69 66 -	73 69 66 87
		รวม			74
	2 (วิชาโท)	โบราณคดีไทย 2 วัฒนธรรมไทย 2 พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา อังกฤษ 4 ก.	65 88 55 323	- 70 78 316	65 79 67 320
		รวม			76
	3 (วิชาเลือก)	อังกฤษ 4 ข. ฝรั่งเศส 4 ก. ฝรั่งเศส 4 ข. ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจีน หลักสถาปัตยกรรมไทย สุนทรียภาพและเทคนิคศิลป์โดยทั่วไป โบราณคดีปฏิบัติ 4 ธรณีวิทยา สันสกฤต 4 บาลี 2 เขมร 4 ลัทธิขงจื๊อ 4 ภาษาไทย 4	63 - - - 78 85 75 - - - - - -	70 - - 74 - - - - - - - - -	67 - - 74 78 85 75 - - - - - -
		รวม			76
	4 วิทยานิพนธ์	มานุษยวิทยา วัฒนธรรมประเพณีตะวันออก	-	-	-
		รวม			

และตลอดระยะเวลา 5 ปีในการศึกษานี้ ได้ออกสำรวจค้นคว้าทางวิชาการร่วมกับอาจารย์และนักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 25 ครั้ง และร่วมกันในการพูดขึ้นประจำปีทุกครั้ง นอกจากการพูดขึ้นประจำปี 2514 เพราะกำลังทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2. ทางด้านการบริหารงานของนักศึกษา

ข้าพเจ้ามีส่วนในการ เป็นผู้บริหารงานนักศึกษาในคณะตลอดมาทุกปี ยกเว้นในปีแรกของการศึกษา

ปี 2511 เป็นประธานกีฬาคณะ และประธานวอลเลย์บอลของมหาวิทยาลัย

ปี 2512 เป็นประธานการแสดงและการ เชียร์ของคณะและประธานวอลเลย์บอลของมหาวิทยาลัย

ปี 2513 เป็นประธานการแสดงและเชียร์ของคณะ, ประธานวอลเลย์บอลของมหาวิทยาลัยและประธานการแสดงของมหาวิทยาลัย

ปี 2514 เป็นประธานการแสดงและเชียร์ ของคณะ และประธานการแสดงของมหาวิทยาลัย

เคยเป็นผู้แทนคณะและมหาวิทยาลัย ไปร่วมประชุมสัมมนา กับคณะและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ บ่อยครั้ง ครั้งสุดท้ายได้เป็นผู้แทนเข้าเฝ้า ฯ เจ้าหญิงแอนน์แห่งประเทศอังกฤษ ณ. พระที่นั่งบรมพิมาน

ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์ รู้จักมักคุ้นกับนักศึกษาต่างคณะ เป็นอย่างดี

ในด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษาด้วยกัน

ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์รู้จักกับนักศึกษา ร่วมสมัย ในคณะเป็นอย่างดีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรับตำแหน่ง เป็นประธานการแสดงและเชียร์ด้วยแล้วยังมีโอกาสและความจำเป็นต้องรู้จักกับนักศึกษาแต่ละคนใกล้ชิดยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะเป็นงานในหน้าที่โดยตรง ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ว่าด้วย องค์การนักศึกษา ข้าพเจ้าเล่นกีฬาทุกชนิด เล่นการพนัน ทุกชนิดด้วย (ที่มีในคณะ) ข้าพเจ้าฝึกศิลปะข้อหาร่วมกับนักศึกษาอื่น ๆ อยู่เสมอ แต่ที่รู้เรื่องราวและความสนใจในทางวิชาการที่นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ สนใจและคุยกับเขาได้ ข้าพเจ้าใช้ห้องว่างในคณะ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจมาเป็นเวลานาน จนทางคณะประกาศห้าม ข้าพเจ้าเลยหนีศึกษาไว้ทุกกลุ่ม แม้บางกลุ่มที่ไม่สนิทนัก แต่ก็ได้ข้อมูลมาจากผู้อื่นที่สนิทกับข้าพเจ้า และสนิทกับกลุ่มที่ข้าพเจ้าไม่สนิทด้วย ข้าพเจ้ามีเพื่อนผู้สอพลอเนืองนิตย์ ข้าพเจ้าออกใจใจไว้ว่า เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและมีวุฒิภาวะพอจะอดทนต่อสภาพ

•• เพื่อนผู้สอพลอ หมายถึงเพื่อนสนิททุกคนและมีอยู่ในกลุ่มต่างๆทุกกลุ่ม
ข้าพเจ้าทราบความเป็นไปของกลุ่มต่างๆได้โดยทราบส่วนหนึ่งจากทาง
เพื่อนผู้สอพลอ

ความสัมพันธ์กับอาจารย์ต่าง ๆ

ข้าพเจ้าไม่มีข้อบกพร่องส่วนตัวกับอาจารย์ท่านใดเลย อาจารย์หลายท่านก็เห็นข้าพเจ้าเป็นคนน่าเอ็นดู ยกเว้นอาจารย์ต่างประเทศสอนภาษาอังกฤษผู้หนึ่ง (ขอสงวนนาม) ผู้เดียวที่มีความคิดเห็นขัดกับข้าพเจ้า ในเรื่องระหว่างชาติอย่างรุนแรง จนกลายเป็นข้อบกพร่องส่วนตัว แต่กรณีนี้จะไม่มีผลต่อบทวิจัยในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เลย เพราะอาจารย์ผู้นั้นก็กลับบ้านเมืองไปหลายปีแล้ว

ข้าพเจ้ามีความรักและผูกพันกับสถาบันสังคมแห่งนี้มาก และเป็นธรรมดาเมื่อรักสิ่งใด ก็ต้องการสิ่งนั้นให้ได้ดี มีความรุ่งเรือง เจริญมั่นคงต่อไป วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าตั้งใจทำด้วยความปรารถนาดีต่อสังคมนี้ ข้าพเจ้าเขียนและวิจารณ์ ด้วยความเป็นกลางที่สุดเท่าที่จะเห็นได้ เบี่ยงไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นความคิดและความเห็นของข้าพเจ้าเองทั้งสิ้น ปราศจากการยุยงส่งเสริมใด ๆ ทั้งนั้น ถ้าหากวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าฉบับนี้ อาจไปก่อความทุกข์หรือความขุ่นข้องหมองใจให้แก่ท่านใดหรือผู้ใด ข้าพเจ้าก็ขอโทษกรรมต่อท่านทั้งหลายเอาไว้ ณ. ที่นี้ด้วย ข้าพเจ้าไม่หวังในอภัยโทษกรรมของท่าน หากหวังความเข้าใจในความจริงแท้ของข้าพเจ้าและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเราทุกคน

นักศึกษาร่วมสมัย ที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงในหน้า ๑๖ นั้น หมายถึง นักศึกษาที่ทำการศึกษายู่ในขณะที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่ ณ. ที่นี้ คือนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 4 ของปีการศึกษา 2510 ถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของปีการศึกษา 2514 และรวมทั้งนักศึกษาเก่า ที่สำเร็จการศึกษา หรือออกไปจากสังคมนี้ด้วยเหมือนกัน ผู้ซึ่งข้าพเจ้ารู้จักและสนิทสนมด้วย.

คณะโบราณคดี ประวัติโดยสังเขป (1)

สาเหตุของการก่อตั้งคณะโบราณคดี มีดังนี้คือ.-

1. แต่เดิมนั้นโรงเรียนศิลปศึกษา ได้แบ่งออกเป็น 3 แผนกคือ แผนกจิตรกรรม แผนกโบราณคดี แผนกช่างสิบหมู่ โดยแผนกโบราณคดีนั้น รั้งนักเรียนจากชั้นมัธยมปีที่ 6 มาเล่าเรียน แผนกนี้มีหลักสูตร 3 ปี จุดมุ่งหมายก็เพื่อที่จะให้การศึกษามรรค เพื่อจะเข้าทำงานในกองโบราณคดี กรมศิลปากร โรงเรียนนี้ต่อมาเปลี่ยนเป็นโรงเรียนช่างศิลป์ และแผนกโบราณคดีก็คือ พื้นฐานของคณะโบราณคดี.

2. มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2486 และต่อมาในปี พ.ศ. 2498 โดยเหตุที่ประเทศไทยมีโบราณวัตถุสถาน เป็นอันมาก เพื่อให้การคุ้มครองรักษาโบราณวัตถุสถาน เป็นไปตามหลักวิชา จึงได้ตั้งคณะโบราณคดีขึ้น ครั้งแรกมีหลักสูตรอนุปริญญา 3 ปี ซึ่งต่อมาได้ขยายหลักสูตร

ถึงปริญญา 4 ปี (2) ในปี พ.ศ. 2504 จึงได้ขยายหลักสูตรถึงขั้นชั้นปริญญา โดยรับสมัครสอบจากนักเรียนที่สำเร็จชั้น ม.ศ. 5 และรับนักเรียนจาก แผนกเตรียมโบราณคดี โรงเรียนศิลปศึกษา โดยรับนักเรียนผู้ที่เรียนจบชั้นปีที่ 2 ที่สอบได้คะแนน ถึงตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ ต่อมาแผนกโบราณคดีโรงเรียนศิลปศึกษาได้ยุบลง คณะโบราณคดีก็ได้รับสมัครสอบนักศึกษาในคณะ จากนักเรียนที่จบ ม.ศ. 5 จนทุกวันนี้

สถานที่เรียนเมื่อครั้งเป็นโรงเรียนศิลปศึกษานั้น ใช้อาคารเก่าของกระทรวง กมนาคม ซึ่งย้ายไปอยู่ที่ถนนราชดำเนินนอกในปัจจุบันนี้ สถานที่เรียนของคณะโบราณคดี

1. หัวข้อนี้เรียบเรียงจากคำสัมภาษณ์ ท่านศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรทิศ ศึกษาศาสตราจารย์ คณะโบราณคดีปัจจุบัน เมื่อ 4 เมษายน 2515 และจากหนังสือที่ระลึกงานฉลอง 25 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร 12 ตุลาคม 2511

2. มหาวิทยาลัยศิลปากร, หนังสือที่ระลึกงานฉลอง 25 ปีมหาวิทยาลัยศิลปากร และบริษัท นพิต จำกัด (กรุงเทพฯ, 2511) 4.

ได้ยกยหลายครั้ง บางครั้งได้อาศัยพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นที่ทำการชั่วคราวด้วย
 พ.ศ. 2503 คณะโบราณคดีได้ย้ายเข้ามาอยู่บริเวณเดียวกับมหาวิทยาลัย -
 ศิลปากร ปัจจุบัน (ที่คณะสถาปัตยกรรมไทยเดิม ปัจจุบันรื้อไปแล้ว)
 พ.ศ. 2507 ย้ายมาอยู่ที่วังท่าพระมาจนกระทั่งทุกวันนี้. (3)

อาจารย์

เมื่อตั้งคณะโบราณคดีขึ้นใน พ.ศ. 2498 นั้น คณะโบราณคดียังไม่มีอาจารย์
 ประจำ อาจารย์ส่วนใหญ่ที่สอนเป็นข้าราชการจากกรมศิลปากร ข้าราชการในกรม
 ศิลปากรนั้น มาจากกองโบราณคดี กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กองจดหมายเหตุ
 แห่งชาติ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอาจารย์พิเศษจากคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย -
 ศิลปากร และอาจารย์จากกระทรวงศึกษาเป็นต้น.

ต่อมาได้มีการบรรจุข้าราชการในคณะโบราณคดีเข้าเป็นอาจารย์ประจำ แต่
 ข้าราชการที่ได้บรรจุงานในสมัยนั้น เป็นข้าราชการวิสามัญ มีจำนวน 2-3 คนเป็น
 ทั้งอาจารย์ และทำงานธุรการไปด้วย.

ต่อมาได้บรรจุอาจารย์เป็นข้าราชการสามัญ มีอาจารย์เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ
 จนปัจจุบันนี้ คณะโบราณคดีมีอาจารย์ประจำ 16 คน และจะรับเพิ่มขึ้นอีกในปีต่อไป (4)

ในระยะแรกก่อตั้งคณะนั้น อาจารย์มีฐานะเพียงลูกจ้างประจำเท่านั้น ไม่
 ได้เป็นข้าราชการประจำเหมือนสมัยต่อมา จึงยากที่จะทำการหาอาจารย์ดี ๆ มา
 ทำการสอนได้ ทั้งนี้เพราะมีฐานะทางราชการไม่มั่นคงพอ ต่อเมื่อสามารถบรรจุ
 อาจารย์เป็นข้าราชการประจำได้แล้ว คุณภาพทางด้านนี้จึงดีขึ้น การศึกษาใน
 ระยะแรกที่เกี่ยว นับตั้งแต่เป็นแผนกโบราณคดี ในโรงเรียนศิลปศึกษา หลักสูตร
 จะเน้นไปในเรื่องของโบราณคดี และศิลปในประเทศไทยอย่างเกี่ยว ทั้งนี้เพราะ
 จุดมุ่งหมายของการศึกษาก็เพื่อจะคุ้มครองดูแลโบราณวัตถุสถานในประเทศไทย
 และเพื่อเข้าเป็นข้าราชการกรมศิลปากร ต่อมาเมื่อ ม.จ. สุภัทรทิศ ศึกษกุล

3. Ibid., 141.

4. Ibid., 142.

(ตำแหน่งเวลานั้น) เสกัจฉลัมจากประเทศฝรั่งเศส โดยทรงศึกษาที่ L'Ecole du Louvre ก็ได้นำเอาแนวการศึกษาทางโบราณคดี จากที่นั่นมาใช้ในการวางแนวการศึกษาในคณะโบราณคดี และได้ประทานเหตุผลว่า เพื่อให้เป็นสากลและเป็นการศึกษาทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น แนวการศึกษาอันนี้ก็จะได้เป็นหลักในการวางหลักสูตร ของคณะโบราณคดีมาโดยตลอด แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ให้มีลักษณะทางอักษรศาสตร์มากขึ้นตามคำขอร้องของนักศึกษา (ซึ่งจะกล่าวในบทหลัง) และจะปรับหลักสูตรให้มีแนวทางศิลปศาสตร์มากขึ้น (ซึ่งจะกล่าวในบทหลังเช่นกัน) ก็ตาม แนวการศึกษาของคณะโบราณคดี ก็ไม่เปลี่ยนไปเท่าใดนัก (จะกล่าวโดยละเอียดในบทหลัง)

นักศึกษา ในปี พ.ศ. 2498 จำนวนนักเรียนรุ่นแรกในคณะโบราณคดีมีเพียง 6 คน ชาย 3 คน หญิง 3 คน นักศึกษาทั้ง 6 คนนี้ ในปี พ.ศ. 2500 ก็สำเร็จหลักสูตร ของคณะโบราณคดี และได้รับอนุปริญญา (โบราณคดี) ซึ่งในขณะนั้นเป็นหลักสูตรเกอานุปริญญา

ใน พ.ศ. 2504 คณะโบราณคดีได้ขยายการศึกษาไปถึงชั้นปริญญาตรี รวมเป็นระยะเวลาการศึกษาทั้งหมด 4 ปี ใน พ.ศ. 2505⁽⁵⁾ มีผู้สำเร็จปริญญาศิลปบัณฑิต (โบราณคดี) รุ่นแรก 26 คน ชาย 12 คน หญิง 14 คน

จำนวนนักศึกษาโดยเฉลี่ยแล้ว จะได้มีละประมาณ 30 คน ส่วนมากเป็นหญิงมากกว่าชาย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2510 ได้กำหนดจำนวนนักศึกษาชายหญิงเอาไว้ ในข้อบังคับการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย คือรับผู้หญิง 15 คน ผู้ชาย 15 คน แต่ปีต่อมา ทางคณะอาจารย์ได้ลงความเห็นให้รับเพิ่มขึ้นเป็น 50 คน ผู้ชาย 30 คน ผู้หญิง 20 คน และใช้นโยบายคัดเลือกผู้เหมาะสมเอาไว้เรียน โดยมีโครงการที่จะคัดถอนจำนวนนักศึกษาลงให้เหลือเท่าจำนวนเดิมทุกปี ในปีนั้นจึงมีนักศึกษา

ชั้นปีที่ 1 (ทั้งเข้าใหม่และซ้ำชั้น) ต้อง RETIRE จากคณะเป็นจำนวน สิบกว่าคน และตกซ้ำชั้นอีกเป็นจำนวนไม่น้อย ได้มีการคัดค้านนโยบายนี้อย่างมาก จากนักศึกษาบางคน และจากอาจารย์บางท่าน ซึ่งในปีต่อมา นโยบายนี้ก็อันเล็ดลัมไป จึงรับจำนวนเท่าเดิม คือ 30 คน ชาย 15 คน หญิง 15 คน จนถึงปัจจุบันนี้.

ความแพร่หลายของคณะโบราณคดี ที่มีชื่อเสียงภายนอก

ในระยะแรก ๆ นั้น คณะโบราณคดี ยังไม่ค่อยจะมีบทบาท หรือเป็นที่รู้จักแพร่หลายในสังคมภายนอกนัก เพราะเป็นคณะที่เรียนวิชาที่คนรู้จักน้อยมาก และความเคลื่อนไหวทางโบราณคดีก็แทบไม่ปรากฏในบ้านเมืองของเราเลย ทั้งนี้เพราะรัฐบาลในสมัยก่อน ๆ และสังคมส่วนรวมยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าของโบราณคดีเลย ส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปในทางวัฒนธรรมเสียหมด โดยเฉพาะสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้นมีการบูรณะสุโขทัยและอยุธยาที่จริงจัง แต่ความเคลื่อนไหวทางโบราณคดีมีน้อยมาก อย่างมีชื่อที่สุดก็มีเพียงกองโบราณคดีที่เป็นผู้ดำเนินการบูรณะ ซึ่งเป็นกรทำงาน มีใจการค้นคว้าเพื่อการศึกษา

จนกระทั่งคณะนักสำรวจ ขุดค้นทางก่อนประวัติศาสตร์ของเคนมาร์ค เข้ามาร่วมขุดค้นกับกรมศิลปากรที่บ้านเก่า สื่อมวลชนได้แพร่กระจายข่าวนี้ไปทั่วโลก คนทั้งหลายจึงเริ่มสนใจในโบราณคดี วงการโบราณคดีเมืองไทย จึงเริ่มมีบทบาท ไหว้วาน และได้ถูกยอมรับว่า มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ซึ่งก็รวมทั้งคณะโบราณคดีด้วย ความจริงก่อนหน้านักสำรวจเคนมาร์ค จะเข้ามาทำการขุดค้นที่บ้านเก่า นั้น คณะโบราณคดีเองก็ได้เคยทำการขุดค้นมาก่อนแล้ว โดยร่วมกับกรมศิลปากร แต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ หรือมีแบบแผน แนวปฏิบัติ เหมือนปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เพราะยังขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้อยู่ ภายหลังจากที่คณะโบราณคดีได้อาจารย์ชูกานนท์ที่มีความรู้ความชำนาญในการขุดค้นมาร่วมคณะแล้ว การขุดค้นของคณะโบราณคดีก็รุกหน้าขึ้น ทันสมัยและถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้นเป็นลำดับ ผลงานประจำปีก็นำออกแสดง ทำให้ชื่อเสียงของคณะแพร่หลายออกไปอีกมาก

คณะโบราณคดี : องค์ประกอบของสังคม, ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม, และโครงสร้างของสังคม

คณะโบราณคดีเป็นสังคมย่อย ๆ สังคมหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นสังคมกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่มรวมเข้าด้วยกัน มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กัน และไม่ขัดแย้งกันเกินไปนัก องค์ประกอบต่าง ๆ ดำเนินบทบาทของตนไปตามวิถีทางของตนเอง อยู่ร่วมกันได้โดยมีระเบียบแบบแผนต่าง ๆ คอยกำหนดไว้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้กลุ่มสังคมต่าง ๆ กลมกลืนกันไปได้ เป็นเหตุให้สังคมนราบรื่นอยู่ได้

องค์ประกอบของสังคมอาจจัดเป็น.

1. อาจารย์
2. ข้าราชการฝ่ายธุรการ
3. นักศึกษา
4. คนงาน

ก. อาจารย์ ในที่นี้หมายถึงอาจารย์ผู้มีหน้าที่สอน มิได้รวมถึงอาจารย์ที่ทำงานด้าน ธุรการและการบริหาร อาจารย์มีสองประเภทคือ

ก. อาจารย์ประจำ คืออาจารย์ที่เป็นข้าราชการประจำคณะโบราณคดี มีเงินเดือนตามคุณวุฒิ และมีเงินเบี้ยเลี้ยงพิเศษตามแต่การปฏิบัติงานในบางกรณี อาจารย์ประจำนี้ มีจำนวนประมาณ 1/3 ถึง 1/2 ของจำนวนอาจารย์ทั้งหมด* ทั้งนี้รวมถึงอาจารย์ท่านที่กำลังศึกษาต่อ ณ. ต่างประเทศด้วย 75 % ของผู้ที่ เป็นอาจารย์ประจำ สำเร็จปริญญาจากคณะโบราณคดีเอง มีอาจารย์ 1 ใน 4 ที่ สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโท. และไม่มีอาจารย์ประจำที่สำเร็จปริญญาเอกเลย

ข. อาจารย์พิเศษ คืออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านต่าง ๆ และได้มา ทำการสอนในคณะ เมื่อถึงชั่วโมงของท่านและไม่ได้ประจำอยู่ในคณะเหมือนกับ

* ขึ้นอยู่กับจำนวนของอาจารย์แต่ละปี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ.

อาจารย์ประจำ ในจำนวนอาจารย์พิเศษนี้มีอาจารย์ได้รับปริญญาเอก 3 ท่าน และได้รับปริญญาคุณวุฒิปดชิตกิตติมศักดิ์ 2 ท่าน และในจำนวนอาจารย์พิเศษนั้น มีผู้ได้รับปริญญาโทประมาณ 2 ใน 3 ส่วนอาจารย์พิเศษผู้สำเร็จปริญญาตรีและผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ไม่ได้มาจากคณะโบราณคดีเลย

2. ข้าราชการฝ่ายธุรการ รวมถึงอาจารย์ที่ไม่ได้สอน แต่ทำงานในหน้าที่อื่นคือ แผนกธุรการ แผนกห้องสมุด องค์ประกอบส่วนนี้มีหน้าที่ดำเนินการตามนโยบายของคณะในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง องค์ประกอบส่วนนี้มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีเพียง **8** ท่านเท่านั้น

3. นักศึกษามี 2 ประเภทคือ

ก. นักศึกษาปัจจุบัน

ข. นักศึกษาที่จบไปแล้ว

เป็นองค์ประกอบที่มีจำนวนมากที่สุด และเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทมากที่สุดคในสังคมนี้ นักศึกษาที่จบไปแล้วก็อาจถือได้ว่า ออกไปจากสังคมนี้แล้ว แต่ยังคงมีความผูกพันต่อสังคมนี้อยู่ อาจมีต่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งหมดก็ได้ และยังมีบทบาทต่อพฤติกรรมของสังคมนีในบางกรณีและบางโอกาส เช่นเป็นรุ่นพี่ที่รุ่นน้องยังต้องเคารพอยู่ จะด้วยใจสมัครหรือจากผลของกฎทางระบบอาวุโสก็ตาม หรือมีความสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน ไปมาหาสู่เสมอ ๆ หรือหรือในโอกาสพิเศษ เช่น งานชุมนุมศิษย์เก่าหรืองานประเพณีอื่น ๆ เช่นการรับน้องใหม่ นักศึกษาเก่ารุ่นพี่ก็ยังคงเป็นตัวทำบทบาทกรณีดังกล่าว ในสังคมนี้อยู่ แต่ นักศึกษาปัจจุบันจะเป็นส่วนที่มีบทบาทและพฤติกรรมประจำวันต่อสังคมมากที่สุด

4 คนงาน ซึ่งรวมทั้งเสมียน, ลูกจ้างประจำ, นักการ เป็นผู้ดำเนินงานต่าง ๆ ตามหน้าที่ของตัวที่ได้รับมอบหมาย ส่วนใหญ่เป็นงานบริการให้กับฝ่ายธุรการ ห้องสมุด และการรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีอยู่สองประเภทคือ.

ก. อาศัยอยู่ที่อื่น ถึงเวลาก็มาทำงาน

ข. อาศัยอยู่ที่นี้เลย ซึ่งปัจจุบันเหลือน้อยแล้ว

ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปและลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบของสังคมกลุ่มต่าง ๆ

1. กลุ่มอาจารย์ บุคคลผู้ประกอบเข้าเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มนี้ เป็นผู้ใหญ่แล้ว มีหน้าที่รับผิดชอบในการงานและอาชีพของตน มีอุดมคติในการทำงาน(มากน้อยแล้วแต่แต่ละบุคคล) เป็นผู้ที่เจริญในวุฒิปัญญาแล้ว ความรู้, ปัญญา, ระเบียบราชการและระเบียบมารยาทของสังคม ทั่ว ๆ ไปภายนอก เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรม ความประพฤติของกลุ่มสังคมนี้อย่างหนึ่ง และเนื่องจากสิ่งที่มากำหนดนั้น เป็นสิ่งเดียวกันร่วมกัน ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของกลุ่มนี้จึงมีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก และหน้าที่ในสังคมทำให้กลุ่มนี้ มีลักษณะเฉพาะออกไปอีก คือกลายเป็นกลุ่มที่ทรงอำนาจ และได้รับความเคารพนับถือ เกรงกลัวมากที่สุดจากองค์ประกอบกลุ่มอื่น ๆ.

ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของกลุ่มสังคมนี้คือ การวางตัว ไม่มัวสุม เอะอะเฮฮา แม้จะต่อกันเองหรือต่อกับกลุ่มอื่น (นอกจากในบางกรณี คงจะกล่าวในหัวข้อความสัมพันธ์ ถัดไป) และเป็นกลุ่มที่ได้รับความเชื่อถือ จากกลุ่มอื่น ๆ มากที่สุด

ตัวอย่างลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของกลุ่มนี้ที่มีความคล้ายคลึงกันมาก เพราะมีระเบียบราชการ, ระเบียบมารยาท, วุฒิปัญญา ฯลฯ กำหนดแนวทางเอาไว้โดยปริยาย เช่น ตามมารยาทหรือจริยธรรมของสังคมไทยนั้นคงถือว่า ครูต้องให้ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือลูกศิษย์เสมอ เท่าที่จะช่วยได้ ซึ่งนอกจากด้านการศึกษาแล้ว ก็อาจรวมทั้งด้านอื่น ๆ ด้วย เมื่อมีมารยาทจริยธรรมของสังคมกำหนดเอาไว้แบบนี้ กลุ่มอาจารย์จึงมีลักษณะเหมือน ๆ กันคือ มักช่วยเหลือแนะนำกลุ่มนักศึกษา ในเรื่องความรู้ที่ตนถูกขอร้องให้ช่วยอยู่เสมอ ลักษณะการปฏิบัติที่มักมีร่วมกัน หรือคล้าย ๆ กันทั้งกลุ่มนี้ อาจจัดเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มนี้ก็ได้ เพราะในกลุ่มอื่น ไม่มีลักษณะเช่นนั้น

ในทำนองเดียวกัน ตัวอย่างอื่นก็แสดงลักษณะนี้ให้เห็น เช่น ระเบียบสังคมไทย ย่อมยกย่องบูชาครูบาอาจารย์ และระเบียบราชการเมืองไทยย่อมเคารพเกรงใจผู้ที่มีฐานะทางราชการสูงกว่าตน ระเบียบทั้งสองอย่างนี้ จึง

ช่วยกันกำหนดลักษณะของอาจารย์ให้รู้สึกว่าคุณมีความเห็นเห็นอกกลุ่มอื่น ๆ อยู่ คล้ายกันหมดทั้งกลุ่ม แต่ก็มีอุบัติเหตุมาคอยระวังมิให้ใช้ความรู้สึกเป็นเหมือนนั้น ในการข่มขู่กลุ่มอื่น ๆ นอกจากบางครั้งซึ่งอุบัติเหตุระวังไม่ทัน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เกิด จากอารมณ์ทั้งสิ้น เช่นบางครั้งนักศึกษาเข้าชั้นเรียนน้อย อาจารย์เข้ามาเห็นเข้า ก็เกิดอารมณ์โมโห หรือน้อยใจ ไม่สอนเอาเสียเลย ๆ กรณีนี้แม้จะไม่ผิดในแง่ ความรู้สึก แต่ก็ผิดในแง่ระเบียบราชการ ความจริงอุบัติเหตุก็คอยระวังอยู่ มิให้ ใช้ความรู้สึกเห็นใจของตนไปในทางที่ไม่สมควร แต่เดิณอารมณ์ก็คั่นมากไปหน่อย อุบัติเหตุความรับผิดชอบ จึงยังไว้ไม่ทัน ปล่อยให้ความรู้สึกภายในแสดงความรู้สึก เห็นใจว่า ขึ้นมาจนได้

2. กลุ่มข้าราชการชั้นธุรการ เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกน้อย ที่สุด และส่วนใหญ่ก็มีฐานะเป็นอาจารย์ในความเห็นของกลุ่มอื่น ๆ คือเป็นอาจารย์ ในสายตาของคนทั่วไปในคณะ แต่หน้าที่ในสังคมที่จริงแล้ว เป็นผู้ทำงานด้านทาง ธุรการอย่างแท้จริง และส่วนใหญ่ของสมาชิกกลุ่มนี้ก็คือ ศิษย์เก่ารุ่นพี่ ที่ได้รับเอา ปฏิญญาจากคณะไป แต่เป็นรุ่นที่ออกจะอาวุโสมากอยู่ ประกอบทั้งความมีฐานะเป็น อาจารย์ จึงได้ความรู้สึกจากกลุ่มอื่น ๆ ในฐานะอาจารย์เช่นเดียวกับกลุ่มอาจารย์

ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของกลุ่มนี้ จึงคล้ายกับกลุ่มอาจารย์ แต่เนื่องจา กการทำงานในหน้าที่ของตนจำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับกลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม ประกอบ ทั้งไม่ได้เป็นอาจารย์ผู้สอนโดยตรง ลักษณะบางอย่างที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มอาจารย์ เช่น ความรู้สึกเป็นเหนือ จึงลดลงมากและแทบไม่ปรากฏเลย ลักษณะเด่นที่ออก มาปรากฏคือ ลักษณะของผู้ประสานงานและให้การบริการทางด้านธุรกิจของคณะ มี ความอ่อนทงอำนาจว่ากลุ่มอาจารย์ และเนื่องจากเป็นผู้บริหารงาน การดำเนิน การแบบธุรการของคณะ ซึ่งทุกกลุ่ม ต้องผ่านกลุ่มนี้ในเรื่องธุรการ จึงได้รับความ เกรงใจจากกลุ่มอื่น ๆ พอสมควร

(กลุ่มข้าราชการธุรการนี้ เท้าที่กล่าวมาแล้วหมายถึงข้าราชการผู้ทำหน้าที่ตำแหน่งอาวุโสในแผนก หรือ เป็นผู้บังคับบัญชา)

3. กลุ่มนักศึกษา เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมากที่สุด และมีบทบาทมากที่สุดในสังคมนี้

ก. นักศึกษาเก่า นักศึกษาเก่าที่สำเร็จหรือออกจากสังคมนี้แล้ว มีจำนวนน้อยมากที่เข้ามาข้องแวะกับบทบาทต่าง ๆ ในสังคมนี้อีก ส่วนใหญ่พวกนี้มักจะกลับมาเยี่ยมเยียน หรือมีธุระค้ำนต่าง ๆ เฉพาะในระยะเวลาที่จบหรือออกไปใหม่ ๆ เท่านั้น นาน ๆ ไปก็ค่อยหายหน้าไปหมด นาน ๆ จึงจะมาสักที นอกจากบางคนที่บ้านอยู่ใกล้ ๆ หรือผ่านมาทางนี้บ่อย ๆ และยังมีความรู้จักสนิทสนมกับนักศึกษาปัจจุบัน หรืออาจารย์บางท่านอยู่ บทบาทความสำคัญของกลุ่มนักศึกษาเก่า มีต่อสังคมนี้ไม่มากนัก นอกจากในบางกรณีดังที่กล่าวมาแล้ว

ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปก็คือ เป็นกลุ่มที่มีความหลัง ความผูกพันกับเก่า ๆ ต่อสังคมนี้ มักจะเข้ามาเยี่ยมเยียน สังเกตการณ์ และฟื้นความทรงจำ ได้รับความนับถือในฐานะรุ่นพี่ จากกลุ่มนักศึกษามาปัจจุบันพอสมควร แต่กลุ่มอื่น ๆ ลดความสำคัญของกลุ่มนักศึกษาเก่าลงไปมาก จากในสมัยเมื่อเป็นนักศึกษาปัจจุบัน เพราะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกันอีกแล้ว นอกจากทางคานความรู้สึกล้วนตัว

ลักษณะเฉพาะของกลุ่มของนักศึกษาเก่าก็คือ มักมีความรู้สึกชื่นชมอย่างน่าประหลาด เมื่อเข้ามาในคณะหลังจากจบไปแล้ว แรก ๆ ความรู้สึกนี้ไม่ค่อยมีแก่นาน ๆ ไปยิ่งเพิ่มมากขึ้น ๆ ทุกที จนในที่สุดประกอบกับสิ่งแวดล้อมใหม่อื่น ๆ ก็ทำให้ห่างเหินไป ทั้งนี้เพราะนักศึกษาร่วมสมัยมีจำนวนน้อยลง จนหมดไปในที่สุด และเมื่อเข้ามาพบสมาชิกใหม่ คือนักศึกษาปัจจุบันซึ่งตนไม่รู้จักมักคุ้นมากนัก ก็เลยเกิดความรู้สึกชังชืน คล้ายมาเยี่ยมบ้านเก่า ซึ่งขายให้คนอื่นไปแล้ว

ข. นักศึกษาปัจจุบัน ลักษณะของนักศึกษาปัจจุบัน จะนำไปกล่าวในบทที่ว่าด้วย 5. ทัศนะเกี่ยวกับนักศึกษาและองค์การ นักศึกษา

4. กลุ่มแรงงาน กลุ่มนี้ไม่ใช่นักศึกษาผู้ดำเนินงาน ทำงานทางด้านบริการทางธุรกิจ และความสะดวกเรียบร้อยโดยทรง มีลักษณะเฉพาะแตกต่างออกไป

จากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมาก มีลักษณะรวมกลุ่มเฉพาะกลุ่มของตนเอง เพราะไม่ได้มีบทบาทต่อกิจกรรมสำคัญของสังคม เป็นเพียงผู้ทำงานใด้งานด้านธุรการ ตามระบบความสะอาดเรียบร้อยของคณะฯ ไม่ได้ตามระบบจักรกลเท่านั้น กลุ่มนี้จึงรวมตัวกันหาความสัมพันธ์กับเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น ไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มอื่น นอกจากความสัมพันธ์ทางด้านหน้าที่การงานเท่านั้น (โดยส่วนมาก) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม

เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นสังคมเดียวกัน แม้จะแยกออกเป็นกลุ่มองค์ประกอบที่มีฐานะและหน้าที่แตกต่างกัน แต่ก็อยู่ในสังคมเดียวกัน จึงต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและต่อกันเป็นธรรมชาติ ลักษณะความสัมพันธ์นี้ แยกออกได้เป็น.-

1. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

1. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม คงจะสังเกตเห็นความสัมพันธ์ภายในกลุ่มต่าง ๆ ได้จากการที่กล่าวถึงลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ ไปแล้ว แต่เพื่อความแจ่มแจ้ง จึงจะอธิบายอีกครั้งหนึ่งในเรื่องของความสัมพันธ์ ภายในกลุ่มที่ละกลุ่ม โดยเฉพาะ

ก. กลุ่มอาจารย์

ก.(1) อาจารย์ประจำ เนื่องจากส่วนใหญ่ของอาจารย์ประจำ เป็นอาจารย์ที่จบการศึกษาชั้นปริญญาตรี จากคณะโบราณคดีเหมือนกัน จึงมีความรู้สึก ความสัมพันธ์ ในด้านความเป็นพี่น้องร่วมสถาบันกันอยู่แล้ว (Fraternity) โดยเฉพาะเมื่ออยู่รุ่นที่ร่วมสมัยกัน และเมื่อมาเห็นอาจารย์อยู่ด้วยกัน จึงมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันยิ่งขึ้น ผลของความสัมพันธ์นี้ จึงเป็นหัวใจการให้เกิด.-

ความเข้าใจ, รู้จักกันดี.

เห็นใจกัน.

เกรงใจซึ่งกันและกัน.

เห็นสัักกัน (หมายถึงรู้ถึงความดีลึกตนบาง, นิสัยใจคอ, ความประพฤติซึ่งกันและกัน)

ส่วนอาจารย์ที่มีรุ่นห่างกัน เมื่อกราวยังเป็นนักศึกษาอยู่ ก็ไม่ได้ศึกษาอยู่ร่วมสมัยกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าว ก็จะมีความสัมพันธ์สนมน้อยลงบ้าง แต่ทั้งนี้ก็มีข้อยกเว้นบางประการ และขึ้นอยู่กับนิสัยใจคอของแต่ละบุคคลด้วย จึงมีความสัมพันธ์สนมไม่เหมือนกัน เช่น อาจารย์บางคนเป็นนักศึกษาอยู่ ขณะที่อาจารย์ซึ่งเป็นรุ่นที่จบไปนานแล้วเป็นผู้สอน ดังนั้นแม้รุ่นการศึกษาจะไม่ร่วมสมัยกัน แต่ก็มีความร่วมสมัยกันทางด้านอื่นแทน คือ รู้จักกันดีในฐานะครูกับศิษย์

ฉะนั้นจะเห็นว่า กลุ่มอาจารย์ประจำที่จบจากคณะโบราณคดีส่วนใหญ่ จะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง ในวันใกล้ชิดกันทีเดียว

ส่วนอาจารย์ประจำที่ได้สำเร็จมาจากคณะโบราณคดี ก็มีความสัมพันธ์กับอาจารย์อื่น ๆ ทั้งที่จบจากคณะโบราณคดีและไม่ได้จบจากคณะโบราณคดี ในสองลักษณะคือ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และมีความสัมพันธ์ห่าง ๆ สัมพันธ์กันทางด้านการงานอย่างเดียวกัน ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเข้าเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยของแต่ละท่าน และระยะเวลาเป็นสำคัญ อาจารย์ที่จบจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ในระดับใกล้ชิดกับอาจารย์ที่จบจากคณะโบราณคดีก็มี ทั้งนี้เพราะว่าอาจารย์ท่านเหล่านั้น อยู่มานาน ความสัมพันธ์ใกล้ชิดก็เกิดขึ้นเอง หรือก็มีอุปนิสัยใจคอที่เข้ากันได้ แกมกับจะขึ้นอยู่กับเหตุผลทั้งสองประการร่วมกัน

ก. (2) อาจารย์พิเศษ เป็นอาจารย์ที่ได้รับเชิญ ให้นำสอนวิชาเฉพาะต่าง ๆ จากที่ต่าง ๆ กัน และไม่ได้ประจำอยู่ในคณะด้วย ชั่วโมงสอนก็มีน้อย ไม่กี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนั้นกลุ่มอาจารย์พิเศษ จึงมีความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษน้อยมาก ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน ทางด้านหน้าที่และการงานเท่านั้น ความสัมพันธ์ทางด้านส่วนตัวแทบไม่มีเลย นอกจากอาจารย์พิเศษบางท่าน ที่สอนมานานจนเมื่อครั้งที่อาจารย์ประจำอีกหลายคน เคยเป็นลูกศิษย์อยู่ และสอนมาจนกระทั่งปัจจุบัน จึงมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกันบ้าง แต่ก็ไม่น้อยท่าน ส่วนใหญ่อาจารย์พิเศษ จะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มนักศึกษามากกว่า

เพราะใกล้ชิด มีความใกล้ชิดมากกว่า.

ข. ข้าราชการด้านธุรการ เนื่องจากมีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าเหมือนกัน ความสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นไปในแบบธรรมชาติคือ

ความสัมพันธ์ทางการงานต่อกัน และความสัมพันธ์ทางส่วนตัว ซึ่งความสัมพันธ์ข้อหลัง ก็ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและนิสัยส่วนตัวเป็นสำคัญ

ค. นักศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากัน จะยกไปกล่าวในบทปัญหาเกี่ยวกับ นักศึกษาและองค์การนักศึกษา

ง. คนงาน กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งด้านการทำงานและส่วนตัว เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนไม่มาก และสถานที่ทำงานก็อยู่ใกล้ชิดกัน ดังนั้นแม้จะมีแหล่งกำเนิดที่ต่างกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิดกันมาก ส่วนความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนั้น จะเป็นในทางบวกหรือลบ ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นบวกหรือลบ ก็ถือว่ากลุ่มนี้มีความสัมพันธ์กันทางส่วนตัวอย่างใกล้ชิด.

ข้อที่นำอ้าง เกิดอีกประการหนึ่งก็คือ กลุ่มนี้แม้จะมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป เช่น เป็นเสมียน, เป็นนักการ, เป็นภารโรง, และคนขับรถ ก็ตาม แต่ก็มีความสัมพันธ์ร่วมฐานะกัน ไม่แยกออกเหมือนหน้าที่การงาน ทั้งนี้เพราะมีหน้าที่และที่ทำงานเดียวกัน (ห้องเดียวกันหรือใกล้กัน) และมีความสัมพันธ์ส่วนตัวต่อกันมาก.

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม แบ่งออกไปเป็น

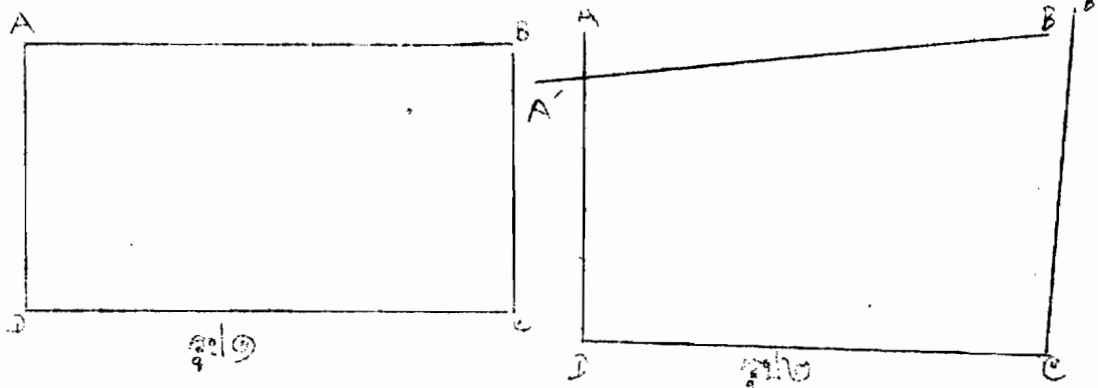
ก. ความสัมพันธ์ในหน้าที่ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากระเบียบของสังคมโดยตรง เปรียบเสมือนจุดสัมผัสทั้งสี่ของรูปสี่เหลี่ยมรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวยึด

* หมายถึง ที่มาเช่น บ้านนาย ก. อยู่ปากน้ำ จมาจากโรงเรียนวัดป่าช้า

นาย ข. บ้านอยู่บางกรวย จมาจากโรงเรียนบางกรวยวิทยาลัย นายค.

บ้านอยู่ อยุธยา จมาจากโรงเรียน สงขลาบูรณะ ฯลฯ เป็นต้น •

ให้สี่เหลี่ยมรูปนั้น คงรูปอยู่ได้ หากความเข้มขันนี้อยู่ในระดับที่พอเหมาะพอควร เช่น จุดสัมผัสทั้งสี่ ในรูปที่ 1 ก็จะทำให้องค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกันได้พอดี สังคมมีความมั่นคง และปริมาณ,คุณภาพของส่วนต่าง ๆ ก็จะได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่เหมือนสี่เหลี่ยมที่เป็นรูปสมบรูณ์ แต่หากความเข้มขันนี้มีระดับไม่พอควร ไม่ว่าจะขาดหรือเกินความเหมาะสม ผลก็จะออกมาในทางตรงข้าม เช่นรูปสี่เหลี่ยมในรูปที่ 2

รูปที่ 1 อธิบายได้ว่า จุดสัมผัสของสี่เหลี่ยม หรือความสัมพันธ์ในหน้าที่ อยู่ในระดับที่เหมาะสม อาจารย์ได้การศึกษาอย่างเต็มที่ ถูกต้อง นักศึกษาก็ทำหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน กันกว่าจากอาจารย์และตำราต่าง ๆ ฝ่ายธุรการก็บริหารงานด้านธุรการของตน เพื่อสนองความต้องการทางธุรการ ของกลุ่มอื่น ๆ คนงานก็ทำงานด้านบริการของตนไปตามหน้าที่ รูปสี่เหลี่ยมก็สมบรูณ์ สังคมก็มั่นคง องค์ประกอบต่าง ๆ ก็ร่วมกันได้พอดี สามารถใช้ปริมาณและคุณภาพ (ความยาวเส้น $AB, BC, CD, DA,$) ได้เต็มที่

รูปที่ 2 อธิบายได้ในทางตรงกันข้ามคือ เมื่อจุดสัมผัสของสี่เหลี่ยมอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม ความสัมพันธ์ทางหน้าที่การงาน อยู่ในระดับที่ผิดพลาด อาจารย์ก็ไม่ได้ความรู้แก่นักศึกษา นักศึกษาก็จุ่นวายไม่ทำหน้าที่ของตน ข้าราชการฝ่ายธุรการก็ไม่บริหารงานธุรการ ที่มาจากกลุ่มอื่น ๆ คนงานก็ไม่ทำงาน รูปสี่เหลี่ยมก็โย้เย้ สังคมก็เกิดข้อบกพร่อง องค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกันไม่ได้ ความสามารถและ

- ความมั่นคงของสังคม หมายถึงการที่สังคมดำรงอยู่ได้ โดยสามารถดำเนินการและดำเนินพฤติกรรมต่างๆไปตามความมุ่งหมายของตนได้ ในลักษณะที่พอควร และไม่เกิดความล้มเหลวขึ้น

ปริมาณของส่วนต่าง ๆ บางส่วนก็ไร้ประโยชน์ สังคมก็ขาดความมั่นคงทันที

สำหรับความสัมพันธ์ทางการงานหน้าที่ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมนี้ ก็ยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสมนัก แม้จะไม่ถึงกับรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าลงมา แต่ก็ไม่สมบูรณ์เลย เช่น ความไม่สัมพันธ์กันทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์ต่ออาจารย์ หรืออาจารย์ต่อนักศึกษา ความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมระหว่าง ผู้บริหาร กับผู้มีบริหาร เป็นต้น รายละเอียดจะนำไปกล่าวในบทวิพากษ์เกี่ยวกับหลักสูตร และบทวิพากษ์การบริหาร

ข. ความสัมพันธ์นอกหน้าที่ สำหรับสังคมนี้ ความสัมพันธ์นอกหน้าที่มีมากพอสมควร ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่น ในงานทำบุญถวายเป็นกุศล ซึ่งไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จัดขึ้นโดยกลุ่มอาจารย์และนักศึกษา แต่ก็มีส่วนอีกทุกกลุ่มเข้าร่วมด้วย หรือเช่นการเดินทางไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด ก็มีสมาชิกของทุกกลุ่มเข้าร่วมด้วยบ่อย ๆ ทั้งนี้เป็นผลมาจากขนาดของสังคมนี้ซึ่งเล็กมาก จนสามารถจะถึงเอากลุ่มต่าง ๆ มาสร้างความสัมพันธ์นอกหน้าที่ได้ โดยปราศจากความรู้สึกแบ่งแยก

ค. ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างกลุ่ม แม้ลักษณะความสัมพันธ์เช่นนี้ย่อมจะมีอยู่ในทุก ๆ สังคมก็ตาม แต่สำหรับสังคมนี้ อาจนับเป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือความสัมพันธ์ ดังกล่าวนี้นี้ มีมากในสังคมนี้ เช่น อาจารย์กับศิษย์, นักศึกษากับคณาจารย์, คณาจารย์กับข้าราชการฝ่ายธุรการ เป็นต้น สาเหตุสำคัญมี 2 ข้อ

1. เป็นสังคมขนาดเล็ก ทำให้สมาชิกกลุ่ม ต่างรู้จักมักคุ้นกันง่าย และไม่มีการแบ่งแยกวรรณะของกลุ่มอย่างชัดแจ้งเลย

2. พื้นฐานของสมาชิกองค์ประกอบ กลุ่มต่าง ๆ ของสังคม ส่วนใหญ่มีแนวทางและภูมิหลังคล้ายกัน คือ เป็นอดีตนักศึกษาจากที่นั่นมาก่อนทั้งสิ้น.

ตัวอย่างเช่น อาจารย์บางท่าน สนิทกับนักศึกษามากเพราะเป็นศิษย์รุ่นพี่ , หรือ นักศึกษาสนิทกับข้าราชการฝ่ายธุรการมากกว่าที่อื่น ๆ เพราะเป็นศิษย์รุ่นพี่, คณาจารย์สนิทกับนักศึกษาเพราะขนาดของสังคมอันเล็กมาก ทำให้มีเรื่องข้องกิดต่อกัน เห็นหน้า

กัน ชูคกันและรู้จักกัน

ระดับความสัมพันธ์นี้ มีมากมายหลายระดับ ซึ่งบางครั้งก็เป็นผลดี บางครั้งก็เป็นผลเสียเช่น

อาจารย์สนิทกับนักศึกษาหลายคน ในฐานะรุ่นพี่รุ่นน้อง ก็มีโอกาที่จะเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการมากขึ้น ก็ย่อมเป็นผลดีทั้งด้านการศึกษาและสังคม

นักศึกษานิสิตกับคนงานมาก บางครั้งก็เล่นกีฬา หรือการพินันร่วมกัน ซึ่งก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย อาจเป็นผลดีในทางความสัมพันธ์ทางสังคม แต่อาจเป็นผลเสียในเรื่องระเบียบแบบแผน (กรณีเล่นการพนัน)

คนงานสนิทกับข้าราชการฝ่ายธุรการมาก ทำให้ด้านความนับถือในด้านการเป็นผู้บังคับบัญชาลดลง และเพิ่มความสัมพันธ์ทางสังคมส่วนบุคคลมากขึ้น ซึ่งบางครั้งก็เป็นผลเสีย ทางด้านบริหารเหมือนกัน เพราะบางครั้งคนงานอาจเห็นว่าสนิทกันมากทางด้านส่วนตัว อาจทำงานบกพร่อง ลาช้าไปหน่อยก็คงไม่เป็นไร เพราะสนิทกันเป็นต้น

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกันหน้าที่การงาน แม้จะไม่ถี่นัก มีข้อบกพร่องบ้าง แต่ก็ไม่เกิดความขัดแย้งรุนแรงขึ้น อันจะเป็นเหตุทำให้สังคมวุ่นวายและไม่มั่นคง ทั้งนี้เพราะมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ทางด้านอื่นคอยประคองสนับสนุน ความกลมกลืนของสังคมอยู่ และคอยกันความขัดแย้งอันรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่นบางครั้งนักศึกษาไม่พอใจวิธีการหรือ ความประพฤติของอาจารย์บางคน ซึ่งเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางการงาน แต่ก็ถือว่าเป็นรุ่นที่มีความสัมพันธ์เคารพนับถือกันอยู่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทางส่วนตัว จึงทำให้ข้อขัดแย้งนั้น ลดความรุนแรงไปได้ หรืออาจารย์ไม่พอใจคนงานบางคน ทางด้านการงาน แต่ก็อ่อนหนักเป็นเขาค่วยความรู้สึกทางด้านบุคคล จึงทำให้ลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มของสังคมนี้ เป็นไปในทำนองอะลุ่มอะหล่วย ออมชอม

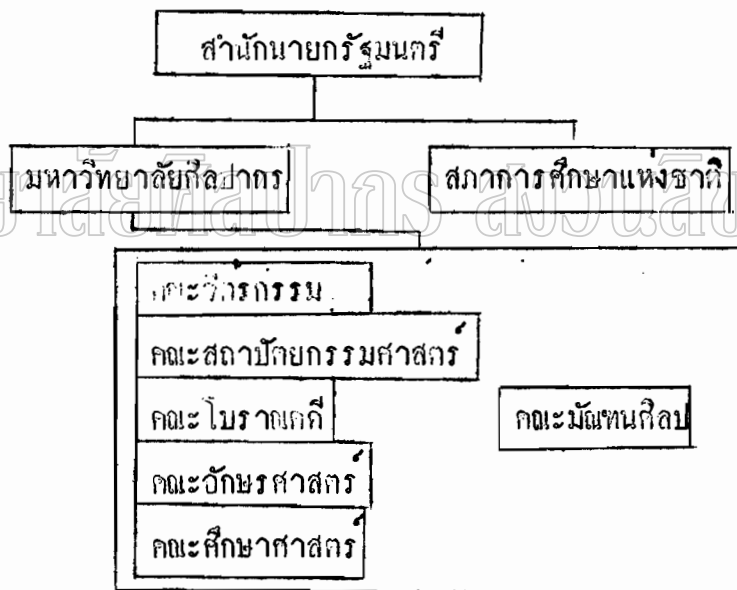
(compromise) ตลอดเวลา

โครงสร้างของสังคม โครงสร้างของสังคมก็ประกอบจากองค์ประกอบต่าง ๆ ทุกกลุ่ม แต่มีสายงาน, หน้าที่, ลักษณะ ผิดแยกแตกต่างกันไป แต่ละกลุ่ม มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีระเบียบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังที่กล่าวมาแล้ว

ก่อนที่จะเข้าใจโครงสร้างของสังคมนี้ ก็ต้องเข้าใจสถานภาพของสังคมนี้ ก่อนว่าขึ้นอยู่กับอะไร สายบังคับบัญชาเป็นอย่างไร

คณะโบราณคดี เป็นหน่วยงานราชการ ขึ้นกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งขึ้นกับ สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนภูมิของเจ้าสังกัดของคณะโบราณคดี มีดังนี้คือ.-

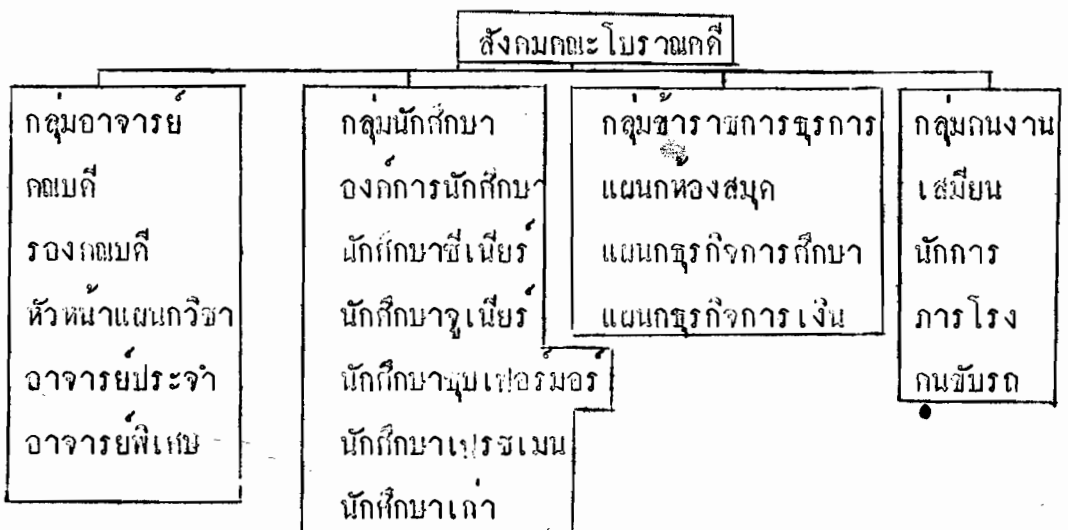

(โปรดสังเกตสภาการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะโบราณคดี)

จากแผนภูมินี้ แสดงให้เห็นว่า คณะโบราณคดี ไม่ใช่เป็นสังคมอิสระที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปเองได้โดยตนเอง ก้องมีแนวทางการปฏิบัติงาน และสายการบังคับบัญชา ขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นตลอดเวลา แลก็มีชื่อว่า จะไม่

เป็นอิสระในการดำเนินงานเลย สังคมนี้อย่างเน้นการเป็นอิสระได้ในส่วนย่อย โดยยึดหลักแนวปฏิบัติจากสายบังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป คือมหาวิทยาลัยศิลปากร และสำนักนายกรัฐมนตรี เช่นแนวปฏิบัติที่คณะสำนักนายกรัฐมนตรีวางไว้ให้คณะโบราณคดีก็คือ ให้การศึกษาทางด้านโบราณคดี ศิลป และวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา คณะที่มีอิสระที่จะดำเนินการสอนอย่างไรก็ได้ ให้ได้ผลตามที่มุ่งหมายไว้ก็แล้วกัน มีหน้าที่วางหลักสูตร การศึกษาโบราณคดีให้สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และสภาการศึกษาจะเป็นผู้ที่พิจารณา หลักสูตรที่เสนอขึ้นไปว่าจะเหมาะสมกับสภาพทาง ๆ หรือความต้องการของประเทศหรือไม่ แล้วจะทำการรับรองหรือไม่รับรองหลักสูตรก็แล้วแต่ การพิจารณาของสภาการศึกษาแห่งชาติ หากหลักสูตรรับรองแล้วคณะโบราณคดี ก็จะดำเนินการ ให้การศึกษาแก่นักศึกษา. . . . . ความหลักสูตรและจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้และมีอิสระที่จะดำเนินการใด ๆ ที่เห็นชอบ เพื่อสนองหลักสูตรและจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ แต่คณะโบราณคดี ไม่มีอิสระที่จะดำเนินการต่าง ๆ นอกเหนือแนวทางที่ทางสำนักนายกรัฐมนตรีวางเอาไว้ เช่นจะเลือกสอนโบราณคดี ไปสอนคณิตศาสตร์แทนไม่ได้ ไม่เหมือนสังคมระดับหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อาจจะปลุกข้าวปิ้ง ปิ้งหน้าไปเลี้ยงสัตว์ก็ได้ ซึ่งขอให้พิจารณาถึงความมีอิสระในแง่นี้ให้ดี

โครงสร้างของสังคมนี้อาจเขียนออกมาเป็นรูปได้ดังนี้คือ.-

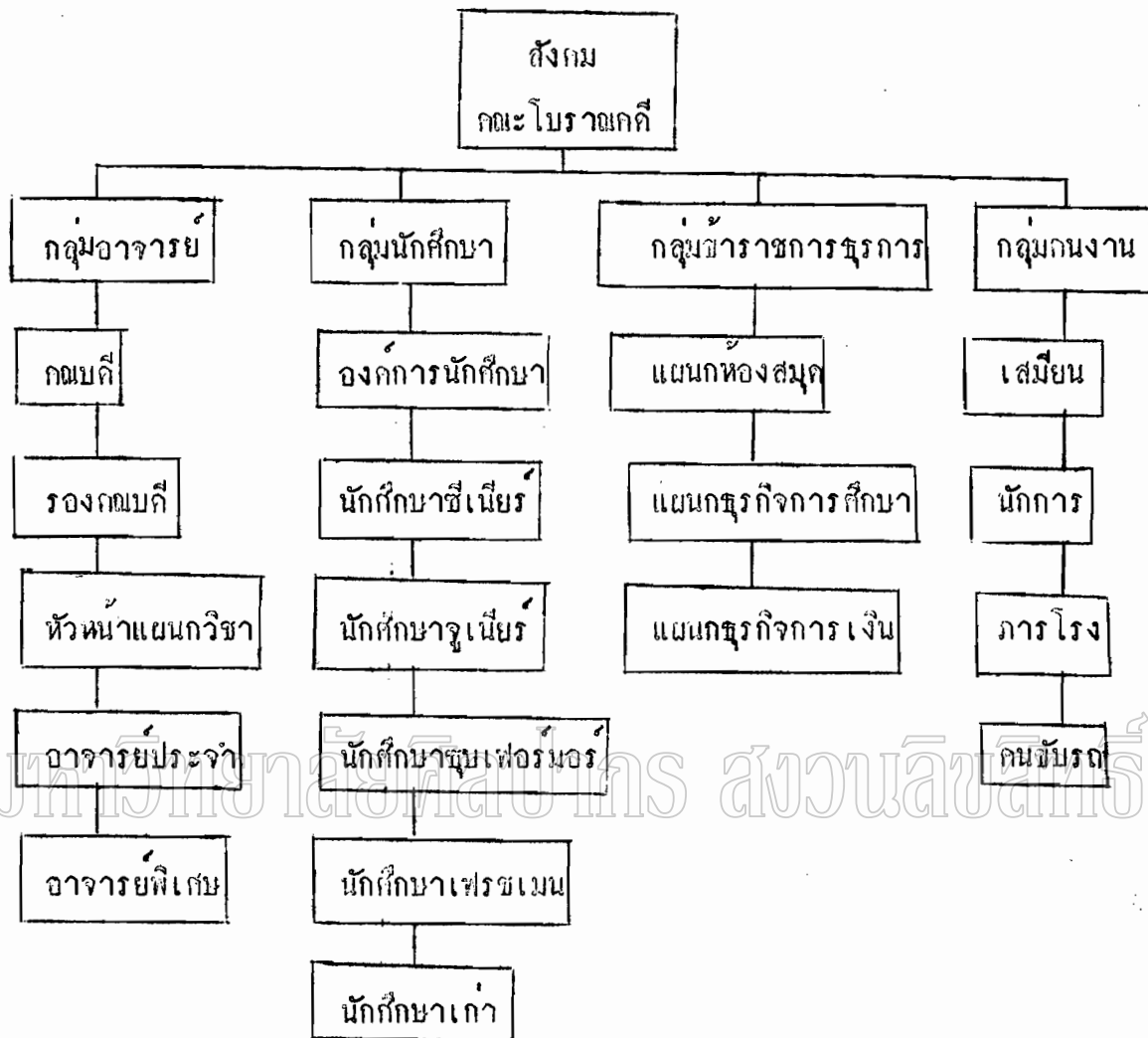

จำนวน 61 คน

จำนวน 130 คนปัจจุบัน
300 คนศิษย์เก่า

จำนวนคน 8 คน

จำนวน 8-9 คน

จำนวน 61 คน   จำนวน 130 คน(ปัจจุบัน)   จำนวน 8 คน   จำนวน 9 คน
300 คน(ศิษย์เก่า)

หมายเหตุ   จำนวนคนโดยประมาณ

การเรียกนักศึกษาเรียกความระบมปกครองของนักศึกษา ซึ่งกินความกว้างที่สุดในการพิจารณาเรื่องนี้ เพราะการเรียกนักศึกษาชีเนียร์ จะได้รวมทั้งนักศึกษานปีที่ 4 ที่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 4 หรือชั้นอื่น ๆ (หมายถึงสอบตก) หรือนักศึกษานปีที่ 5, 6, 7, ที่ยังเรียนอยู่ตามชั้นต่าง ๆ ด้วย

แผนภูมิอันนี้แสดงถึง โครงสร้างสังคมที่เห็นได้ง่ายที่สุด--ในการพิจารณาเรื่องนี้
ถามที่อธิบายมาแล้ว แต่ยังมีโครงสร้างย่อยซ่อนอยู่ในโครงสร้างนี้อีก เช่นโครงสร้าง
ของกลุ่มนักศึกษา องค์การนักศึกษา โครงสร้างของกลุ่มอาจารย์ โครงสร้างของ
งานทางบ้านธุรการ ซึ่งจะนำไปกล่าวเมื่อดังบทเฉพาะปัญหาแต่ละกลุ่ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะโบราณคดี : ความเปลี่ยนแปลง

สังคมและกลุ่มของสังคมย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลง ไปตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา เพื่อความเหมาะสมสำหรับตนเองที่สุด ความเปลี่ยนแปลงนี้ ไม่มีอะไรที่จะมากำหนดได้ว่า จะเปลี่ยนไปเป็นอย่างไร แต่ก็มีความเสี่ยงที่ทำให้สังคมและกลุ่มสังคมต้องเปลี่ยนไปนั้น มักจะเป็นสิ่งที่มีผลต่อสังคมนั้น หรือให้อิทธิพลต่อสังคมนั้น ๆ เช่น ความกดดันทางบ้านต่าง ๆ สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ และตัวบุคคลในสังคม หรือกลุ่มสังคมนั้น เป็นต้น

สำหรับความเปลี่ยนแปลงในคณะโบราณคดีนั้น ข้าพเจ้าจะกล่าวเพียงระยะที่ข้าพเจ้าสังเกตเห็นเท่านั้น ก็คือตั้งแต่ พ.ศ. 2510 - พ.ศ. 2515 (เมษายน) ส่วนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดก่อนหน้านั้นนั้น ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึง หรือจะอ้างอิงถึงน้อยมาก ทั้งนี้เพราะปราศจากการสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า และไม่มีกรบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

ความเปลี่ยนแปลงนี้มีอยู่ 4 อย่างคือ

1. ความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอาจารย์
2. ความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนักศึกษา
3. ความเปลี่ยนแปลงทางหลักสูตร
4. ความเปลี่ยนแปลงในส่วนรวม

ส่วนกลุ่มอื่นนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่มีน้อยมาก และไม่มี ความสำคัญอะไรนัก เช่น เพิ่มจำนวนคน เปลี่ยนตัวบุคคล ฯลฯ เป็นต้น จึงไม่น่ามา กล่าวไว้

เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้ มีความสัมพันธ์ต่อกัน และเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ก็ต่างก็เป็นตัวการ ผันแปรซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการอธิบายจึงก่อน

ข้างจะสับสนยุ่งยากบ้าง เพราะท้องถิ่นถึงตัวแปรอื่น ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นควรอ่านและพิจารณาไปพร้อม ๆ กัน ไม่ควรอ่านเพียงข้อใดข้อหนึ่งทั้งข้อในคราวเดียวกัน ซึ่งอาจทำได้ไม่เข้าใจได้.

1. ความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอาจารย์

ก. จำนวน ในระยะตั้งแต่ปี 2510-2514 จำนวนอาจารย์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ คือในปี 2510 มีอาจารย์ 49 ท่าน ในปี 2511 มีอาจารย์ 55 ท่าน ในปี 2512 มีอาจารย์ 60 ท่าน ในปี 2513 มีอาจารย์ 51 ท่าน ในปี 2514 มีอาจารย์ 61 ท่าน (1)

ข้อที่น่าสังเกตก็คือ จำนวนอาจารย์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่นี้ แม้จะเป็นจำนวนน้อยต่อปี แต่ผลของการเปลี่ยนแปลง จะได้จำนวนอาจารย์มากขึ้นทุกปี อาจารย์พิเศษที่มีการเปลี่ยนแปลงตัวบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังคงเดิมอยู่ ประจำ

ข. คุณภาพ คุณภาพของอาจารย์ ข้าพเจ้าพิจารณาจากวิธีการให้การศึกษามากักศึกษาเป็นสำคัญ ไม่พิจารณาถึงคุณสมบัติส่วนตัว ในด้านอื่น ๆ เช่น มีความเข้าใจในนักศึกษาหรือกลุ่มอื่น ๆ หรือมีคุณภาพทางการบริหารก็เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากวิธีการสอนของอาจารย์แล้ว ข้าพเจ้าแบ่งกลุ่มอาจารย์ในแง่การสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ มัธยม มหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาชีพ

อาจารย์ประเภทมัธยมคือ อาจารย์ที่ดำเนินการสอนแบบครูในชั้นมัธยมศึกษา เช่นบอกให้จด สอนถามคำถามที่โง่ ๆ โง่ ๆ แล้ว ไม่ทันสมัย สอนในความทึบ ความเชื่อของคนเท่านั้น และไม่เปิดทางให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดเห็น และการค้นคว้าของตนเอง

---

1. จากรายงานรับน้องใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากรประจำปี 2510, 2511, 2512, 2513, 2514 ไม่มีหมายเลขหน้า, กรุงเทพมหานครพิมพ์ (พระนคร 2510-2514)

อาจารย์มหาวิทยาลัย คืออาจารย์ที่มีความเข้าใจในการสอน และการ
ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แนะนำหลักการกันว่า วางแนวการศึกษาให้นักศึกษา
หัดใช้ความคิด สติปัญญาของตนเองในการศึกษา ช่วยให้นักศึกษามีความกระหายที่
จะเรียนรู้ และให้ความรู้อื่นเหมาะสมกับความ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย แก่นักศึกษา

อาจารย์ผู้ให้ปัญญาบริสุทธิ์ คืออาจารย์ที่ให้ความรู้, การศึกษาแก่นักศึกษา
ทางด้านคติธรรม จริยธรรม ปรัชญาของชีวิต และความรู้ทางด้าน การเสริมสร้าง
ปัญญาในทางบวก ก่าอบรมสั่งสอนของอาจารย์ท่านเหล่านี้ มักแฝงมาในรูปแบบต่าง ๆ
ที่นักศึกษาบางคนเท่านั้นที่จะรับได้ และเป็นความรู้นอกหลักสูตร นักศึกษาที่สามารถ
รับได้นั้นก็จะรับความรู้เช่นนี้มาอย่างไม่รู้ตัว และความรู้นี้ก็ปลูกฝังให้จิตใจมีระดับสูง
ขึ้น อย่างไม่รู้ตัวเช่นกัน

ความเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพนี้ ก่อขึ้นนับแต่ท่านเจ้าเข้ามา
ในปี 2510 นั้น ยังมีอาจารย์ประเภทมัธยมอยู่มาก แต่ต่อมาสองสามปี คุณภาพของ
อาจารย์ ก็ดีขึ้น โดยมีอาจารย์ประเภทมหาวิทยาลัย เพิ่มมามากขึ้น หรืออาจารย์
ประเภทมัธยมบางท่าน ก็เปลี่ยนแนวการสอนไปเป็นแนวมหาวิทยาลัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้
เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ มีใช้ปฏิบัติ สาเหตุสำคัญก็คือ การได้รับ
อิทธิพลของอาจารย์มหาวิทยาลัย มาสู่อาจารย์ประเภทมัธยม และการเพิ่มจำนวน
ของอาจารย์ประเภทมหาวิทยาลัย อิทธิพลนั้นได้แก่โดยทางนักศึกษาเป็นตัวการสำคัญ
เพราะนักศึกษามักจะเล่าสู่กันฟัง หรือวิจารณ์ยกย่องวิธีการสอนของอาจารย์ประเภท
มหาวิทยาลัย ในกลุ่มกันเองหรือต่อกลุ่มอาจารย์ทั่ว ๆ ไปด้วย ทำให้อาจารย์ประเภท
มัธยม ท่านที่มีเหตุผลได้รับฟัง และนำไปประยุกต์ดังกล่าว หรือไม่ก็ถึงจะได้รับ
อิทธิพลเรื่องนี้จากการสัมมนา ประชุมอาจารย์มาจากที่อื่น

ส่วนอาจารย์ประเภทผู้ให้ปัญญาบริสุทธิ์นั้น เป็นที่น่าเสียดายว่า มีจำนวน
น้อยลง และวิชาที่ท่านสอนก็มีนักศึกษาเรียนกันน้อย ผลประโยชน์อันมีค่าจากท่าน
จึงมีกันได้รับน้อย คุณภาพของท่านจึงคงตัวอยู่เสมอ.

ค. ความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึง กลุ่มนักศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพราะสองกลุ่มนี้ต้องสัมพันธ์กันอย่างมาก ความจริงกลุ่มอาจารย์ก็มีความเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์— ทางสังคมต่อกลุ่มอื่น ๆ นอกจากกลุ่มนักศึกษาเหมือนกัน แต่เป็นเพียงส่วนปลีกย่อยมาก จึงไม่น่ามากล่าว และกลุ่มอาจารย์ที่กล่าวถึงนี้หมายถึง อาจารย์ประจำ ทั้งนี้เพราะอาจารย์พิเศษมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาทางด้านวิชาการมากกว่า ทางด้านสังคม ถึงที่เลยโลกกล่าวเอาไว้แล้ว.

ใน พ.ศ. 2510-2511 นั้น กลุ่มอาจารย์มีความสัมพันธ์กับนักศึกษาทางด้านสังคมและส่วนตัว ในระดับใกล้ชิดกันมาก มีความสัมพันธ์กับนักศึกษาในระดับรุ่นพี่รุ่นน้องอย่างจริงจัง ไม่ว่าในขณะให้การศึกษาหรือในโอกาสอื่น ๆ เมื่อแนวประพฤติส่วนใหญ่ของอาจารย์ที่เป็นศิษย์รุ่นพี่ ไน้ลงมาทางด้านนี้มาก อาจารย์อื่นก็พลอยเอนตามมากด้วย หรือไม่กี่ไม่ชักแนว คือไม่มีพฤติกรรมเป็นการชักแย้ง ซึ่งตัวการของเรื่องนี้ก็อยู่ที่นักศึกษาด้วย เพราะนักศึกษาในสมัยนั้น ยังไม่เปลี่ยนแปลง จึงมีอุปถัมภ์ในการส่งและรับผล สู้อะจากกลุ่มอาจารย์ไปอย่างกลมกลืน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ขึ้นต่อกัน เป็นตัวการผันแปรซึ่งกันและกัน เช่น อาจารย์สนิทเป็นพี่น้องกับนักศึกษา เพราะนักศึกษาหัวอ่อนและมีทัศนคติไปในแนวยอมรับทัศนคติของอาจารย์ (ก่อนการเปลี่ยนแปลง) ในขณะเดียวกัน การที่นักศึกษาหัวอ่อนและมีทัศนคติต่อคุณอาจารย์ ก็เพราะอาจารย์เป็นผู้ให้และยังไม่มีตัวการอื่น— มาทำให้ความเห็นนี้เปลี่ยนแปลง (ในกรณีนี้ไม่ได้หมายถึงนักศึกษาทั้งหมด แต่เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่)

ผลจากพฤติกรรมนี้ก่อให้เกิดความเป็นกันเอง และเกิดความเข้าใจกันทางส่วนตัวอย่างลึกซึ้ง ข้าพเจ้าเคยคิดในสมัยนั้นว่า อาจารย์กับนักศึกษาของคณะโบราณคดีสนิทกันมากกว่าคณะอื่น ๆ ทุกคณะในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าได้เปรียบเทียบกับดูจากสถาบันอื่น ๆ ซึ่งข้าพเจ้ามักจะไปมาหาสู่เพื่อนฝูงต่างมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ แต่ปัจจุบันนี้ความกึกก้องกล่าว สูญหายไปแล้ว.

ความสัมพันธ์กันนี้ก่อให้เกิดความเกรงใจ และเคารพกันอยู่โดยธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในสมัยนั้นจึง เป็นความสัมพันธ์ของศิษย์กับครู ในลักษณะดั้งเดิมของสังคมไทย คือเคารพและรักกันด้วยใจมากกว่าหลักการ

ในปีต่อ ๆ มา เกิดความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนักศึกษาชั้น (กล่าวไว้ในเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา) ดังนั้นจึงมีผลสะท้อนให้คณาจารย์เกิดความเปลี่ยนแปลง เป็นปฏิกริยาถูกใช้ไปด้วย ทั้งนี้เพราะต่างก็เป็นตัวการผันแปรซึ่งกันและกัน สิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงก็มีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งได้ สาเหตุอีกประการของความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอาจารย์ก็คือ จำนวนอาจารย์ที่มีแนวความคิดใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังที่กล่าวในข้อ ก. และ ข. แล้ว

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นคือ ความเห็นต่างจากนักศึกษามากขึ้นโดยทันที ความเห็นต่างนี้เป็นไปในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (คือความสัมพันธ์เชิงเชื้อวงศ์กล่าว) ในปี 2511-2512 นั้น ความเห็นต่างนี้เป็นไปอย่างรุนแรงมาก เพราะขณะนั้นมีตัวการสำคัญนอกจากความเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาคือ เรื่องการขอโอนปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนของอาจารย์ ซึ่งนักศึกษาเป็นผู้เรียกร้อง สาเหตุนี้ทำให้เกิดความเห็นต่างอย่างมากมาย จนเกือบกลายเป็นความขัดแย้ง ซึ่งในความเห็นของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าว่ากลุ่มอาจารย์ดำเนินนโยบายผิดพลาดมาก ที่ตั้งความใกล้ชิดกับนักศึกษาไปด้วยอารมณ์เป็นใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงผลภายหลังหรือการบริหาร การปกครอง-จิตวิทยาที่พิเศษ แทนที่จะมาปรับความเข้าใจ หรือร่วมกันหาทางแก้ไข ซึ่งจะทำให้สถานการณ์ดีขึ้น เพราะความสัมพันธ์ของนักศึกษากับอาจารย์ในลักษณะเดิมยังมีเหลืออยู่มาก แต่เมื่อกลุ่มอาจารย์กับดำเนินนโยบายที่เรียกว่า "งอน" (การใช้ศัพท์คำนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง) จึงเป็นเหตุให้หันหลังเข้าหากัน ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดขาดสะบั้นลงอย่างน่าเสียดาย ในกรณีนี้หากคิดว่า นักศึกษาทำอะไรลงไปอย่างเด็ก ๆ แล้ว ก็ควรจะคิดว่าอาจารย์ก็ทำอะไรลงไปอย่างเด็ก ๆ เช่นกัน ความสัมพันธ์แบบพี่น้องระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาจึงหมด

ไปตั้งแต่นั้นมา หนึ่งปีหลังจากมีความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษากลายเป็น เฉพาะเรื่องการศึกษาย่างซังกะตายเท่านั้น ความสัมพันธ์ทางด้านอื่นมีแต่ความ เมินเฉยต่อกัน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการหยุดนิ่งแห่งความกระตือรือร้น ในกิจกรรม ทุกอย่างของนักศึกษา หรือเรียกตามภาษานักศึกษาว่า "หมกไฟ" (ดูในความเปลี่ยนแปลง ของนักศึกษา)

อีกปีหนึ่งจากนั้น เป็นระยะที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลง ความบาดหมางขัดแย้งกันนี้ ได้ถูกลืมเลือนและรักษาให้ดีขึ้นโดยกาลเวลา ประกอบทั้งมีอาจารย์ " หัวใหม่ " เข้า มาในคณะ และกระตุ้นให้เกิดความเคลื่อนไหวทางวิชาการขึ้น อีกทั้งมีแรงกระตุ้น จากแห่งอื่น เช่นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพล ซึ่งนักศึกษาเข้าร่วมดำเนินงาน ทำให้คณะ เริ่มไหวตัวทางวิชาการมากขึ้น เป็นผลให้ความสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างสอง กลุ่มนี้ กระทั่งขึ้นบ้าง ต่อมาในปี 2514 นี้ ความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด ก็เกิดขึ้นอีก แต่เกิดเฉพาะกับนักศึกษานั้นปี 1 กับอาจารย์มา ท่านเท่านั้น และผล จากเรื่องนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางด้านอื่น ๆ อีก (จะนำไปกล่าวในบทวิเคราะห์เกี่ยวกับนักศึกษา) แต่ก็ยังนับได้ว่า เป็นนิมิตลี้ที่ความสัมพันธ์อย่างนี้กลับมาใหม่ แต่ควร จะปรับให้ถูกกับสภาพแวดล้อม และภัยที่ตนกตัญญูถูกต้อง.

สรุปแล้ว คือความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา หลังการ เกิดปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ๆ จะเป็นไปในรูปของความเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ ทางวิชาการมากที่สุด ความสัมพันธ์ทางสังคมได้รับผลในความเปลี่ยนแปลงนี้ เหมือน กัน แต่ยังคงยืนตัวมาในระดับนั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับความสัมพันธ์ทางสังคมอย่าง ใกล้ชิดระหว่าง อาจารย์กับนักศึกษาในสมัยก่อนนั้น.

4. ความเปลี่ยนแปลงในทัศนคติที่มีต่อสังคมส่วนรวมของคณะและต่อ นักศึกษา

ในสมัยแรกนั้นกลุ่มอาจารย์มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับคณะนัก ทัศนคติ

ของกลุ่มอาจารย์ที่มองสถาบันนี้ มักจะเห็นความสำคัญ ของวิชาการทางด้านนี้และสถาบันนี้—ที่มีต่อประเทศชาติอย่างมากมาย (เพราะส่วนใหญ่ อาจารย์จบจากคณะโบราณคดี ความรู้สึกเช่นนี้จึงเกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัว และก็เห็นว่าถูกต้องตลอดเวลา) แต่เมื่อไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก ก็เกิดความไม่เข้าใจ น้อยใจและเกิดความท้อแท้ขึ้น จะทำอะไรให้ดีกว่านี้ก็ได้ เพราะตนเองก็เป็นข้าราชการ และไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะกลุ่มอาจารย์ไม่มีความรู้ในการพิจารณาหาสาเหตุว่า ทำไม หรืออะไร—ทำให้สังคมภายนอกเขาไม่เห็นความสำคัญของสถาบันนี้ เราเองมีข้อบกพร่องใด ๆ หรือเปล่า มีวิธีแก้ไขได้อย่างไร และจะกำหนดนโยบายอย่างไร จึงจะทำให้วิธีแก้ใขนั้นได้ผล ศึกษาถึงสาเหตุจริง ๆ แล้วก็น่าจะยกไปกล่าวในมติมหาบริหาร แต่ควรจะกล่าวไว้ในที่นี้ด้วย (เพื่อความเข้าใจจะได้ต่อเนื่อง) ว่า เกิดจากองค์ประกอบของกลุ่มอาจารย์เอง ที่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านวิจัย กันคว่ำ อย่างถูกต้อง จึงหาสาเหตุไม่ได้ เหมือนนโยบายการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาโบราณคดีไม่มีผิด คือไม่ได้เรียนการวิจัยกันคว่ำ ก็ทำเอาเองเรื่อยเรื่อย วิทยานิพนธ์จึงออกมาเป็นการเรียบเรียงรายงานต่าง ๆ ที่มีรูปแบบงดงามเป็นระเบียบเท่านั้นเอง เช่นกันในการแก้ไขปัญหาข้อนี้ของสถาบันนี้ ก็แก้ไขเรื่อยเรื่อยไป ไม่มีหลักการค้นคว้าวิจัยสาเหตุที่ถูกต้อง จึงแก้ไขไม่ตรงจุดสักที

เมื่อเกิดความท้อแท้ น้อยใจ ก็ " หมดไฟ " การให้การศึกษารหรือการทำงานก็ทำไปเรื่อย ๆ รู้อะไรก็สอนไอนั้น หมดกำลังใจที่จะค้นคว้าความใหม่ของวิชาการ ไม่คำนึงถึงความก้าวหน้าในวิชาการเลย เข้าลักษณะเรื่อยรัยรัยร้องไห้เพิ่มน้ำให้ร้อมมากเข้าอีก

อาจารย์มักมาบนหรือปรับทุกข์ให้นักศึกษาฟัง นักศึกษาก็เลยรับเอาทัศนคติเช่นนี้ไปด้วย กลุ่มอาจารย์ไม่พยายามยกระดับของสถาบัน ทั้งทางด้านวิชาการและสังคมให้ดีขึ้น ซากความกระตือรือร้นในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำ ก็ถดถอยก็ด้วย เมื่อท่านไม่ทรงนำ (เพราะท่านทรงเป็นนักวิชาการมาก

กว่านักบริหาร วิจัย) ก็ไม่มีใครถาม ในขณะที่เกี่ยวกับกลุ่มอาจารย์ก็ไม่ช่วยกันคิด
ให้ท่านก้าวหน้า เพราะส่วนใหญ่อาจารย์ที่จะช่วยในการบริหารของคณะ ก็เป็น
ศิษย์ท่านมาทั้งนั้น เป็นนักศึกษาหัวอ่อน (ในสมัยของตน) เมื่อท่านไม่ทรงนำก็
ไม่ไปและไม่มีผลการผลักดัน จึงปล่อยให้เป็นที่ของคณะเบื้องคี่เดียว ที่ปากกัด
ตีนถีบทั้งค้ำวิชาการและค้ำบริหารตลอดมา

ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนักศึกษาขึ้น กลุ่มอาจารย์ก็เกิด
ความรำคาญใจ เพราะตนเอง (ส่วนใหญ่) ก็เป็นรุ่นพี่ ฉะนั้นการที่นักศึกษา
รุ่นน้องทำอะไรนอกแบบนอกรอยและไม่ถูกใจตน จึงไม่ชอบ ไม่พอใจ จึงเกิด
ความเฉยเมย ใครจะทำอย่างไรก็ช่าง คนก็อยู่แต่ในกลุ่มของคน คล้าย ๆ กับ
เป็นการตัดหางปล่อยวัด ทั้งนี้อาจเป็นผลจากระบบการปกครองของนักศึกษาซึ่ง
อาจารย์ไม่มีหน้าที่เข้ายุ่งเกี่ยวก็ได้

สังเกตได้ว่า อาจารย์ที่ไม่ได้จบจากคณะโบราณคดี จะไม่มีความห่อหุ้ม
ในเรื่องนี้ เพราะเป็นเรื่องของพี่ของน้องเขาเอง นอกจากนี้จะได้รับอิทธิพลจาก
อาจารย์ที่จบจากคณะโบราณคดีก็ไปอีกเรื่องหนึ่ง ในการนี้ทั้งหมดอาจารย์พิเศษ
จะไม่มีส่วนได้รับหรือส่งผลเลย เพราะไม่อยู่ใกล้ชิดเหมือนอาจารย์ประจำ ท่าน
จะคิดอย่างไรไม่อาจทราบได้ แต่ผลที่อาจารย์พิเศษ^{ที่ปี}ให้ นักศึกษาก็มีส่วนในการ
เปลี่ยนแปลงของนักศึกษาซึ่ง เป็นตัวแปรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอาจารย์
เหมือนกัน เช่นการเปรียบเทียบการสอน ก็เห็นว่าอาจารย์พิเศษมีหลักการดีกว่า
ก็อยากให้อาจารย์ประจำสอนอย่างนั้นบ้าง จึงร้องเรียนและเกิดผลขึ้นทางความ
เปลี่ยนแปลงของอาจารย์ประจำ เป็นอิทธิพลทางอ้อม มีช่องทางตรง

ในระยะหลังนี้ กลุ่มอาจารย์มีความเปลี่ยนแปลงมาในทางบวกมากขึ้น
มีการยกระดับทางวิชาการมากขึ้น เริ่มเห็นขอบกพร่องต่าง ๆ มีการวิเคราะห์
เกิดขึ้นบ้างแม้จะยังไม่ถูกต้องนักก็ตาม และมีความพยายามที่จะยกระดับของ
สถาบันและสังคมขึ้น และเริ่มจะมองเห็นคุณสมบัติอันแท้จริงของสถาบันนี้ขึ้นลง ๆ

(คือเริ่มเห็นว่าโบราณคดีแท้ ๆ คืออะไร) ทั้งนี้เกิดจากตัวผันแปรหลายอย่างคือ

1. มีอาจารย์ที่จบจากต่างประเทศมากขึ้น นำความคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาเข้ามาใช้ในคณะ
2. นักศึกษามีบทบาทมากขึ้นทั้งด้านกิจกรรมส่วนกลุ่มและทางวิชาการ และได้ดึงความสนใจของอาจารย์ให้เข้ามาร่วมด้วย เช่นการรับน้องใหม่, การเผยแพร่ชื่อเสียงของคณะออกไปสู่มวลชน, การทักนศึกษา เป็นต้น.
3. มีวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นกับคณะ จึงต้องให้ความสนใจกับสถาบันอย่างจริงจัง เช่นสภาการศึกษาที่มีแนวที่จะยุบหรือโอนคณะโบราณคดี ได้ไปรวมกับคณะอื่น เป็นต้น.
4. มีแรงกดดันอย่างอื่น เช่นจากอาจารย์ที่มีความเห็นในการปฏิรูปคณะอย่างรุนแรง ผู้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ และโจมตีข้อเหล่านั้น หรืออาจารย์ที่มีความจริงใจและได้แนวการศึกษาทางโบราณคดีจากต่างประเทศ เข้ามามีปฏิรูปการศึกษาบางส่วนของคน หรืออาจารย์-บุคคลอื่นที่มีความจริงใจควนนโยบายด้านต่าง ๆ ของคณะ , มีอาจารย์ " หัวแข็ง " เพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มอาจารย์ต้องปรับตัว, ไหวตัว และได้รับความคิดใหม่ ๆ

ผลที่ออกมาจากการเปลี่ยนแปลงนี้ นอกจากที่กล่าวในตอนต้นแล้ว ยังประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ คือ

ทำให้อาจารย์มองนักศึกษาในแง่ที่เป็นตัวการผันแปรที่สำคัญขึ้นมาก
ให้ความสนใจในกิจกรรมนักศึกษามากขึ้น

เปลี่ยนนโยบายการสอนบ้าง มีความเข้มงวดในการให้การศึกษามากขึ้นทั้งต่อตนเองและต่อนักศึกษา

เริ่มเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสังคมทุกกลุ่ม

2. ความเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา

ก. จำนวนและสัดส่วนระหว่างเพศ จำนวนนักศึกษาได้เคยกล่าวเอาไว้แล้วในบทที่ 1 ดังนั้นในตอนนี้จะกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงทางจำนวนและสัดส่วนระหว่างเพศเท่านั้น ไม่ย้อนไปท้าวความอีก จำนวนนักศึกษาที่เป็นมาตรฐานคือจำนวน 30 คนทุกปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนอาจารย์และสถานที่ที่สามารถรับได้เพียงจำนวนแค่นี้เท่านั้น ฉะนั้นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด (ก่อนปี 2511) จึงมีประมาณปีละ 130 คน รวมทั้งผู้ซ้ำชั้นด้วย

ในปี 2511 ได้มีการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 เป็นจำนวน 50 คน ทั้งนี้โดยทางอาจารย์ฝ่ายบริหารมีนโยบายค่อนข้างประหลาดคือ ต้องการรับเพื่อเลือก หมายความว่าภายในปีนั้นรับนักศึกษาเข้ามาเกินจำนวนปกติ ทั้งนี้ไม่ทราบว่าเกินกำลังอาจารย์และสถานที่หรือเปล่า แต่ต่ำกว่ารับปีละ 50 คนในปีต่อมาเรื่อยๆ ในสี่ปีจะมีจำนวนนักศึกษาถึง 220 คน (รวมทั้งผู้ซ้ำชั้นไว้ด้วยโดยประมาณ) สำหรับกำลังอาจารย์อาจไม่เป็นปัญหาหากแต่สถานที่คง

จุได้ประมาณ 30 คน	จุได้ ประมาณ 50 คน	จุได้ประมาณ 30 คน
----------------------	-----------------------	----------------------

	จุได้ประมาณ 30 คน
จุได้ประมาณ -18 คน	จุได้ประมาณ 15-20 คน

ตั้งห้องเรียนและความจุโดยสังเขป

จะรับเอาไว้ไม่ได้ คณะมีห้องเรียน 6 ห้อง แต่ละห้องจนได้โดยเฉลี่ยไม่เกิน 30 คน และเมื่อเพิ่มจำนวนคนมากขึ้น จำนวนห้องเฉพาะวิชาก็ต้องเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนซึ่งทำไม่ได้ แต่การรับนักศึกษาจำนวน 50 คน ก็เลิกล้มไปในปีก่อนมา ทั้งนี้เพราะนโยบายรับเพื่อเลือกหรือคัดเอาออกในปลายปี แล้วทำการพิจารณาทางคะแนนสอบและความประพฤติของนักศึกษาแต่ละคน ได้รับการคัดค้านจากทุกฝ่ายจึงต้องเลิกล้ม

วิธีการรับนักศึกษาเข้ามาศึกษาในขณะนั้น ก่อนพ.ศ. 2510 รับจากนักศึกษาที่สมัครสอบผ่านสภาการศึกษา และในจำนวนนักศึกษาที่เข้ามานี้ จะมีสัดส่วนระหว่างเพศอย่างไรก็ได้แล้วแต่ความสามารถของผู้ที่สมัครสอบเข้ามา ผลปรากฏว่ามีผู้หญิงสอบเข้าได้มากกว่าผู้ชาย ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นของคณะนัก เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อที่จะผลิตกำลังคนเข้ารับราชการในกรมศิลปากร⁽²⁾ และต้องใช้ชีวิตสมบุกสมบันมาก ดังนั้นการที่มีนักศึกษาในคณะเป็นผู้หญิงมาก ๆ อาจจะไม่ไต่ผลเท่าที่ควร จึงกำหนดระเบียบใหม่ว่า จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาในขณะนั้น จะต้องมีส่วนครึ่งคอกครึ่ง เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ (ยกเว้นปี 2511 ซึ่งมีผู้ชาย 30 คนและมีผู้หญิง 20 คน)

ข. คุณภาพของนักศึกษา คุณภาพของนักศึกษาก็จะนำมาพิจารณาไม่ได้ เพราะขึ้นอยู่กับอาจารย์เป็นส่วนใหญ่ แม้จะอยู่ที่ความเอาใจใส่ในการศึกษาและคุณภาพทางสมองของนักศึกษาด้วยก็ตาม แต่อาจารย์เป็นตัวการผันแปรที่สำคัญกว่า

ค. ลักษณะสังคมบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะเมื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาชายมากขึ้นแล้ว ก็ทำให้คุณสมบัติของกลุ่มแตกต่างกันไปกว่าเดิม (เพราะคุณสมบัติทางเพศส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไป) ผลที่เห็นได้ชัดเช่น

กลุ่มมีความกระตือรือร้น เช่นมีลักษณะอะอะโปกฮามากขึ้น สติคือการเสกสุรายาเมาก็เพิ่มขึ้น การพนันมีเล่นถี่ขึ้น มีการทะเลาะวิวาทบ่อยขึ้น นักศึกษาหญิงลกระตือรือร้นสำคัญเป็นวันกับรับรองโดยปริยาย.

2. จุดมุ่งหมายนี้ได้มาจาก การสัมภาษณ์กฤษฎี 4 เมษายน 2515

กลุ่มมีความเข้มแข็งทางอำนาจมากขึ้น เช่นอำนาจ
ทางการที่เข้า และการปกครองในมหาวิทยาลัย มีความเข้มแข็งขึ้นทาง
ความคิด เพราะชายมีลักษณะคุณสมบัติทางนี้มากกว่าหญิง เมื่อได้แนวทางจาก
แหล่งอื่นจึงมีพลังผลักดันขึ้น และก่อผลในทางต่าง ๆ เช่นการเรียกร้องต่อทาง
อาจารย์ เพื่อขอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เป็นต้น

มีแนวความประพฤติกี่รุนแรงขึ้นตามลักษณะของเพศ เช่นในปี 2511
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ประท้วงการปฏิบัติตนของอาจารย์สอนภาษาอังกฤษชาวต่าง
ประเทศผู้หนึ่งด้วยการโหมแสดงความไม่พอใจ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ ไม่เคยปรากฏ
มาก่อนเลย

ทำให้ลักษณะของคณะที่เคยเป็น "คณะครูรัก" หรือคณะที่น่าคบหน้านิยม
อันดับหนึ่งในมหาวิทยาลัย (เพราะมีผู้หญิงมากที่สุด) เปลี่ยนไป เพราะมีผู้ชายมาก
ขึ้น และพวกผู้ชายก็คอยกันทำอยู่เสมอทั้ง ๆ ที่ตนเองก็ไม่ค่อยจะหวังนักศึกษาหญิงใน
คณะมาเป็น "แฟน" เท่าไรนัก แต่ผู้หญิงก็คอยกันทำไว้ก่อน บางครั้งความ
รู้สึกเรื่องนี้นรุนแรงมาก ถึงขนาดมีการแสดงความไม่พอใจอย่างออกนอกหน้าต่อ
นักศึกษาหญิงที่ไปมี "แฟน" กางคณะ แต่ต่อมาในระยะหลัง ๆ นี้ ความรู้สึกเรื่องนี้
ได้ลดหายไปมากแล้ว

ง. มีความเข้มแข็งทางวิชาการมากขึ้น เพราะมีความเปลี่ยนแปลง
ทางกลุ่มอาจารย์ รื่อง แนวการศึกษาดังโลกว่ามาแล้ว นอกจากนี้ยังเกิดจาก
ผลของการทำงานของนักศึกษาในชุมนุมศึกษาวัฒนธรรมและโบราณคดีด้วย (เรื่อง
ของชุมนุมนี้จะนำไปกล่าวในบทนักศึกษาและปัญหาทางหลักสูตร)

จ. ทางการบริหารงานของกลุ่มและการปกครองของกลุ่ม มีการเพิ่ม
หน่วยงานของกรรมการนักศึกษามากขึ้น มีหลักการ มีระเบียบ เฉพาะกลุ่มมาก
ขึ้นตามความต้องการ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีมากขึ้น

ฉ. ความรู้สึกระบบอาวุโสและความสัมพันธ์กับรุ่นพี่เก่า ๆ เป็นไป
ในทางลบมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการมีผู้ชายมากขึ้นและหลักการของระบบนี้ ก็ยังไม่ดี

* สิ่งที่ใช้วัดความเข้มแข็งทางวิชาการก็คือ การที่นักศึกษาสามารถทำงานและ
มีความรู้ทางโบราณคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเพิ่มคุณสมบัติ

พอ ระบบอาวุโสของนักศึกษารุ่นก่อน พ.ศ. 2511 มีลักษณะหนึ่ง หลังมากก็มีอีก ลักษณะหนึ่ง อาจจัดเป็นระบบอาวุโสแบบผู้หญิงกับแบบผู้ชายก็ได้ แต่ระบบอาวุโสในแบบผู้ชาย กลับมีคุณภาพเลวลงกว่าแบบผู้หญิงเสียอีก ทั้ง ๆ ที่น่าจะดีกว่า เช่น ระบบอาวุโสแบบหญิงนั้นระบุและเคร่งมาก ที่จะให้นักศึกษารุ่นต่ำกว่าเรียกว่าพี่ และแสดงความเคารพตามฐานะ แต่ระบบแบบชายได้ละเลยข้อนี้ไปมาก จะเรียกไม่เรียก จะนับถือเคารพหรือไม่ก็เป็นเรื่องของแต่ละคน อาจเป็นผลก็ดำพิจารณาตามระบบประชาธิปไตย แค่อายุสี่มว่าสังคมนี้ใช้ระบบอาวุโสเป็นหลักปกครอง ดังนั้น ความประพฤติข้อนี้จึงไม่ดีเลย ทำให้เสียความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่เคยมีมาอย่างราบรื่นไปค้วย สาเหตุของการทั้งนี้มิอยู่ในข้อต่อไป

ข. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านความสัมพันธ์และเห็นใจกันอย่างไม่อง ความ เป็นพี่น้องและความสามัคคีในคณะลดลงอย่างน่าวิตก เกิดการไม่กินเส้นกันระหว่างรุ่น เห็นแก่พวกแก่มากกว่าคือความเป็นกลาง ซึ่งใกล้เคียงไม่ได้ถึงการ เลือกตั้งใน คณะด้วย สาเหตุทั้งนี้เกิดจากการสำคัญผิดในระบบอาวุโส และความไม่เข้าใจในการใช้ระบบนี้อย่างถูกต้อง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรุ่นขึ้น มีข้อที่น่าสังเกต ว่า หากไม่เมื่อก่อนจึงไม่มีความขัดแย้งเช่นนี้ คำตอบก็คือ นักศึกษารุ่นพี่สมัยก่อน เป็นผู้หญิงเสียมาก จึงมีความโง่เขลาตามวิสัยของเพศมากกว่าผู้ชาย ระบบอาวุโส ของผู้หญิง ต้องการเพียงให้รุ่นน้องเรียกตนว่าพี่ และแสดงความนับถือในฐานะพี่ เท่านั้น ก็จะได้ความรักอย่างจับใจ มีความปรารถนาดีและจริงใจต่อกัน เกิด เป็นความสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่างราบรื่น ในระยะต่อมามีผู้ชายมากขึ้น และผู้ชาย มักจะใช้ระบบอาวุโสในแบบรุนแรงอย่างไม่มีความเข้าใจในระบบนี้อย่างถูกต้อง และนักศึกษารุ่นน้องก็มีผู้ชาย เขากันด้วยเช่นกัน วิสัยผู้ชายด้วยกันจึงก่อให้เกิด ความขัดแย้งขึ้นได้ง่าย แต่ในระยะสองปีหลังนี้ ความรู้สึกขัดแย้งทางกันนี้เริ่ม ลดลงแล้ว ทั้งนี้เพราะเกิดจากความเข้าใจในระบบอาวุโสขึ้นบ้าง พอสมควร สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มดีขึ้น สื่อมทรมาลงก็

เพราะการถือตัวเกินไปของรุ่นที่บางกลุ่ม และวิมุขิของบุคคลบางส่วนซึ่งมีวัยได้
 เลี้ยวหรือมากกว่านักศึกษารุ่นที่ และไม่เข้าใจในเรื่องการปกครองโดยระบบอาวุโส
 อย่างแท้จริง ได้คำขวัญไม่นับถือ เชื้อพืง หรือตีเสมอ หรือทำตัวเสมอรุ่นที่ ทำให้
 รุ่นที่ (ที่ยังมีอิทธิพลระบบอาวุโสแบบผู้หญิงอยู่) เกิดความไม่พอใจขึ้น.

ดังนั้นจึงเกิดลักษณะใหม่ในระบบอาวุโสในกลุ่มขึ้น คือ นักศึกษาที่มีรุ่นติด
 กันนั้น (เช่นมี 2-1, 3-2, 4-3) จะไม่มีการนับถือว่า รุ่นเหนือกว่าเป็นรุ่นที่อย่าง
 แท้จริง มักจะถือว่ารุ่นเสมอมากกว่า อาจเกิดจากความขัดแย้งดังกล่าว หรือ
 อาจเกิดจากความสนิทสนมกันมากไปก็ได้ ส่วนรุ่นที่มีรุ่นคั่นกลาง เช่นมี 4-2 หรือ
 มี 3-1 ยังคงนับถือรุ่นเหนือกว่าว่าเป็นที่อยู่ (ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทั้งหมด
 หรือส่วนมาก แต่เป็นแนวโน้มลักษณะใหม่ที่เกิดขึ้น และมักจะเกิดขึ้นในกลุ่มผู้ชาย.
 มากกว่ากลุ่มผู้หญิง)

ข. ความเปลี่ยนแปลงในทัศนคติต่อการศึกษาโบราณคดี เริ่มมีทัศนคติ
 ต่อการศึกษาทาง โบราณคดีที่เปลี่ยนแนวออกไป พยายามแสวงหาเนื้อแท้ของวิชานี้
 และไม่พอใจกับการศึกษาแบบเดิม เช่น แทนที่จะเรียนวิชาโบราณคดีในทางศิลป
 อย่างแต่ก่อน กลับต้องถวเรียนโบราณคดีจากทางอื่น ๆ มากขึ้น เป็นต้นว่าทาง
 การขุดค้น ทางการศึกษาหลักฐาน ทางสังคมศาสตร์ ทางมานุษยวิทยา ฯลฯ
 ซึ่งทั้งนี้ เป็นผลมาจากข้อ ง.

๓. เกิดความหยุคนิ่งของนักศึกษา ตั้งแต่ปี 2512 ลงมา นักศึกษา
 เกิดความหยุคนิ่ง ทางกิจกรรมต่าง ๆ แม้จะยังคงทำอยู่ แต่ก็ไม่อย่างที่ว่ารุ่น
 ก่อน ๆ เคยทำมา ไม่พยายามที่จะทำให้เจริญไปมากกว่านั้น ทั้งนี้เพราะนักศึกษา
 กระทบกับแรงเฉื่อย , ความผิดหวัง และความรูสึกว่า ไร้หลักประกันการปรับปรุงการ
 ศึกษา เนื่องจากทางกลุ่มอาจารย์เฉยเสีย ไม่มีการอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจ
 อย่างชัดเจน หรือไม่ก็เกิดความไม่มั่นใจ มีความรู้สึกสับสน จากการเปลี่ยนแปลง
 หลักสูตร จึงหาทางออกไปในทางอื่น ๆ เช่นไปมุ่งเรื่องการเล่นกีฬา การพนัน

- ความผิดหวังนี้ เป็นความผิดหวังของนักศึกษาร่วมกัน ไม่ใช่จะค้างกันตาม
 ความต้องการที่สับสนเลือกเช่นมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะไม่ว่าใครจะเลือก
 อันชีพใดเมื่อเข้ามาแล้วก็มีความรู้สึกต่อการศึกษารุ่นเดียวกันหมด

เสพรุา นักศึกษาหญิงที่จับกลุ่มคุยกันเรื่องร้ายแปด ที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา หรือ ไม่ก็กลับบ้านทันทีที่มีเวลาว่าง ไม่มีใครจะสนใจเข้าไปยุ่งกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอีก ปล่อยให้อาจารย์จัดการกันเอง ทั้งนี้เพราะเมื่อน่ายและทอคาด้ยแล้ว ส่วนใหญ่ก็คิดว่า ควรจะปล่อยให้เป็นเรื่องของชะตากรรมไป

ความทุกข์นี้ เริ่มจะมีความเคลื่อนไหวอีกครั้ง เมื่อสองปีมานี้ เมื่อเริ่มมีความก้าวหน้าทางวิชาการจากกลุ่มอาจารย์บาง.

๗. ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับศูนย์รวมจิตใจของนักศึกษา ในสมัยเมื่อบังมีนักศึกษาหญิงจำนวนมากนั้น ศูนย์รวมจิตใจของนักศึกษาอยู่ที่ ถ้ำว่าโบราณคดี และองคคณบดี ทั้งนี้เป็นความเชื่อใน "สี" ในเกียรติศักดิ์ของคณะ อาจารย์ก็กว้างมง่าย ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงทางจำนวน สักส่วนระหว่างเพศของนักศึกษา และเกิดความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ - ทศนคติที่มีต่อการศึกษาทางโบราณคดีแล้ว ศูนย์รวมจิตใจอย่างเก่าก็หายไป หรือมีความสำคัญน้อยลงมาก จริงอยู่นักศึกษาทุกคนยังรักเคารพคณบดีอยู่ แต่ก็เป็นเรื่องส่วนบุคคลไป ไม่เป็นเรื่องส่วนรวมแบบก่อน ๆ ก็จะมีเขาคนเดิมมาอ้างเพื่อกรวมใจกันทำอะไรสักอย่างไม่ได้แล้ว ซึ่งในสมัยก่อน เคยเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดที่จะให้นักศึกษาทุกคนร่วมมือร่วมใจกันทำงานอะไรสักอย่าง ความรู้สึกกับคณะก็เช่นกัน เมื่อก่อนนั้นการกระทำทุกอย่าง ถ้าอ้างชื่อว่าเพื่อคณะแล้ว งานจะได้รับความร่วมมือจากทุกคนอย่างเต็มที่ และความรู้สึกต่อคณะ ก็มีลักษณะหลงมากกว่าความมีเหตุผล ทุกคนมีความดีคิดว่า คณะโบราณคดีจะครองโลก ซึ่งเป็นคำขวัญประจำคณะเมื่อก่อนนี้ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นแล้ว ความรู้สึกต่อคณะก็เปลี่ยนไป กลายเป็นการมีเหตุผลขึ้น มีการวิจารณ์ต่อคณะได้อย่างเปิดเผย นักศึกษายังคงรักคณะอยู่ แต่เป็นความรักที่มีเหตุผลมากขึ้น ความรักคณะเปลี่ยนจากความหลงมง่าย มาเป็นความมีหลักการ รักในสิ่งที่ควรจะรักและปฏิเสธในสิ่งที่เห็นว่าต้องปฏิเสธ ความรู้สึกในเรื่องสี เรื่องธงประจำคณะ แทบไม่มีความหมายอะไรต่อนักศึกษาเลย ศูนย์รวมจิตใจ

ของนักศึกษาไม่มีอีกต่อไปแล้ว แต่สิ่งที่ยี่ภักนักศึกษาเอาไว้วัยกันก็คือ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอย่างลึกซึ้ง รวมทั้งความรักคณะในแบบรักบ้านมากกว่ารักในนามธรรมของคณะ ความรู้สึกเช่นนี้มีอยู่อย่างแอบแฝง ซ่อนเร้น ไม่ปรากฏเป็นระเบียบ - รูปร่างที่มองเห็นได้ ต้องใช้ความสังเกตอย่างมาก หรือเป็นเสียเอง จึงจะเข้าใจ

ฉ. การปฏิบัติต่ออาจารย์เปลี่ยนไป สมัยก่อนนักศึกษาเคารพอาจารย์มาก ทั้งที่ได้อธิบายมาแล้ว ในระยะหลังนักศึกษาจะเลือกเคารพอาจารย์เอาเอง และไม่เคารพหมกทุกคน อีกทั้งมีการวิพากษ์วิจารณ์อาจารย์อย่างเปิดเผยต่อกัน ในหมู่นักศึกษาเอง และบางครั้งในกลุ่มอาจารย์ด้วย นักศึกษาเลือกเคารพอาจารย์เป็นบางท่านโดยพิจารณาจาก วิธีการสอนเป็นหลักใหญ่ และความประพฤติกของอาจารย์เป็นอันดับรอง ทั้งนี้หมายความว่าวิธีการสอนนั้น ต้องรวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจในความสำคัญของวิชา และความเข้าใจในตัวอาจารย์ด้วย กล่าวคือ อาจารย์ต้องมีจิตวิทยาที่ดีด้วย ไม่ใช่มีวิธีการสอนอย่างเดียว เสียใจที่ไม่อาจยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดแจ้งได้ ด้วยเหตุผลที่ผู้อ่านเองก็ต้องเข้าใจ

ค. ความเปลี่ยนแปลงทางสถิติการสอบเข้าคณะและอันดับเลือก ตั้งแต่ปี 2510 ลงมา ถึงปัจจุบันมีจำนวนนักศึกษา สมัครสอบเข้าคณะเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนอันดับเลือกนั้น มีดังนี้คือ.-

	2511	2512	2513	2514
อันดับ 1	8-16%	4-13%	10-33%	6-20%
อันดับ 2	5%	3%	6%	7%
อันดับ 3	14%	6%	4%	11%
อันดับ 6	33-6%	4-13%	4-13%	2-6% (3)

3. ข้อมูลจากสถิติของแผนกการแสดงและเชียร์ ของกรรมการคณะ (องค์การนักศึกษา)

อันดับ 1-3, เป็นอันดับความถ่วงการที่เข้ามาเรียนจริง ๆ ส่วนอันดับ 6 นั้นเป็นอันดับที่เลือกเอาไว้ เพราะไม่รู้จะเลือกอะไรแล้ว สถิติการเลือกอันดับเข้าที่มากที่สุด มีดังนี้คือ.

2511-3, 2512-5, 2513-1, 2514-2.

แสดงว่าในจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาเรียนนั้น มีแนวโน้มที่ตั้งใจจะเข้ามาเรียนจริง ๆ เพิ่มขึ้น (นอกจากปี 2512) โดยเฉพาะในปี 2513 ที่มีนักศึกษาที่เข้าได้ สมัครอันดับ 1-3 ถึงจำนวน 21 คน ใน 30 คน แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นนี้ ส่วนใหญ่จากการสัมภาษณ์น้องใหม่ ได้สาเหตุว่า ชื่อเสียงของคณะเป็นศรัทธาติดกันในปีก่อน พ.ศ. 2511 ซึ่งนักศึกษามางคนสมัครเข้ามาเรียนโดยที่ตนเองไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาในคณะเลย เพราะเมื่อก่อนนี้ชื่อเสียงของคณะยังไม่แพร่หลายออกไป ไม่มีนิทรรศการ ไม่มีผลการผูกพัน ไม่มีความแพร่หลายของสื่อมวลชน

สถิตินี้ เป็นสถิติโดยรวบ ๆ จากนักศึกษาที่เข้ามาในคณะแล้ว สถิติการเลือกเกี่ยวกับคณะโบราณคดีจริง ๆ นั้น ต้องไปสอบสวนจากสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะมีสถิติที่ละเอียดและสมบูรณ์กว่า

3. ความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร ความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงและสาเหตุโดยกว้างเท่านั้น สำหรับรายละเอียดจะนำไปกล่าวในบทปัญหาหลักสูตร

หลักสูตรคณะโบราณคดี แรกเริ่มนั้นวางแนวตามจุดมุ่งหมายของคณะ คือ การผลิตกำลังคนได้ศิลปากร ในระยะแรกสุดจึงสอนเน้นหนักไปทางด้านโบราณคดี โบราณวัตถุสถานในประเทศไทยเท่านั้น ต่อมาเมื่อหม่อมเจ้าสุภัทรทิศ ดิศกุล ทรงกลับจากไปศึกษาทางโบราณคดี ที่ประเทศฝรั่งเศส ก็นำแนวการศึกษาที่ **L'Ecole du Louvre** ประเทศฝรั่งเศสมาใช้กับคณะโบราณคดี โดยยังมีจุดมุ่งหมายเดิมอยู่

ในระยะกัน ๆ นั้นไม่มีปัญหาทางด้านหลักสูตรใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในสมัยนั้นใช้การสอบแยก ไม่ใช่สอบรวมดังปัจจุบันนี้ นักศึกษาที่สมัครสอบเข้ามาในคณะ จึงมีจุดมุ่งหมายและเตรียมตัวที่จะรับการศึกษาในคณะอย่างพร้อมเพรียงแล้ว เพราะตนเองเลือกเข้ามาเอง จึงจะมาเลือกโน้นเลือกนี้ไม่ได้ อีกทั้งรู้ถึงความก้าวหน้าหรืออนาคตของอาชีพนี้ที่อยู่แล้ว จึงถือว่าเข้ามาด้วยความเต็มใจ อีกประการหนึ่งก็คือ กรมศิลปากรก็ยังมีกำลังคนไม่พอ ต้องรับเพิ่มทุกปี นักศึกษาที่จบ จึงมีหางไปทำงานในกรมศิลปากรอยู่มาก

ต่อมาเมื่อการสอบรวมเข้ามหาวิทยาลัย จึงทำให้ได้นักศึกษาที่เข้าเรียนในคณะนี้ดีกว่าก่อน เพราะบางคนไม่มีความเต็มใจ 100 % ที่จะเข้าศึกษาในคณะนี้ แต่ผลการสอบทำให้คนเข้ามาในคณะนี้ และไม่รู้จะทำอย่างไร ก็เรียน ๆ ไปอย่างนั้น นี่ก็สาเหตุความยุ่งยากของหลักสูตร เพราะหลังจากนั้นมา นักศึกษาก็มีการ ขอร้อง ให้เปลี่ยนแปลงหลักสูตร ให้มีแนวการศึกษาไปทางอักษรศาสตร์มากขึ้น เพราะเกิดมีปัญหาหรือความห่วงใย เรื่องอาชีพภายหน้าของตน เนื่องจากบางคนไม่ชอบทำงานในกรมศิลปากร และในขณะนั้นกำลังคนของกรมศิลปากรก็ชักจะอึด

ตัวขึ้นมาแล้ว จึงทำให้รัมนักศึกษาเข้าทำงานได้น้อยลง นักศึกษาจึงขอได้เปลี่ยน
แนวไปทางอักษรศาสตร์มากขึ้น เพื่อจะได้หางานที่ใช้ความรู้ทางอักษรศาสตร์ได้
ง่ายขึ้น หลักสูตรจึงมีแนวไปทางอักษรศาสตร์มากขึ้น

ต่อมาในปี 2508 นักศึกษาก็ได้ประท้วงเรื่องหลักสูตรอย่างรุนแรง
ถึงกับมีการเดินขบวนไปหา นายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้ปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น
สาเหตุเกิดจาก การหางานทำลำบาก และในปี 2511 ก็มีการลงชื่อขอให้
เปลี่ยนแนวไปเป็นแนวสังคมศาสตร์-ศิลปศาสตร์ เพื่อการทำงานหางานจะไ้่ง่าย
ขึ้น หลักสูตรของคณะจึงเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่เสมอ แต่จุดประสงค์ของการศึกษา
ยังไม่เปลี่ยน คือมุ่งจะผลิตคนให้กรมศิลปากร และได้เพิ่มจุดมุ่งหมายขึ้นอีก
สองอย่างคือ เพื่อเป็นครูและเป็นมัคคุเทศก์. จนปัจจุบันนี้ หลักสูตรโบราณคดี
ได้เปลี่ยนมาเป็นหลักสูตรเพื่อปริญญาศิลปศาสตร์บัณฑิต มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตกำลัง
คนให้กรมศิลปากร, เป็นครู และเป็นมัคคุเทศก์ (1)

ความวุ่นวายเรื่องหลักสูตรนี้ ทำให้สภาการศึกษา เติบโตถึงคณะโบราณคดี
มาก และพยายามที่จะดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป คือแนะนำให้คณะ
โบราณคดีปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ยังไม่รับรองหลักสูตร พยายามจะเอาคณะโบราณ
คดีไปรวมกับคณะอักษรศาสตร์หรือพยายามยุบคณะไปเสียเลย ส่วนข้อที่ว่าทำไมยัง
ทำไมสำเร็จหรือจะเป็นอย่างไรต่อไปนั้น ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึง เพราะไม่รู้
ต้องแท้ หากจะกล่าวถึงก็มีแต่ทางจะผิดพลาดได้ แต่สังเกตุว่าหลังจากที่ได้
เปลี่ยนปริญญาเป็นศิลปศาสตร์บัณฑิตแล้ว การหางานทำของนักศึกษาจะมีช่องว่าง
กว้างมากขึ้น เพราะมีองค์การส่วนราชการต่าง ๆ เปิดรับสมัครเข้าทำงาน โดย
ยอมรับคุณวุฒิของปริญญาเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ซึ่งความจริงก็น่าแปลก เพราะที่
เปลี่ยนจริง ๆ นั้นก็คือชื่อปริญญาเท่านั้น แนวการศึกษาแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไป
บ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อยเท่านั้น ซึ่งการนี้ก็แสดงให้เห็นถึงเงาสะท้อนของค่านิยม
ของระบบราชการในเมืองไทย.

1. จุดมุ่งหมายนี้ ได้มาจากการสัมภาษณ์คณะบดี เมื่อ 4 เมษายน 2515.

4. ความเปลี่ยนแปลงในส่วนรวม ก็คือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของพฤติกรรมของทุก ๆ กลุ่มรวมกัน กลายเป็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมนี้หรือสถาบันนี้ พอที่จะพิจารณาได้คือ.-

ก. ความแพร่หลายของคณะมีมากขึ้น จากผลของนิทรรศการผลงานของส่วนรวม จากการชุกกัน จากสื่อมวลชนที่เกิดจากคณะ เช่นหนังสือวารสารโบราณคดี และสื่อมวลชนต่อสังคมภายนอก เช่นหนังสือพิมพ์ลงข่าวการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา จากการจัดแสดงทางบันเทิงแก่ภายนอก ฯลฯ

ข. ทักษะความร่วมมือของทุกกลุ่มในเรื่องของโบราณคดี เปลี่ยนจากโบราณคดีในแง่ศิลปะและสถาปัตยกรรม มีแนวโน้มไปทางวิชาโบราณคดีแท้ ๆ มากขึ้น (แม้ยังไม่เพียงพอก็ตาม) ทั้งนี้เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการของกลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และทางหลักสูตร รวมทั้งการเห็นว่าร้านขายของเก่าต่าง ๆ เป็นตัวการขัดแย้งกับวิชานี้ ซึ่งทำให้เกิดทัศนคติไม่พอใจร้านขายของเก่าขึ้น

ค. เป็นสังคมที่มีระเบียบเรียบร้อยขึ้น เช่นเมื่อก่อนนักศึกษาบางคนคณะ การเรียนงานก็ไม่มีหลัก-ระเบียบปฏิบัติแน่นอน การศึกษาก็ยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ใครจะเรียนก็ได้ไม่เรียนก็ได้ สอนก็ได้ไม่สอนก็ได้ แต่เดี๋ยวนี้มีระเบียบกฎเกณฑ์ ขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติแล้ว ทำให้สังคมมีระเบียบเรียบร้อยกว่าเดิม เหตุที่แท้จริงเกิดจากความห่างเหินของกลุ่มอาจารย์ ที่มีก่อนนักศึกษาทำให้ลักษณะสังคมแบบพี่น้อง เปลี่ยนมาเป็นสังคมที่มีระบบ-ระเบียบแบบแผนซับซ้อนก็ยิ่งขึ้น.

ง. มีความสำคัญและคุณค่าต่อมหาวิทยาลัยมากขึ้น ทั้งด้านการบริหาร-การปกครองของนักศึกษา หรือทางด้านวิชาการทางการศึกษา เป็นคณะที่น่าฟังและน่าสนใจในสายตาของนักศึกษาต่างมหาวิทยาลัย นักศึกษาในคณะเองก็ทันสมัยขึ้นในลักษณะส่วนตัว (เช่นการแต่งกาย - บทบาททางด้านกิจกรรมระหว่างคณะ) ไม่

คร่ำครวญอย่างในสมัยก่อน มีความสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์กับกลุ่มสังคมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย มากกว่าเดิม

จ. ทัศนคติของคนภายนอกที่มีต่อสถาบันถูกก่อตั้งขึ้น ไม่ได้เห็นเป็นคณะดูพระอย่างแต่ก่อน เกิดจากผลของชื่อเสียงของคณะที่แพร่หลายออกไป

ฉ. กลุ่มสังคมต่าง ๆ เข้าใจความจำเป็นและความสำคัญของแต่ละกลุ่มมากขึ้น ไม่เห็นความสำคัญเฉพาะกลุ่มของตนฝ่ายเดียว เช่นกลุ่มอื่น ๆ มีความเข้าใจความสำคัญของฝ่ายธุรกิจการมากขึ้น เช่นเข้าใจว่างบประมาณเป็นหัวใจทางเศรษฐกิจของสังคมนี้ และจำเป็นที่ต้องมีฝ่ายธุรกิจการขึ้น เพื่อจัดการทำงานเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง หรืออาจารย์ก็เข้าใจในความสำคัญของนักศึกษามากขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้สถาบันมีระดับทั้งการศึกษาและสังคมดีขึ้น หากไม่หยุดเสียเพียงแค่นี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

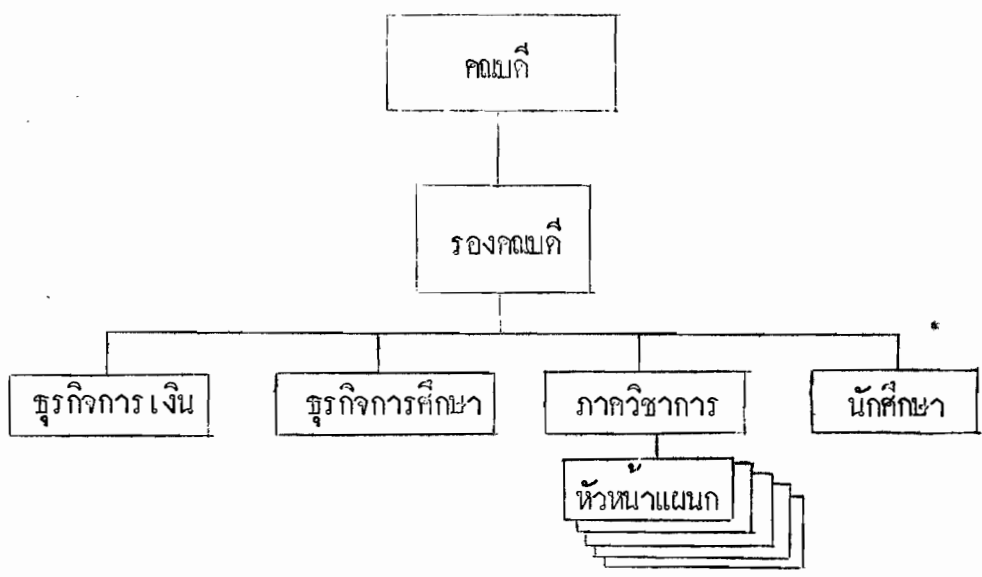
คณะโบราณคดี : การบริหารและปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร

ความจริงแล้วข้าพเจ้าไม่ควรทำเรื่องการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารมากกล่าวในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เลย เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้เล่าเรียนศึกษาด้านการบริหารใดๆมา แต่เนื่องจากการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารนี้เป็นต้นเหตุและมีความเกี่ยวเนื่องกันกับเรื่องต่างๆ ทุกเรื่อง รวมทั้งตัวก่อปัญหาให้ปัญหาต่างๆเป็นส่วนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องนำเข้ามาพิจารณาด้วยในเรื่องการบริหารและปัญหาการบริหารนี้ข้าพเจ้าจะกล่าวและพิจารณาเฉพาะในสิ่งที่เห็นได้ชัดเท่านั้น ส่วนความซับซ้อนของการบริหารซึ่งอาจแยกแยะออกได้เนื่องจากไม่เห็นได้ชัดและไม่รู้ถึงความเท็จจริงจึงไม่นำมากกล่าวเอาไว้ ขอให้ผู้อ่านพิจารณาตามนี้และถือการบรรยายในบทนี้เป็นเพียงข้อมูลจากการสังเกตการณ์เพียงส่วนเดียวเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องราวของการบริหารและปัญหาการบริหารของคณะโบราณคดีโดยตรงทั้งหมด

การบริหาร การบริหารนี้หมายถึงการบริหารงานตามระบอบราชการของวุฒฒจารย์ผู้มีหน้าที่ในการบริหารเท่านั้น ไม่รวมถึงการบริหารของกลุ่มอื่นๆ เช่นกลุ่มนักศึกษา และข้อมูลของการบริหารและปัญหาการบริหารนั้น ข้าพเจ้าได้มาจากการสัมภาษณ์ท่านคณบดี จากข้าราชการและอาจารย์ผู้มีส่วนหรือผลสะท้อนจากการบริหาร 1 และจากการสังเกตการณ์ 1

ก่อนอื่นต้องเข้าใจเสียก่อนว่าการบริหารของคณะโบราณคดีนั้นเป็นหน่วยงานบริหารย่อยซึ่งขึ้นอยู่กับในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งขึ้นอยู่กับในการบริหารของสำนักนายกรัฐมนตรีอีกทีหนึ่ง แต่คณะโบราณคดีก็มีสิทธิที่จะทำการบริหารงานภายในของตนเป็นการอิสระโดยต้องสัมพันธ์และประสานกับเส้นสายการบริหารของหน่วยเหนือขึ้นไปคือมหาวิทยาลัยศิลปากรและสำนักนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเช่นสภามหาวิทยาลัย สภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น การบริหารที่จะกล่าวถึงนั้นคือการบริหารงานภายในของคณะโบราณคดีโดยอิสระ

ต่อไปนี้เป็นเค้าโครงแผนภูมิฝ่ายการบริหารภายในของคณะโบราณคดี

แผนภูมิจากการสัมภาษณ์ท่านคณบดีคณะโบราณคดี

จากแผนภูมิอธิบายไว้ว่า การบริหารแบ่งงานออกเป็นสามหน่วยของการบังคับบัญชาคือ มีแผนกธุรกิจการศึกษาศึกษา แผนกธุรกิจการเงิน ภาควิชาการ ซึ่งทั้งสามหน่วยนี้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของคณบดี ซึ่งเป็นระบบการปกครองและบริหารงานแบบราชการ และมีหน่วยนักศึกษา อีกหน่วยหนึ่งซึ่งคณบดีมีได้เป็นผู้บังคับบัญชาแบบราชการ แต่เป็นผู้ปกครองดูแล คณบดีเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการบริหารและเป็นหัวหน้าทางฝ่ายวิชาการด้วย มีรองคณบดีเป็นผู้ช่วยในทุกๆ งานทุกอย่างของแผนกการพิจารณาและอนุมัติจากคณบดีโดยผ่านชั้นมาตามสายงานของตน

หน้าที่ของหน่วยต่างๆ มีดังนี้คือ

ธุรกิจการเงิน - ดำเนินงานทางด้านคลัง งบประมาณ จัดทำธุรกิจทางการเงินของคณะ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย ควบคุมการทำงานของพนักงานต่างๆ และจัดการเรื่องการเงินของแผนกอื่นๆ ทั้งหมด

ธุรกิจการศึกษา - ดำเนินงานในการจัดตารางสอน ตารางสอบ เก็บบันทึกผลการเรียนของนักศึกษา และทำธุรกิจทางการศึกษาทุกชนิด

ภาควิชาการ - แบ่งออกเป็นแผนกวิชาต่างๆ แต่ละแผนกมีหัวหน้าแผนกเป็นผู้ควบคุมการทำงานในแผนกนั้นๆ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและทำการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร

ส่วนนักศึกษาเป็นกลุ่มอิสระซึ่งแม้จะมีการปกครองของตนเองแต่ก็อยู่ในการดูแลอย่างห่างๆ ของคณบดีโดยปริยาย

การบริหารนั้นเปรียบเหมือนการทำให้เครื่องจักรกลทำงานไปตามหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะให้เครื่องจักรทำงานได้ก็ต้องมีวิธีการต่างๆ คือ

1. รู้จุดมุ่งหมายการทำงานของเครื่องจักร เสียก่อน
  2. วางแผนการทำงานของเครื่องจักร เพื่อให้ทำงานได้ตามจุดมุ่งหมาย
  3. แบ่งหน้าที่การทำงานให้เป็นส่วนต่างๆ
  4. ให้อัตว์จักรกลต่างๆ รับหน้าที่การทำงานเฉพาะอย่างไป
  5. วางแนว วางผัง ให้อัตว์จักรกลต่างๆ ทำงานตามขอบเขตหน้าที่ของตน
  6. ประสานงานของตัวจักรกลแต่ละชิ้นให้รวมกันได้ดี
  7. ควบคุมดูแล แก้ไข ปรับปรุงระบบการทำงานของเครื่องจักร
- ฉะนั้นเมื่อเป็นการบริหารก็ควรจะมีวิธีการ รูปแบบที่คล้ายกันคือ

1. รู้จุดมุ่งหมายของงานที่ทำเสียก่อน
2. วางแนวที่จะทำงานให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายนั้น
3. แบ่งงานให้เป็นส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสม

1 ในทางปฏิบัติแล้วคณบดีเพียงเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยของนักศึกษาเท่านั้น ส่วนอำนาจทางการปกครองแล้วคณบดีโดยกให้นักศึกษาปกครองกันเองตลอดมา

4. จัดใหม่ผู้รับผิดชอบในงานแต่ละส่วนที่แบ่งเอาไว้แล้ว
5. ใหญ่ทำงานตามส่วนงานต่าง ๆ ทำงานในหน้าที่รับผิดชอบและขอบเขตของงาน
6. จัดการประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ หรือดูแลให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานประสานกันด้วยดี
7. ควบคุมดูแลการทำงานทั้งหมดและคอยแก้ไขหรือปรับปรุง หากเห็นว่างานในหน่วยใด

เกิดขึ้นหรือเกิดปัญหา

8. มุ่งมองไปข้างหน้า พิจารณาวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ ในอนาคต

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะเป็นอันมากมีสาเหตุมาจากการบริหารทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักสูตร ที่ดูแล้วยเสมอ เรื่องการขยายพัฒนาทางเทคนิคต่างๆ ทางวิชาการ ทางการปฏิบัติงานอื่นๆ ฯลฯ ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการบริหารทั้งสิ้น ดังนั้นจะวิเคราะห์ถึงการบริหารงานของคณะที่ระดับชั้นคือ

1. จุดมุ่งหมายและการเรียนรู้จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายชั้นเดียวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นสำคัญ เมื่อหลักสูตรมุ่งจะผลิตคนให้กรมศิลปากร ครู และมัคคุเทศก์แล้ว จุดมุ่งหมายของการบริหารก็ต้องให้การศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อออกไปเป็นครู ภัณฑารักษ์และมัคคุเทศก์ จึงเป็นอันว่าความสำคัญของการบริหารในชั้นนี้อยู่ที่การร่างหลักสูตรและการดำเนินการสอนของอาจารย์ ซึ่งจะยกไปกล่าวในบทหน้า แต่ในที่นี้ใครจะกล่าวถึงจุดมุ่งหมายคือ ตลอดเวลาที่คณะโบราณคดีขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน จุดมุ่งหมายอยู่ในสถานที่ "ปักหลัก" เสมอ ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จะเป็นเช่นไรก็ตาม เช่นอัตรากำลังคนของกรมศิลปากรที่ทยอยลงทุกปี เรายังไม่เปลี่ยนจุดมุ่งหมายที่จะผลิตคนให้กรมศิลปากร ทั้งที่คณะผลิตคนไปปีละ 25 คน แต่กรมศิลปากรรับเพียงปีละ 2-3 คนเท่านั้น แต่ในระยะหลังก็เพิ่มจุดมุ่งหมายเป็นครูและมัคคุเทศก์จึงมีทางระบายออกไปทางนี้บ้าง อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและการให้การศึกษาที่ยังคงตัวอยู่เสมอซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สุดจุดหนึ่งจริงอยู่แมคณะนี้จะป็นคณะโบราณคดี จุดมุ่งหมายก็ต้องผลิตนักโบราณคดี หากแต่สภาพแวดล้อมของประเทศยังไม่พร้อมที่จะรับนักโบราณคดีจำนวนปีละ 25 คน การผลิตออกไปก็เป็นการสูญเปล่าทางการศึกษาเพราะการศึกษาในคณะโบราณคดีนั้นหากไม่ใช้ในทางเป็นนักโบราณคดีหรือนักประวัติศาสตร์ ศิลปแล้วก็แทบจะเอาไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้เลย นอกจากจะให้ทัศนคติและความเข้าใจทางวัฒนธรรมเท่านั้นซึ่งก็เป็นผลทางจิตใจซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายรองมากกว่าจุดมุ่งหมายหลัก เปรียบเสมือนเราเป็นเครื่องจักรชนิดหนึ่งอยู่กลางทะเลทราย แทนที่เครื่องจักรนี้จะผลิตน้ำออกมาใช้ประโยชน์ตามความจำเป็นของสภาพแวดล้อมก็ผลิตน้ำแข็งออกมาแทน ซึ่งใช้ประโยชน์ได้น้อยกว่าน้ำธรรมดาในสิ่งแวดล้อมขณะนี้ แม้จะเอาไปทำเป็นน้ำได้แต่ก็ต้องรอให้ละลายเสียก่อน การจะมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันเสียใหม่ นักโบราณคดียังเป็นจุดประสงค์หลักแต่ควรมีสฟลอยได้อันจรรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะในเวลานี้ซึ่งประเทศชาติกำลังพัฒนาชนบทอย่างเต็มขนาด

ทำไมเราไม่ปรับปรุงจุดมุ่งหมายเสียใหม่ให้เข้ากับสถานการณ์ เช่นผลิตภัณฑ์ทางสังคมศาสตร์ ที่กว้างกว่าโบราณคดีออกมาพร้อมกับผลิตภัณฑ์ทางโบราณคดีอื่นๆ ในเมื่อขณะนี้เรามีประสิทธิภาพพอที่จะ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ออกมาได้ หากมีการปรับปรุงในบางด้าน เช่น พัฒนาหมวดมานุษยวิทยาให้ก้าวหน้าไปอีก ฯลฯ จะทำให้ทางอาชีพของผู้ที่จบไปกว้างขึ้นกว่าเก่าด้วย นอกจากนี้จะเป็นนักทวารักษ์ ครู ศึกษาศาสตร์ ก็อาจเป็นนักสังคมสงเคราะห์ พัฒนาการชนบท พัฒนาการชาวเขา นักมานุษยวิทยาทางสังคม ฯลฯ และศาสตร์เหล่านี้ก็เป็นแม่บทของโบราณคดีด้วยแต่เท่าที่กล่าวมาแล้ว ทางคณะไม่คำนึงถึงเสีย กลับไปมุ่งถึงทางอักษรศาสตร์และศิลปศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางวิชาการน้อยกว่ามาก ในสถานการณ์ปัจจุบัน กลางทะเลทราย แม้เราจะไม่เปลี่ยนจุดมุ่งหมายของเครื่องจักรให้ผลิตน้ำธรรมชาติโดยตรง เราก็น่าจะเปลี่ยนเป็นผลิตน้ำธรรมชาติในน้ำแข็งก็ยิ่งดี มีประโยชน์มากกว่าและเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงเหมาะสมเมื่อไร เราก็จะหันกลับมาผลิตน้ำแข็งอย่างเดียวกันได้ใหม่ สรุปแล้วก็คือเราไม่มีความผูกพันตัวในการกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาและการให้การศึกษานี้ ซึ่งควรจะเปลี่ยนไปหาความจำเป็นและสภาพแวดล้อม เรื่องที่จะขอให้ท่านในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรอีกครั้งเพื่อความเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

2. การวางแนวที่จะทำให้งานบรรลุถึงเป้าหมายนั้นๆ ในข้อนี้เป็นความสัมพันธ์มาจากข้อแรก เมื่อข้อแรกมีขอบการรองรับแล้ว ข้อนี้ก็ย่อมจะมีขอบการรองรับตามข้อแรกไปด้วย และแน่นอนตามจุดมุ่งหมายนั้นการวางแนวปฏิบัติงานเพื่อจะให้งานบรรลุถึงเป้าหมายกว้างไว้อย่างไม่ชัดเจนและค่อนข้างจะไขว่เขวอยู่มาก จุดมุ่งหมายมีอยู่ว่าจะผลิตกำลังคนเข้ารับราชการในกรมศิลปากร และต่อมาได้เพิ่มเป้าหมายคือการไปเป็นครู และนักศึกษาศาสตร์ ดังนั้นแนวทางจะทำให้ภารกิจนี้บรรลุไปก็คือการให้การศึกษาก็จะเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ จึงกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การวางแนวนี้มีขอบการรองรับอยู่หลายอย่างคือ

ก. แนวทางที่ให้การศึกษามิตรงกันแนวการปฏิบัติงานของกรมศิลปากร คือให้การสอนมุ่งหนักไปในทางประวัติศาสตร์ศิลป์เพียงอย่างเดียว ในขณะที่กรมศิลปากรต้องการความสามารถในคนอื่นอีกมากนอกจากความรู้ทางลักษณะศิลป์ต่างๆ เช่น ระเบียบการทำราชการพลเรือน การทำเรื่องสารบัญ การปกครองชนชั้นผู้น้อย การบริหารงาน การทำงานในพิพิธภัณฑ์ การปฏิบัติงานตามหน่วยงานต่างๆ ฯลฯ ซึ่งทางคณะไม่ได้ให้ความรู้แก่ผู้จบไปแล้ว ดังนั้นจึงมีตัวอย่างผู้ที่เรียนจำนวนไม่น้อยที่เข้าทำงานในกรมศิลปากรแล้วทำงานแทบไม่เป็น เคียงขว้างปราศจากหลักยึดอยู่นานกว่าจะตั้งหลักได้ บางคนก็เสียผู้เสียคนไปเลยทีเดียว

ข. แนวทางที่ให้การศึกษาก็ไม่มีข้อที่จะสร้างคุณสมบัติของความเป็นครูและนักศึกษาศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ไม่มีการสอนหลักศึกษาศาสตร์หรือจิตวิทยาเพื่อจะไปเป็นครู หรือเทคนิคการทำนักศึกษาศาสตร์

เพื่อจะเป็นมีคฤเทศ ผู้ที่จบแล้วไปเป็นครูโดนเนรเทศจะเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่เขาไปเป็นครูด้วย
วิธีการ มีใช้ด้วยหลักการ กล่าวคือเขาไปเป็นครูแล้วคอยหาวิธีเป็นครูเอาเอง ต้องหาแนวทาง
สอนเอาเอง เพราะทางคณะไม่เคยสอนให้ทางที่มีจุดมุ่งหมายจะให้ไปเป็นครู การเข้าเป็นมีคฤเทศ
ก็เช่นกัน

ทั้งนี้เห็นว่า จุดมุ่งหมายอันเป็นหัวใจ และแนวทางให้การศึกษาก็จะเข้าถึงเป้าหมายอันเป็นท้าย
นั้นไม่ได้รับกันหรือสัมพันธ์ประสานกันเลย ต้องการจะสร้างทหารแต่สอนแต่ประวัติศาสตร์สงครามต่างๆ
โดยไม่สอนและฝึกวิธีใช้อาวุธเลย ก็จะเป็นทหารได้เหมือนกันแต่ไม่สมบูรณ์แน่ๆ หากว่าหน่วยงาน
ต่างๆที่เรายึดเป็นเป้าหมายนั้นมีหลักการในการพิจารณาปรับคนเข้าทำงานด้ว่านั่นคือพิจารณาถึงความ
สามารถและความรู้อย่างที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงานของเขาอย่างแท้จริงแล้ว เมื่อเขานำหลักสูตร
เราไปพิจารณา เราจะมีความสามารถที่เขาต้องการเพียงอย่างเดียว อีกหลายอย่างไม่มี
หากมีสถาบันอื่นที่ส่งคนที่มีความสามารถหลายด้านกว่าเรา เราเขาสัมผัสหน่วยงานนั้นๆกันว่าจะรับคนอันมากกว่า
เศษสตูดิโอะกรรมการทำงานของประเทศไทยมิได้เป็นเช่นนั้น มิฉะนั้นมติโบราณคดีก็จะน่าสงสัย
มากกว่านี้ อาจมีข้อโต้แย้งว่าคณะโบราณคดีก็สอนโบราณคดี จะให้ไปสอนวิธีทำงาน
ได้อย่างไร หรือท่อนๆสถาบันอื่นๆเขาก็เหมือนกันทั้งนั้น หรือการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยต้องการ
อบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นผู้มีจิตใจสูงและมีความกว้างขวาง การทำงานพยายามหรืออำนวยความสะดวก
เรื่องส่วนตัวของนักศึกษา หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ขอให้พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการ
ให้การศึกษาคือ จุดมุ่งหมายคือ การผลิตกำลังคนเข้ารับราชการกรมศิลปากร และให้ไปเป็นครู
หรือมีคฤเทศได้ แนวปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายก็ควรวางแผนเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ มิฉะนั้นก็จะ
ถึงจุดมุ่งหมายเอาไว้อะไร เท้าที่เห็นนั้น หัว (คือจุดมุ่งหมาย) และท้าย (คือแนวปฏิบัติเพื่อให้
งานบรรลุจุดมุ่งหมาย) ไม่ค่อยประสานกันเลย มีสภาพเป็นหัวมงกุฎท้ายมังกรเรื่อยมา ดังนั้นควรจะ
จะเปลี่ยนท้ายให้เข้ากับหัว หรือไม่ก็เปลี่ยนหัวให้เข้ากับท้ายเสีย คือเปลี่ยนจุดมุ่งหมายเสียใหม่ให้
เข้ากับแนวปฏิบัติที่ใช้อยู่ทุกวันนี้หรือไม่ก็เปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ ให้เข้ากับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เสีย
หรือไม่ก็เปลี่ยนทั้งหัวและท้ายพร้อมกัน ความก้าวหน้ำก็จะเกิดขึ้นและปัญหาทั้งหลายแหล่เกี่ยวพันหมด
ในคณะที่เกี่วกันเพราะความขัดกันนั้นก็จะหายไป

ตัวอย่างเช่น ในหนังสือแนะแนวทางสอนเข้ามหาวิทยาลัยของสภาการศึกษาแห่งชาติ
ในหน้าที่เกี่ยวกับคณะโบราณคดี ควรจะเป็น

<u>จุดมุ่งหมาย</u>	<u>หลักสูตร</u>
เพื่อรับราชการกรมศิลปากร	โบราณคดี ระเบียบปฏิบัติราชการพลเรือน
เป็นครู มีคฤเทศ	ศึกษาศาสตร์ เทคนิคการเป็นมีคฤเทศ ฯลฯ

หรือ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อเป็นนักโบราณคดี นักสังคมศาสตร์
นักมานุษยวิทยา พัฒนาการชุมชน
ข้าราชการในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ฯลฯ

หรือ

เพื่อยกระดับจิตใจของบุคคล เพื่อให้
ความรู้และทัศนคติที่กว้างขวาง เพื่อ
สร้างความคิดและอุดมคติที่เหมาะสมต่อสังคม
เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชนบทรวมนิยมประเพณี
ของชาติ

หรือ

เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะของชาติไทย
และชาติใกล้เคียง เพื่อบริหารงานต่างประเทศ
บางภาษาเช่นอังกฤษ ฝรั่งเศสสเปน เพื่อ
เรื่องของโบราณคดีแทบทุกสาขาและเพื่อหา
ประสบการณ์ทางสังคมเอาเอง

หลักสูตร

โบราณคดี (อย่างแท้) สังคมศาสตร์
มานุษยวิทยา การปกครองเบื้องต้น
หลักการพัฒนาชุมชน ฯลฯ

โบราณคดี วัฒนธรรม สังคมศาสตร์
ปรัชญา ศาสนา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

ใช้หลักสูตรปัจจุบัน

หมายเหตุ ควรมีความสัมพันธ์
คือต้องไม่เป็นกังวลเรื่องการทำงาน

3. การแบ่งงานให้เป็นส่วนต่างๆ ดังที่กล่าวแล้ววาระคณะกรรมการบริหารออกเป็น
ส่วนต่างๆ 4 ส่วน เป็นส่วนบังคับบัญชาเสีย 3 ส่วนและการดูแลนักศึกษาอีกส่วนหนึ่ง ในเรื่องการ
แบ่งงานนี้เป็นเรื่องยากที่จะพูดได้ว่า ดีแล้วหรือไม่ดีอย่างไร เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้มีส่วนในการ
บริหารนี้ด้วย แต่เท่าที่เห็นเน้นโดยเฉพาะเรื่องการบริหารการศึกษาของคณะยังไม่สมบูรณ์
และ "แผน" ทอ ขอให้อาจารย์ไปดูใหม่ทบทวน สำหรับนี้จะกล่าวถึงการแบ่งงานเท่านั้น ข้าพเจ้าจะใช้
วิธีเปรียบเทียบโดยใช้การแบ่งงานของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มาเป็นแบบเทียบ
ซึ่งแผนภูมิตัวนี้ได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ น.อ. สมภาพ ภิรมย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

แผนภูมิการแบ่งงานบริหารของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เมื่อเปรียบเทียบกันแผนภูมิการบริหารของคณะโบราณคดีแล้วจะเห็นว่า

1. ภาควิชาต่างๆของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คำทรงตำแหน่ง เป็นหน่วยหนึ่งต่างหาก

มีอิสระในการบริหารงานภายในภาคของตน ในขณะที่คณะโบราณคดีมีหน่วยงานนี้เป็นเพียงแผนกต่างๆ ขึ้นต่อคณบดี คำทรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาการควย

2. ฝ่ายธุรการของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รวมกันอยู่ในหน่วยงานของเลขาธิการคณะทั้งหมด ในขณะที่หน่วยงานธุรการของคณะโบราณคดีแบ่งออกเป็น 2 หน่วย

3. อำนวยการบริหารสูงสุดของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์อยู่ที่คณบดี แต่มีกรรมการคณะและที่ปรึกษาคณบดีเป็นส่วนสำคัญในการร่วมบริหาร ในขณะที่ที่คณะโบราณคดีมีคณบดีเป็นผู้อำนวยการบริหารสูงสุดและมีรองคณบดีเป็นผู้ช่วยเท่านั้น

ขอเปรียบเทียบนี้จะเอามาเป็นเกร็ดว่าใครดีเลวกว่ากันเพียงไรยังไม่ได้ เพราะอาจขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ตัวบุคคล หรือสิ่งอื่นๆที่แอบแฝงอยู่ก็ได้ จึงเป็นข้อที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ แต่หากพิจารณากันอย่าง เป็นธรรมดาแล้ว จะเห็นว่าการแบ่งงานการบริหารของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์นั้นคง และเป็นสัดส่วนเรียบร้อยกว่าคณะโบราณคดีมาก เช่น การรวมฝ่ายธุรการเข้าด้วยกัน ความมีอิสระ และคล่องตัวของภาควิชาต่างๆ การมี "กลุ่ม" ควบคุมดูแลการบริหารทั้งหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังเป็นที่ยอมรับอยู่มากสำหรับคณะโบราณคดี

ความจริงเมื่อคุณเดินๆ การแบ่งงานบริหารของคณะโบราณคดี แม้จะยังสนับสนุนอยู่บางตำแหน่งจะใช้ได้แล้ว เพราะงานที่ต้องทำเป็น 2 อย่างคือ 1. ดำเนินการให้การศึกษา 2. การติดต่อทางธุรการ ซึ่งคณะโบราณคดีก็แบ่งงานออกเป็นหน่วยงานต่างๆที่หน้าทั้งสองนี้มาทำ แต่ถาพิจารณาถึงวิธีการดำเนินงานภายในหน่วยงานต่างๆแล้ว จะเห็นว่าการแบ่งงานนี้เป็นไปเพียงในรูปแบบเท่านั้น แต่การปฏิบัติสนับสนุนและสนับสนุนมากก็จะกล่าวในข้อต่อไป

4. การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในส่วนงานต่างๆที่ได้แบ่งไว้แล้ว หมายความว่ามอบหน้าที่ การจัดการการดำเนินงานในส่วนนั้นๆใหญ่ที่เฉพาะสมรับผิดชอบไปเลย โดยมีนโยบายของจุดหมาย การบริหารกำหนดไว้ เช่น นโยบายการบริหารของฝ่ายธุรการการเงินก็คือ จัดการเรื่องการเงิน การเงินทุกอย่างของคณะ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อยและรวดเร็วให้ทันเวลาไม่มีให้เสียหายทางด้านอื่นได้ หัวหน้าฝ่ายธุรการการเงินก็ต้องรับผิดชอบการจัดการการดำเนินงานส่วนนี้ไป สำหรับส่วน ส่วนงานที่มีผู้รับผิดชอบอย่างแน่นอนแล้ว มักไม่มีใครมีปัญหาอะไร แต่ยังมีงานบางส่วน ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง เช่น แผนกวิชาคอนกรีตศาสตร์ แผนกวิชามานุษยวิทยา แผนกวิชาโบราณคดีประวัติศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะไม่มีผู้รับผิดชอบที่จะรับผิดชอบได้ เพราะระเบียบราชการพลเรือนกำหนดเอาไว้ คณบดีจึงได้รักษาการณ์ในตำแหน่งนั้นๆแทน ซึ่งเป็นการบริหาร

งานมากอย่างและบางอย่างทำกันไม่ชำนาญการนั้นโดยเฉพาะ จึงทำการบริหารการจัดการภายใน ส่วนนั้นๆไม่ได้เต็มที่ เมื่อไม่มีหัวหน้าโดยตรงอย่างแท้จริงผู้ที่ทำงานในส่วนที่หัวหน้าก็จะไม่มีหลักยึด ไม่มีการกำหนด คู่มือแผนการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ต่างคนก็ต่างไป งานส่วนนั้นๆมักจะขาด เป้าหมายที่จะมุ่งเขาหา การประสานงานกันภายในส่วนก็ไม่มีศูนย์ประสานงาน ส่วนงานนั้นๆมักจะล้มลุกคลุกคลานเรื่อยมา ความจริงก็เป็นปัญหาที่แก้ไขโดยตรงได้ยาก เพราะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นอย่างมาก การจะหาคนที่มีคุณสมบัติครบตามระเบียบข้อบังคับที่จะมาทำงานในส่วนงานนั้นๆ ในเมืองไทยก็หายาก การแก้ไขโดยตรงก็ดูจะไม่มีทาง นอกจากรอคอยกาลเวลาเท่านั้น แต่การแก้ไขในทางอ้อมก็พอจะมีทางทำได้ เช่น มอบให้ใครคนหนึ่งในส่วนงานนั้นๆที่เหมาะสมที่สุดดำเนินงานแทนทำหน้าที่เป็นรองผู้รักษาการแทน รับผิดชอบในการจัดการการดำเนินงานในส่วนนั้นๆ ไปเลย ดีกว่าที่จะปล่อยให้ส่วนงานนั้นๆ "แคว่งคว่าง" ไปเปล่าๆ ซึ่งจะทำให้ตัวจักรกลส่วนนี้ของเครื่องยนตร์ติดขัดและทำให้เกิดความขัดข้องของต่อส่วนอื่นๆด้วย

5. ใหม่ทำงานตามส่วนต่างๆทำงานในหน้าที่รับผิดชอบและในขอบเขตของตน นโยบายของข้อนี้คือดูแลสั่งงาน มอบงานให้ตัวจักรกลทุกชิ้นทำงานตามหน้าที่ของตน ข้อสำคัญคือตัวจักรกลแต่ละชิ้น คือ บุคคลในส่วนงานแต่ละส่วน ทุกคนต้องทำงานครบตามหน้าที่ของตน กลไกของการทำงานจึงจะดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย หากกลไกของจักรกลชิ้นใดทำงานไม่ครบหน้าที่ของตน หรือไม่อยู่ในขอบเขตของตน หรือไปก้าวร้าวกับหน่วยงานของส่วนอื่นๆ หากเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ไม่นับอันตรายต่อการดำเนินงานส่วนรวมมากนัก แต่หากเป็นเรื่องสำคัญก็จะอันตรายเสียหายได้ง่ายๆ และในกรณีนี้คณะโบราณคดีซึ่งยกพร่องในหลักการข้อนี้อยู่เสมอ คือมีบุคคลในส่วนงานต่างๆหลายคนที่ไม่ทำงานตามหน้าที่ของตน หรือทำงานก้าวร้าวงานของส่วนงานอื่นๆหรือบุคคลอื่นๆ ขาดเจ้าไม่ประสงค์จะยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนเพราะเป็นเรื่องของจรรยาบรรณวิชาชีพที่เป็นธรรมและยอมรับความจริงที่ร่วมอยู่ในสังคมนี้จะมองเห็นกันทุกคน หากพิจารณาตามแนวข้อหาเราวางเอาไว้ สาเหตุที่ทำให้เกิดการไม่ทำงานตามหน้าที่หรือเกิดการก้าวร้าวงานกันเช่นนี้มีอยู่ดังนี้คือ

1. ไม่มีการกำหนดหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้อย่างชัดเจน
2. เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลในส่วนงานต่างๆทั้งด้านส่วนตัวและด้านการทำงาน
3. เป็นเรื่องส่วนตัว (คือมีอุปนิสัยอย่างนั้น)
4. การบริหารจากเบื้องหลังบัญชาหรือหน่วยเหนือขึ้นไปไม่ได้วางกรณการปฏิบัติงาน

ที่แน่นอนชัดแจ้งเอาไว้

เมื่อกำหนดให้มีแบบลงอีกจะเห็นว่าปัญหาต่างๆในข้อนี้เกิดขึ้นจากการวางแนวการบริหาร

ไม่รักคุณ 1 และการขัดแย้งส่วนบุคคล 1 ผลที่เกิดขึ้นนั้นแม้จะไม่ปรากฏชัดเจนนอกสายตาทัวไป แต่ก็เป็นแผลเรื้อรังอยู่ภายในคอยซุกซนขยายลุกลามออกไปเป็นเนือร่ายคอส่วนรวมทุกขณะ การแก้ไขนั้นหาพบเจ้าสูกปัญญาก็จะแนะนำได้ หากเป็นเครื่องยนตร์อาจแนะนำให้ซ่อมส่วนที่ชำรุดเสียหรือเปลี่ยนใหม่หรือวางโครงเครื่องยนตร์เสียใหม่ แต่เป็นเรื่องของสังคมซึ่งมีมนุษย์เป็นส่วนประกอบ และมีมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก การใช้ทฤษฎีแก้ไขแบบเครื่องจักรก็คงจะไม่ประสบผลสำเร็จนัก จึงเป็นเรื่องที่แนะนำกันไม่ได้ แล้วแต่พรหมลิขิต

6. จัดการประสานงานให้หน่วยงานต่างๆหรือดูแลให้หน่วยงานต่างๆทำงานประสานกันด้วยดี

การประสานงานเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการดำเนินการบริหารงานทั้งหลาย เพราะเป็นการนำเอาสมรรถภาพ คุณภาพของหน่วยงานต่างๆมาผสมกัน ช่วยเหลือกันให้เกิดกำลังที่เข้มแข็งขึ้นให้ทำงานก้าวหน้าไปได้ สำหรับคณะโบราณคดีในการประสานงานของส่วนงานต่างๆเป็นไปอย่างไร้ระบบไร้ระเบียบ งานบางอย่างก็ประสานกันไปได้ด้วยดี แต่บางอย่างก็ขาดการประสานงานไปอย่างไม่น่าเป็นไปได้อ่าง ทำให้งานสะดุดอยู่กับที่หรือบางครั้งก็ล้มเหลวไปเลย เสียประโยชน์ เสียงบประมาณ เสียกำลังงาน และเสียเวลา สาเหตุก็คล้ายกับข้อ 5 คือ ขาดคนที่จะจับงานทั้งหลายมาประสานกัน และเกิดจากความขัดแย้งส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องที่หาพบเจ้าไม่อาจจะยกตัวอย่างหรือแนะนำใดๆได้

7. ควบคุมดูแลการทำงานทั้งหมดและคอยแก้ไขหรือปรับปรุงหากเห็นวามงานในหน่วยใด

หน่วยหนึ่งเกิดปัญหาขึ้น ข้อนี้เป็นหน้าที่ของผู้ทำการบริหารโดยตรงซึ่งเป็นผู้ดูแลการทำงานทั้งหมด สำหรับคณะโบราณคดี ก็คือ คณะบดี โดยมีรองคณะบดีเป็นผู้ช่วยนั่นเอง การดำเนินงานตามแผนของผู้บริหารในคณะโบราณคดีนี้ทั้งดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องเรียบร้อยในบางกรณี และไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการไปได้อย่างไม่ถูกต้องเรียบร้อยในบางกรณี หากจะกล่าวกันอย่างตรงไปตรงมาแล้ว การดำเนินงานนี้ยังอยู่ในระดับทางลบ โดยเฉลี่ย ทั้งนี้จะเห็นว่าปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอ และบางปัญหาก็คงเคยเรื้อรังมานานแล้ว แม้จะมีการแก้ไขแต่ก็ไม่ค่อยลึกลงสักที เช่นปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม (เช่น อาจารย์ต่ออาจารย์ นักศึกษาต่ออาจารย์ อาจารย์ภาควิชาการกับฝ่ายธุรกิจ ฯลฯ) ปัญหาหลักสูตร ฯลฯ การที่การดำเนินงานเช่นนี้เป็นไปอย่างไม่ได้ผลสักเพราะเหตุสำคัญหลายประการ คือ

1. แก้ไขไม่ตรงจุด
  2. เห็นแก่ผลประโยชน์มากกว่าหลักการ
  3. ไม่รู้วิธีแก้ไขที่ถูกต้อง
  4. ตัวการอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สถานการณ์ กำลังคน ทัศนคติ ความเข้าใจ
  5. และสาเหตุอื่นๆที่ควรจะมีแต่หาไม่เจอ
- /ของผู้นบริหาร ฯลฯ

ตัวอย่างที่อาจพบให้เห็นก็คือ เพื่อต้องการแก้ปัญหา เรื่องนักเรียนมานอนค้างที่คณะ กิ่งปักห้องเสียซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหารตรงจุดที่สุด นับเป็นความถูกต้องของการดำเนินงานในค่านนี้ แต่มีปัญหามางอย่างที่ไม่ตรงจุดเลยหรือไม่มีมีการแก้ไขอย่างแท้จริง เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มต่างๆ ปัญหาการก้าวกายงานของหน่วยงานต่างๆ ปัญหาการไม่มีการประสานงานกันอย่าง แท้จริงระหว่างหน่วยงานต่างๆ หรือปัญหามางอย่างที่ไม่รู้วิธีแก้ไขที่ถูกต้อง เช่น ปัญหาเรื่องนักศึกษา แต่งกายไม่เรียบร้อยเขาเรียนหนังสือ ก็สั่งไปยังหัวหน้าคณะให้ดูแลนักศึกษาให้แต่งกายเรียบร้อย ึ่งในตอนนั้นถูกต้องแล้ว แต่เมื่อหัวหน้าคณะและกรรมการนักศึกษาไม่สามารถควบคุมนักศึกษาให้แต่งกาย เรียบร้อยได้ ก็ไม่มีการปฏิบัติในขั้นต่อไป นอกจากเฉยเสียหรือต่อว่านักศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่ง ก็ไม่ทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขที่ชัดเจนในทางที่ถูก เมื่อสั่งให้นักศึกษาให้ปฏิบัติตัวให้เรียบร้อยโดยผ่าน กรรมการนักศึกษาแล้วไม่ได้ผลก็ควรจะต้องว่านักศึกษายกครองกันเองไม่ได้ ควรที่จะใช้นโยบาย คุกคามกรรมการนักศึกษาโดยอ้างว่าเมื่อปกครองกันเองไม่ได้ ก็จะขออำนาจการปกครองคืนให้ อาจารย์ ซึ่งหากแก้ปัญหาไปตามลำดับขั้นเช่นนี้จะแก้ปัญหาได้ เพราะนักศึกษาที่จะต้องมองถึงความ ต้องการที่จะปกครองกันเองต่อไปก็จะใช้อำนาจเต็มที่ที่จะบังคับบัญชาให้เพื่อนตนปฏิบัติเรื่องการแต่งกาย ให้เรียบร้อยไปเอง ซึ่งเป็นวิธีแก้ไขที่ดีกว่าเฉยเสียหรือปล่อยให้อาจารย์ดูแลแต่ละท่านจัดการ กับนักศึกษาแต่ละบุคคลไป อันเป็นเรื่องประมาทกว่าที่จะมีหลักการ นอกจากนั้นยังมีปัญหาอีก หลายอย่างที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำแล้วซ้ำอีก หรือเกิดขึ้นเพราะสาเหตุบางอย่างที่ไม่ได้รับการแก้ไขให้ ถูกสาเหตุก็เข้าไปแก้ที่ปลายเหตุ หรือละเลยไม่แก้ไข เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับผู้วางแผนงานและความคุม คุดูแลการบริหารทั้งหมดโดยตรง

8. การมุ่งมองไปข้างหน้า วิเคราะห์ปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เป็นเรื่องของ การวางแผนระยะยาว ประเมินผลจากสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลต่อไปข้างหน้าหรือ จะเป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างข้างหน้า ซึ่งต้องเตรียมตัวที่จะเผชิญอย่างพร้อมเพรียง มีแนวทางปฏิบัติหรือแก้ไขไว้ล่วงหน้าด้วย การบริหารของคณะโบราณคดีชาติหลักการข้อนี้จริง ที่สุด ฉะนั้นหากพิจารณาภายหลังไปจะเห็นว่าคณะโบราณคดีเผชิญกับปัญหาต่างๆอยู่เสมอ และทั้งที่ มีตัวอย่างปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นน้อยๆแต่ก็ไม่ได้วิวัฒนาการแก้ปัญหาให้ดีขึ้นได้เลย ใช้วิธีแก้ปัญหา เฉพาะเหตุเฉพาะเวลา เมื่อไม่มีการวางแผนหรือเตรียมหาทางหนีที่ไล่ไว้ก่อนแล้ว เมื่อเผชิญหน้า กับปัญหาต่างๆแล้ว จึงพยายามหาทางเอาตัวรอดไปอย่างมีคิมนเสมอ หากมีแผนการระยะยาวเตรียม ไว้แล้วก็จะรู้ถึงอันตรายที่มุ่งเข้ามาได้โดยยามเกิดปัญหาขึ้น การแก้ปัญหาจะมีน้ำหนักไปในทางบวก มากกว่าในทางลบ

คณะโบราณคดีจึงควรหนักที่สุดและสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด นั่นคือการบริหารงานภายในนั่นเอง

ซึ่งเป็นต้นเหตุอันแท้จริงที่ทำให้ความก้าวหน้าและความมั่นคงของคณะต้องชะงักลงอย่างน่าเสียดาย
 แผนุบริหารทุกคนจะมีเจตนาและความปรารถนาที่จะทำให้คณะไปสู่ความรุ่งโรจน์และมั่นคง แต่ความ
 ปรารถนาคืออย่างเดียวกันไม่สามารถทำให้สัมฤทธิ์ผลได้ สิ่งที่ยากไปและจำเป็นที่สุดของคณะในขณะ
 นี้คือการบริหารที่มีประสิทธิภาพและความถูกต้องเหมาะสมกว่านี้ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าแผนุบริหาร
 ในคณะปัจจุบันจะไร้สมรรถภาพ ความจริงก็เป็นข้อที่น่าพอใจในเรื่องการบริหารนี้อยู่มากเหมือนกัน
 เพราะสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีบังคับให้การบริหารต้องออกมาในรูปแบบไม่สมบูรณ์อย่างนี้
 สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดก็คือความเป็นระบบครอบครัวของสังคมนี้ ที่มาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็น
 ลักษณะพิเศษกว่าสังคมอื่นๆ ในระดับเดียวกัน ระบบครอบครัวของสังคมนี้เป็นต้นกำเนิดของสถานการณ์
 ต่างๆ ในคณะและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารงานของคณะด้วย ความเป็นพี่น้องร่วมสถาบัน
 ความเป็นศิษย์เป็นอาจารย์ ความใกล้ชิดกันอย่างมากทำให้การบริหารงานทุกอย่างในคณะมุ่งไปสู่
 บุคคลมากกว่าหลักการอันแท้จริง

หัวใจของการบริหารของคณะอยู่ที่คณบดีและรองคณบดี ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการบริหารทั้งด้าน
 ธุรการและวิชาการ ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วคณบดีเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการมากกว่าการบริหาร
 ดังนั้นการบริหารในระยะหลังๆ ตั้งแต่การตั้งรองคณบดีขึ้นมาจึงมักตกเป็นหน้าที่ของรองคณบดีเสียหมด
 ทั้งนี้หมายถึงการบริหารโดยทั่วไป ส่วนนโยบายหรือแนวทางของคณะนั้นก็คงมาจากคณบดีอยู่
 เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมีการเพิ่มผู้ควบคุมการบริหารออกเป็นสองคนแล้ว แต่ยังมีหน้าที่ปะปนกันทั้ง
 สองตำแหน่งคือทั้งคณบดีและรองคณบดีเป็นผู้บริหารทั้งทางวิชาการและธุรการอยู่อย่างเดิม แต่มีลำดับ
 ชั้นเพิ่มขึ้น คือผ่านทางรองคณบดีก่อนถึงคณบดี เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของคณบดีลงไปเท่านั้นเอง
 มิได้แบ่งแยกการทำงานออกเป็นตามประเภทของงาน เช่น คณบดีถนัดทางวิชาการทำเรื่องวิชาการ
 เรื่องธุรการยกให้เป็นหน้าที่ของรองคณบดี ฉะนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นการแบ่งเบาภาระมากกว่า
 เป็นการแบ่งงาน

เมื่อวิเคราะห์หลักการบริหารของคณะโบราณคดีแล้ว สิ่งที่ปรากฏออกมาคือ เครื่องจักร
 ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เพราะเกิดข้อบกพร่องชำรุดในตัวจักรกลต่างๆ หลายจุด ตัวจักรกลต่างๆ
 ไม่ได้รับการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงใหญ่คองเลย แม้จะมีความพยายามที่จะทำให้เครื่องจักรทำงาน
 ให้ดีให้ไต่ แต่เมื่อแก่จุดหนึ่งก็ไปชำรุดอีกจุดหนึ่ง กวดยเหตุว่าจักรกลทุกชิ้นประสานกันไปเป็นลูกโซ่
 และเช่นตัวจักรกลที่มีลักษณะเฉพาะตัวเกือบทุกชิ้น ซึ่งจะไม่มีการทำงานประสานกันได้ก็เสียหากไม่
 รื้อเอาจักรกลทุกชิ้นมาประกอบกันด้วยโครงสร้างใหม่

ประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของคณะโบราณคดีเป็นไปอย่างปรวกเปี่ยงเสมธมา ก็คือ
 การไม่มีผู้รับผิดชอบอำนาจระหว่างผู้บริหารกับผู้บริหารไปดำเนินงาน ผู้บริหารต้องการอย่างไร

ผู้บริหารบริหารก็ต้องปฏิบัติงานตามนั้น แม้ในเรื่องซึ่งควรจะเป็นเรื่องเฉพาะของส่วนงานนั้นๆ ทำให้ส่วนงานต่างๆไม่มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง งานจึงต้องสะดุดอยู่เสมอ

หากชายการบริหารงานของคณะโบราณคดีจะมีกลุ่ม "มันสมอง" เพิ่มขึ้น คือ กรรมการคณะ นี้จะเป็นที่ประชุมวางแผน วางนโยบายการดำเนินงานต่างๆของคณะ ซึ่งควรจะประกอบด้วย บุคคลต่างๆ เช่น คณบดีและรองคณบดี หัวหน้าแผนกวิชาต่างๆ หัวหน้าฝ่ายธุรการ ฯลฯ ซึ่งจะ ประกอบกันเป็นกลุ่มมันสมองคอยคิกคอกวางแผน การดำเนินงานของคณะในทุกๆด้าน โดยมีคณบดี เป็นประธาน แต่ที่ประชุมนี้ต้องคำนึงถึงหลักการมากกว่าบุคคล และการดำเนินงานของคณะต้อง ผ่านกลุ่มมันสมองนี้ จะทำให้ปัญหาการบริหารลดลงได้มาก เพราะ มีตัวจักรกลทุกตัวที่สำคัญเข้าร่วม คอย จะเห็นความจำเป็นของแต่ละชั้นและจะสามารถปรับตัวเขาหากันได้ หากมีความเข้าใจกันอย่าง แท้จริง สมมุติว่ามีปัญหาหนึ่งเกิดขึ้น กลุ่มมันสมองนี้จะพิจารณาหาทางแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับทุกฝ่าย มีใช้แนวทางนี้แล้วไปกระทบทางโน้นอย่างที่เห็นอยู่ ปัญหาที่จะหมดสิ้นไปโดยทุกฝ่ายได้รับความสะดวก หรือประโยชน์หรือผลสะท้อนเท่าๆกันหรือเหมาะสมกับตัวเอง (เพราะตัวเองรวมในการพิจารณา ปัญหาในคณา) การดำเนินงานจะราบรื่นขึ้น แทนที่จะผ่านการบริหารหรือตัดสินใจจากคณบดีและ รองคณบดีเพียงสองคน ซึ่งอาจมองเห็นในบางด้านแต่อาจไม่เห็นด้านอื่นๆ

เมื่อเทียบกับหลักบริหารภายในของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรแล้วจะเห็นว่า สำหรับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณบดีดำรงตำแหน่งเดียว ไม่เป็นหัวหน้าภาควิชา และเมื่อพ้นตำแหน่งตามวาระแล้วจะไปเป็นหัวหน้าภาควิชาหรือเป็นอาจารย์หรือศาสตราจารย์ สุด แต่โอกาสตามตำแหน่ง

หลักการบริหารพยายามใหม่ตัวคนแทนกัน เช่น คณบดีเมื่อหมดวาระแล้ว คนอื่นต้องเขานแทนได้ หรือหัวหน้าภาควิชาของหมื่นเวียน เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

คณะโบราณคดีไม่ได้มีหลักการบริหารตามหลักการนี้เลย แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ความจำเป็นและสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของบุคคลเป็นใหญ่ ทั้งนี้เพราะ บุคคลทางโบราณคดีในระดับเดียวกันนี้ในประเทศไทยยังมีน้อยมาก ไม่สามารถจะเลือกได้ตัวศาสตร์ อื่นๆ และรวมทั้งระบบค่านิยมตัวบุคคลในทัศนคติของคนไทยด้วยแล้ว ทำให้การแก้ไขโดยการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลมีโอกาส เป็นไปได้น้อยที่สุด

ฉะนั้นสิ่งที่แก้ไขได้อย่างเดียวก็คือ เปลี่ยนทัศนคติของบุคคลเสียให้ถูกต้อง คือ ผู้บริหาร ต้องเปลี่ยนวิธีการบริหารและทัศนคติในการบริหารให้ถูกต้องเหมาะสมขึ้น หรือ ผู้บริหาร ต้องพยายามช่วยกันสร้างทัศนคติและแนะนำวิธีการบริหารที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้บริหาร หรือ ไม่ ฝักใฝ่หรือจางนักบริหารแท้ๆเขามาช่วยแก้ไขปัญหาดังๆที่เกิดขึ้น เหมือนเทศบาลนครหลวงฯและ กรมตำรวจจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาช่วยแก้ปัญหาจราจร ซึ่งแม้จะเป็นสิ่งที่น่าอายแต่หากจะ ทำให้ผลดีขึ้นก็ควรยอมทนอาย

หลักสูตร และ แนวการสอน

คณะโบราณคดี : หลักสูตรและแนวการสอน

หลักสูตร คือภาระกิจที่สำคัญที่สุดที่ทุกกลุ่มของสังคมของประเทศไทย อาจารย์ยกต้องสอนตามหลักสูตรนี้เรียนการสอนตามหลักสูตร ภูมิบริหารเป็นคู่มือหลักสูตร ข้าราชการคนงานกตองทำงานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร หลักสูตรคณะโบราณคดีมีมาตั้งแต่ยังมีชั้นการศึกษาสูงสุดใชั้นอนุปริญญามาจนถึงปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรถึง 5 ครั้งด้วยกันคือ

หลักสูตรครั้งที่ 1 การศึกษาอนุปริญญา แบ่งเป็น 4 หมวด

หมวด 1 โบราณคดีและประวัติศาสตร์

หมวด 2 ศิลปกรรม

1. วิชาโบราณคดี
2. โบราณคดีปฏิบัติ
3. วัฒนธรรม
4. กอนประวัติศาสตร์
5. ประวัติศาสตร์สากล
6. ประวัติศาสตร์ไทย
7. ภูมิศาสตร์
8. สัทศาสตร์
9. วิชาจัดพิพิธภัณฑท์และห้องสมุด

1. ประวัติศาสตร์ศิลป์
2. แผนผังและวาคเส้น
3. เทคนิคประติมากรรมและจิตรกรรมและประวัติศาสตร์ของไทย
4. หลักสูตรบัณฑิตกรรมไทย
5. เทคนิคการถ่ายรูป

หมวด 3 ภาษาตะวันออก

หมวด 4 ภาษาไทยและภาษาโบราณตะวันออก

1. ภาษาอังกฤษ
2. ภาษาฝรั่งเศส

1. ภาษาไทย
2. ภาษาบาลี สันสกฤต
3. การอ่านจารึก

หลักสูตรครั้งที่ 2 แบ่งเป็น 4 หมวด (ปริญญาศิลปบัณฑิต)

หมวด 1 โบราณคดีและประวัติศาสตร์

หมวด 2 ศิลปกรรม

1. โบราณคดี
2. โบราณคดีปฏิบัติ
3. ประวัติศาสตร์ไทย

1. ประวัติศาสตร์ศิลป์
2. แผนผังและวาคเส้น
3. หลักสูตรบัณฑิตกรรมไทย เบื้องต้น

4. ประวัติศาสตร์สากล
5. ก่อนประวัติศาสตร์
6. ภูมิศาสตร์
7. ศาสนา
8. วัฒนธรรม
9. การจัดพิพิธภัณฑ์
10. การจัดห้องสมุด

หมวด 3 ภาษาตะวันออก

1. ภาษาอังกฤษ
2. ภาษาฝรั่งเศส

หลักสูตรครั้งที่ 3 แบ่งเป็น 8 แผนก

1. แผนกวิชาโบราณคดี
  1. โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์
  2. โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์
  3. โบราณคดีภาคปฏิบัติ
  4. มานุษยวิทยา
  5. ธรณีวิทยา
  6. ศาสนา
  7. การจัดพิพิธภัณฑ์
  8. ประวัติศาสตร์ศิลปะ
  9. แผนที่และวาดเส้น
  10. หลักสถาปัตยกรรมไทยเบื้องต้น
  11. เทคนิคประติมากรรม จิตรกรรม และประติมากรรมของไทย
  12. การถ่ายรูป
  13. การรักษาและซ่อมแซมโบราณวัตถุ

4. เทคนิคประติมากรรม จิตรกรรมและประติมากรรมของไทย
5. การถ่ายรูป

หมวด 4 ภาษาไทยและภาษาโบราณตะวันออก

1. ภาษาไทย
2. ภาษาสันสกฤต
3. ภาษาบาลี
4. การอ่านจารึก

2. แผนกวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์
  1. ประวัติศาสตร์ไทย
  2. ประวัติศาสตร์สากล
  3. ภูมิศาสตร์
  4. การอ่านแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ
3. แผนกวิชาภาษาอังกฤษ
4. แผนกวิชาภาษาฝรั่งเศส
5. แผนกวิชาภาษาไทย
6. แผนกวิชาภาษาโบราณตะวันออก
  1. ภาษาสันสกฤต
  2. ภาษาบาลี
  3. ภาษาเขมร
  4. การอ่านจารึก
7. แผนกวิชาห้องสมุด ความรู้และห้องสมุดและสอนบรรณารักษศาสตร์

8. แผนกธุรการ ทำหน้าที่ธุรการของคณะ ฯ

หลักสูตรครั้งที่ 4 แบ่งเป็น 4 สาขาวิชา

1. แผนกวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

1. โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์
2. ประวัติศาสตร์ไทยและประเทศใกล้เคียง
3. ศัพทวิทยา
4. ประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตก
5. ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก
6. แผนที่และภาคพื้น
7. การถ่ายรูป
8. หลักการขุดโบราณสถาน
9. การสงวนรักษาโบราณและศิลปวัตถุ
10. บรรณารักษศาสตร์
11. หลักสถาปัตยกรรมไทย
12. เทคนิคประติมากรรม จิตรกรรมและประติมากรรมของไทย
13. พิพิธภัณฑสถานวิทยา

2. แผนกวิชาโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์

1. โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีปฏิบัติ
3. มานุษยวิทยา
4. ชرنวิทยวิทยา
5. ภูมิศาสตร์กายภาพ

3. แผนกวิชาภาษาตะวันออก

1. ภาษาไทย
2. ภาษาสันสกฤต
3. ภาษาบาลี
4. ภาษาเขมร
5. การอ่านจารึก
6. วัฒนธรรมไทย

4. แผนกวิชาภาษาตะวันตก

1. ภาษาอังกฤษ
2. ภาษาฝรั่งเศส

1

หลักสูตรครั้งที่ 5 สำหรับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งที่ 5 นี้ มิได้มีการเปลี่ยนแปลงในวิชาส่วนมากใหม่คิดแยกไปจากหลักสูตรครั้งที่ 4 เลย เพียงแต่เปลี่ยนชื่อปริญญาจากศิลปบัณฑิต (โบราณคดี) มาเป็นศิลปศาสตรบัณฑิต เท่านั้น เพื่อหวังผลในการให้บัณฑิตที่จบไปหางานทำได้ง่ายขึ้น ในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ก่อให้เกิดความหมายวิชาขึ้นมาซึ่งนักศึกษาสามารถเลือกเรียนเป็นหมวดวิชาเอกได้ และมีนักศึกษาเป็นจำนวนไม่น้อยได้เลือกเรียนหมวดวิชาที่เป็นหมวดวิชาเอก

ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งห้าครั้งนี้ วิเคราะห์ออกมาแล้วจะเห็นว่า ครึ่งหนึ่งถึงครึ่งหนึ่งนั้น มีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก คือมีหมวดโบราณคดีและประวัติศาสตร์ หมวดภาษาตะวันตก - ออก และหมวดศิลปกรรม ซึ่งเน้นให้เห็นทัศนคติของผู้วางหลักสูตรนั้นๆว่า โบราณคดี คือ วิชาทางศิลปะ หรือเกี่ยวข้องกับศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นอย่างมาก ครั้นถึงครั้งที่สามก็เปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ โดยมีโบราณคดีหนึ่งหมวดหนึ่ง ประวัติศาสตร์ - ภูมิศาสตร์หมวดหนึ่ง ที่เหลือเป็นหมวดเกี่ยวกับภาษาทั้งสิ้น

1. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (โรเนียว)

แสดงถึงแนวโน้มที่เริ่มเปลี่ยนเข้าหาหลักสูตรที่คล้ายกับวิชาอักษรศาสตร์เป็นอย่างมาก พอถึงครั้งที่สี่ก็ เป็นหมวดโบราณคดีประวัติศาสตร์ หมวดโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ และหมวดภาษาตะวันตก - ออก เป็นการจัดหมวดหมู่ที่กว้างกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา ถึงในปัจจุบันก็เปลี่ยนชื่อเป็นศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) โดยมีหมวดมานุษยวิทยาเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งหมวด แต่เป็นการเพิ่มหมวดภายในเท่านั้น

การแบ่งหมวดคนแมจะ เป็นการแบ่งเพื่อการบริหารแต่ก็เป็น เรื่องของการวางหลักสูตรด้วย หลังจากที่เปลี่ยนแปลงหลักสูตร เรื่อยมาจนถึงในปัจจุบันนี้พอจะสังเกตเห็นทัศนคติที่ค่อยๆเปลี่ยนแปลง จากโบราณคดีในแนวประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งเน้นหนักมากในระยะแรกๆ แล้วค่อยๆมีการเปลี่ยนแปลง เน้นเรื่องเทคนิคบ้าง เกี่ยวกับการค้นคว้าเรื่องของมนุษย์อย่างจริงจังบ้างในหมวดโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ส่วนหมวดโบราณคดีประวัติศาสตร์ยังไม่ถึงแนวประวัติศาสตร์ศิลป์ อาจเป็นเพราะว่าไม่สามารถจะ หั่งโคกได้ และในปัจจุบันก็เพิ่มหมวดมานุษยวิทยาเข้าด้วย แมจะ เป็นหมวดที่วิชาเรียนทางมานุษยวิทยา จริงๆ เล็กน้อยเท่าปลายกอยก็ตามแต่ก็น่าจะเห็นถูกอันเมืองคสที่ยังมีหมวดนี้มา ซึ่งถ้าหากมีการส่งเสริม สนับสนุนปรับปรุงวิชาการในหมวดนี้ให้ได้มาตรฐานแล้ว หมวดมานุษยวิทยานี้แหละจะเป็นทางเปิดไปสู่ ความก้าวหน้าต่อไปทั้งของคณะโบราณคดีและของบัณฑิตยชนออกไปด้วย

การกำหนดหลักสูตร หลักสูตรนั้นควรกำหนดขึ้นโดยยึดเอาจุดประสงค์ของการศึกษาเป็นหลัก เช่นจุดประสงค์ของการผลิตคนเข้าบริหารราชการกรมศิลปากร หรือครูหรือมัคคุเทศก์ ต้องมีการกำหนดวิชา ต่างๆให้เรียนแล้วจะได้ไปทำงานตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ ดังที่เคยกล่าวเอาไว้แล้วในเรื่องการบริหาร แต่เท่าที่เป็นอยู่ยังไม่ปรากฏว่าการวางหลักสูตรได้ยึดเป้าหมายของการศึกษาเป็นหลักอีกอย่าง แท้จริงนัก ในข้อแรกสุดควรพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาเสียก่อน

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

คณะโบราณคดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความมุ่งหมาย ประเทศไทยมีโบราณวัตถุสถานเป็นจำนวนมาก โบราณวัตถุสถานเหล่านี้ย่อมเป็น เครื่องใช้ให้แก่มรดกประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของชาติ เป็นเครื่องผูกพันและช่วยกระตุ้นเตือน ให้คนในชาติรู้สึกภาคภูมิใจรักชาติ มุ่งมั่นที่จะรักษาเอกราชของชาติให้ดำรงคงอยู่ตลอดกาล

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งชนเม.พ.ศ. 2497 เพื่อสั่งสอนเกี่ยว

เกี่ยวกับวิชาการค้นคว้าและรักษาโบราณวัตถุสถาน จุดประสงค์ของคณะโบราณคดี อาจแบ่งออกได้เป็น สองประการคือ

- 1. สนับสนุนใหญ่สนใจและมีสติปัญญาสูงก้าวหน้าขึ้นไปเป็นนักปราชญ์ทางโบราณคดี จำนวนนี้

ย่อมมีอยู่เป็นธรรมดา

๕. ผลิตนักศึกษามาเพื่อเข้ารับราชการในกองโบราณคดี กรมศิลปากร รวมทั้งผู้ที่ออกไปเป็นอาจารย์ หรือทำงานในตำแหน่งหน้าที่อื่นๆเกี่ยวกับทางโบราณคดี เพื่อเผยแพร่การค้นคว้าและรักษาโบราณวัตถุสถานให้กว้างขวางออกไป

เมื่อจุมุ่งหมายของคณะโบราณคดีเป็นดังนี้ วิชาบังคับให้ศึกษาจึงมีหลายวิชา คือนอกจากวิชาทางด้านโบราณคดีแล้ว ยังมีวิชาเกี่ยวกับศิลปะโดยทั่วไป วิชาภาษาโบราณตะวันออกสำหรับอ่านศิลาจารึก และวิชาภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษ สำหรับคนควาตำราเกี่ยวกับวิชาโบราณคดีในประเทศใกล้เคียง แต่คณะโบราณคดีก็มีวิชาแก้ไขสำหรับผู้มีสติปัญญาปานกลางคือ มีวิชาบางวิชาสำหรับให้เลือกรวมทั้งการสนับน้อมมาเป็นหมวด เพื่อให้วิชาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันช่วยเหลือกันได้ นอกจากนี้นักศึกษาที่เรียนสูงขึ้นไปก็อาจเลือกไม่เรียนได้อีกในบางวิชา เพื่อจะได้มีเวลาสามารถทำการค้นคว้าได้ ปัจจุบันมีนักศึกษาคณะโบราณคดีบางคนไปศึกษาต่อกับนักปราชญ์ในต่างประเทศก็ได้รับคำชมเชยว่าสามารถศึกษาได้เป็นอย่างดี

เดิมคณะโบราณคดีได้เปิดการสอนถึงชั้นอนุปริญญา เวลาศึกษาสามปี แต่ตั้งแต่พ.ศ. 2505 เป็นต้นมาได้เปิดหลักสูตรถึงชั้นปริญญา เวลาศึกษา สี่ปี คณะโบราณคดีแบ่งกิจการของคณะออกเป็นสามส่วนคือ หนึ่ง การสอน สอง การขุดค้นและทัศนวิจารณ์นอกสถานที่ สาม การวิจัย ทั้งสามส่วนนี้ย่อมเกี่ยวพันกันและกัน คณะโบราณคดีมุ่งหมายให้นักศึกษา มีความรู้ในด้านโบราณคดี ทั้งในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง รู้จักวิธีการขุดค้นโบราณสถาน และสามารถทำการวิจัย อนุรักษ์และกำหนดอายุของโบราณวัตถุสถานเหล่านั้น (2)

และในการสัมมนาหลักคณะเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2515 ได้ทราบว่ามีจุมุ่งหมายอีกคือ มัคคุเทศก์นี้แนวทางที่วางไว้จึงกำหนดออกเช่น 4 ทางคือ 1. นักปราชญ์ทางโบราณคดี 2. รับราชการกรมศิลปากร 3. เป็นอาจารย์ ครู 4. มัคคุเทศก์

เมื่อพิจารณาถึงจุมุ่งหมายของการศึกษาแล้ว เราควรพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆไปในประเทศตลอดระยะเวลาที่คณะโบราณคดีขึ้นมาด้วย จึงจะสามารถมองเห็นความจำเป็นหรือความเหมาะสมหรือไม่ในประการต่างๆ เมื่อแรกตั้งคณะขึ้นมาใน สภาพแวดล้อมต่างๆเรียกร้องผู้ที่มีความรู้ทางการดูแลรักษาโบราณสถานวัตถุในประเทศไทยอย่างถูกต้อง เขาทำงานในกรมศิลปากรหน้าที่หลักจริงๆของตำแหน่งที่ทางกรมศิลปากรต้องการนั่นก็คือ ภัณฑารักษ์ ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ และโบราณวัตถุสถานทั่วไป หรืออาจเขาทำงานในแผนกหรือกองอื่นๆก็ได้ เช่นกองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งกรมศิลปากรกำลังต้องการกำลังคนทางด้านต่างๆนี้เป็นจำนวนมาก เมื่อตั้งคณะโบราณคดีขึ้นมาจึงนับว่าเป็นความเหมาะสมที่สุดพอดี เพราะทางคณะก็มีเป้าหมายที่จะผลิตกำลังคนให้กรมศิลปากรอยู่แล้วด้วย แต่ถ้ามองดูอีกแง่หนึ่งแล้ว

2 Ibid.,

ก็จะเห็นว่า หากจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อจะผลิตกำลังคนเข้ารับราชการกรมศิลปากรเท่านั้นเป็นจุดใหญ่ ก็ไม่จำเป็นต้องตั้งคณะโบราณคดีขึ้นมากได้ เพราะกรมศิลปากรเองก็อาจรับบัณฑิตจากแห่งอื่นมาอบรมเอาเองก็ได้ แม้จะใช้เวลานานสักหน่อยแต่ก็คุ้มงบประมาณแน่นอนดีกว่าที่จะมาตั้งคณะโบราณคดีเพื่อผลิตคนให้กรมศิลปากรเพียงแค่นั้น ส่วนเป้าหมายอื่นที่วางไว้นั้นเป็นผลพลอยได้หรือความฝันที่ยากจะเป็นจริงได้ เช่น การสร้างนักปราชญ์ทางโบราณคดีนั้นกล่าวได้สั้นๆ ว่า คณะโบราณคดีไม่เคยผลิตนักปราชญ์ทางโบราณคดีออกไปเลย และหลักสูตรการศึกษาของคณะโบราณคดีนั้น ไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะผลิตปราชญ์ทางโบราณคดีออกไปได้เป็นอันขาด จะทำได้อย่างมากที่สุดก็คือ บัณฑิตใจใหญ่ที่อยากเป็นปราชญ์ทางโบราณคดีไปหาทางศึกษาต่อจากตอนพอมืทางที่จะสร้างปราชญ์ทางโบราณคดีได้เท่านั้น ส่วนเป้าหมายของการเข้าเป็นอาจารย์และครูนั้น เป็นผลพลอยได้มากกว่าจุดประสงค์แท้จริง เนื่องจากระยะหลังๆ ที่กำลังคนทางกรมศิลปากรเริ่มจะเพียงพอแล้วนั้น ทำให้บัณฑิตที่จบจากคณะโบราณคดีไป หางานทำในกรมยากเข้าจึงดิ้นรนไปหางานการทางคันอื่นทำ ซึ่งส่วนมากก็ไปเป็นครูเพราะเป็นไถ่จายกวางานอื่นๆ ทางคณะเลยรวมเอาการเป็นครูเข้าไว้ในเป้าหมายของการศึกษาคณะทุกอย่างไม่ได้อะไรที่จะทำให้เป็นครูได้เลย ผู้ที่จบจากคณะและไปเป็นครูก็สอนวิชาการเป็นครูให้แก่ตนเองเท่านั้น ส่วนไหนก็ไปเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ และอาจารย์มหาวิทยาลัย (ส่วนใหญ่ออกอาจารย์ประจำคณะโบราณคดีนั่นเอง) ส่วนโรงเรียนหลวงในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการนั้นยังเข้าได้ยากอยู่ จนกระทั่งเปลี่ยนชื่อปริญญามาเป็นศิลปศาสตรบัณฑิตจึงค่อยเป็นที่ยอมรับขึ้นหน่อย

ส่วนการไปเป็นนักคุเทศน์ หากพิจารณาถึงระบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยจริงๆ แล้ว ซึ่งเป็นการถามมากกว่าการเผยแพร่วัฒนธรรม ก็ไม่เห็นจะมีความจำเป็นใดๆ ที่มีนักคุเทศน์จบจากคณะโบราณคดีเลย เด็กชายกระดิ่งหน้าพระบรมมหาราชวังที่พูดภาษาอังกฤษพอกระทัดรัดก็แทนที่นักคุเทศน์ได้เหมือนกัน

ในระยะหลังๆ ความเป็นที่มานเมืองของเรา กำลังมีสงครามรบคาน เศรษฐกิจกำลังทรุดโทรม สภาพสังคมกำลังเสื่อมถอย ก็ไม่มีใครสนใจบัณฑิตทางคณะโบราณคดีเพราะช่วยอะไรไม่ได้ และแม้แม้จะจุดที่ก่อตั้งมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะโบราณคดีก็ไม่สามารถจะช่วยเหลือประเทศไทยได้ทั้งๆ ที่น่าจะช่วยเหลือมากที่สุดทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสังคม

เมื่อมองถึงแก่นแท้ของปัญหาแล้วจะเห็นว่า เกิดขึ้นเพราะเราแทบไม่มีประโยชน์ใดๆ ในสภาพปัจจุบันของประเทศ จึงไม่มีใครเขาจะมาสนใจหรือช่วยเหลือเราได้ ทั้งนี้เพราะเมื่อหน่วยงานต่างๆ ที่ในส่วนแท้จริงแล้วต้องการกำลังคนจากคณะโบราณคดีอย่างที่สุด เช่น กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ฯลฯ แต่เมื่อเขาพิจารณาหลักสูตรและเป้าหมายการศึกษาของเราแล้ว เขาก็ไม่เห็นประโยชน์อันใดจากเราเลย

เราจึงไม่ต้องการเรา ทั้งทั้งหมดเพราะเป้าหมายที่เราวางไว้มัน พร่ามัวและต่ำสมัยมาก เป้าหมายของเราคงตัวเกินไป ไม่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงให้สัมพันธ์กับสภาวะต่างๆรอบตัว เมื่อสิบปีก่อน เป้าหมายของเราถูกต้องและแจ่มใสปอดดีแล้ว แต่ไม่ใช่ในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เพราะการบริหารของคณะไม่ไต่ถามวางแผนล่วงหน้าเอาไว้ และไม่มีกรไต่ถามให้ทันกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ เหมือนกับเราตั้งยิงนกตัวหนึ่ง ยิงมันปีกหัก แล้วก็ยิงอีกจมน้ำหัก แล้วก็ยิงอีกจมน้ำตาย แล้วก็ยิงอีกจมน้ำเน่า แล้วก็ยิงอีกจมน้ำกำลังจะไม่มีอะไร เหลืออีกแล้ว แทนที่จะไปตั้งยิงกว้างอีกฝูงใหญ่ ที่เดินผ่านมาในทางปืน

ดังที่เคยกล่าวไว้แล้วว่า สิ่งแวดล้อมต่างๆในคณะโบราณคดีสามารถเนรมิตกำลังคนที่จะช่วยเหลือและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติได้อย่างมากในยามนี้ เราจะสามารถทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ สร้างความสัมพันธ์เข้าอกเข้าใจกับชาวบ้านชนบท เราอาจช่วยประสานของว่างระหว่างวัฒนธรรม เราอาจช่วยปรับประคองเอกลักษณ์ของชาติ และอย่างน้อยที่สุดเราจะเป็นักโบราณคดีจริงๆ ได้ หากหลักสูตรจะถูกดองและเหมาะสมกว่านี้ ดังตัวอย่าง เรื่องเครื่องจักรผลิตน้ำแข็งปนน้ำกลางทะเล และเป้าหมายในการศึกษา ทราย ดังที่เคยกล่าวเอาไว้แล้ว

อาจมีข้อโต้แย้งว่า เพราะสถานการณ์ของประเทศและนโยบายของรัฐบาลยังไม่สนับสนุนการศึกษาทางโบราณคดีในปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุเฉพาะคณะเราเท่านั้น แม้บางคณะ เช่นจิตรกรรมหรือ มัณฑนศิลป์ เขาก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในปัจจุบัน เพราะมีประโยชน์น้อยคล้ายๆกับคณะโบราณคดีเช่นกัน ทำไมเขาไม่เป็นทุกขเป็นรอนเหมือนกับนักศึกษาโบราณคดี อาจตอบได้ว่า มันไม่เหมือนกัน เพราะมณฑลของเขามีฝีมือเป็นหลักในการทำมาหากินและเขายังมีความฟุ้งเฟ้อของสังคมเป็นเครื่องช่วยในการทำมาหากิน ส่วนมณฑลของคณะโบราณคดีมีฝีมือทางศิลปะ จึงมีอาจเทียบกันได้ อีกทั้งเมื่อเราดูว่าสถานการณ์ของประเทศและนโยบายของรัฐบาลยังไม่สามารถสนับสนุนเป้าหมายของเรา ทำไมเราจึงไม่คิดจะเปลี่ยนเป้าหมายเสียให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งซาฟเจ้าเชื่อว่าเราคงทำได้หากเราจะทำ

ส่วนเรื่องที่จะคิดว่าการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นต้องการสร้างคนใหม่มีความรู กว้างขวางและยกระดับจิตใจของผู้ศึกษานั้น จริงอย่างแน่นอนว่าต้องเป็นเช่นนั้น แต่ควรจะให้เขาเป็นเป้าหมายอันค้ำรอง มีเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเช่นเรานั้นต้องการกำลังคนมาใช้งานมากที่สุด มีโครงสร้างคนใหม่จิตใจสูงเฉยๆ

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องจุดมุ่งหมายของการศึกษาแล้ว คราวนี้จะมาพิจารณาถึงการวางหลักสูตร ซึ่งจะยึดเป้าหมายที่ทางคณะวางเอาไว้เป็นหลัก จะพิจารณาว่าการวางหลักสูตรนั้นรองรับหรือสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางเอาไว้เพียงใด

ก. การเข้ารับราชการกรมศิลปากร เมื่อพิจารณาคุณวุฒิจะเห็นว่า หลักสูตรที่วางไว้มีที่ใช้ได้ สำหรับจุดมุ่งหมายนี้ เพราะวิชาเรียนเกือบทุกวิชาที่จะนำไปใช้ได้ในการรับราชการกรมศิลปากรทั้งนั้น แต่ความไม่สมบูรณ์อยู่ที่แนวการสอนและขาดการสอนในบางวิชาที่สำคัญสำหรับการรับราชการกรมศิลปากร

แนวการสอนจะนำไปพูดในตอนหลัง ส่วนการสอนในบางวิชาที่สำคัญในการรับราชการกรมศิลปากรนั้นคือ (สำหรับกองโบราณคดีอันเป็นเป้าหมายที่แท้สุด) การสารบัญ ฎหมายคุ้มครองโบราณสถาน หลักการปกครอง การดูแลซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ การพิพิธภัณฑ์ การชုคค้น เป็นต้น แม้บางวิชาที่กล่าวไว้จะมีสอน แต่ก็มีชั่วโมงเรียนน้อยมาก อาทิละ 1-2 ชั่วโมงเท่านั้นเอง และโดยเฉพาะการชูคค้นนั้นมีนักศึกษาเป็นจำนวนน้อยมากที่จะเข้าใจและรู้วิธีทำงานจริงๆ วิชาต่างๆ เหล่านี้แม้จะไม่สำคัญและไปหาศึกษาเอาจากประสบการณ์หลังจากเขาทำงานแล้วก็ได้ แต่มีตัวอย่างมากมายแล้วที่รู้หนังสือไปหมด แม้จะมีความรู้ในวิชาต่างๆ ที่ทางคณะสอนไว้ก็จริง แต่เมื่อแรกทำงานในกรมศิลปากรก็แทบจะทำงานไม่เป็นเลยที่เดียว หากจุดมุ่งหมายมุ่งจะให้ทำงานกรมศิลปากรจริงๆ แล้ว ก็อาจจะนำวิธีการทำงานในกรมศิลปากรมาสอนด้วย เพื่อบัณฑิตที่จบไปจะได้ทำงานได้จริงๆ

ข. การเป็นครู อาจารย์ สิ่งที่เขาต้องการยิ่งสำหรับเป้าหมายอันนี้ก็คือ วิชาครู หรือศึกษาศาสตร์ แม้จะมีตัวอย่างว่าไม่ต้องสอนก็เป็นผู้ดูแลข้อให้พิจารณาว่าหากจะรวมเอาการเป็นครู อาจารย์ เข้าไว้ในจุดมุ่งหมายด้วยแล้ว ทำไมถึงไม่สอนวิชาครูหรือศึกษาศาสตร์ให้ด้วย แล้วจะรวมเอาการเป็นครู เข้าไว้ในจุดมุ่งหมายด้วยได้อย่างไร มีกลายเป็นจุดมุ่งหมายที่เลื่อนลอยไปหรือ

ค. มัคคุเทศ์ ความจริงแล้วโบราณคดีกับมัคคุเทศ์ไม่ใช่เรื่องเดียวกันเลย แต่มองการท่องเที่ยวในประเทศไทยแล้วก็น่าสนใจว่านักโบราณคดีก็เป็นมัคคุเทศ์ได้โดยไม่ต้องเรียนเทคนิคการเป็นมัคคุเทศ์ ความจริงแล้วในเมืองไทยไม่มีใครที่จะเป็นมัคคุเทศ์ได้ก็เท่านั้นที่ศึกษาที่เรียนมาจากคณะโบราณคดี หากจะคิดถึงการแพร่วัฒนธรรมอย่างถูกต้อง แต่หากจะคิดถึงเศรษฐกิจแล้วใครๆ ก็เป็นเหมือนกันได้

หลักสูตรที่วางไว้นี้ใครรองรับหรือสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้เหมือนกันเพียงไม่แน่นอน และสมบูรณ์นัก อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายอีกบางส่วนด้วย การศึกษาทางด้านโบราณคดีนั้นเป็นเรื่องของเทคโนโลยีและต้องใช้เทคนิคต่างๆ มากมายทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และศิลป์ ในการศึกษาเพื่อคนควาวิจัย เรื่องราวของมนุษย์ในอดีต แต่ตามหลักสูตรที่ทางคณะได้วางไว้จะเห็นว่า มีวิชาที่เกี่ยวข้องกับโบราณคดีที่แท้จริงอยู่ไม่กี่วิชา และแต่ละวิชาที่มีชั่วโมงเรียนที่น้อยมาก วิชาคานาภาษาเข้ามา มีบทบาทมากขึ้นไป จนเมื่ออยู่บางครั้งทำให้นักศึกษาต้องมีความรู้ลึกต่อคานาวิชาคานาภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งในปี 2509-2512 นั้น ภาษาอังกฤษมีอิทธิพลในคณะมากที่สุด ทำให้นักศึกษาต้องสอบตกในวิชาภาษาอังกฤษมากกว่าวิชาใดๆ ทั้งสิ้น ภาษาอังกฤษกลายเป็นหนามยอกในหัวใจของนักศึกษาส่วนมาก ส่วนวิชาทางโบราณคดีจริงๆ นั้นไม่เป็นอุปสรรคใดๆ กับการศึกษาเลย มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่สอบผ่าน

โคตไคโดยตลอดแต่คงมาสอบตกเพราะวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งต่อมาอิทธิพลของภาษาอังกฤษก็เริ่มถดถอยลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงบุคคลฝ่ายอาจารย์ ความจริงแล้วการมีความรู้ภาษาอังกฤษนั้นเป็นสิ่งที่จะสร้างความก้าวหน้าทางการศึกษาไครมาก แต่ทั้งนี้แล้วก็ต้องประมาณใหญ่กับสัดส่วนความรู้พื้นฐานของนักศึกษาด้วย อีกทั้งไม่ควรมัวอิทธิพลหรือความสำคัญยิ่งกว่าวิชาอื่นซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญกว่า

หลักสูตรของคณะโบราณคดีตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ในหมวดที่เป็นโบราณคดีโดยตรงแล้วจะเห็นว่าเน้นในทางศิลปะและประวัติศาสตร์ศิลปะอย่างมากที่สุด ยกเว้นวิชาตอนประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา โบราณคดีปฏิบัติและประวัติศาสตร์แล้ว วิชาอื่นๆเช่นโบราณคดีขอม โบราณคดีไทย โบราณคดีอินเดีย โบราณคดีจีน ญี่ปุ่น ฯลฯ ล้วนแต่เป็นของประวัติศาสตร์ศิลปะทั้งสิ้น และรู้เรื่องเกี่ยวกับคนน้อยที่สุด การศึกษาทางโบราณคดีที่แท้จริงนั้นต้องชำนาญงานสนามมากที่สุด ต้องมีความรู้ทางเทคนิคในคามต่างๆ ทั้งการขุดค้น การหาหลักฐาน การสำรวจ การกำหนดอายุเวลาและความจำเป็นของทำงานในท้องถิ่นสอง และรู้จักการตีความหลักฐานต่างๆได้เป็นอย่างดี ประวัติศาสตร์ศิลปะต่างๆนั้นเรากองเรียนรูเป็นธรรมดา แต่เป็นเพียงส่วนย่อยส่วนเดียวของการ โบราณคดีเท่านั้น มีทั้งหมด ศิลป

สรุปในเรื่องหลักสูตรแล้วคือ เป็นการเรียนประวัติศาสตร์เสียส่วนมากและเรียนการโบราณคดีอื่นๆเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เป็นหลักสูตรที่วางไว้เพื่อบ่มบ่มถึงวุฒิมากกว่ามนุษย์ เช่น เมื่อจะบรรยายเกี่ยวกับเจดีย์องค์หนึ่ง ไขความรู้ทั้งหมดเท่าที่คณะโบราณคดีสอนมากจะไควว่า เป็นเจดีย์สมัยอะไร อายุประมาณเท่าไร รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ใคว้อิทธิพลศิลปะอะไร ศาสนาอะไร เท่านั้นเอง จะไม่มีการมองในแง่ที่ว่า มีความสำคัญอย่างไรต่อชุมชนนั้นๆ ดูจากเจดีย์แล้วจะคาดถึงสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นเป็นอย่างไร สภาพทางภูมิศาสตร์ของบริเวณรอบๆเจดีย์เป็นอย่างไร คนที่สร้างเจดีย์เป็นคนพวกใด สร้างทำไม ใคว้อิทธิพลทางศิลปะจากที่อื่นหรือไม่หรือเป็นศิลปะแบบพื้นเมือง หากใคว้รับจากที่อื่น ใคว้รับมาอย่างไร การค้าขาย ศาสนา การเมืองหรือความนิยมทางศิลปะ ชุมชนที่สร้างเจดีย์จะมีขนาดสักเท่าใด มีวิวัฒนาการทางศิลปะหรือไม่ ในทางมานุษยวิทยามีความสำคัญอย่างไร สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้หรือไม่ ฯลฯ

จากตัวอย่างนี้แสดงว่า หลักสูตรคณะโบราณคดีสอนให้คงหลักฐานเพียงแง่เดียวเท่านั้นคือแง่ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ ส่วนแง่ทางโบราณคดีอื่นๆไม่ได้สอนเลย หรือสอนกสอนบางเล็กน้อย เช่น โบราณคดีปฏิบัติ ทำให้มุมของการศึกษาแคบมาก ซึ่งหลักสูตรแนวประวัติศาสตร์ศิลปะปัจจุบันนี้จำเป็นไปทำงานเป็นนักโบราณคดีจริงๆยังไม่ได้ เพราะหากถนัดว่าเป็นได้ เจกชายของเลิกจะเป็นนักโบราณคดีได้เช่นกัน เพราะมีความรู้หลักเท่าๆกัน มีความจำเป็นอย่างมากที่คณะโบราณคดีต้องเปิดมุมการศึกษาให้กว้างกว่านี้ ต้องมีการทำงานภาคปฏิบัติมากขึ้น ต้องเรียนรู้วิถีชีวิตความ อานความหมายจากหลักฐานต่างๆที่พบ ต้องเรียนรู้เทคนิคต่างๆที่ก้าวหน้าอยู่เสมอ ต้องมีความทันสมัยมากกว่านี้มากนักจึงจะผลิตนักโบราณคดีที่แท้จริงออกมาได้

ความจริงแล้วก็เป็นสิ่งที่น่าเห็นใจเหมือนกัน เพราะวิชาในในเมืองไทยก็มีสอนอยู่เพียงคณะ
โบราณคดีคณะเดียวเท่านั้น และก็ยังเป็นยุคแรกเริ่มอยู่ด้วย การวางหลักสูตรก็คงทำกันอย่างงูปลา
เพราะไม่มีใครจริงจังในเรื่องนี้ จึงทำที่สุกเถาที่ประสิทธิภาพของมันมาเท่านั้น ขณะนี้ก็มีอาจารย์
ผู้ไปเรียนต่อทางโบราณคดีจากต่างประเทศมาหลายท่านแล้ว และที่กำลังเรียนอยู่ก็มีอีก จึงเป็นความ
หวังว่าต่อไปคงจะมีการผ่าตัดหลักสูตรของคณะโบราณคดีให้เป็นโบราณคดีจริงๆ รวมทั้งสามารถสร้าง
บัณฑิตที่มีความรู้ทางด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่นทางสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาออกมารับใช้ประเทศชาติ
ซึ่งกำลังต้องการกำลังคนทางด้านนี้อยู่มาก แนวการสอนของคณะโบราณคดีที่สอนกับอาจารย์
เป็นหลักใหญ่ ดังที่เคยกล่าวเอาไว้แล้ว มีอยู่เพียงไม่กี่วิชาในคณะที่สอนให้นักศึกษาใช้แนวความ
คิดต่างๆเขาพิจารณาและมีเหตุผล กล่าวอย่างง่ายก็คือ มีอาจารย์น้อยคนที่สอนให้นักศึกษาใช้ความ
คิดของตนเอง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการสอนแบบท่องจำมากกว่าการใช้พิจารณาของนักศึกษาเอง
ทำให้คุณภาพของบัณฑิตออกมาในระดับบัณฑิตท่องจำมากกว่าบัณฑิตที่มีความคิดเป็นของตนเอง แนว
การสอนบางอย่างล้าสมัยมาก เช่นการอ่านตามหนังสือให้นักศึกษาฟัง เป็นต้น ทั้งที่จำนวนนักศึกษามี
น้อยมากเพียงห้องละ 30 คนโดยเฉลี่ยเท่านั้น การให้การศึกษาน่าจะไหลลื่นและมีประสิทธิภาพมาก
เพราะสามารถ "เซ็น" ใต้อะไรที่คนกว่าใครแต่ก็ไม่ปรากฏเป็นเช่นนั้น ไม่มีการส่งเสริมหรือนะหนักการ
ค้นคว้าวิจัย ให้แก่นักศึกษาเลย ทั้งที่สอนอยู่กับนักศึกษาคณะเดียวกัน เพราะนักศึกษาเมืองไทยโดยทั่วไปแล้ว
ก็ไม่แตกต่างไปจากนักเรียนเท่าไรนัก มีจำนวนน้อยมากที่จะหัดคิดและค้นคว้าไปเอง ส่วนใหญ่ก็พอใจ
อยู่กับการท่องจำมากกว่า

สิ่งที่น่าสังเกตุอีกอย่างหนึ่งก็คือคณะโบราณคดีมีการสอนเด่นของการค้นคว้าของผู้นั้น เช่นศิลปะ
เขมรของเชเชย์ ของสเติร์น ฯลฯ แต่ไม่เคยสอนวิธีค้นคว้าของท่านเหล่านั้นเลย ในขณะที่เรารู้ว่า
ศิษย์นครวัดสร้างกอมปราสาทหินพิมาย แต่เราไม่รู้ว่าเขาทำได้อย่างไร มีวิธีการค้นคว้าอย่างไร
ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าแก้ไขอย่างยิ่ง มิฉะนั้นบัณฑิตที่จบออกไปก็ยังคงเป็นนกแก้วนกขุนทองใส่เสื้อครุยอยู่เรื่อยไป
สาเหตุต่างๆที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านหลักสูตรโดยสรุปมีดังนี้คือ

1. การวางเป้าหมายของการศึกษายังไม่ถูกต้องและเหมาะสมนักโดยเฉพาะในสถาบันภายใน
ของประเทศชาติในปัจจุบัน
2. หลักสูตรที่วางเอาไว้ไม่สอดคล้องกับจุดหมายที่วางเอาไว้อย่างแท้จริง
3. ไม่มีการควบคุมและประเมินการสอนของอาจารย์ต่างๆ ทำให้ผลการศึกษาไม่ได้
4. มีอาจารย์ที่มีความรู้ที่จริงๆและดำเนินการสอนก็เป็นจำนวนน้อย
5. มีอาจารย์พิเศษมากเกินไปเท่าอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษมักจะสอนดีกว่าอาจารย์
ประจำเพราะชำนาญงานและมีประสิทธิภาพมากกว่า การศึกษาจึงอ่อนลงเพราะอาจารย์ผู้สอนดีกว่า

ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำทำให้ความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนน้อยกว่าการ เป็นอาจารย์ประจำ

6. นักศึกษาเองก็ไม่สามารถจะปล่อยให้เรียนอย่างผู้ใหญ่ได้ ต้องจ้ำจี้จ้ำไชกันเป็นเด็กขี้
เสมอ เพราะนิสัยที่ติดตัวมาตั้งแต่เป็นนักเรียน

7. ชาติพันธุ์และเข้าใจทางค่านิยมและโบราณคดีอย่างแท้จริง ร่วมในการวางหลักสูตร
ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร

1. การวางเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สิ่งที่เราเห็นแล้วว่าเป้าหมายของการศึกษาของคณะลงมือลงไปทุกคณะ เพราะกำลังคนของกรมศิลปากรที่อิมตัวเต็มที่แล้ว การเป็นครูและมีคุณูปการเป็นเป้าหมายรองเท่านั้น และจะนำมาเป็นเป้าหมายหลักแทนไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นคณะครูศาสตร์ไป จึงมีแนวโน้มเป็นอย่างมากที่จะชักนำไปเปลี่ยนเป้าหมายเสียใหม่ โดยพิจารณาถึงความจำเป็นและสถานการณ์ของประเทศเป็นหลัก การเปลี่ยนปริญญาเป็นศิลปศาสตรบัณฑิตแม้จะช่วยให้เรื่องการทำงานให้บัณฑิตขึ้นมา แต่ก็ไม่ได้ช่วยเรื่องความรู้ของบัณฑิตเท่าใดเลย เพราะหลักสูตรก็ยังคงเหมือนเดิม คือ เน้นไปเป้าเดิมอยู่ สาเหตุของปัญหาคือการที่กำหนดเป้าหมายเอาไว้แบบเกินไปคือมุ่งที่จะผลิตนักโบราณคดีเข้าทำงานในกรมศิลปากรเท่านั้น หลักสูตรก็วางไว้ให้สัมพันธ์กับเป้าหมายนี้ด้วย จึงมีแต่วิชาเฉพาะทางโบราณคดีเท่านั้น จึงทำให้บัณฑิตที่จบไปขยับขยายงานอื่นทำไม่ได้ เพราะเมื่อหน่วยงานอื่นๆ เขาดูหลักสูตรของเรา เขาก็ไม่เห็นประโยชน์อะไรที่จะไปใช้วิชาที่มีอยู่ในนั้นเลย เขาจึงไม่รับเข้าทำงาน ถึงกล่าวมาแล้วว่าเป้าหมายการศึกษาควรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของประเทศ หากเราจะกำหนดเป้าหมายการศึกษาเสียใหม่ ให้มีเป้าที่กว้างขึ้น แต่สาขาวิชาออกไปในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้กับวิชาโบราณคดี และเป็นประโยชน์หรือเป็นที่ต้องการของประเทศในปัจจุบัน เช่นมีเป้าเข้ารับราชการในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ (ทางค่านิยมธรรม สังคม) ฯลฯ ก็จะสามารถกำหนดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายใหม่ได้โดยไม่ต้องทิ้งโบราณคดีเลย เมื่อเป้าหมายกว้างขึ้นและหลักสูตรสอดคล้องกับเป้าแล้วก็จะสามารถผลิตบัณฑิตที่ประเทศชาติหรือหน่วยงานต่างๆกำลังต้องการได้ ซึ่งไม่เป็นการยากอันใดเลย เพราะหลักสูตรปัจจุบันมีหมวดมานุษยวิทยาอยู่แล้ว หากปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นก็จะใช้งานตามเป้าหมายดังกล่าวได้

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สมควรจะแก้ไขอย่างยิ่ง เพราะเป็นกุญแจของปัญหาที่ปวงที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของคณะ การเปลี่ยนแนวหลักสูตรมาทางอักษรศาสตร์และศิลปศาสตร์ที่เคยใช้และกำลังใช้อยู่มีช่วยอะไรได้ไม่มากนักหากเป้าหมายยังกำหนดไว้อย่างเดิม ซึ่งเป็นทางที่ตันเข้าทุกทีๆ

2. การวางหลักสูตร

หลักสูตรทุกฉบับที่คณะโบราณคดีใช้นั้น ขาดเจ้าไม่ทราบว่ามีผู้ร่างหลักสูตรเป็นใคร มีความเข้าใจในเรื่องโบราณคดีและการพัฒนาประเทศอย่างไร แต่หลักสูตร

ทุกคนไม่รักคุณและตรงกับเป้าหมายการศึกษาเท่าที่ควร ทั้งนี้หากมีการพิจารณาร่างหลักสูตรใหม่
ทั้งในกรณีเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายใหม่ สมควรที่จะให้เจ้าของหน่วยงานที่เราคิดเป็น
เป้าและผู้ที่มีความรู้ในการร่างหลักสูตรอย่างแท้จริงเข้าร่วมด้วย เพราะเจ้าของหน่วยงานดังกล่าว
ย่อมจะรู้ว่าเขาต้องการคุณสมบัติอย่างไรในการเขาทำงานในหน่วยงานของเขา เช่นหากเป้าหมาย
ยังคงเดิมก็ควรมีผู้แทนจาก อ.ส.ท. กรมศิลปากร สมาคมโรงเรียนราษฎร์และกระทรวงศึกษาธิการ
เข้ามีส่วนร่วมเห็นแนะนำในการร่างหลักสูตรด้วย เพราะเขาเหล่านั้นจะช่วยกำหนดความสามารถและ
คุณสมบัติต่างๆที่หน่วยงานของเขาต้องการ แล้วเราก็นำมาคัดแปลงให้เหมาะสมกับการศึกษา บัณฑิต
ที่จบออกไปจะสามารถเขาทำงานในหน่วยงานต่างๆได้อย่างสบายและเป็นที่ยอมรับได้ มิต้องไป
ปรับตัวหรือหาประสบการณ์เอาเองอย่างในปัจจุบัน และอีกทั้งจะทำให้หน่วยงานนั้นๆเปิดทางการเข้า
ทำงานสำหรับบัณฑิตของคณะที่จบออกไปอย่างเต็มที่ด้วย

3. การปรับปรุงแนวการสอนของอาจารย์ต่างๆ ให้ได้ระดับมาตรฐานและมีความสัมพันธ์
ในวิชาที่เกี่ยวข้องกัน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร คือต้องมีกลุ่มมันสมองหรือกรรมการ
คณะเป็นผู้กำหนดและดำเนินนโยบายบริหารการศึกษาของคณะ และควรมีกรรมการแผนกวิชาแต่ละ
แผนก เพื่อประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการศึกษาในแผนกของตน การวางแนวการศึกษาให้แต่ละ
วิชาสอดคล้องกันเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้การศึกษาได้ผลอย่างแท้จริง เช่นเมื่อในคณะที่
เรียนประวัติศาสตร์สุโขทัย ก็ควรเรียนโบราณคดีสมัยสุโขทัย สถาปัตยกรรมสุโขทัย ไปในเวลาเดียวกัน
กันด้วย มิใช่เรียนประวัติศาสตร์สุโขทัยในปีที่ 1 และไปเรียนโบราณคดีสมัยสุโขทัยในปีที่ 4 เป็นต้น
ส่วนการดำเนินการสอนของอาจารย์แต่ละคนนั้น เป็นเรื่องแก้ไขได้ยากเพราะเป็นเรื่องของแต่ละ
บุคคล แต่เท่าที่สังเกตการณ์มากก็พอจะเห็นว่าอาจารย์ประเภทมัธยมเริ่มจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปเป็น
อาจารย์มหาวิทยาลัยบ้างแล้ว

4. การแนะนำและสนับสนุนให้นักศึกษาทำงานวิจัยและค้นคว้า เพราะเป็นหัวใจสำคัญ
ที่สุดของการเรียนโบราณคดี ซึ่งรวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้ของการทำงานสนามให้มากขึ้นด้วย
ปัจจุบันนักศึกษาคณะโบราณคดีไม่เคยได้ทำงานวิจัยและค้นคว้าเลย เรียนแต่ทฤษฎีแบบท่องจำและทำงาน
โบราณคดีปฏิบัติเพียงมีละ 7 วันเท่านั้น จึงออกเป็นการเรียนโบราณคดีที่ไร้ค่าอยู่สักหน่อย การค้น
คว้าและวิจัยในเรื่องต่างๆก็ไม่มี และไม่มีการสอนหลักการค้นคว้าวิจัยซึ่งสำคัญมากสำหรับการโบราณคดี
มีการให้ไปทำรายงานซึ่งเป็นการลอกหรือเรียบเรียงหนังสือมากกว่าการค้นคว้า การไปทัศนศึกษา
แต่ละครั้งก็แทบจะไร้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาเพราะไม่มีการกำหนดจุดเอาไว้ให้ เช่นการไป
ลพบุรีก็บรรยายเกี่ยวกับศิลปะ- ราชทางที่เวะเขน อัญญา บางปะอิน ลพบุรี ปะปนกันไปหมดจับต้น
ชนปลายไม่ถูก ควรจะกำหนดจุดเป็นเรื่องๆแต่ละมีไป เช่นปี 1 ก็บรรยายให้ฟังทางประวัติศาสตร์

อยุธยา หรือฐานะที่ตั้งทางการเมืองระหว่างสองเมืองนี้ ส่วนที่ 4 ก็จะบรรยายเรื่องการชอนัฒนธรรม ที่ลพบุรี เป็นคน

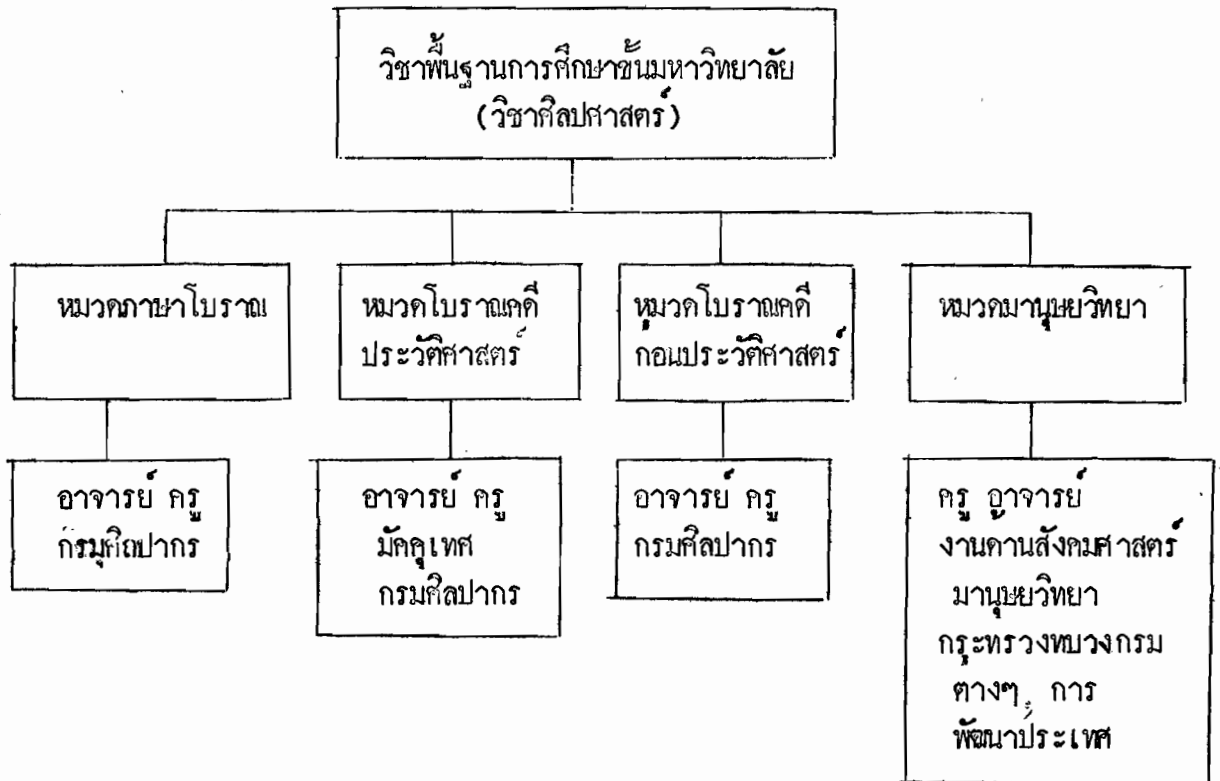
5. นักศึกษาควร เขามามีส่วนรวมในเรื่องการบริหารการศึกษาและการกำหนดหลักสูตรหรือไม่
 สำหรับข้อนี้ข้าพเจ้าจะไม่เจาะจงลงไปว่าควรหรือไม่ควร หากแต่จะยกให้เห็นถึงเหตุผลแต่ละข้อและนำไปพิจารณาเอาเอง

ก. ไม่ควร เพราะไม่ใช่หน้าที่อันใดของนักศึกษาเลย อีกทั้งนักศึกษาก็ยังคงเด็กเกินไป ไม่มีความรู้ลึกหนางต่างๆ อีกทั้งในเมืองไทยนี้ระดัับปัญญาความคิดเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน นักศึกษายังไม่อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ นักศึกษาเองก็ไม่มี ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและการบริหาร การศึกษาอย่างแท้จริง ต้องใช้ประสบการณ์และเวลานานมาก จึงไม่สมควรที่นักศึกษาจะ เขามามีส่วนร่วมด้วยเลย

ข. ควร เพราะหลักสูตรของคณะมีประวัติความเป็นมาที่ไม่มั่นคงและเป็น การกำหนด อนาคตของนักศึกษาเอง นักศึกษาผู้ที่เรียนตามหลักสูตร โดยตลอดเวลา ยอมรับได้ความี ชัยภูมิพร้อมดวง ใจไทย สิ่งใดควรส่งเสริมและสิ่งใดควรปรับปรุง

ความจริงหากเรานำข้อคิดเห็นทั้งสองข้อนี้มารวมกันกลายเป็นการ เสนอแนะจากองค์การ นักศึกษาสู่กลุ่มอาจารย์ในเรื่องความคิดเห็นในการศึกษาแต่ละปีก็จะมีประโยชน์ ในการศึกษามาก เพราะจะได้อะไรจากทั้งฝ่ายให้และฝ่ายรับไปทำการตีความ วิจัย และประยุกต์ได้

นี่คือแผนภูมิความเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรของคณะโบราณคดีและทาง เบ็ด สำหรับบัณฑิตที่จบออกไป

วิชาพื้นฐานการศึกษา ชั้นมหาวิทยาลัยหรือวิชาศิลปศาสตร์คือวิชาที่เข้าไปในนักศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย
 ควรรู้ไว้เป็นพื้นฐาน เช่น ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ ศิลป ศาสนาเปรียบเทียบ ปรัชญา หลักรัฐศาสตร์
 เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ฯลฯ นักศึกษาทุกคนต้องเรียนวิชาเหล่านี้เป็นพื้นฐานเสียก่อน เพื่อรับ
 ความรู้และยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น หลังจากนั้นจึงแยกเข้าเรียนตามหมวดวิชาเอกต่างๆแล้วแต่คน
 จะเลือกเรียน โดยแต่ละหมวดวิชาสามารถบ่อนความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงของหมวดวิชานั้นๆ
 ให้นักศึกษาได้ มีทั้งหมวดมานุษยวิทยาได้เรียนวิชามานุษยวิทยาทั้งวัฒนธรรมและกายภาพเป็นเวลา
 สองชั่วโมงต่อสัปดาห์เท่านั้นและไม่ได้เรียนวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชามานุษยวิทยาอีกเลยดังที่เป็นอยู่
 ในปัจจุบัน และหากเมื่อแต่ละหมวดมีหลักสูตรที่เหมาะสมและถูกต้องกับวิชาเอกประจำหมวดแล้ว
 ผู้ที่จะรับผิดชอบเข้าทำงานในหน่วยงานของเราก็จะพิจารณาหลักสูตรในหมวดวิชาเอกที่เรียนมา ซึ่งก็
 ทำให้มีความคิดยินยอมที่จะรับเข้าทำงานได้ง่ายกว่าปัจจุบัน เช่นผู้ที่เรียนหมวดมานุษยวิทยาเป็นหมวด
 วิชาเอกในปัจจุบันไปขอสมัครทำงานในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เมื่อเขาขออุโบแจ้งผล เขาจะเห็น
 วิชาในหมวดที่เรียนมามี มานุษยวิทยาวัฒนธรรมและกายภาพ โบราณคดีไทย ประวัติศาสตร์อาเซียนอาณานิคม
 เขาก็ไม่เห็นจะได้ประโยชน์อะไรจากเราเขาก็ไม่รับ หากเปลี่ยนวิชาเป็นมานุษยวิทยาวัฒนธรรมและ
 กายภาพ หลักสังคมศาสตร์ การวิจัยทางมานุษยวิทยาในสนาม ฯลฯ เป็นต้น เขาก็จะเห็นประโยชน์
 จากเราได้มากขึ้น หากการนี้เป็นเช่นนั้นจะมีทางเปิดสำหรับบัณฑิตเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆได้
 มากขึ้น โดยหมวดวิชาโบราณคดีประวัติศาสตร์ โบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ภาษาตะวันออกโบราณ
 ก็ยังคงอยู่ได้และผลิตบัณฑิตตามสาขาวิชาของตนเข้าทำงานตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้อยู่

ทั้งนี้จะเป็นการเพิ่มเขาไปให้คนอื่น ไม่ได้เป็นการไปแทนที่หรือสมทบของเดิมออกแต่
 อย่างใด ซึ่งผู้คัดค้านที่หัวทางอนุรักษ์นิยมมักจะเข้าใจโดยยาก อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าอยากจะขอให้
 เราคิดถึงประโยชน์ของประเทศชาติให้มากกว่าประโยชน์ส่วนบุคคลหรือชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้เพราะรัฐต้อง
 เสียงบประมาณมีค่ามากมายในการสร้างบัณฑิตจากคณะโบราณคดีไปแต่ละคน แต่บัณฑิตเหล่านั้นกลับ
 รับใช้ประเทศชาติได้น้อยกว่าที่ตนควรทำได้ ซึ่งก็มีใช้ความดีของเขาเหล่านั้นเลย ความล้มเหลว
 ความสูญเปล่าทางวิชาการที่เกิดขึ้นก็เพราะเขาไม่มีทางหรือไม่มีโอกาสที่จะรับใช้ประเทศชาติได้ต่าง
 หากเมื่อประเทศชาติไม่รับเขาเข้าทำงานทั้งที่เขาทำได้อย่างแน่นอน ก็สมควรที่จะหาจุดที่ต้องแก้ไข
 กันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ในขณะที่ชาติเราถูกภัยคุกคามทุกด้าน
 ทั้งการเมือง การทหารและวัฒนธรรม ชาตีมี่ความต้องการแรงงานอย่างบัณฑิตโบราณคดีมากที่สุด
 แต่ชาติไม่สามารถรับแรงงานจากบัณฑิตโบราณคดีเข้าทำงานที่เหมาะสมได้เพราะจุดมุ่งหมายการ
 ศึกษาของคณะที่วางเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไม่ตรงกับความต้องการของประเทศในปัจจุบันนี้เสีย

คณะโบราณคดี : นักศึกษา, องค์การนักศึกษา, และปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษา

นักศึกษา

1. การเข้ามาเป็นนักศึกษา ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมนี้เข้ามา โดยการสอบคัดเลือกเข้ามา โดยใช้ระบบสอบแยกและสอบรวมดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจากวิธีการสอบที่แตกต่างกันไปนี้เองทำให้ผลของการเข้ามาเป็นนักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป

ในการสอบแยกเฉพาะอย่างเดิมนั้น ทำให้สถาบันได้นักศึกษาที่มีความประสงค์มุ่งเข้าเรียนทางด้านนี้โดยตรง จึงทำให้เกิดปัญหาในทางวิชาการต่าง ๆ น้อย หรือแทบไม่มีปรากฏเลย เมื่อเปลี่ยนมาสอบแบบรวมและเลือกอันดับในปัจจุบันแล้ว จึงทำให้ได้ผลที่แตกต่างออกไป ผลที่สำคัญที่สุดคือความประสงค์ในการศึกษาของนักศึกษาที่ได้รับกาจัดให้เข้ามาเรียนในคณะนี้แตกต่างไปกว่าเดิม คือมีจุดประสงค์ตรงเข้ากันวิชาที่สอนอยู่น้อยลง ไปดังกล่าว ทั้งนี้เคยกล่าวมาแล้ว ทำให้เกิดปัญหาในการศึกษาขึ้นดังที่มีการขอรองให้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้ง

แต่นักศึกษาที่สอบผ่านเข้ามาได้แล้ว แม้จะเห็นว่าการศึกษาที่นี้ไม่ถูกจุดประสงค์ของเขานัก แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยมากที่ออกไปสอบเข้าสถาบันอื่น ส่วนใหญ่ก็คงเรียนต่อไปจนจบทั้งนี้เพราะ

1. ไม่แน่ใจว่าออกไปแล้วจะสอบเข้าได้หรือเปล่า
2. เกิดความผูกพันกับสังคมนี้จนไม่อยากจากไป
3. เป็นเหตุผลส่วนตัวคือ เป็นคนอย่างไรก็ได้ เรียนที่นี่แล้วก็เรียนต่อไปเรื่อยเรื่อย ไม่มีจุดประสงค์ในอนาคตอย่างจริงจังดังแต่ก่อนเข้ามา

ในการสอบเข้าคณะนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนในแผนกศิลป์มากกว่าแผนกวิทยาศาสตร์ และส่วนใหญ่ที่เลือกเข้ามาอย่างไม่มุ่งหมาย ก็เพราะเหตุประการหนึ่งคือ การสอบเข้าคณะโบราณคดีไม่มีการสอบคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับ คนที่ไม่เก่งทางคณิตศาสตร์จึงเลือกสอบเข้ามา จากสถิติการสัมภาษณ์น้องใหม่ของข้าพเจ้าได้ข้อมูลว่า 90 % ของนักศึกษาที่สอบเข้าคณะนั้น ไม่เก่งทางคณิตศาสตร์

และการสอบเข้าคณะโบราณคดีก็เป็นวิธีหนึ่งในการหลีกเลี่ยงการสอบคณิตศาสตร์
ผลของการสอบเข้าคณะแบบนี้จึงทำให้ได้นักศึกษาเป็น 5 ประเภทคือ

1. นักศึกษาที่มีความมุ่งหมายในการศึกษาทางโบราณคดีโดยตรง (มักเลือก
โบราณคดีไม่เกินอันดับสอง)

2. นักศึกษาที่ต้องการเรียนวิชาที่ตนใช้ภูมิความรู้จากชั้น ม.ศ. 5 เพื่อสอบ
เข้าได้ เช่น เรียนแผนกศิลปมาก็ต้องการเรียนต่อทางอักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์
เป็นต้น และคิดว่าโบราณคดีก็อยู่ในแนวการศึกษาเช่นนี้ด้วย จึงเลือกเข้ามา
(ส่วนใหญ่เลือกประมาณอันดับ 3-4)

3. นักศึกษาที่ต้องการเรียนอะไรก็ได้ ที่ไม่มีวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับ
ในการสอบคัดเลือก (ส่วนใหญ่มักเลือกอันดับ 3-5)

4. นักศึกษาที่ต้องการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยศิลปากร (วังท่าพระ) โดยไม่
กำหนดว่าจะเป็นคนไหน ขอเพียงแต่ให้เข้ามาได้ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมของ
มหาวิทยาลัยได้สร้างความประทับใจอย่างมาก อาจไม่มีความสามารถที่จะสอบ
เข้าคณะอื่น ๆ ได้ เพราะต้องใช้ฝีมือเป็นพิเศษแต่สามารถสอบเข้าคณะโบราณคดี
ได้จึงสอบเข้ามาเพื่อให้สมความประสงค์ที่จะมาเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยศิลปากร
พวกนี้มีจำนวนน้อยและมักเลือกอันดับต้น ๆ

5. นักศึกษาที่เลือกสอบเข้าคณะอื่น ๆ ที่ตนชอบจนหมดแล้ว และไม่รู้ว่าเลือกอะไร
ดีพอ จึงเลือกคณะโบราณคดี ทั้ง ๆ ที่มีความรู้เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา, และ
จุดประสงค์ของคณะนี้น้อยมาก แต่ได้รับการจกอันดับให้เข้ามาศึกษาในคณะนี้ไม่มาก
นัก (มักเลือกอันดับท้าย ประมาณ 5-6) พวกนี้มี

พิจารณาดูลักษณะการเข้ามาเป็นนักศึกษาของสถาบันนี้แล้วจะเห็นว่านักศึกษา
มีความพอใจที่จะเข้ามาศึกษาในคณะนี้ มีจำนวนมากกว่าที่ไม่พอใจ ดังนั้นแม้จะเกิด
ปัญหาทางการศึกษาขึ้นอยู่เนื่อง ๆ แต่ก็ไม่มีปฏิกริยารุนแรงนัก เพราะคนพอใจที่จะเข้า
มาอยู่แล้ว และสามารถสร้างความกลมกลืนทางสังคมของนักศึกษาได้มากเพราะมีความ
พอใจหรือความประสงค์ที่จะเรียนในคณะที่คล้าย ๆ กัน จะผิดกันก็เพียงข้อปลีกย่อย
ในรายละเอียดเท่านั้น เช่น บางคนต้องการเรียนโบราณคดีอย่างถูกต้อง บางคน
ต้องการเรียนเน้นไปในทางมานุษยวิทยา บางคนทางสังคมศาสตร์ บางคนทางศิลป
แต่ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นหลังจากการได้รับการศึกษาไปนานพอสมควรแล้ว และมี
จำนวนไม่มากกว่าพวกที่จะเรียนอย่างไรก็ได้ คนไม่สนใจ อาจารย์สอนอย่างไรก็
เรียนอย่างนั้น

ไม่ต้องการอะไรมากกว่านั้น

2. ลักษณะของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มนักศึกษามีสมาชิกที่ประกอบด้วยนักศึกษา Senior นักศึกษา Junior นักศึกษา Sophomore และนักศึกษา Freshman ตามลำดับชั้นอาวุโส Senior คือนักศึกษาที่เรียนมาเป็นเวลา 4 ปีแล้ว บางคนอาจมากกว่านั้นและไม่จำเป็นต้องอยู่ชั้นอะไร เพราะอาจสอบตกซ้ำชั้นก็ได้ เป็นนักศึกษาที่มีสิทธิ์และอำนาจสูงสุดใน ระบบอาวุโส นักศึกษา Junior คือชั้นรองลงมา นักศึกษา Sophomore รองจาก Junior นักศึกษา Freshman คือนักศึกษาที่เข้าใหม่ ส่วนกลุ่มนักศึกษาก่อนนั้นได้กล่าวถึงไปแล้ว

พื้นฐานเดิมของกลุ่มนักศึกษานี้ไม่มีกำหนดตายตัว เปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกเป็นสำคัญ ทั้งนี้รวมทั้งพื้นฐานทางภูมิสำเนาทางการศึกษาชั้นต้นและพื้นฐานทางประสบการณ์ทางสังคม สถิติในจำนวน 5 ปีมานี้ มีสัดส่วนระหว่างนักศึกษาพื้นฐานทางนครหลวงกับนักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาที่มีพื้นฐานจากต่างจังหวัดราวประมาณครึ่งต่อครึ่ง ทั้งนี้เฉลี่ยทั้งทางภูมิสำเนา การศึกษาและประสบการณ์ทางสังคม เช่นบางคนบ้านอยู่เชียงใหม่ แต่มาเรียนกรุงเทพตั้งแต่เล็ก หรือบางคนอยู่กรุงเทพฯ กลับไปเรียนเชียงใหม่ตลอดมาเช่นกัน ความสำคัญของสัดส่วนนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานในทุกๆ ทาง เพราะนักศึกษาที่มีพื้นฐานในนครหลวงๆ มักจะมีความ "เจเนจิค"ทางการศึกษา, ภูมิสำเนา, (กรุงเทพฯ) และประสบการณ์ทางสังคมมากกว่า นักศึกษาที่มีพื้นฐานมาจากต่างจังหวัด แต่ก็ไม่ใช่จะนำมาเป็นเครื่องวัดภูมิปัญญาของกลุ่มนักศึกษาได้

ผลการเรียนในชั้นเตรียมอุดมของนักศึกษาโดยเฉลี่ยประมาณ 60 % ซึ่งก็นำมาเป็นเครื่องวัดภูมิปัญญาของนักศึกษาไม่ได้เช่นกัน

กลุ่มนักศึกษานี้จะแยกมาได้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามลักษณะพฤติกรรมคือ

กลุ่มหนึ่ง
ก. ประเภทที่มีบทบาททางสังคมอย่างมา มีจำนวนประมาณ 10-15 % ของนักศึกษาทั้งหมด ส่วนใหญ่มักเป็นกรรมการในองค์กรนักศึกษาและเป็นนักศึกษา Senior

บทบาทของกลุ่มหนึ่งประเภทนี้ส่วนมากก็เป็นการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะในพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา คอยสังเกตการณ์หรือวิจารณ์, ศึกษาค้น, ความเป็นไม่ว่าของนักศึกษาทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่ถึงลักษณะของเพศ แม้จะมีหัวข้อต่าง ๆ เป็นของตนเองบ้าง แต่ก็ยังไม่ปฏิบัติภารกิจ ฯลฯ ลงไปโดยพลการ ต้องได้รับคำปรึกษาหรือขอความร่วมมือจากส่วนรวมหรือกลุ่มผู้ชายเสียก่อน นอกจากเป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้หญิงด้วยกัน

ทัศนคติของกลุ่มหญิงประเภทนี้ มักมีความก้าวหน้านำมาพอสมควร มีการตัดสินใจเป็นของตนเองแต่วิสัยลักษณะของหญิงยังมีอยู่มาก พฤติกรรมมักเป็นไปในรูปจับกลุ่ม ชุบชิบนินทามากกว่าที่จะ - เป็นเรื่องประมุขวิเคราะห์ทำเป็นเรื่องราว

2-3 ปีก่อนนี้ กลุ่มหญิงประเภทนี้มีอิทธิพลต่อกลุ่มนักศึกษาเป็นอย่างมาก และมีการวินิจฉัยเรื่องราวต่าง ๆ เป็นกลางมากกว่าปัจจุบันนี้

ข. ประเภทเฉย ๆ มีบทบาทต่อสังคมน้อย เป็นกลุ่มหญิงที่มากที่สุดคือมีจำนวนประมาณ 75-80 % ของนักศึกษาหญิงทั้งหมด พวกนี้มักเป็นฝ่ายรับมากกว่าเป็นฝ่ายให้ คือดำเนินพฤติกรรมของตนไปเรื่อย ๆ หากมีเรื่องราวอะไรที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมก็มักเป็นฝ่ายฟังมากกว่าพูด เป็นฝ่ายที่ให้ความเห็นว่าอะไรก็ได้ หรือตามเสียงส่วนใหญ่ ลักษณะยังเป็นเด็กมากกว่าเป็นผู้ใหญ่ ไม่ค่อยมีความคิดริเริ่มและขาดการตัดสินใจที่เป็นตัวของตัวเอง แต่ก็ไม่มีผลที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในคณะ คืออยู่ในฐานะผลเมืองไม่ไช้ นักการเมืองอย่างประเภทแรก พวกนี้เป็นพวก "หัวเก่า" มักไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงใหญ่อย่างง่าย ๆ ต้องใช้เวลานาน และรอการตัดสินใจจากเสียงส่วนมาก จึงค่อยเดอออกตามเขาไป

ค. ประเภทไม่มีบทบาททางสังคมเลย คือ "พวกเข้ามาเย็นกลับ" ไม่ไ้รู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับส่วนรวมหรือไม่สนใจที่จะรู้ สนใจแต่เรื่องการเรียนอย่างเดียว มีประมาณ 10-20 % ของนักศึกษาหญิงทั้งหมด ในประเภทนี้ยังมีประเภทย่อยไปอีก คือ ประเภทในสังคม คือแม้จะมีลักษณะดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังรับฟัง, ทำตาม และร่วมมือกับส่วนรวมอยู่ หากคนรู้ และ ประเภทนอกสังคม พวกนี้ไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น นอกจากเรื่องของตนหรือกลุ่มเล็ก ๆ ของตนเท่านั้น

กลุ่มชาย

ก. ประเภทที่มีบทบาททางสังคมอย่างมากโดยตรง มีประมาณ 20-25% ของนักศึกษาทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นกรรมการในองค์การนักศึกษา มีนักศึกษาจากทุกระดับ ตั้งแต่ Senior ถึง Freshman แต่ส่วนใหญ่ก็เป็น Senior พวกนี้มีหน้าที่ในการบริหารโดยตรง หรือไม่ก็คอยดูแลพฤติกรรมและบทบาทของกลุ่ม ในฐานะผู้อาวุโส (Senior - Junior)

และเป็นผู้ดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ส่วนใหญ่มีความคิดริเริ่มและการตัดสินใจของตนเองอย่างเต็มที่ มีลักษณะของผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก เป็นกลุ่มผู้นำของนักศึกษาอย่างแท้จริง นโยบายและกิจกรรมของนักศึกษาเกิดจากความคิดและการดำเนินงานของกลุ่มชายประเภทนี้ทั้งสิ้น กลุ่มชายประเภทนี้เริ่มมีอำนาจขึ้นประมาณ พ.ศ. 2508 ซึ่งขณะนั้นนักศึกษาหญิงยังมีจำนวนมากกว่า และเจริญทางอำนาจมาคู่กับกลุ่มหญิงประเภท ก. จนกระทั่งเมื่อเพิ่มจำนวนชายมากขึ้น กลุ่มหญิงประเภท ก. ก็ลดอำนาจลง กลุ่มชายประเภทนี้ก็มีอำนาจทางการปกครองและบริหารขึ้นแทนอย่างสมบูรณ์

ข. ประเภทที่มีบทบาททางสังคมอย่างมากทางอ้อม มีจำนวนใกล้เคียงกับประเภท ก. พวกนี้มักเป็นเพื่อนสนิทของพวกประเภท ก. จึงสามารถให้ความคิดเห็นการโต้แย้ง และช่วยในการตัดสินใจของประเภท ก. ได้บ้าง บทบาทพฤติกรรมมักเกิดขึ้นในวงสุรา และคุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ ในวงการกีฬาและการจับกลุ่มพูดคุยกันธรรมดา พวกนี้เป็นตัวถ่ายทอดความคิดรวบยอดจากประเภท ก. ไปยังประเภท ค. ได้ดีที่สุด เพราะพวกนี้มักเป็นตัวกลางที่มีความสนิทสนมกับทุก ๆ กลุ่ม

ค. ประเภทที่มีบทบาททางสังคมน้อย มีลักษณะและจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มหญิงประเภท ข. หากแต่พวกนี้ยังมีบางกลุ่มที่มีทัศนคติไม่ตรงกับประเภท ค. และพยายามคัดค้าน อาจไม่ถูกกันทางส่วนตัวและทางหลักการ แต่ก็สู้อิทธิพลและความนิยมของส่วนรวมที่มีต่อพวกประเภท ก. ไม่ได้ จึงได้แต่เก็บเอาไว้เป็นเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ ไม่มีความหมายอะไรกับส่วนรวม กลุ่มชายไม่ปรากฏพวกนอกสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ชายมีคุณสมบัติที่จะทำให้เข้าสังคมมากกว่าผู้หญิง เช่นผู้หญิงเมื่อไม่สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะแล้วก็จะไม่สนใจที่จะอยู่เย็น ๆ หรือร่วมกับสังคมทางอื่นเลย แต่ผู้ชายยังมีโอกาสมากกว่า เช่น อาจเสพสุราดื่บเพื่อนฝูงก็ได้ หรือเล่นกีฬากับเพื่อนฝูงก็ได้ จึงไม่มีผู้ชาย "นอกสังคม"

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของกลุ่มนักศึกษานี้ แม้จะมีหลายระดับทั้งทางด้านความคิดและพฤติกรรม แต่ก็อยู่ร่วมกันได้อย่างไม่ขัดแย้งนัก ทั้งนี้เพราะไม่มีกลุ่มชายประเภท ค. ฝ่ายคัดค้านมาถล่มจึงไม่เกิดผลอะไร ความกลมกลืนยังมีอยู่มาก ความจริงความขัดแย้งนี้ก็มีไม่มากนักและไม่ค่อยมีตลอดเวลา หากจะเกิด

เฉพาะบางโอกาสเท่านั้น เช่นมีการตกลงกันเป็นส่วนรวม เช่น การเลือกตั้ง หรือ รับงานใหม่ (เช่นไม่ยอมทำตามมติที่ประชุมนักศึกษา) หรือการจัดหาผลประโยชน์ เป็นต้น แต่หากว่าฝ่ายคัดค้านมีจำนวนมากขึ้น ก็ไม่แน่ว่าความกลมกลืนนี้จะคงอยู่ได้ไหม

3. ลักษณะร่วมของกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มนี้มีสมาชิกมากที่สุดในสังคม ความสำคัญของกลุ่มนี้จึงมีมากที่สุดด้วย ลักษณะที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ ความเป็นผู้ครอบครองสถานที่ แม้จะชั่วระยะเวลาที่เพียงตนเรียนอยู่เท่านั้น แต่ก็มีผู้สืบเนื่องเสมอมา ตั้งแต่เวลาเช้าจรดเย็นจนถึงค่ำคืน จะมีนักศึกษาอยู่เสมอในบริเวณคณะ และจะมีอยู่ตลอดไปทั้งนี้แม้ว่าจะปิดเทอมแล้วก็ตาม (นอกจากเวลาออกไปต่างจังหวัด) คณะคือศูนย์รวมความสัมพันธ์ของนักศึกษา ไม่ว่าจะไปไหนมาไหนไป จะมา ทุุกี่มาลงเอยที่คณะ แม้แต่การจะนัดกันไปไหนก็ต้องนัดมาเจอกันที่คณะก่อนถึงจะทำให้การเดินทางอ้อมก็ตาม ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถานที่ของคณะคือ ศูนย์รวมของนักศึกษาทุกกลุ่ม ความผูกพันกับสถานที่ เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มที่กลุ่มอื่นไม่มี ส่วนลักษณะทั่วไป เห็นว่า นักศึกษาที่อยู่ที่เป็นตัวการในการกำหนดพฤติกรรมประจำวันในสังคมนี้มากที่สุด มีลักษณะแยกกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดกัน มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ ถึงกันหมด แม้บางคนจะไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคนอื่นบางคน แต่ก็มีความเชื่อมอื่น ๆ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะพวกพ้องเดียวกันได้ นักศึกษามักจะคิดว่าตัวเองเป็นเจ้าของคณะและมักจะทำอะไรตามความถึคนั้นอยู่เสมอ เช่นไม่พอใจงานที่บางครั้งละเลยในการทำความสะอาดเรียบร้อย หรือมีบุคคลภายนอกมาอะอะหรือวางโตในคณะ ลักษณะทั้งหมดนี้เป็นลักษณะของการหวงถิ่นมากกว่าจะเป็นในรูปอื่น เช่นคนอื่นจะเข้ามาทำลายสาธารณะสมบัติของคณะไม่ได้ แต่พวกเดียวกันทำได้ แม้บางคนไม่เห็นด้วยแต่ก็ไม่ห้ามปรามอะไร คุณสมบัติในการที่สามารถรวมเป็นกลุ่มก่อนได้โดยมีระบบการปกครองเป็นแนวทางนั้น ทำให้กลุ่มนี้มีอิทธิพลมากที่สุดกลุ่มหนึ่งในสังคมนี้ หากไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือการงานเกินไปแล้ว มักไม่มีสมาชิกจากกลุ่มอื่นเข้ามาวุ่นวายด้วย ปล่อยให้เป็นเรื่องภายในกลุ่มไป ทั้งนี้เพราะระบบการปกครองของนักศึกษาแยกจากระบบการบริหาร-ปกครองอื่น ๆ ของคณะ ทำให้สมาชิกของกลุ่มอื่นแม้แต่กลุ่มอาจารย์ก็เข้ามาแทรกแซงหรือมีส่วนไม่ได้ จึงกลายเป็นกลุ่มที่มีอิสรระนาคใหญ่ที่สุด ทรงอิทธิพลอยู่ในตัวเอง และมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ มากพอสมควร

4. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมากที่สุด ความสำคัญต่อกันภายในกลุ่มจึงมีหลายระดับชั้นและซับซ้อนกันมากคือ

ก. ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นความสัมพันธ์อันคับแค้น ที่มีต่อกันในการเข้ามาเป็นนักศึกษา. และเป็นพื้นฐานที่จะต่อไปยังความสัมพันธ์ทางค่านอื่น ๆ ความสัมพันธ์นี้เกิดในระหว่างเพื่อนร่วมรุ่นก่อน แล้วจึงขยายไปยังรุ่นอื่น ๆ ต่อไป ความสัมพันธ์ที่มีทั้งอย่างใกล้ชิดสนิทสนมและรู้จักกันห่าง ๆ ไม่สนิทนัก แล้วแต่ละบุคคล แต่ในรุ่นเดียวกันนั้นมักจะสนิทสนมกันมากกว่าจะมีต่อรุ่นอื่น ๆ เพราะมีความใกล้ชิดมากกว่า แต่ทั้งนี้ก็แล้วแต่ลักษณะของรุ่นอีก เช่นบางรุ่นเพื่อนร่วมรุ่นก็รู้จักกันดีสนิทกันทุกคน แต่บางรุ่นก็มีความสนิทสนมกันภายในรุ่นน้อยลงไป แล้วแต่สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น จำนวน, สถานการณ์, อุปนิสัยของบุคคลภายในรุ่น ฯลฯ

ลักษณะที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งก็คือ ความสัมพันธ์ทางส่วนตัวอย่างสนิทสนมนี้ มักเกิดในเพื่อนร่วมรุ่นที่เรียนอยู่ด้วยกันตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 มากกว่าเกิดในกรณีอื่น ๆ ทั้งหมด เช่น นาย ก. เข้าพร้อมกับรุ่นที่ 13 ต่อมา นาย ก. เข้าชั้นต้องเรียนร่วมกับรุ่นที่ 14 ต่อไปทั้ง 4 ปี แต่นาย ก. ยังมีความสัมพันธ์กับรุ่นที่ 13 มากกว่ารุ่นที่ 14 หรือในบางกรณีเช่น นางสาว ฮ. เข้าพร้อมรุ่นที่ 12 แต่เรียนอยู่ไม่นาน ก็ได้ทุนไปเรียนต่างประเทศ 1 ปี พอกลับมา ก็เริ่มเรียนปี 1 ร่วมกับรุ่น 13 ตลอดไปทั้ง 4 ปี ในกรณีนี้นางสาว ฮ. จะมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับรุ่น 13 มากกว่ารุ่น 12 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์นั้นเกิดจากการเรียนในชั้นปีที่ 1 ร่วมกันเป็นสำคัญ เพราะใกล้ชิดกันมาและเพิ่งเข้ามา จึงมีประสบการณ์และความประทับใจต่าง ๆ ร่วมกัน ในการนี้อาจมองเห็นภาพสะท้อนของระบบการปกครองของกลุ่มไคร่ง ๆ ในเรื่องการแข่งขันตามอาวุโส เช่น ในกรณีของนาย ก. ซึ่งไม่สนิทกับ รุ่น 14 เท่ารุ่น 13 เพราะมีความรู้สึกว่าเป็นคนละรุ่น ตนเองเป็นรุ่นที่ หรืออาจเป็นเพราะมีความสนิทกับรุ่นของตนมากอยู่แล้วก็ได้ ส่วนในกรณีของนางสาว ฮ. ที่สนิทกับรุ่น 13 มากกว่ารุ่น 12 ทั้ง ๆ ที่ตนเข้ามาพร้อมรุ่น 12 ก็เพราะเมื่ออยู่ร่วมกับรุ่น 12 คนมีเวลาอยู่ร่วมกันน้อยมากในชั้นปีที่ 1 มาอยู่ร่วมกับรุ่น 13 อย่างจริง ๆ จึงเสียมากกว่า จึงกลายเป็นรุ่น 13 ไปโดยปริยาย ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่มีต่อสมาชิกระหว่างรุ่นเกิดขึ้นอย่างแน่นอนเมื่อ

ก. เป็นเพื่อนกันมาก่อน

ข. มีความต้องกันทางอุปนิสัยใจคอซึ่งมีได้ทั้ง ในฐานะเพื่อน หรือฐานะรุ่นพี่ (ส่วนใหญ่เกิดในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง)

จ. ความสัมพันธ์เนื่องจากระบบการปกครอง จากการปกครองในระบบอา-
 โส ทำให้นักศึกษาทุกคนมีความสัมพันธ์ต่อกันตามระบบการปกครอง คือเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องกัน
 มีหน้าที่ความสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นแบบแผน มีชื่อต่างคนต่างอยู่ รุ่นใครรุ่นมัน(รายละเอียด
 อยู่ในระบบการปกครองของนักศึกษา)

ค. ความสัมพันธ์เนื่องจากการอยู่รวมกลุ่มกัน คล้ายกับความสัมพันธ์ส่วนตัว แต่มัก
 เกิดในระหว่างรุ่นมากกว่าจะเกิดในรุ่นเดียวกัน (เพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัวอยู่แล้ว)
 ความสัมพันธ์นี้ให้ความรู้สึกสนิทสนมกันใกล้ชิดน้อยกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว แต่เพราะอยู่
 กลุ่มเดียวกันและเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทั่ว ๆ ไป ทุกคนจึงรู้จักกันหมด

ง. ความสัมพันธ์อย่างซับซ้อนอื่น ๆ เช่น นางสาว ค. เป็น "แฟน" กับนาย
 ม. นายจ. ไม่ถูกกับนาย บ. นาย ฉ. ชอบนางสาว ข. ในเรื่องส่วนตัว แต่ไม่ชอบ
 ในเรื่องของรุ่นของนางสาว ข. ฯลฯ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นซับซ้อนและมีพื้นฐาน
 มาจากความสัมพันธ์ทางค่านิยมอื่น ๆ ทุกค่านิยม

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มนี้เอง เป็นตัวการสำคัญที่เป็นแรงผลักดันวิถีทาง
 และนโยบายของกลุ่มในแต่ละปี

5. ลักษณะของกลุ่มทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

ก. ประเภทที่มีจุดมุ่งหมายและอุดมการณ์ทางการศึกษาสูง พวกนี้เข้ามา
 ด้วยความตั้งใจที่จะเรียนทางโบราณคดี และเมื่อเข้ามาแล้วก็มุ่งทางวิชาการของตน
 ไปอย่างแน่วแน่ เขาจริงจังในการศึกษามาก แต่ประเภทยังแบ่งเป็นประเภท
 ย่อยอีกคือ พวกที่เรียนตรงไปตามแนวและหลักสูตรที่อาจารย์สอน และพวกที่เกิดความ
 สันสัยสงสัยในแนวการสอนและหลักสูตร พวกนี้จะมีแนวโน้มเอียงที่จะขอให้ทางคณะ
 ดำเนินการสอนที่คิดว่านี้เพื่อตนจะได้ศึกษาในโบราณคดีจริง มีใช้หนักมาทางศิลป
 ข. ประเภทเรียนอะไรก็ได้ จุดมุ่งหวังของพวกนี้คือ ขอให้จบได้
 ปริญญาไปเท่านั้น จะเรียนอะไรบ้างไม่สำคัญแม้บางครั้งตัวเองก็มองเห็นความเหมาะ
 สมและไม่เหมาะสมของแนวการสอน แต่ก็ไม่ได้คิดจะวิ่งเต้นเพื่อการปรับปรุง เคยไป
 เสียหมด เป็นนักศึกษาประเภท "รับ" อย่างเกี่ยวไม่ใช้ประเภท "รับ-จ่าย" อย่าง
 ประเภทแรก

ค. ประเภทที่ไม่เห็นด้วยและคัดค้านกับการปฏิบัติตนของประเภท ก. พวก
 หลัง ส่วนใหญ่เป็นประเภท ข. แต่การคัดค้านนั้นคัดค้านในลักษณะเรื่องส่วนตัว
 และการปฏิบัติเท่านั้นไม่ใช่ทางวิชาการ เช่น คัดค้านในการ "แข็งข้อ" หรือออกจะ
 "ก้าวร้าว" อาจารย์ในเรื่องแนวการสอน แต่พวกที่ไม่เคยคัดค้านว่าเรียนโบราณคดี

เห็นผู้ปกครองอยู่อย่างนี้ก็อยู่แล้วเลย แต่ไม่พอใจในวิธีการของประเภท ก. พวกหลัง
เท่านั้น ไม่ใช่หลักการ

6. ระบบการปกครอง กลุ่มนักศึกษาใช้ระบบการปกครองตามระบบอาวุโส
ซึ่งเป็นระบบการปกครองของนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย ความจริงระบบนี้ก็มิได้ใช้เป็นกฎ-
หมายหรือกฎเกณฑ์อันเข้มงวด ถือเป็นเพียงแนวปฏิบัติเท่านั้น เป็นแบบแผนในการปฏิบัติ
คนต่อผู้ร่วมสังคมอื่นๆ ตามฐานะของแต่ละบุคคล ซึ่งระบุเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเรียก
ว่า "ธรรมเนียมการปกครองของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

ความหมายแท้ๆของการปกครองระบบนี้ก็คือ การปกครองแบบพี่กับน้อง หรือ
การปกครองแบบกร้วไทย โดยมีแบบแผนแนวปฏิบัติระบุไว้อย่างรัดกุม ทั้งนี้เพราะนัก-
ศึกษาที่เข้ามาวิทยาลัยนั้น มาจากที่ต่าง ๆ กันและไม่มีความสัมพันธ์ในฐานะญาติมิตรกัน
เลย จุดมุ่งหมายของการปกครองระบบนี้ ต้องการให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอยู่ร่วมกัน
แบบพี่น้อง มีผู้อาวุโสกว่าคอยดูแลแนะนำ ปกครองผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า ซึ่งเป็นระบบการ
ปกครองที่มีแนวปฏิบัติเก่าแก่ที่สุดของโลก และยังมีอยู่ในทุกระบบการปกครอง แม้ในการ
ปกครองที่ยึดถือ เสรีภาพและเสมอภาค หรือระบบสังคมนิยม-เผด็จการ ก็ยังมีลักษณะของ
ระบบอาวุโสอยู่เสมอ แต่เปลี่ยนรูปจากความมีอาวุโสในอายุเป็นอำนาจและความสามารถ
ส่วนบุคคลแทน จึงถือได้ว่า นักศึกษาใช้ได้ใช้ระบบการปกครองที่มนุษย์มีความคุ้นเคยมาก
ที่สุด นับแต่ในกลุ่มสังคมแรกของชีวิต คือสังคมครอบครัวเลยทีเดียว ข้าพเจ้าจะไม่กล่าว
ถึงรายละเอียดของระบบนี้ เพราะสามารถหาศึกษาได้ง่ายและเนื่องจากเป็นธรรมเนียมการ
ปกครองของนักศึกษาทุกคน ซึ่งควรจะใส่ใจอยู่แล้ว หากจะกล่าวถึงวิธีการและความ
เข้าใจในระบบนี้ของนักศึกษาโบราณคดีเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่านักศึกษาเป็นจำนวนมากไม่เข้าใจถึงระบบการปกครองนี้อย่าง
แท้จริง จึงมีวิธีการใช้ระบบนี้ไปในทางที่เป็นอันตราย ทั้งนี้เพราะไม่มีการตีความหมาย
เอกสาร (ธรรมเนียมนักศึกษา) ที่กล่าวถึงระบบนี้ไว้อย่างชัดเจน นักศึกษาส่วนมากก็ไม่ได้เห็น
หรือศึกษาเรื่องราวแบบแผนอันถูกต้องของการปกครองแบบนี้เลย ถ้าหยอกล้อมาเฉพาะคำพูด
คำขวัญในเวลารับน้องใหม่เท่านั้น หรือก็ไม่ใส่ใจที่จะศึกษาระบบนี้อย่างแจ่มแจ้ง จึงทำให้
จุดมุ่งหมาย-ความเข้าใจในระบบนี้คลาดเคลื่อนไปทุกที่ๆ

ความไม่เข้าใจในระบบนี้อย่างแท้จริง ทำให้การนำไปปฏิบัติผิดแนวที่ควรจะเป็นและก่อให้เกิด
เกิดผลเสียหายขึ้นได้ กล่าวคือ ในทางปฏิบัติแล้ว นักศึกษาส่วนมากไม่เข้าใจ "หัวใจ" ของ
ระบบนี้ เพราะเหตุที่กล่าวมาแล้ว จึงตั้งทัศนคติและความหมายของระบบนี้เอาเองตามใจชอบ

ทัศนคติส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มว่า ระบบอาวุโสคือการ**บังคับ**ให้นักศึกษาใหม่ หรือนักศึกษารุ่นก่อนอาวุโสกว่ายอมรับความอาวุโสของคนด้วยกลวิธีต่างๆ เช่นการข่มขู่ในเวลา"ซ่อม" นื่องใหม่ หรืออ้างว่าเป็นระบบการปกครองของมหาวิทยาลัย นื่องใหม่ต้องยึดถือตาม และมักจะนำการปฏิบัตินี้ไปใช้โดยปราศจากความเข้าใจ หรือไม่สร้างความเข้าใจอย่างมีจิตวิทยาต่อผู้รับ อีกทั้งมักจะใช้วิธีการอย่างรุนแรงโดยปราศจาก**กลอุบาย*** ทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบจากผู้รับหรือนักศึกษาใหม่ แม้จะไม่กล้าแสดงออกอย่างโจ่งแจ้งเพราะสิ่งแวดล้อมบังคับ แต่ก็เกิดความไม่พอใจและไม่เข้าใจขึ้น ซึ่งเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างรุ่น ประการหนึ่ง ส่วนสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาผู้มีอาวุโสกว่าไม่พยายามสร้างความเข้าใจหรือมักใช้วิธีรุนแรงบังคับนั้น ก็เพราะตนเองไม่ได้รับการถ่ายทอดเรื่องระบบอาวุโส

อย่างถูกต้องมาจากรุ่นที่อาวุโสกว่า จึงเป็นกฎกรรมลงเกรียนเช่นนี้เรื่อยมา ส่วนสาเหตุที่ทำให้ไม่จึงไม่เกิดปฏิกิริยาขัดแย้งขึ้นทั้งๆที่ระบบนี้ถ่ายทอดมาอย่างนี้เป็นเวลานานแล้วนั้น ก็เพราะว่าความรุนแรงในการ"ยึดเยียด"ระบบนี้ให้กับนื่องใหม่มักจะเกิดขึ้นในระยะต้นๆ ปีการศึกษาเท่านั้น ความรุนแรงนี้ค่อยๆผ่อนลงๆตามระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ความตึงเครียดค่อยๆผ่อนตามลงค่อยๆ และความสัมพันธ์สนิทสนมกันภายในกลุ่มก็เริ่มก่อตัวขึ้น ทำให้ความขัดแย้งที่อาจกำลังจะเกิดขึ้นมีพลังน้อยลงๆจนหมดสิ้นไป ซึ่งนับเป็นโชคที่อย่างหนึ่งของสังคมนี้ที่มักมีข้อทดแทนกันอยู่เสมอ

สำหรับระบบอาวุโสในขณะนั้นแม้จะมีลักษณะดังกล่าวกว่าผู้มากก็จริง แต่วิธีการ"ให้" และผลของการ"ให้"แก่นื่องใหม่ลดลงตั้งแต่ปี 2510 เป็นต้นมา เพราะมีนักศึกษารุ่นที่อาวุโสบางคนมีจิตวิทยาที่ดีในการสร้างความเข้าใจแก่นื่องใหม่ และต่อมาก็มีประธานการแสดงและเชียร์ขึ้นรับผิดชอบกิจกรรมนี้โดยตรง มีหน้าที่สร้างความรู้สึกลงในทางที่ดีแก่นื่องใหม่ จึงกลายเป็นว่าการถ่ายทอดระบบอาวุโสสู่รุ่นนื่องนั้นผ่านทางบุคคลบางกลุ่มที่มีหน้าที่โดยตรง เป็นส่วนมาก ไม่ใช่รับจากรุ่นพี่ทุกคนดังแต่ก่อน แต่รุ่นพี่อื่นๆก็ยังมีส่วนในการ"ให้" นี้อยู่ แต่ลดระดับและความสำคัญลงมาก ทำให้ทัศนคติและความเข้าใจในระบบอาวุโสของนักศึกษาโบราณคดียุ่รุ่นหลังๆ(ยกเว้นปี2514) ซึ่งจะกล่าวในภาคผนวก) คีขึ้น

* กลอุบาย คือการสร้างอารมณ์ของผู้รับ ให้มีความรู้สึกพอใจที่จะรับระบบนี้ด้วยความพอใจของตนเอง (อธิบายละเอียดในเรื่องการรับนื่องใหม่)

ผลคือผลเสียของการปกครองแบบระบบอาวุโส

ผลดี (ถ้าหากใช้โดยมีความเข้าใจอย่างแท้จริง)

1. ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น.
2. ทำให้เกิดภราดรภาพ ซึ่งเหมาะที่สุดสำหรับสังคมขนาดเล็ก เช่นคณะโบราณคดี
3. สามารถทำกิจกรรมและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นให้ลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็วและโดยสันติวิธี
4. มีความสัมพันธ์เป็นเบื้องต้นไปเรื่อยๆ และสามารถจูงใจกันได้ในความช่วยเหลือต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ระหว่างนักศึกษาปัจจุบันด้วยกันและระหว่างนักศึกษาเก่าหรือทั้งสองอย่าง
5. ทำให้เกิดความกลมกลืนกันอย่างสนิทภายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีวิถีความเป็นอยู่อย่างราบรื่นและมีแนวโน้มไปทางความก้าวหน้ามากขึ้น

ผลเสีย. (หากใช้โดยไม่มีความเข้าใจอย่างแท้จริง)

1. ทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง หากผู้รับไม่สามารถรับระบบนี้ได้
2. เกิดความแตกแยกภายในกลุ่ม
3. ทำให้กลุ่มเกิดปัญหามากมาย ไม่ราบรื่น
4. ลดความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านลงหมด

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ระบบนี้มีประสิทธิภาพในการปกครองอย่างแท้จริง ก่อนอื่นทั้งหมดต้องสร้างความเข้าใจในระบบอาวุโสให้แก่ศึกษารุ่นพี่ทุกคนเสียก่อน เมื่อเข้าใจดีแล้วจึงจะได้ "ให้" แก่ผู้เข้าใหม่โดยวิธีการและมีทัศนคติที่ถูกต้อง จึงจะเกิดผลดีได้ หากไม่เช่นนั้นผลที่เกิดขึ้นก็จะมีแต่ทางลบหรือไม่ก็ใช้เวลานานกว่าผู้รับจะเข้าใจด้วยตนเอง ซึ่งก็อาจจะเข้าใจผิดต่อไปอีกก็ได้

7. ค่านิยม

ก. ทางการศึกษา หากจะกล่าวกันตามตรงแล้ว ค่านิยมของนักศึกษาทางการศึกษาคือ การได้รับปริญญาบัตรเท่านั้น ส่วนประสิทธิภาพหรือผลที่ได้รับจากการศึกษานั้น จะดีเลวอย่างไรก็เป็นที่ยึดถือ และไม่ว่าผลดีของนักศึกษาแต่ละคนบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภททางการศึกษาของนักศึกษา ดังกล่าวไว้แต่ก่อน เช่นบางคนต้องการเรียนทางภาควิชาการอย่างจริงจัง หรือบางคนไม่สนใจว่าตัวเองจะเรียนอะไร แต่ทั้งสองประเภทนี้ก็มีค่านิยมร่วมกัน คือค่านิยมในการได้รับ

ปริญญาบัตรเท่านั้น ซึ่งเป็นค่านิยมที่เหมือนกันหมดของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของเมืองไทย

ข. ทางสังคม หมายถึงค่านิยมที่มีต่อสังคมนี้เท่านั้น เป็นการยากที่จะพิจารณาว่าค่านิยมของนักศึกษาคืออะไร เพราะค่านิยมนี้เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกประการหนึ่งก็ไม่มีอะไรที่จะเป็นบรรทัดฐานที่จะวัดค่านิยมของนักศึกษาได้ นอกจากการสังเกตเห็นว่า นักศึกษานิยมบางสิ่งบางอย่างเหมือนกันเท่านั้น เช่น ในก่อนปี พ.ศ. 2511 ค่านิยมในขณะนั้นคือ ความรู้สึกที่ได้อยู่รวมกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนม มีความสัมพันธ์ต่อกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งเมื่ออยู่ในคณะและโดยเฉพาะเมื่อออกต่างจังหวัด ผลจากค่านิยมในสมัยนั้น ทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างรุ่นเลย เพราะนักศึกษามีความกลมเกลียวกันซึ่งแม้จะค่อนข้างหนักไปทางความสนุกสนานกว่าหลักการ (ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นยุคโรแมนติค) แต่สามารถทำให้สังคมดำเนินได้อย่างราบรื่น สรุปได้ว่าค่านิยมทางสังคมของนักศึกษาในสมัยนั้นคือ การร่วมกันเป็นส่วนรวมไปทุก ๆ ด้าน แต่ภายหลังที่เกิดความเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาขึ้นแล้ว ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรุ่นขึ้นมาดังที่ได้กล่าวแล้ว ค่านิยมก็เปลี่ยนไปตามความผันแปรต่าง ๆ การมุ่งเพื่อส่วนรวมค่อยจางไป กลายเป็นการมุ่งเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มที่ตนชอบ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรม ค่านิยมจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นความเห็นแก่กลุ่มหรือหมู่คณะที่ตนชอบมากกว่าที่จะมุ่งเพื่อส่วนรวมดังแต่ก่อน

ลักษณะอีกประการหนึ่งของค่านิยมในสมัยก่อนก็คือ "การแก้สังคม" คือการชอบเด่นรำ, งานเลี้ยง และเรื่องของความฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย ทั้งนี้เพราะมีนักศึกษาหญิง เป็นจำนวนมากและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่ยังทำให้เป็นไปเช่นนั้น แต่หลังจากนั้นมา เมื่อมีผู้ชายมากขึ้น ลักษณะของค่านิยมก็เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นความกินง่ายอยู่ง่าย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลเป็นสำคัญด้วย คือนักศึกษาที่เข้ามาภายหลัง ไม่มีความเห่อ "การแก้สังคม" หรือเกิดความเบื่อหน่ายสภาพนั้น (เพราะมีงานเลี้ยงบ่อยมาก) ค่านิยมทางเรื่องนี้จึงเปลี่ยนไป

8. ทัศนศึกษาการออกไปต่างจังหวัดและการออกสำรวจ

นักศึกษาโบราณคดีมีโอกาสนิ่งที่แตกต่างไปจากนักศึกษาอื่น ๆ คือ มีโอกาสที่จะออกไปตามชนบทซึ่งมีบ่อยมาก ส่วนใหญ่ของการออกไปต่างจังหวัดนั้น คือ การไปทัศนศึกษา มักไปเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งคณะ การสำรวจออกไปเป็นกลุ่มย่อย และการออกไปต่างจังหวัดในกรณีอื่น ๆ เช่น การไปเที่ยว ที่ออกไปเป็นกลุ่มใหญ่เล็กตามแต่

โอกาส ในจำนวนมากที่สุดของการออกไปต่างจังหวัดนั้น คือ 'ออกไปยังบริเวณที่มี โบราณสถาน เมืองเก่า วัด เทวสถาน และอื่น ๆ' ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายวิชาการ

ก. ทัศนศึกษา การจัดทำทัศนศึกษาเป็นหน้าที่ของแผนกทัศนศึกษาในองค์การ นักศึกษา หมายความว่า นักศึกษาเป็นผู้จัด และขอให้อาจารย์เป็นผู้นำชมเป็นประเพณี เรื่อยมา ในการทัศนศึกษานี้ จุดมุ่งหมายเพื่อจะให้นักศึกษาได้ศึกษาจากสถานที่จริง ๆ ส่วนใหญ่จึงเป็นการศึกษาค้นโบราณคดี-ประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ แต่มักไปได้ ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ทั้งนี้เพราะ

ระดัการศึกษาไม่เท่ากัน เช่น ชั้นปีที่ 4 เรียนศิลปะโซโซทัย ส่วนปีอื่น ๆ เรียน ยังไม่ถึง จึงไม่ค่อยสนใจเรื่องที่อาจารย์อธิบายมากนัก หากเป็นการทัศนศึกษาที่โซโซทัย การอธิบายของอาจารย์ มุ่งไปทางหนึ่งทางใดทางเดียว ส่วนใหญ่เป็นทาง ศิลปะ ซึ่งนักศึกษาเห็นรูปจากการเรียนมาแล้ว เมื่อมาศึกษากับของจริงแม้จะมีผลดี ขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่มากนักเพราะของจริงกับรูปแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อนักศึกษา เห็นว่าคนรู้แล้ว จึงไม่สนใจอีกต่อไป

นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า การไปทัศนศึกษา คือการไปท่องเที่ยวทัศนอาจรเท่านั้น ไม่ค่อยสนใจในโบราณสถานต่าง ๆ ที่พาไปชมเท่าใดนัก อย่างมากก็ดู ๆ ไปอย่าง นั้น เพราะตนยังเรียนไม่ถึงหรือไม่รู้เรื่อง นอกเสียจากสิ่งนั้นจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่ตนสนใจ จึงจุกจุกตั้งใจศึกษาบ้าง แต่ก็มีไม่มากนัก

ปัญหาในการทัศนศึกษาจะเห็นได้ว่า เกี่ยวกับการอธิบายของอาจารย์บวกกับ ความรู้ในสถานที่ที่จะไปของนักศึกษา ดังนั้นการทัศนศึกษาถ้าจะให้ได้ผลตามจุดประสงค์ ที่วางเอาไว้ ควรจะแก้ไขในเหตุทั้งสองนี้ เช่น อาจารย์ควรจะอธิบายหรือให้ความรู้ แก่นักศึกษาทางด้านอื่น ๆ นอกจากศิลปะ ควรจะเป็นความรู้เกี่ยวกับคนที่อยู่ที่นั่นทั้งสมัย ก่อนและปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจ สภาพภูมิศาสตร์ เส้นทางคมนาคม อานาจทางการเมือง ของคนที่เคยอยู่ ของสถานที่นั้น ๆ มา เพื่อให้นักศึกษาจะได้สนใจและติดตามในเรื่อง ต่าง ๆ นั้นมากขึ้น แทนที่จะไป ๆ แคว่ ๆ ซึ่งไม่ได้ให้อะไรแก่นักศึกษามากนัก เรื่อง สำคัญอยู่ที่คนสร้างวัตถุนั้นต่างหาก

อย่างไรก็ตาม แม้การทัศนศึกษาจะไม่ถูก จุดโดยสมบูรณ์ แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่าไม่ได้ผลเสียทีเดียว เพราะนักศึกษาก็ได้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน ผ่านหูผ่านตามาบ้าง เวลาเรียนถึง เรื่องนั้นอาจจะคิดถึงภาพของจริงไปได้บ้าง อีกทั้งยังได้ความรู้เกี่ยวกับสังคมชนบท ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักศึกษาในเรื่องนี้

(ซึ่งจะยกไปกล่าวตอนท้ายของหัวข้อ)

ข. การสำรวจ แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ น้อยกว่าการทัศนศึกษามาก มีสมาชิกเพียง 6-10 คน นักศึกษาอาจไปกันเองหรืออาจารย์เป็นผู้นำก็ได้ การสำรวจนี้ได้ผลทางวิชาการมากกว่าการไปทัศนศึกษา เพราะสมาชิกที่ไปย่อมมีความสนใจในเรื่องที่ตนสนใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้วอีกทั้งเป็นกลุ่มเล็ก การโต้แย้งและวินิจฉัยในปัญหาเรื่องต่าง ๆ ก็ทำได้เป็นอย่างดีและทั่วถึง ทำให้สมาชิกทุกคนได้ประโยชน์จากการสำรวจเต็มที่ แต่การสำรวจนี้ก็มีย่อยกว่าการทัศนศึกษา และนักศึกษาที่ออกไปก็เป็นนักศึกษาส่วนน้อยที่มีความสนใจเท่านั้น ไม่เหมือนกับการทัศนศึกษาซึ่งใครจะไปก็ได้

ค. การออกไปต่างจังหวัดในกรณีอื่น ๆ เช่นการไปเที่ยวเตร่ พักผ่อนหย่อนใจในโอกาสที่มีเวลาว่าง หรือวันหยุด เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคลและแต่ละกลุ่ม ผลพลอยได้ก็คือประสบการณ์จากสังคมชนบท เหมือนกับข้อ ก. และ ข.

ผลของการออกไปต่างจังหวัดของนักศึกษาในทุก ๆ กรณี

1. ผลทางวิชาการ ถึงแม้กล่าวมาแล้ว แม้จะไม่ได้ผลอย่างสมบูรณ์ แต่หากมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่สำคัญต่าง ๆ ผลที่ได้ก็ออกมาดีจะสมบูรณ์ขึ้น
2. ผลทางทัศนคติต่อสังคมชนบท การที่นักศึกษาออกไปต่างจังหวัดบ่อย ๆ นั้น ย่อมจะได้พบเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทบ่อย ๆ โดยเฉพาะชาวชนบทในเขตที่ด้อยพัฒนา (เพราะโบราณสถานมักจะอยู่ในเขตที่ด้อยพัฒนา) เห็นครั้งแรกคงจะไม่รู้รู้สึกอะไรมาก แต่เมื่อเห็นบ่อย ๆ เข้าพร้อมทั้งมีการเปรียบเทียบทางด้านความเป็นอยู่ระหว่างชาวเมืองหลวงหรือชาวเมืองพัฒนาอื่น ๆ กับชาวบ้านชนบทด้อยพัฒนาเหล่านี้ ประกอบทั้งการได้รับการบรรยายเกี่ยวกับชีวิตชาวชนบทในวิชามานุษยวิทยา (สำหรับพวกที่เรียน) และวิจารณ์งานของนักศึกษาเอง ก็เกิดความรู้สึกเห็นใจ ชาวชนบทด้อยพัฒนาเหล่านั้น มีความเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา เกิดความบันทึลใจอยากช่วยเหลือแม่เพียงเล็กน้อยก็ตาม จึงเกิดทัศนคติต่อชาวชนบทด้อยพัฒนาไปในแนวโน้มที่ดี คือ ยกย่องฐานะของเขาเหล่านั้นเทียบเท่าเสมอตนเอง มักไม่ค่อยจะคิดว่า ตนเองเจริญทางด้านการศึกษาแล้วจะมีฐานะสูงกว่าเขา มีไม่กรังจิต และความอ่อนน้อมเข้าหาชาวบ้าน ทำให้เกิดผลสะท้อนจากชาวบ้านในทางดีเช่นกัน กลุ่มนักศึกษาจึงมีคุณภาพดีในการ^{เข้า} กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดีและความรู้สึก เช่นนี้ก็ถ่ายทอดกันมาเรื่อย ๆ โดยแนวความประพฤตินั้น ในระยะหลัง ๆ ความรู้สึกนี้

ชักจะบิคเป็นไปบ้างแล้วและโดยเฉพาะในปี 2514 นี้แนวความคิดนี้มีผลทางลบมากขึ้นทุกที ทั้งนี้เพราะการทัศนศึกษาได้ลดจำนวนความถี่ลง และแนวความคิดดังกล่าวก็มีใ้กระทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นที่ยึดถือในแนวปฏิบัติต่อไป

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นใหม่ และเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมาก เพราะหากนักศึกษาเสียศูนย์ความรู้สึกนี้เมื่อไหร่ก็เกิดความยุ่งยากทางการทัศนศึกษาสำรวจ ชุกค้น และทัศนคติเดิมซึ่งคืออยู่แล้ว ก็จะพลอยสูญหายไปด้วย การคบหาติดต่อกับชาวบ้านก็จะเปลี่ยนรูปไปในลักษณะอื่น ๆ เช่น ในลักษณะผู้เจริญกว่ากับผู้ล้าหลังกว่าซึ่งเป็นความหลงตัวอย่างร้ายกาจ ความสัมพันธ์ที่เคยมีต่อกันในแนวที่จะเลวลง และเป็นผลร้ายทุกอย่าง

ข้อเสนอแนะ ควรจะจัดการให้นักศึกษารุ่นใหม่ ๆ ได้มีทัศนคติและความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างถูกต้อง และควรจะมีระเบียบแบบแผนกำหนดเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะไม่ลบล้างหายในเวลาต่อไป ทั้งนี้ควรเป็นหน้าที่ของทั้งองค์การนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์ เนื่องจากเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม
โดยตรง

3. ผลพลอยได้อื่น ๆ เช่นความเข้มพันชภายในกลุ่มมากขึ้น เพราะได้มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น กินด้วยกัน นอนด้วยกัน รู้สึกเห็นอกเห็นใจกัน รู้จักนิสัยแท้จริงซึ่งกันและกัน

9. การชุกค้น การชุกค้นเป็นวิชาการหนึ่งในหลักสูตร ความจริงควรจะนำไปพูดในหัวข้อเรื่องหลักสูตร แต่เนื่องจากเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมกลุ่มของนักศึกษาหอสมควร และมีผลสำคัญที่ให้แก่กลุ่มนักศึกษา จึงควรนำมากล่าวไว้ ณ. ที่นี้โดยรวมกันทั้งด้านสังคมและวิชาการ

ควรชุกค้นทางด้านวิชาการนั้น ในระยะแรกๆยังไม่มีความก้าวหน้า และถูกต้องอย่างแท้จริงเลย นักศึกษาก็ไปทำงานในสภาพของกุลีชนชั้น ชุกหลุม หรือไม่กี่ไม่ทำอะไรเลย ทั้งนี้เพราะปราศจากการให้และการรับความรู้ในเทคนิคการชุกค้นอย่างจริงจัง การชุกค้นเป็นวิชาบังคับของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 ใครไปร่วมในการชุกค้นก็ไม่มี การสอบตก โดยไม่มีการพิจารณาถึงความสามารถหรือความรู้ในวิชานี้เลย อีกทั้งไม่มีระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ใครอยากชุกก็ชุก ใครไม่อยากชุกก็แอบหนีไปเที่ยวเตร่ในแมกไม้ หุบเขา หรือสถานี่อื่นๆ เพราะไม่มีข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ที่ระบุไว้(อาจมี แต่ไม่มี"ผู้รักษากฎหมาย")

และประกอบด้วยนักศึกษาไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ความจริงก็พอคิดกันทั้ง นักศึกษาและอาจารย์ ผลการชกกันจึงเป็นผลชนิด " เรื่อยเปื่อย " ไม่มีการวิจัยต่อไป แม้ในขณะชกตนเอง นักศึกษาก็ไม่รู้ว่าตัวเองชกอะไร ชกที่ไหน สภาพภูมิศาสตร์เป็นอย่างไร เหตุใดจึงชกที่นี่ วัตถุประสงค์ที่จะพบเป็นวัตถุประสงค์ประเภทใด จะดำเนินวิธีการชกอย่างไร ใช้เทคนิคอะไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายการศึกษาและแนวการศึกษาทางค่านนี้โดยตรง เช่น อาจารย์ผู้สอนโบราณคดีปฏิบัติเป็นคนละคนกับผู้ควบคุมการชกกัน และระหว่างอาจารย์ทั้งสองฝ่ายนั้นไม่มีการประสานงานซึ่งกันและกัน และการสอนโบราณคดีปฏิบัติกันนั้น ตลอดปีสอนทางภาคทฤษฎีเสีย 90% มีการปฏิบัติเพียงหนเดียว คือการชกกันประจำปี นักศึกษาผู้เรียนวิชานี้มาจึงตกอยู่ในสภาพ " โกงตาแตก "

ในระยะต่อมา การชกกันทางค่านวิชาการ เพิ่งเริ่มเจริญและก้าวหน้าขึ้นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มอาจารย์ ถึงที่กล่าวมาแล้วในบทต้น ๆ ประสิทธิภาพทางค่านวิชาการ มีแนวโน้มที่จะก้าวหน้าขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางค่านวิชาการใหม่ ๆ นั้น มีข้อที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งคือ เกิดความขัดแย้งอย่างน่าพิศวง ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เพราะอาจารย์เกิดเอาจริงเอาจังทางค่านวิชาการขึ้นมา นักศึกษายังไม่พร้อมที่รับ ทั้งนี้เพราะความเคยชินมาตั้งแต่คน เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างกระทันหัน ก็เกิดอาการ " ส่วลัก " ขึ้น ตามความเห็นของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าว่าคือ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางค่านวิชาการให้เข้มแข็งขึ้น แต่ควรจะเป็นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ต้องใช้จิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ที่ถูกต้องและดีกว่านี้ มิควรเป็นในลักษณะ " หักค้ำพร้าควยเช่า " อย่างที่ได้ทำไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม การชกกันในระยะต่อๆมาก็ได้ผลทางวิชาการเพิ่มขึ้น ทั้งการ " ให้ " จากอาจารย์ การ " รับ " ของนักศึกษาและการ " ใช้ " ของทั้งสองฝ่าย น่าที่จะก้าวหน้าต่อไปด้วยดี หากไม่มีสาเหตุอื่น ๆ มาทำให้มิตรอันนี้ล้มเหลวลงเสียก่อน เช่น ความขัดแย้งส่วนบุคคลและสวามไม่เข้าซึ่งกันและกัน

ทางค่านสังคม

" พวกเราโบราณคดี ป่าคงพงพี เราก็ก้านอน เราก็ก้านอน บ่ทอนเกรงภัยใดใด คำล้งบันเหิงเริงใจ ฮะ ฮะ เริงใจ ชีวักชะเอยสคไส เหมือนนกคี่ในเรือนา เราไม่น่าพาค่อส่งโค เราไม่น่าพาค่อส่งโค มีเงินมีทองไว้ซื้ออะไร ซื้อเหล้าใส่ไหไว้กิน กับแก้มไม้ค่องเป็นของไม้คี่ ๆ หมคเปลือยงไหที่ถ้ามี่ก็เออ "

" โบราณคดีไม่มีน้ำตา ถึงแม้ชีวิตจะสิ้นชีวิตา พี่น้องพร้อมหน้าเข้าป่าเบิกนุก
สนุกสนาน ชื่นบาน ชื่นบาน สุขเกษม ปลื้มเปรม ปลื้มเปรม ปรีดา เรามี
ความสุขสนุกเฮฮา เรามีได้พรันเสาะสรรสำอา-รยธรรมล้ำอันบริสุทธิ์ มนุษยชาติ
ซาคหาย ซาคหายให้เห็น ให้เห็นด้วยเป็นศรัทธา "

" พวกเราชาวโบราณคดี อัยารอวี รีบไปทำงาน เดินรีบเดินรีบเดิน เพลิน
กับดอกไม้บาน หยาดน้ำค้างกลางคงคา ซากโบราณสถานหนาวเย็น พวกเรา
ชาวโบราณคดี พวกเรานี้ลำบากยากเย็น ไปถึง อีเตอร์ จอบ เสียม ตระเตรียม
แต่เข้าถึงเย็น ซุกไว้อซุก ขนไว้อเช่น เปิดให้เห็นโบราณคดี "

ข้างบนนี้คือเนื้อเพลง 3 เพลงของนักศึกษาที่ไชร่องเป็นเพลงประจำคณะ
เรียงตามลำดับก่อนหลังการแต่งตั้งขึ้นมา ถ้าพิจารณาถึงเนื้อร้องแต่ละเพลงแล้วจะ
เห็นว่า เพลงที่หนึ่ง แสดงถึงความสนุกสนานว่า เรียงของชาวโบราณคดีและค่อนข้าง
จะ " ไม่เอาถ่าน " กับเรื่อง ๆ นอกจากเรื่องของความสนุกสนานเฮฮาเท่านั้น
ในเพลงที่สอง มีความหมายไปในแง่อุคมคติของนักโบราณคดี เป็นเรื่องที่มึนงานเข้ามา
เกี่ยวข้องบ้าง เพลงที่สาม เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงานโดยเฉพาะ แสดง
ถึงลักษณะการทำงานอย่างหนักแต่ความสบาย เช่น " เพลินกับดอกไม้บาน ", " พวกเรา
นี้ลำบากยากเย็น " และยังมีความเป็นห่วงถึงสุขภาพของโบราณสถาน " ซากโบราณ
หนาวเย็น "

เพียงเนื้อเพลงทั้งสามนี้ อาจจะมีมองเห็นวิวัฒนาการทางสังคมของนักศึกษา
ในการซุกกัน ตั้งแต่ความเป็นคนขี้เมาหย่าเป ไม่เอาเรื่องไม่เอาราวกับการงาน
จนกระทั่งเกิดมีความรับผิดชอบในงานของคนขึ้นมา จะโต้แย้งว่าเป็นเรื่องของเนื้อ
เพลงไม่ได้ เพราะเนื้อเพลงเหล่านี้มิได้เขียนจากจินตนาการของผู้แต่ง แต่เขียน
จากประสบการณ์ของผู้แต่ง ประสบการณ์นั้นก็คือ พฤติกรรมของนักศึกษาในการ
ซุกกันนั่นเอง

ในการซุกกันนั้น มีผลทางสังคมดังนี้คือ

- ก. เพิ่มความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เนื่องจากต้องกิน นอน ร่วมกัน
ทำงาน เล่นหัว อยู่ด้วยกันเป็นเวลานาน ทั้งต้องช่วยเหลือจุนเจือกันในประการ
ต่างๆ ทำให้เกิดความสนิทชิดชอบยิ่งขึ้นกว่าเดิม มีความเข้าใจกันและเห็นใจกัน
- ข. เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์
และกลุ่มคนงาน ด้วยสาเหตุเกี่ยวกับข้อ ก.

ค. ให้ความรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกรอบข้างในทางที่ดี ในการที่นักศึกษาต้องออกไปอยู่ในที่ทุรกันดารและห่างไกลนี้ จำเป็นที่นักศึกษาจะต้องมีความเข้าใจ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลในท้องถิ่นนั้น พยายามสร้างความกลมกลืนและป้องกันสาเหตุความขัดแย้งทุกประการ เป็นความรู้ที่มีประโยชน์มากอย่างหนึ่ง

ง. เกิดทัศนคติและความเข้าใจในสังคมชนบท ทำให้นักศึกษารู้จักคุณค่าของตัวเอง และคุณค่าของบุคคลและสิ่งแวดล้อมในทุกด้าน

แนวโน้มใหม่ทางสังคมในการชุกค้น สรุปได้อย่างสั้นที่สุดคือ นักศึกษามีแนวโน้มจากการไม่มีความรับผิดชอบในการงานด้านวิชาการมาเป็นการมีความรับผิดชอบขึ้นบ้าง แม้จะยังไม่ดีพอก็ตาม ส่วนเรื่องของความสนุกสนานเฮฮาอย่างก่อน ๆ นั้นได้เปลี่ยนจากการร่วมกลุ่มกินเหล้า คุยกัน เล่นเกมส์ต่างๆในเวลาว่างมาเป็นการเล่นการพนันและกินเหล้าเมายาเสียส่วนใหญ่ (เฉพาะนักศึกษาชาย) ส่วนนักศึกษาหญิงไม่มีความเปลี่ยนแปลงใดเพราะไม่มีหนทางเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น มีข้อสังเกตว่า มีนักศึกษาหญิงซึ่งมีจำนวนไม่มากนักที่ชอบชีวิต " นอนกลางดินกินกลางทราย " แบบนี้ ส่วนใหญ่มักจะทน ๆ ไปพอให้หมดเวลาบังคับเท่านั้น

ระยะเวลาในการชุกค้น ยิ่งที่ก็ยิ่งลดน้อยไปตามลำดับ เมื่อพ.ศ. 2510 - 2512 การชุกค้นภาคบังคับใช้เวลาถึง 15 วันแต่หลังจากนั้นก็ลดลงเหลือ 7 วัน ระยะเวลาที่ลดลงไปนี้ย่อมหมายถึงการลดผลในด้านต่างๆลงด้วยเป็นสัดส่วนกัน ซึ่งเป็นข้อที่ควรพิจารณาให้รอบคอบ มิควรคำนึงถึงกำลังเงินและความสะดวกของอาจารย์ที่จะทำงานชุกค้นให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยปราศจากนักศึกษาส่วนใหญ่ ที่มีส่วนร่วมแต่เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ เมื่อมีนักศึกษาส่วนใหญ่ร่วมชุกในภาคบังคับจะทำให้อาจารย์ผู้ควบคุมเกิดความไม่สะดวก เป็นภาระและเป็นอุปสรรคในด้านต่างๆ เช่น นักศึกษาไม่รู้วิธีชุกบ้าง ต้องดูแลนักศึกษาบ้าง ถ้าหากนักศึกษากลับไปแล้วอาจารย์ผู้ควบคุมทำงานก็จะทำการชุกค้นได้สะดวกขึ้น เพราะจ้าง-คนงานแทนนักศึกษา ใช้วิธีออกคำสั่งโดยไม่ต้องอธิบายถึงความรู้ทำให้งานไปได้เร็วแต่ผลในทางวิชาส่วนใหญ่ไม่ตกอยู่กับนักศึกษากลายเป็นการชุกค้นนั้นต้องการผลในทางวิชาการ เป็นส่วนหลักและการฝึกหัดงานปฏิบัติงานสนามของนักศึกษากลายเป็นส่วนรองไป

ในกรณีนี้อาจจะเป็นผลดีหรือไม่ดีก็ได้ทั้งนั้น แต่ต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ที่วางไว้ เป็นสำคัญ ถ้าหากต้องการผลทั้งสองอย่างพร้อม ๆ กันก็ควรจะทำให้จุดประสงค์ทั้งสองนี้

อยู่ในสัดส่วนที่สมดุลกัน มีโซว่าเน้นทางด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป ความจริงนั้น นโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้กระทำอยู่แล้ว เช่น การรับสมัครผู้ประสงค์อยู่ชุดต่อหลังจากหมดภาคบังคับแล้ว จริงอยู่แก่นักศึกษาที่อยู่นี้มีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาด้านนี้ อย่างจริงจัง แต่ก็ยังเป็นเพียงนักศึกษากลุ่มน้อย ควรคำนึงถึงส่วนใหญ่มากกว่านี้

เหตุผลที่ลดเวลากำหนดจาก 15 วันมาเป็น 7 วันนั้น เพราะมีนักศึกษาบางคน ไปร้องเรียนว่า 15 วันนานเกินไป ควรจะลดลงเหลือ 7-10 วัน แต่ถ้าหากว่าการลดระยะภาคบังคับเป็น 7 วันนั้นเป็นไปเพราะเหตุผลนี้ จะเห็นว่าเป็นการพิจารณาที่ใช้ไม่ได้ เพราะเมื่อการปฏิบัติเป็นผลที่จะให้ทางวิชาการแล้ว ก็ไม่ควรคำนึงถึงความต้องการความสะดวกสบายของคนบางคน มิฉะนั้นนาย ร. ขอให้ลดเวลาเรียนในวิชาภาษาอังกฤษลง 50% เพราะตนเองฟังภาษาอังกฤษแล้วเกิดอาการเวียนหัวก็ควรจะได้เช่นกัน

10. นักศึกษาเก่าและนักศึกษาปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์

ระหว่างทั้งสองประเภทที่กำลังห่าง เห็นกันไปทุกขณะ

สาเหตุของความห่างเหินนี้ คั้งที่ได้เกริ่นเอาไว้ตั้งแต่ในบทที่ 2 แล้ว จะเห็นว่าเกิดจากการที่นักศึกษาเก่าไม่ค่อยมาเยี่ยมเยียนคณะหลังจากที่ตนจบไปแล้วนานๆ สาเหตุที่นักศึกษาเก่าไม่มาคั้งเพราะ ไม่มีธุระที่จะมา มีงานการที่จะต้องทำ ไม่มีเพื่อนเก่าของคนทีคณะอีกต่อไป และไม่สนิทกับนักศึกษารุ่นใหม่

ผลเสียของความห่างเหินนี้คือ ขาดความรู้จักซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเจื้อจุนกันไม่ได้ ไม่มีการประสานงานกันทั้งด้านวิชาการและสังคม (รุ่นพี่ที่ทำงานที่กรมศิลปากร ย่อมมีความชำนาญ-ความรู้ทางวิชาการมากกว่านักศึกษาปัจจุบัน ทุกอย่างมีแนวโน้มทางการศึกษาซึ่งจะนำมาปรึกษา-ให้ความรู้แก่กันได้ หากมีความใกล้ชิดกัน) ส่วนทางด้านสังคมนั้น มีตัวอย่างให้เห็นแล้วซึ่งผลเสียของความไม่ประสานงานซึ่งกันและกันคือความล้มเหลวของงาน 15 ปีของคณะ ซึ่งเป็นความล้มเหลวที่น่าอัปยศและเสียใจอย่างมาก ความห่างเหินนี้ก่อผลเสียที่ทำให้ไม่รู้ในทัศนคติของคณะที่เปลี่ยนไป และไม่เป็นความเป็นปรากรภาพ

ความจำเป็นที่ต้องมีความใกล้ชิด-สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

รู้จักกันเพื่อช่วยเหลือกันได้ ประสบการณ์ของแต่ละรุ่นย่อมนำมาวิจัย-ถ่ายทอดแก่กันเพื่อเสริมสร้าง สังคมส่วนรวมให้เจริญขึ้นได้ ทำให้เกิดวงจร โครงสร้างของสังคมให้สมบูรณ์ขึ้น เกิดเป็นวงแหวนหลังจวมที่กว้างใหญ่ มีอำนาจและอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (จำนวนคนมากขึ้น อำนาจของลุ่มก็ย่อมมากขึ้นด้วย) เป็นความจำเป็นทางจิตใจและความรู้สึกของมนุษย์ผู้ร่วมเผ่าเดียวกัน

ทางแก้ไขที่ข้าพเจ้าพอจะเสนอได้คือ

1. ตั้งสมาคมศิษย์เก่าโบราณคดีขึ้น และควรมีสำนักงานและสาขาที่อยู่ภายในคณะด้วย เพื่อจะได้มีความสัมพันธ์กับคณะและนักศึกษาปัจจุบันด้วย
2. มีเอกสารเผยแพร่ข่าวคราวและความเป็นไปของสังคมแก่ศิษย์เก่าทุกคน ใครจะสนใจมากน้อยเพียงไรเป็นเรื่องส่วนบุคคล ซึ่งยังคิดว่าไม่มีเลย
3. ปรับปรุงฟื้นฟูระบบอาวุโสเสียใหม่ ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานทางค่านนี้ได้ด้วย หมายความว่าแม้จะจบจากสถาบันไปแล้ว ระบบอาวุโสนี้ก็ยังคงอยู่ ไม่ใช่เสื่อมหรือสูญไปเลย

11. พิธีรับน้องใหม่และการรับน้องใหม่ การรับน้องใหม่เป็นประเพณีนิยมตลอดมา

ทุกปี และในชีวิตการเป็นนักศึกษาของนักศึกษาคนหนึ่งนั้น การรับน้องใหม่เป็นพิธีที่มีความสำคัญที่สุดรองจากการรับพระราชทานปริญญาบัตรซึ่งมีใช้แต่เฉพาะนักศึกษาโบราณคดีเท่านั้น แต่นักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยก็มีความรู้สึกเช่นกัน ในทุกๆปีระยะที่น่าตื่นเต้น ประทับใจ ซึ่งทุกคนให้ความสนใจและรอคอยมากที่สุดก็คืองานรับน้องใหม่ โปรดสังเกตว่าการรับน้องใหม่กับระบบอาวุโสมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างมากที่สุด ฉะนั้นเมื่อจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ต้องพิจารณาถึงระบบอาวุโสควบคู่กันไปด้วย

การรับน้องใหม่นี้จะแบ่งอธิบายออกเป็นสามระยะคือ

ก. สมัยก่อนพ.ศ. 2510

ข. สมัยปฏิรูป

ค. สมัยหลังจนถึงปัจจุบันนี้

ก. สมัยก่อนพ.ศ. 2510

จุดมุ่งหมายของการรับน้องใหม่นั้น ไม่ว่าจะในระยะไหนก็เหมือนกันหมด

คือ

1. ต้องการให้ผู้เข้ามาใหม่ยอมรับการปกครองระบบอาวุโส
2. เป็นพิธีต้อนรับนักศึกษาใหม่
3. เพื่อถ่ายทอดสืบประเพณีนี้ต่อมา

ทั้งสามประการนี้คือหัวใจของพิธีการรับน้องใหม่ ซึ่งคงตัวอยู่เสมอในหลักการ แต่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา บุคคล และสิ่งแวดล้อมในทางวิธีการเท่านั้น

วิธีการ ในสมัยนั้นการรับน้องใหม่เป็นหน้าที่ของนักศึกษารุ่นที่ทุกคนตั้งแต่ชั้น Junior ขึ้นไป ส่วน Sophomore ไม่มีสิทธิ์ในการรับน้องใหม่ ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือยังไม่มีความเข้าใจในหลักการของพิธีนี้ ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะในระยะที่ตนเป็นน้องใหม่นั้น คนมีความเข้าใจกับหลักการของพิธีนี้น้อยมาก และปราศจากการสร้างความเข้าใจจากรุ่นที่ถูกต้อง ผู้ที่พอจะ

เข้าใจบ้างก็โดยอาศัยประสบการณ์เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่าพิธีการรับน้องใหม่แต่ละปี นั้นเป็นการตามแบบปีที่แล้วๆมาโดยแท้จริงและปราศจากความเข้าใจในหลักการอย่างถ่องแท้ แม้กระทั่งรุ่นพี่ที่อาวุโสที่สุดก็ไม่มีใครเข้าใจในหลักการอย่างแท้จริง มีแต่ความรู้สึกว่าควร จะทำเช่นนั้นเช่นนั้น ไม่ควรทำเช่นนั้นเช่นนั้นซึ่งเป็นความรู้สึกที่ได้จากประสบการณ์ทั้งนั้น มองเห็นจุดมุ่งหมายของพิธีการนี้อย่างลางเลือน ไม่เห็นอย่างชัดเจนเลย คล้ายกับคนไทย ใน Generation นี้ที่ไปลอกกระทงตามแบบแผนและความรู้สึกที่เคยมีมา มีน้อยคนที่จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงของการลอกกระทง

วิธีการขั้นที่ 1 ในระยะที่น้องใหม่เข้าทำการศึกษาในระยะต้น ๆ ปี จะมีระยะเวลา สองสัปดาห์ก่อนจะถึงวันทำพิธีรับน้องใหม่ ระยะนี้เรียกว่า " ระยะซ่อม " ในระยะนี้รุ่นพี่ จะทำการ " ซ่อม " น้องใหม่เรื่อยไป กล่าวคือ

รุ่นพี่ (โดยหัวหน้าคณะเป็นผู้นำ) จะทำการประชุมน้องใหม่ในโอกาสเวลาต่างๆ แต่ส่วนมากก็เป็นเวลาหลังเลิกเรียนแล้ว รุ่นพี่จะให้น้องใหม่หัดร้องเพลงของคณะและ มหาวิทยาลัยเป็นพื้นในการซ่อม ในการประชุมนี้รุ่นพี่ทั้งหลายมักจะมาช่วยกันซ่อมอย่างพร้อมหัวพร้อมตากัน รุ่นพี่จะสั่งให้น้องใหม่ทำอะไรทำอะไร เรื่อยไปโดยการชูตะคอกตลอดเวลา น้องใหม่ก็ต้องทำตามที่รุ่นพี่เขาสั่ง การสั่งนั้นมักออกไปในแนวตลกขบขัน มากกว่าแนวอื่นๆ มีการคว่ำและลงโทษน้องใหม่ผู้ทำตามคำสั่งอย่างผิดๆหลายๆ สำหรับน้องใหม่นั้นระยะนี้เป็นระยะที่น่าเกรงกลัว หวาระแวงและชวนให้เป็นโรคเส้นประสาทอย่างมาก ทั้งนี้โดยทางจิตวิทยาแล้ว น้องใหม่จะมีความกลัวและใจต่อทุกคน ยอมทำตามทุกอย่างที่รุ่นพี่สั่งเพราะตัวเองเป็นคนใหม่หนึ่ง รุ่นพี่พร้อมใจกันซ่อมหนึ่ง ความแปลกสถานที่หนึ่ง อาจารย์ก็มีไ้เค้ห้ามปรามรุ่นพี่และแม้บางครั้งอาจารย์ (คิษย์เก่า) ก็ยังร่วมในการซ่อมด้วยหนึ่ง ทำให้น้องใหม่ต้องยอมรับสภาพอันน่าทรมานทุกรายนี้ไปอย่างอดทน ในการทั้งนี้สิ่งที่ช่วยให้น้องใหม่มีกำลังใจและอดทนไปได้ก็คือ การต้องการทำการศึกษาและมีรุ่นพี่ Sophomore ผู้ไม่มีสิทธิในการซ่อมอย่างเต็มที่แต่มีหน้าที่ในการ " ปล่อย " และนำทางน้องใหม่ในความรู้เกี่ยวกับสังคมนี้ทุกค่านคอยประคองอยู่ ตลอดระยะนี้น้องใหม่ ต้องถูกซ่อมอย่างหนักตลอดเวลาทั้งสองสัปดาห์ ต้องเข้าแถวร้องเพลงทุกวันทั้งที่จำไ้ขนาดเขาไปนอนฉันทิ่งและบางครั้งถึงกับละเมอเป็นเพลง น้องใหม่ต้องร้องอย่างสนุกสนาน (ต้องทำเป็นสนุกสนาน) ต้องวิ่งไปดูสิ่งใดที่หน้าประตูวังว่าหน้าเหมือนใคร น้องใหม่ต้องรู้จักชื่อรุ่นพี่ทุกคน ทั้งๆที่เวลาไปถามชื่อที่ๆแทบจะกั้คเอา น้องใหม่ต้องตะโกนว่าสนุกจริงไว้อยๆ 75 จบ ทั้งๆที่ตัวเองอยากจะร้องไห้ น้องใหม่ผู้หญิงที่ร้องไห้จริงๆก็โดนบังคับ

ไม่ให้หยุดร้องจนหยุดไปเอง น้องใหม่ต้องทำแบบหมา น้องใหม่ต้องร้องเหมือนแมว
น้องใหม่ต้องยิ้มเหมือนช้าง ฉูๆแล้วน้องใหม่ก็คล้ายคนบ้า พี่ๆก็คล้ายคนบ้าพอๆกัน

ระยะนี้เป็นระยะที่สนุกสนานที่สุดของพี่ๆเพราะมีของเล่นอยู่ทุกเย็นและเป็นระยะ
ที่เฝ้าอดใจอดทนที่สุดของน้องใหม่ เพราะต้องถูกทำเป็นของเล่นอยู่ทุกเย็น ในระยะนี้แรกๆ
น้องใหม่จะเกิดความกลัวอย่างที่สุดประกอบกับความไม่เข้าใจในวิธีการ เช่นนี้เลยเพราะ
ไม่เคยพบมาก่อน น้องใหม่ส่วนใหญ่จึงรู้สึกเกลียดหน้ารุ่นพี่เป็นอย่างมาก หลังจากนั้น
เริ่มมีความเคยชินเข้าและเกิดอารมณ์สนุกขบขันร่วมด้วยทีละน้อยๆ หากรุ่นพี่ขอมไปใน
แนวตลก จนกระทั่งถึงปลายระยะนี้น้องใหม่ก็เริ่มสบายใจขึ้นบ้างเพราะตนเองเคยชิน
ขึ้นบ้าง และเริ่มรู้จักระบบอาวุโสขึ้นบ้าง มีความใกล้ชิดกับรุ่นพี่บางคนเพิ่มขึ้น แต่ความ
กลัวยังคงมองว่าส่วนใหญ่ของความรู้สึกอยู่เสมอ

วิธีการขั้นที่ 2 เรียกว่าระยะ " สุกดิบ " ความ^{ใจ}วันสุกดิบ " จริงๆคือวัน
ก่อนวันพิธีหนึ่งวัน แต่ก็อาจรวมระยะวันสองวันก่อนหน้านั้นเข้าด้วยก็ได้ ระยะก่อนวันสุกดิบ
นี้มีการปฏิบัติสองอย่างคือ รุ่นพี่จะไม่ทำการขอมน้องใหม่เลย เย็นลงไปใกล้ดับบ้านหมด
พยายามสร้างบรรยากาศมันถึงเครื่อง เคี้ยวข้าวหรือเพลากการขอมลงอย่างมาก ครั้นพอถึง
วันสุกดิบ รุ่นพี่จะนัดให้น้องใหม่ผู้ชายมารวมกันในคอน เย็นใกล้ค่ำหรือค่ำให้มานอนค้างที่คณะ
พอน้องใหม่มาครบแล้วหรือได้กำหนดเวลาแล้ว รุ่นพี่ (ส่วนมากผู้ชาย) ก็จะมีทำการ
" ขอม " อย่างหนักที่สุด ตลอดไปจนถึงพอดึกพอควรประมาณ 22.00น. หรือ 23.00น. จึงจะ
ให้น้องใหม่ไปนอน วิธีการขอมก็ทำนองเดียวกับทุกวัน แต่มีความ " เข้ม " มากกว่า
หลายเท่า ตอนนี้น้องใหม่จะมีลักษณะคล้ายกับพลทหารที่ได้รับคำสั่งคือทำไปโดยอัตโนมัติ
ไม่มีการคิดหรือขัดขืนเลยเพราะบรรยากาศที่รุ่นพี่สร้างขึ้นช่วยบังคับไปในตัวด้วยประกอบทั้ง
ต้องทำตามคำสั่งที่ประดังเข้ามาตลอดเวลา ทำให้หมดปัญญาที่จะโต้แย้งหรืออึดเอื้อนใดๆเลย
โดยเฉพาะในวันนี้มักจะมีรุ่นพี่อาวุโสต่างๆทั้งเป็นอาจารย์และข้าราชการจากที่ต่างๆมาร่วม
กันด้วย น้องใหม่จึงอยู่ในสภาพที่จำยอมอย่างเด็ดขาด รุ่นพี่ก็กินเหล้าเฮฮาสังสรรค์กัน

ใครเกิดอารมณ์ขึ้นมากก็ไปขอมน้องใหม่ต่อไป เป็นการประชุมรุ่นพี่ผู้ชายอย่างคับคั่ง น้องใหม่
จะถูกนำไปขอมยั้งที่ต่างๆของคณะตลอดเวลา พักบ้างเล็กน้อย มีการให้โอวาจากรุ่นพี่เก่าๆ
ในตอนคั่นๆและจากนั้นน้องใหม่ก็หัวหมุนไปตามเข็มนาฬิกา จนถึงเวลายามอน เลี้ยงอาหารค่ำ
อาบน้ำแล้วไล่ไปนอนไม่มีการมายุ่งเกี่ยวกับรุ่นพี่เป็นอันขาด รุ่นพี่ก็เฮฮากันไปถึงเช้า

พอถึงเวลาเช้ามีรุ่นพี่จะช่วยกัน " ปลุก " น้องใหม่ที่หลับด้วยควมอ่อนเพลียด้วย
อะไรก็ได้ที่ส่งเสียงดัง เช่น ประทัด กาละมัง เสียงตะโกน ฯลฯ น้องใหม่จะพรวคพรวคตื่น
ขึ้นมาอย่างซบถุกระเจิง

จากนั้นก็จะมีกิจกรรมซ้อมเล่นเครื่องในเวลาเช้ามีคเล็กน้อย ตอนนั้นน้องใหม่จะมีความตื่นเต้นมากกว่าจะรู้สึกอย่างอื่น เพราะวันนี้เป็นวันพิธีแล้วซึ่งต่างก็ไม่วุ่นวายนะคะทุกคนเองเลยว่าจะเป็นอย่างไรร

วิธีการขั้นที่ 3 คือวันพิธีรับน้องใหม่ น้องใหม่ผู้หญิง จะมาถึงคณะในยามเย็นรุ่งตามแต่พี่ๆจะนัด รุ่นพี่ก็จะมารวมกันทั้งหญิงและชาย หากน้องใหม่คนใดมาช้ากว่ากำหนดก็ค่อนข้างจะโศกคิดว่าคนอื่นเช่น ไ้ร่่าตามจังหวัดกลองยาวจากถนนหน้าพระลานเข้ามาในวังท่าพระ มีการซ้อมเล็กน้อยในตอนเช้าแล้วก็เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดที่กำหนดซึ่งส่วนมากก็เป็นจังหวัดที่มีโบราณสถานและหน่วยศิลปากรตั้งอยู่ เพราะต้องไปพักที่หน่วยศิลปากร (ซึ่งมักจะมีรุ่นพี่เก่าทำงานประจำอยู่) เช่น ออยุธยา อุทอง ลพบุรี สุโขทัย เป็นต้น ในขณะที่นั่งไปในรถนั้น รุ่นพี่ก็จะเรียกน้องใหม่มาซ้อมตลอดทาง มีการพาชมโบราณสถานในที่ต่างๆ จนกระทั่งเย็นก็พาเข้าที่ที่จัดเอาไว้เป็นที่ทำพิธี ซึ่งอยู่ในหน่วยศิลปากรหรือเป็นเขตของหน่วยศิลปากร สถานที่ก็ไม่ได้มีการจัดอะไรเป็นพิเศษนอกจากมีการตกแต่งบ้างเล็กน้อย มีคำขวัญติดเอาไว้บ้างเพื่อความโก้เก๋มากกว่าที่จะใช้ให้เป็นผลอื่นๆ จัดระบบแสงเสียงาลาก่อนถึงเวลาพิธีก็ให้น้องใหม่ไปอาบนำกินข้าว พักผ่อนกันให้เรียบร้อยเสียก่อน แล้วกันเอาไว้ต่างหาก ไม่ให้มารวมกับพี่ๆ ซึ่งรวมกลุ่มกันตีกลองยาว กินเหล้า สนุกสนานเฮฮากันอยู่ และระยะตั้งแต่เย็นจนถึงเวลาก่อนเริ่มพิธีนั้น รุ่นพี่จะไม่ชมน้องใหม่เลย

พอได้เวลาก็เรียกน้องใหม่ออกมาฟังคำให้โอวาทของท่านคณบดี อาจารย์อาวุโส รุ่นพี่เก่าอาวุโส และก็เริ่มพิธีรับน้องใหม่

พิธีรับน้องใหม่ก็คือการซ้อมอย่างเป็นพิธีรีตองนั่นเอง มีการแต่งตัวน้องใหม่ด้วยเสื้อผ่าเครื่องแต่งตัวประหลาดๆ ทาหน้าทาตัวด้วยสีต่างๆ และให้น้องใหม่ทำตามคำสั่งรุ่นพี่ที่เป็นกรรมการชมน้องใหม่ (เลือกมาจากชั้นต่างๆ นั้นละ 2-3 คนทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการการชมน้องใหม่" รุ่นพี่อื่นๆก็อาจช่วยซ้อมได้ หรือเสนอความเห็นความคิดในการชมผ่านเข้ากองบัญชาการนี้) การชมนั้นค่อนข้างจะออกไปในรูปการแสดงตลกเสียดมากกว่าคือ มีน้องใหม่เป็นผู้แสดง และรุ่นพี่เป็นผู้กำหนดบทบาทเอาตามใจชอบ การชมจะชมรายบุคคล หรือรวมกันเป็นกลุ่ม 2-3 คน แต่ไม่ชมรวมทั้งหมดแบบการชมใน "ระยะชม" ตอนนั้นน้องใหม่ส่วนมากมักจะเกิดอารมณ์สนุกสนานร่วมไปกับรุ่นพี่บ้างแล้ว ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรุ่นพี่เป็นตัวละครสำคัญ หากรุ่นพี่ชมด้วยอารมณ์ขัน ก็จะทำให้เกิดความตลกสนุกสนาน ทั้งน้องใหม่และรุ่นพี่ แต่ถ้าหากรุ่นพี่ชมด้วยอาการขู่ตะคอกอย่างเคร่งเครียดหรือไม่ค่อยจะมีอารมณ์ขันก็มักจะเกิดความไม่ขันขึ้นแต่ก็มักไม่มีใครจะปรากฏ น้องใหม่ผู้ผ่านการรับน้องใหม่แล้ว ก็จะไปอาบนำแต่งตัว มานั่งดูพี่ๆเขา "ชม" เพื่อนคนด้วยกันสนุกสนาน ขบขันร่วมไปด้วย พิธีนี้ จะดำเนินไปจนกว่าวันน้อง

ใหม่จะหมดครบทุกคน เป็นอันว่าพิธีนี้สิ้นสุดลง หลังจากเสร็จพิธีแล้วมีการกินอาหารว่าง และร้องรำทำเพลงร่วมกันทั้งที่ห้อง พิธีรับน้องใหม่ในสมัยนั้นก็สิ้นสุดลง

ผลในการรับน้องใหม่ในสมัยก่อนนั้นจะเห็นได้ว่า

1. กระทำเพราะเป็นแบบแผนกันมา
2. กระทำเพื่อรักษาประเพณีไว้
3. กระทำเพื่อความสนุกสนานและเป็น การต้อนรับนักศึกษาใหม่
4. เป็นผลจากข้อ 1. คือ ต้องการให้นักศึกษาใหม่ยอมรับระบบอาวุโสแต่โดยที่

รุ่นพี่ไม่เข้าใจถึงหลักการและจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ในพิธีรับน้องใหม่นั้นไม่มีตอนใดของพิธีที่สร้างความเข้าใจในพิธีนี้และระบบอาวุโสให้กับน้องใหม่เลย โดยที่ปัญหาให้น้องใหม่ต้องชบคิดและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ซึ่งหากน้องใหม่เข้าใจก็เป็นผลดีแต่ถ้าหากไม่เข้าใจก็คงใช้เวลาาน ซึ่งก็ไม่ใช่ผลดีเท่าใดนัก ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า การรับน้องใหม่ในสมัยนั้นทำไปอย่างที่ตนเคยถูกหามา วิธีการและความคิดจึงซ้ำๆกันอยู่เสมอ อีกทั้งไม่มีการวางแผนวางแนวการรับน้องใหม่ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการรับน้องใหม่เลยและยังขาดในจิตวิทยาในการถนอมน้ำใจคนอยู่มากคือ การรับน้องใหม่เหมือนการตบหัวอย่างแรง 3 ที และใช้ปลายนิ้วกดอูหลัง เท่านั้น

ข. สมัยการปฏิรูป การปฏิรูปนี้เป็นการปฏิรูปที่เกิดขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัว เกิดจากความคิดของรุ่นพี่อาวุโสบางคน ผู้มีบทบาทในการรับน้องใหม่ในปี 2510 การปฏิรูปนี้อาจเกิดเพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาหลายครั้งก็ได้ เป็นการปฏิรูปในทางที่ดี มีความปรารถนาที่จะ "ให้" บางสิ่งบางอย่างแก่น้องใหม่นอกจากการพาน้องใหม่ไปชมอย่างเดียวกว่าคือ ในการรับน้องใหม่นั้น วิธีการขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ก็ยังเหมือนเดิมอยู่ แต่พอถึงขั้นที่ 3 (ตามความเห็นของข้าพเจ้าผู้เป็นน้องใหม่ในปีนั้นพอดี) ได้มีการสร้างทัศนคติและปลูกความประทับใจแก่น้องใหม่ในเรื่องทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ วิธีการนี้เป็นไปในรูปของการชักนำสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับพิธี นับตั้งแต่เริ่มออกจากมหาวิทยาลัย ก็ได้กราบลา ขอศีลขอพรจากศาลพระคเนศวร ไตตันจันทน์ การพาไปชมโบราณสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่อยุธยา เช่น ทรางค่ายพม่า สะพานถ่าน สมรภูมิ วัดสำคัญๆ ซึ่งดูว่าจะเหมือนกับปีอื่นๆ แต่การอธิบายนำชมนั้น รุ่นพี่บางคนผู้มีความรู้เกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างดีได้เป็นผู้ควบคุมการชมน้องใหม่ ได้อธิบายเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยา อย่างชัดเจนแทบจะหลับตาเห็นภาพได้ สร้างความประทับใจให้กับน้องใหม่ ในเรื่องประวัติศาสตร์ชาตินิยม และเริ่มมีทัศนคติที่ซาบซึ้งต่อโบราณคดี และ "กลอุบาย" ในการทำพิธีก็สร้างความรู้สึกลับ "ซึ้ง" ให้กับน้องใหม่เป็นอย่างมาก เช่นในตอนเริ่มพิธี ซึ่งทำในพระราชวังจันทน์เกษม ได้จุดธูปจุดเทียนบวงสรวง

ขอมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันอาจมีอยู่ในพระราชวังนั้น สิ่งเหล่านี้คือการสร้างความประทับใจและทัศนคติทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ให้กับน้องใหม่ ซึ่งในระยะนี้หากมีการนำทางให้น้องใหม่ในทางที่ดีแล้ว ก็จะทำให้เกิดความประทับใจที่แนบแน่น ทำให้น้องใหม่มีพลังรุนแรงที่จะพุ่งเข้าสู่ความเป็นนักศึกษาโบราณคดีอย่างเหมาะสม และมีความยินดีเต็มใจรับระบบการปกครองแบบอาวูโส ซึ่งเป็นการปฏิรูปซึ่งเกิดขึ้นใหม่ และหากว่าปราศจาก"สิ่งที่ให้ใหม่"นี้แล้ว น้องใหม่คงต้องใช้เวลานานในการเสาะแสวงหาเอาเอง และอาจหลงทางได้ ต่อมาในปี 2511 ก็ยังมีการปฏิรูปพิธีรับน้องใหม่ให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ในปลุกยพิธีการรับน้องใหม่ชั้นที่สามนั้น เมื่อรับน้องใหม่เสร็จแล้ว ก็ได้มีการคล้อง"มาลัยใบจันทร์"ซึ่งแทนสัญลักษณ์ของบริเวณวังท่าพระและมหาวิทยาลัยศิลปากร มีบายศรีสู่ขวัญน้องใหม่ ซึ่งนับเป็นการปฏิรูปที่ดียิ่งขึ้นกว่าเก่า ให้ผลในการถนอมนำใจบุคคลอย่างดียิ่ง เพราะเมื่อทันทีที่เสร็จพิธี น้องใหม่ก็เข้าใจความมุ่งหมายของพิธีนี้อย่างเกือบตลอดค้อย่างไม่ต้องมีการอธิบาย นับเป็นการครบถ้วนแล้วดูหลังที่ดียิ่งกว่าเดิม ต่อมาในปี 2512 เมื่อได้มีการตั้งแผนกการแสดงและเชียร์ขึ้น ประธานแผนกนี้ก็ได้รับหน้าที่ดำเนินการควบคุมดูแลความประพฤติของน้องใหม่ เป็นผู้วางแผนและดำเนินการรับน้องใหม่โดยตรง จึงเป็นการรับน้องใหม่ที่เป็นขึ้นเป็นอันยิ่งขึ้น มีการปฏิรูปในการแต่งกายในการรับน้องใหม่ เป็นกฎข้อบังคับให้ทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องต้องแต่งกายในลักษณะไทยพื้นบ้านอย่างง่ายๆ คือการใส่กางเกงขาก๊วยผ้าขาวม้าคาดพุง เสื้อม่อฮ่อม หรือเสื้ออะไรก็ได้ที่เข้ากับกางเกงได้ ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงและสวมเสื้อธรรมดา ทั้งนี้เพื่อความกลมกลืนและให้เข้ากับบรรยากาศในพิธีนี้ยิ่งขึ้น

ผลแห่งการปฏิรูป คือการสร้างนโยบาย กลุบาย แนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการรับน้องใหม่ที่แท้จริงยิ่งขึ้น ทำให้พิธีการรับน้องใหม่เริ่มเป็นรูปเป็นร่างที่งดงามและเหมาะสมกว่าเดิม น้องใหม่ก็มีความเข้าใจในพิธีการรับน้องใหม่และระบบอาวูโสที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

ค. สมัยหลังจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่พ.ศ. 2512 ลงมา(น้องใหม่ในพ.ศ.2512 เป็นรุ่นที่ซ่อนอยู่ระหว่างยุคปฏิรูปและยุคหลัง) พิธีการรับน้องใหม่ในระยะนี้ทุกๆชั้นได้รับการปรับปรุงแก้ไขดัดแปลงให้เหมาะสมขึ้น และได้ออกมาเป็นกฎข้อบังคับนักศึกษาว่าด้วยพิธีการรับน้องใหม่ แต่ทั้งนี้ก็ยังยึดหลักการเดิมของจุดมุ่งหมายของการรับน้องใหม่อยู่คือ 1. ต้องการให้ผู้เข้ามาใหม่ยอมรับการปกครองระบบอาวูโส 2. เป็นพิธีต้อนรับนักศึกษาใหม่ 3. เพื่อถ่ายทอดประเพณีนี้สืบมา และใ้เพิ่ม 4. ความสามัคคีและความเข้าใจภายในกลุ่มของน้องใหม่ 5. การให้ทัศนคติและความประทับใจที่ดีแก่นักศึกษาใหม่ตั้งแต่แรกเริ่ม

เพื่อให้้องใหม่รับผลตามหลักการนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเอาไว้คือ

1. สร้างความเข้าใจในระบบอาวุโสอย่างถูกต้อง
2. สร้างทัศนคติและความประทับใจในทางโบราณคดีที่คิดแต่แรกเริ่ม
3. กำหนดพิธีรับน้องใหม่ให้มีระเบียบแบบแผนและรูปร่างที่แน่นอนเหมาะสม

และงคางม

4. สร้างความสามัคคีภายในกลุ่มของน้องใหม่
5. ยึดถือว่างานรับน้องใหม่ คือการที่จะทำให้น้องใหม่มีชีเพื่อรุ่นพี่

เพื่อให้โยบายนี้ดำเนินไปได้ จึงต้องใช้แนวปฏิบัติและกลอุบายต่างๆกันตามความเหมาะสม

เช่นในข้อ 1. ต้องการให้น้องใหม่เข้าใจในระบบอาวุโสที่ถูกต้องจึงจำเป็นต้อง

ก. บังคับให้น้องใหม่ทำตามคำสั่งด้วยอำนาจ

ข. ให้เหตุผลต่อน้องใหม่ว่าทำไมจึงต้องเชื่อฟังรุ่นพี่

ค. มีจิตวิทยาในการสั่งน้องใหม่ เช่น แรกๆสั่งรวมทั้งหมดก่อน ต่อมาจึงเลือกสั่งคนที่ชอบแสดงออก และถึงจะเลือกสั่งแต่ละบุคคลได้ คำสั่งนั้นต้องพิจารณาให้คิดว่าจะเกินความสามารถของน้องใหม่หรือเปล่า และไม่ควรเป็นข้อกระทบกระเทือนจิตใจเกินไปนัก ควรสั่งไปในทางที่จะทำให้เกิดมุขตลก เพื่อเป็นที่สร้างอารมณ์ขันทั้งแก่รุ่นพี่และน้องใหม่

ง. แนะนำปฏิบัติในระบบอาวุโสที่ถูกต้อง เช่นแนะนำให้น้องใหม่รู้จักรุ่นพี่เก่าๆ หากมีโอกาสที่จะทำได้ ควรแนะนำปฏิบัติของรุ่นพี่ที่มีต่อน้องด้วย เพื่อการ: "ให้" จะได้มีส่วนที่สัมพันธ์กัน

จ. ต้องอธิบายให้รุ่นพี่ด้วยกันเข้าใจในนโยบายและกลวิธีของเราเพื่อความร่วมมือที่ดี

ฉ. ศึกษาอุปนิสัยของน้องใหม่แต่ละคนอย่างละเอียดและไม่ควรไปกระทบกระเทือนจุดอ่อนของเขา

ช. รู้จักการถนอมน้ำใจบุคคล

ซ. มีปฏิภาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

นโยบายข้อที่สำคัญที่สุด ที่ควรยึดถือคือข้อ 5. คือยึดถือว่างานรับน้องใหม่เป็นการกระทำเพื่อน้องใหม่มีชีรุ่นพี่ เช่นการกำหนดสถานที่ที่ถูกต้องกำหนดเอาสถานที่ที่จะให้ความรู้สึกประทับใจทางโบราณคดีหรือประวัติศาสตร์แก่น้องใหม่ เช่นสุโขทัย อโยธยา ลพบุรี ไม่ใช่แหล่งหย่อนใจ เช่นบ้านเก่าหรือน้ำตก หรือชายทะเลใดๆ การอธิบายก็อธิบายเรื่องพื้น้องใหม่พอจะยึดรับฟังได้เข้าใจ เช่นเรื่องราวของกรุงศรีอยุธยาตามประวัติศาสตร์มีชีทางศิลปะ หรือการกำ

อายุอื่นๆซึ่งน้องใหม่ไม่เข้าใจเพราะยังไม่ได้เรียน การแต่งกายในพิธีก็เพื่อน้องใหม่จะได้เกิดความรู้สึกประทับใจในพิธี รุ่นพี่ที่ยอมยอมสละความสะดวกสบายในการแต่งกายของตนเพื่อน้องใหม่ได้ การกระทำใดๆที่สร้างความสามัคคีให้แก่้องใหม่ เช่น การชมน้องใหม่รวมหลายคนเพื่อให้ช่วยกันทำงานสักชิ้นหนึ่งก็ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ อย่าให้เกิดผลในทางลบขึ้นได้

ในระยะช่อม่อนหนักอ่อนเบาามาโดยตลอด ให้น้องใหม่รู้ว่าตัวเองต้องทำอะไรบ้างและเพราะว่าทำไมพร้อมกับสร้างความสามัคคีในกลุ่มน้องใหม่ด้วยวิธีที่น้องใหม่ไม่รู้ตัว ให้น้องใหม่แสดงลักษณะเด่นประจำตัวแต่ละบุคคลหัดให้ใช้ไหวพริบและปฏิภาณในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้น้องใหม่รู้ว่าบางครั้งก็ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวมและให้เห็นว่าสามารถพึ่งความเป็นพี่ของรุ่นพี่ได้ หลังจากทีช่อมไปพักหนึ่ง ให้ความสนิทสนมและ "ปลอบ" บ้างเล็กน้อยเพื่อเป็นให้กำลังใจแล้ว พอถึงระยะสุดท้ายก็ช่อมอย่างหนักแต่เป็นในทำนองตลกขบขันและให้น้องใหม่สนุกกับการช่อมนั้นด้วย ให้น้องใหม่รู้จักอดทนพอควร ในวันพิธีได้สร้างความประทับใจทางประวัติศาสตร์ให้กับน้องใหม่โดยพาไปชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญรอบเกาะอยุธยา การบรรยายเน้นไปทางด้านประวัติศาสตร์ที่สามารถหัดหัดตามองเห็นได้ ในงานพิธี ณ พระราชวังจันทร์เกษมนี้เริ่มด้วยพิธีช่อมช้วน้องใหม่ด้วยการตักลงยาว ร้องเพลงไทยพื้นบ้าน เช่น เพลงฉ่อย ลำตัด โห่हार้อยรา ชื่อน้องใหม่ไปลอยๆ พอถึงเวลาก็ให้น้องใหม่นั่งเรียงแถวเรีย ร้อย วงค้ายสาย สิบจันจากมือน้องใหม่ทุกคนโยงไปยังบายศรีสู่ขวัญและมาลัยใบจันทร์ สิ่งของที่ใช้ในพิธีมี รูปเทียน ลักการะ มาลัยใบจันทร์ตามจำนวนน้องใหม่ผูกด้วยโบว์สีม่วง บายศรีสู่ขวัญ 1 ชุด ขนมคัมแดง คัมขาว และใช้คัมตามจำนวนน้องใหม่ แป้งกระแจะและน้ำอ้อมไทยใช้เจิมหน้า ทุกคนแต่งกายแบบไทยพื้นบ้าน ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง ผู้ชายนุ่งกางเกงขาก๊วย น้องใหม่นั่งเรียงเป็นแถว ผู้หญิงอยู่หน้า ผู้ชายอยู่หลัง รุ่นพี่อยู่รอบๆเป็นรูปวงรีวงกลม จุดรูปให้ทุกคนในพิธีกล่าวขอขมาลาโทษและขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ ณ ที่นั้น ค่ายที่ใช้พื้นมีน้องนั้น เมื่อกล่าวขอขมาขอพรเสร็จแล้ว นำมาคักเป็นท่อนๆเอาไว้ผูกข้อมือสู่ขวัญต่อไป หลังจากนั้นก็มีพิธีช่อมช้วน้องใหม่ โดยรุ่นพี่ร้องเพลงโบราณคักกระหิม พอได้ฤกษ์ชัย หัวหน้าคณะก็พูดเชิญท่านคัมคักกล่าวประทานโอวาท หลังจากนั้นก็เชิญอาจารย์อาวุโสและรุ่นพี่อาวุโสมากล่าวให้โอวาทแก่น้องใหม่ เสร็จแล้วให้สามรา ประธานเชียร์ เริ่มพิธีโดยการไล่น้องใหม่ทั้งหมดไปกักอยู่บนบันไดและเรียกลงมาทีละคน กรรมการช่อมประกอบด้วยประธานเชียร์ หัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ ผู้แทน Senior 4 คน ผู้แทน Junior 4 คน ผู้แทน Sophomore 2 คน (สำหรับ Sophomore เชิญมาเป็นเกียรติเท่านั้น ยังไม่มีบทบาทในการช่อมอย่างแท้จริง) การช่อม

ดำเนินไปอย่างสนุกสนานทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง ทั้งนี้เพราะผู้ชมได้วางแนวการชมไปยังแนว
 คดอย่างมากรวมกับน้องใหม่มีใจยินดีที่ถูกชมด้วยเพราะสนุก การชมจึงออกรสออกชาติ
 อย่างทองแข็ง ในกรณีที่น้องใหม่ผู้ตกใจประหม่าหรือคือไม่ยอมทำตามก็ต้องใช้ไหวพริบ
 แก้ปัญหานั้นไปโดยมิให้เสียบรรยากาศ เช่น เรียกมาถามชื่อ สัมภาษณ์ เขียนหน้าเขียนตา
 พอเป็นพิธีแล้วไล่ไปเสีย ทั้งนี้เพื่อลดความน่าอายของน้องใหม่ผู้นั้นเอาไว้เอง เพื่อมิให้เป็นปมค้อย
 ต่อไปในยามที่เพื่อนร่วมรุ่นของตนฟื้นความหลังของรุ่นนี้ การชมเสร็จสิ้นลงประมาณ
 24.00 น. เมื่อน้องใหม่แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว ก็เริ่มพิธีรับขวัญน้องใหม่ พิธีเริ่มด้วยการ
 คล้องมาลัยใบจันทน์ไคร้โดยรุ่นพี่ Sophomore พร้อมๆกับกับรุ่นพี่ทุกคนร้องเพลง "ขวัญน้อง"
 บรรยากาศเป็นที่น่าชื่นตื้นอย่างที่สุด น้องใหม่บางคนน้ำตาไหล ความรู้สึกของน้องใหม่
 ในเวลานั้นเป็นความฉันทนทางอารมณ์อย่างรุนแรง จากความเกรงกลัว จากความไม่
 เข้าใจกลายมาเป็นความเข้าใจและความอบอุ่นโดยทันที จากนั้นรุ่นพี่ตั้งแต่ Junior
 ขึ้นไปก็นำค้ายสายสิญจน์ไปผูกข้อมือน้องใหม่พร้อมกับให้ศีลให้พรไปด้วย หลังจากผูกข้อมือ
 แล้ว ตามกำหนดต้องเป็นการเจิมหน้าน้องใหม่โดยท่านคณบดี แต่ท่านทรงติดธุระจึงเสด็จ
 กลับไปก่อน จึงเป็นการเสกบายศรีโดยรุ่นพี่อาวุโส (หากไม่มีก็ใช้ประธานเชียร์แทน)
 ป้อนขนมต้ม และแจกไข่ต้มแก่น้องใหม่ทุกคน หัวหน้าคณะและประธานเชียร์กล่าวต้อนรับ
 นักศึกษาใหม่ ผู้แทนน้องใหม่กล่าวบางสิ่งบางอย่าง เสร็จแล้วให้สามารถ รื่นเริงร่าวง
 เลี้ยงข้าวต้มเลี้ยงขนมกันเป็นที่ปลื้มเปรม เป็นอันเสร็จพิธีรับน้องใหม่

ดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าพิธีรับน้องใหม่ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ ทางด้าน
 จุดประสงค์และวิธีการ งานรับน้องใหม่เป็นงานที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมของนักศึกษา
 เท่าที่ทำมาก็ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มอาจารย์ตามสมควร โดยเฉพาะท่านคณบดีได้ทรง
 ให้ความร่วมมืออย่างดีที่สุด ในรูปแบบของพิธีได้ปฏิรูปปรับปรุงเรื่อยมาจนเป็นงานพิธีที่
 สนุกสนานงอกงามและมีความเหมาะสมก็มากแล้ว หากมีข้อใดที่ควรปรับปรุงอีก นักศึกษา
 รุ่นหลังๆก็ควรทำและรักษาพิธีนี้ให้เป็นตัวอย่างสืบไป แต่พิธีนี้จะสำเร็จอย่างสมบูรณ์หรือ
 ล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและหลักการของพิธีนี้ของรุ่นพี่และรุ่นน้องทุกคน
 ความสำคัญของพิธีรับน้องใหม่นี้ก็เหมือนกับการเค่งป็น หากเค่งถูกต้องกระสุนก็จะวิ่งเข้าสู่
 เป้าหมายที่ถูกตอง หากเค่งผิดพลาดกระสุนก็ย่อมพลาดเป้าไปด้วย หลังจากรับน้องใหม่แล้ว
 รุ่นพี่กับรุ่นน้องก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีการชมอีกต่อไป ดำเนินวิถีชีวิตอยู่ได้ตามเสรี
 ยอมรับระบบอาวุโสไปเป็นแนวทางปฏิบัติซึ่งกันและกัน ซึ่งเหตุการณ์ก็เป็นไปตามหลักการนี้
 เฉพาะในปี 2513 เท่านั้นเอง หลังจากนั้นก็เกิดปัญหาต่างๆขึ้นต่อสิ่งเหล่านี้ ดังจะกล่าวต่อไป
 ในภาคผนวก

การรับน้องใหม่ เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกลุ่มนักศึกษา กิจกรรมนี้หากกระทำได้อย่างถูกต้อง ก็จะเป็นพื้นฐานอันมั่นคงของลักษณะความเป็นอยู่ แบบแผนแนวทาง ระบบการปกครอง และวิถีทางที่มุ่งเข้าสู่ความก้าวหน้าของกลุ่มนักศึกษาเองและสังคมรอบข้าง ในทางปฏิบัติกิจกรรมนี้ นักศึกษาทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อจุดมุ่งหมายและหลักการของกิจกรรมนี้ ส่วนวิธีการปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงได้เสมอ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม หัวใจของความสำคัญอยู่ที่การมีความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องต่อหลักการและจุดมุ่งหมายของการรับน้องใหม่ การ "บีบ" หรือ "ขู่เข็ญ"

น้องใหม่นั้นหากทำด้วยความเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องแล้วก็เปรียบได้กับการคบตีทำทารุณต่อผู้มีความวิตถารทางเพศแบบ Sadism : ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุดสำหรับเขาแม้จะดูวิปริตอยู่บ้างก็ตาม ส่วนการเอาใจหรือ "โอ" น้องใหม่นั้นแม้จะดูเป็นไมตรีและนุ่มนวลอย่างไรก็ตาม หากกระทำโดยปราศจากความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องแล้ว ก็เปรียบได้กับการโอบล้อมปฏิโลมอย่างธรรมชาติต่อผู้มีความวิตถารทางเพศแบบ Sadism ซึ่งเป็นสิ่งไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้องที่สุดสำหรับเขา ผลที่ออกมาก็จะคล้ายกว่าวิธีแรกในทุกๆด้าน นอกเสียจากสังคมนี้จะเปลี่ยนการปกครอง เป็นระบอบอื่นซึ่งมีอิระระบอบอาวโศ

องค์การนักศึกษา คือกลุ่มย่อยในกลุ่มนักศึกษาผู้ทำหน้าที่เป็นกลุ่มบริหารปกครองและดำเนินนโยบายขององค์การมีชื่อเรียกว่า "กรรมกรนักศึกษา" กลุ่มนี้ประกอบด้วยผู้แทนนักศึกษาจากชั้นต่างๆที่ได้รับเลือกตั้งจากนักศึกษาทั้งหมด เพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมกรนักศึกษา วัตถุประสงค์ขององค์การนี้ตามที่ได้แจ้งไว้ในประกาศของคณะกรรมการนักศึกษาของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2513 (ประกาศนี้ได้รับดัดแปลงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้)

- คือ
1. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของคณะและมหาวิทยาลัยโดย
    - ก. จัดแสดงกิจกรรมของนักศึกษาในโอกาสต่างๆและ
    - ข. โดยวิธีอื่นๆ
  2. ส่งเสริมให้นักศึกษาปกครองกันเองตามระเบียบปฏิบัติสำหรับนักศึกษาคณะโบราณคดี
  3. ร่วมมือในกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย
  4. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในคณะและมหาวิทยาลัย

จากประสพการณ์ของข้าพเจ้า จุดมุ่งหมายขององค์การนักศึกษานี้มีดังนี้คือ

1. เพื่อการปกครองภายในกลุ่มนักศึกษา
2. เพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆของนักศึกษา
3. เป็นตัวกลางระหว่างกลุ่มสังคมอื่นๆกับกลุ่มนักศึกษา

4. เป็นผู้แทนของนักศึกษา

5. เป็นกลุ่มที่กำหนดนโยบายและวิถีทางของพฤติกรรมของนักศึกษาในส่วนรวม

สมาชิกขององค์การนักศึกษาประกอบด้วยนักศึกษาจากชั้นต่างๆที่มีคุณสมบัติตามที่กฎการเข้าเป็นกรรมการนักศึกษาคณะโบราณคดีกำหนดไว้และได้รับเลือกตั้งจากนักศึกษาทั่วไปด้วยคะแนนเสียงที่สูงสุด องค์การนักศึกษาประกอบด้วยกรรมการนักศึกษาทางบ้านต่างๆคือปี 2510-2511 มีตำแหน่ง หัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ เลขาธิการ เหรัญญิก ประธานสภานโยบายกร ประธานถ่ายรูป ประธานจัดหาผลประโยชน์ ประธานกีฬา ประธานทัศนศึกษา ประธานสหกรณ์ ประธานสวัสดิการ ประชาสัมพันธ์ ผู้แทนชั้นปีที่4 ผู้แทนชั้นปีที่3 ผู้แทนชั้นปีที่2 ผู้แทนชั้นปีที่1 ต่อมาในปี 2512 ได้เพิ่มตำแหน่งกรรมการคณะเข้าไปอีก 3 ตำแหน่งคือ ประธานการแสดงและเชียร์ ประธานแสง-เสียง ประธานศิลปกรรม ต่อมาในปี 2513 ได้เพิ่มประธานแผนกพิธีกรรม การเพิ่มตำแหน่งขึ้นมาเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงหน่วยงานขององค์การนักศึกษาที่ต้องขยายขึ้นตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม

การเลือกตั้งกรรมการนักศึกษา มีวิธีการโดยสังเขปคือเมื่อถึงระยะปลายปีการศึกษาแต่ละปี ก็ได้มีการกำหนดวันเลือกตั้งกรรมการนักศึกษานั้น นอกจากปี 2510 ซึ่งเลือกตั้งกันในตอนต้นปีการศึกษานั้น ผู้ดำเนินการเลือกตั้งคือ คณะกรรมการนักศึกษารุ่นพี่กำลังหมดอายุ เมื่อกำหนดวันเรียบร้อยแล้ว พอถึงวันกำหนดนักศึกษาทั้งคณะไปประชุมกัน ทุกคนนอกจากนักศึกษาชั้นปีที่4 มีสิทธิในการที่จะเสนอและลงคะแนน การเลือกตั้งเริ่มจากการเสนอบุคคลที่มีคุณสมบัติและความเหมาะสมที่จะรับตำแหน่งนั้นๆไม่กำหนดว่าจะเสนอได้กี่คน แต่การเสนอนั้นต้องมีคะแนนเสียงสนับสนุนการเสนออย่างน้อย 10 เสียง จึงจะได้เข้ารับการพิจารณาคำแห่งต่างๆนั้นไม่จำกัดเพศและลำดับอาวุโส นอกจากหัวหน้าคณะซึ่งต้องเป็นชายและเรียนในชั้นปีที่4 และรองหัวหน้าคณะซึ่งต้องเป็นหญิงในชั้นปีที่4 เช่นกัน ส่วนตำแหน่งประธานสหกรณ์นั้น แม้จะไม่ได้กำหนดเอาไว้แต่ก็เป็นความนิยมสืบมาที่จะให้นักศึกษาชั้น Sophomore ส่วนตำแหน่งอื่นนั้นต้องเสนอผู้ที่มีคุณสมบัติดังที่มีกฎวางไว้ได้เข้ารับตำแหน่งนั้น หลังจากเสนอชื่อเรียบร้อยแล้ว ก็ทำการลงคะแนนโดยทันที ซึ่งวิธีนี้ทำให้มีเวลาพิจารณาความเหมาะสมของผู้ถูกเสนอชื่อได้น้อย เพราะต้องรีบตัดสินใจลงคะแนน ดังนั้นต่อมาในปี 2513 จึงมีวิธีการเลือกตั้งใหม่ก็มีการเสนอชื่อโดยเฉพาะหัวหน้าคณะและรองก่อนและคิดประกาศชื่อผู้ถูกเสนอให้นักศึกษาทั่วไปทราบก่อนวันเลือกตั้งจริงระยะหนึ่ง เพื่อให้มีเวลาพิจารณาความเหมาะสมของผู้สมัครเป็นเวลานานพอสมควร

ในระยะตั้งแต่ต้นจนถึงปี 2513 นั้น การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างยุติธรรมและมีคุณค่า เพราะได้มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้รับตำแหน่งอย่างแท้จริงแต่ภายหลัง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนักศึกษาแล้วความเป็นธรรมก็เริ่มเอนเอียงและมีการเห็นแก่พวกพ้องและบุคคลมากกว่าหลักการและความสามารถที่แท้จริง เป็นเช่นนี้เรื่อยมาแม้กระทั่งในปัจจุบัน

หน้าที่และสิทธิของกรรมการนักศึกษา กรรมการนักศึกษาแต่ละคนมีสิทธิและหน้าที่ของตนแตกต่างกันไปตามตำแหน่งของตน แต่ก็มีสิทธิและหน้าที่ร่วมกันบางอย่างคือ

1. เป็นที่ประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆในคณะ เพื่อพิจารณาลงมติตัดสินในเรื่องเหล่านั้น
2. ทำหน้าที่ในการบริหารหรือร่วมในการบริหารงานกิจกรรมของนักศึกษาหรืออย่างน้อยที่สุดก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคณะกรรมการทั้งที่เรื่องในบางกรณีไม่เกี่ยวข้องกับงานของตนเลยแต่ก็มีสิทธิในการตัดสินใจ (ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาแก้ไข)
3. ร่วมรับผิดชอบในผลงานของกรรมการนักศึกษาทั้งหมด (ซึ่งก็ควรจะแก้ไขความคิดรวบยอดอันนี้ด้วย)

สิทธิและหน้าที่โดยเฉพาะแต่ละแผนกนั้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่แต่ละคนได้รับ มีโดยย่อดังนี้คือ
หัวหน้าคณะ - เป็นผู้นำในการบริหารและเป็นตัวประสานงานของทุกๆแผนก เป็นหัวหน้าในการปกครองในคณะ ดูแลรักษากฎเกณฑ์และวินัยเรียบร้อยภายในคณะ เป็นผู้แทนของนักศึกษาทั้งหมดในการติดต่อกับกลุ่มอาจารย์อย่างเป็นทางการ

รองหัวหน้าคณะ - คือผู้ช่วยหัวหน้าคณะในกิจกรรมทุกอย่างนั้นเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วรองหัวหน้าคณะมีหน้าที่สำคัญจริงๆคือ เป็นผู้อนุมัติสั่งจ่ายเงินเมื่อหัวหน้าคณะไม่อยู่และเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยของนักศึกษาหญิง

ประธานการแสดงและเชียร์ - เป็นงานที่มีสองหน้าที่ในตำแหน่งเดียวกันคือควบคุมและจัดการแสดงของคณะทุกประเภททุกโอกาสและควบคุมดูแลความประพฤติของนักศึกษาใหม่ ความจริงในหลักการนั้นประธานตำแหน่งนี้มีหน้าที่ในการปกครองนักศึกษาชั้นอื่นๆด้วย แต่ในทางปฏิบัติแล้วมักไม่มีใครจะได้ปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็นการก้าวก่างานในหน้าที่ของหัวหน้าคณะ ซึ่งอาจทำให้การบริหารไขว้เขวได้ การที่มีหน้าที่ซ้อนกันอยู่ในตำแหน่งนี้ก็เพราะเหตุผลที่มุ่งมาที่ตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ในเมื่อถึงวาระเลือกตั้งกรรมการชุดใหม่ก็ได้แยกตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งประธานปกครองและประธานการแสดง เป็นอิสระออกจากกันเป็นสองตำแหน่งไม่รวมกันดังแต่ก่อน ซึ่งก็เป็นการสมควรแล้ว เพราะเมื่อแรกตั้งตำแหน่งนี้ขึ้นมา ยังไม่มีใครเคยมีประสบการณ์และความสามารถในงานนี้มาก่อนจึงมุ่งไปที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ จึงต้องรวมงานทั้งสองหน้าที่ไว้ด้วยกัน บัดนี้เวลาผ่านไปสามปีแล้ว นักศึกษาอื่นๆก็ได้มีประสบการณ์

ความรู้จากงานของตำแหน่งนี้มามากพอสมควร จึงควรที่จะแยกออกจากกันให้เป็นที่สะดวกในการบริหารและดำเนินงานได้ตามหน้าที่แต่ละอย่าง

ข้อเสนอแนะของข้าพเจ้า ตำแหน่งประธานปกครองนั้นเป็นการ เหมาะสมแล้วที่ผู้จะดำรงตำแหน่งนั้นต้องเป็น Senior ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และความคล่องตัวในการดำเนินนโยบายของตนได้เต็มที่ ไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะมีรุ่นพี่ผู้มีอาวุโส เห็นอกว่ามาทำให้ต้อง "เห็นแก่หน้า" หรือเกรงใจกันอีกในการดำเนินนโยบายของตน สำหรับงานในหน้าที่นั้น การที่ประธานปกครองจะดำเนินการ ปกครองดูแลรับผิดชอบความประพฤติและกิจกรรมของน้องใหม่แค่เพียงอย่างเดียว ไม่ควรมีหน้าที่ไปปกครองดูแลนักศึกษาชั้นอื่นๆด้วย เพราะเฉพาะภาระกิจเกี่ยวกับน้องใหม่อย่างเดียว หากทำด้วยความมีใจจืดจางและต้องการคุณภาพและประสิทธิภาพแล้วก็นับว่าหนักหนาและเป็นภาระที่สำคัญที่สุดแล้ว หากมีวุ่นวายกับงานทางด้านอื่นก็จะเสียสมรรถภาพทางด้านนี้ไปได้ อีกทั้งเป็นการก้าวก้าวย่างงานในหน้าที่ของหัวหน้าคณะและสภา Senior ด้วย ความจริงก็มีความจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับความประพฤติของรุ่นพี่อื่นๆด้วย แต่ควรเป็นไปในรูปการประสานงานกับหัวหน้าคณะ - สภา Senior มากกว่าที่จะรับมาเป็นหน้าที่โดยตรง เช่น เราให้น้องใหม่แต่งตัวเรียบร้อยแต่มีรุ่นพี่บางคนแต่งตัวไม่เรียบร้อยจนน่าเกลียดเป็นตัวอย่างแก่น้องใหม่ ก็ควรที่จะประสานงานกับหัวหน้าคณะหรือสภา Senior ผู้นำหน้าที่ดูแลความประพฤติของนักศึกษาชั้นอื่นโดยตรง ให้จัดการกับนักศึกษาดูนั้นเสียด้วยเหตุผลในการปกครองน้องใหม่ มีควรที่ประธานปกครองจะเข้าไปจัดการเอง ซึ่งจะเกิดความสับสนในการปกครองและบริหารได้ อีกประการหนึ่งเนื่องจากตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งสำคัญมาก เพราะจะเป็นผู้วางแนวทางและให้ความคิดรวบยอดกับนักศึกษาใหม่โดยตรง จึงควรที่จะใช้ความพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบในการเลือกผู้รับตำแหน่งนี้ ต้องแน่ใจว่าเขาจะทำงานได้สมจุดประสงค์และจะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ส่วนประธานการศึกษานั้นเป็นเรื่องของพรสวรรค์และเทคนิค ไม่อาจบรรยายให้ชัดแจ้งได้

เลขาธิการ - มีหน้าที่เกี่ยวกับการบันทึกและประกาศผลการประชุมต่างๆของคณะกรรมการเป็นงานทางด้านการบริหาร ใช้คุณสมบัติตั้งแต่ Sophomore ขึ้นไป ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถทางกรณีย์บันทึก - พิมพ์เอกสาร เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

เหรียญกษาปณ์ - มีหน้าที่เป็นคลังขององค์การนักศึกษา เก็บและจ่ายเงินเพื่อกิจกรรมของนักศึกษา ใช้คุณสมบัติตั้งแต่ชั้น Junior ขึ้นไป

สารานุกรม - มีหน้าที่จัดการเรื่องสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาและองค์การนักศึกษา ใช้คุณสมบัติตั้งแต่ชั้น Sophomore เป็นงานทางด้านเทคนิค ซึ่งควรที่จะพิจารณาคณะลักษณะและความคิดอ่าน

ของผู้เข้ารับตำแหน่งให้ที่ควยเพราะเป็นผู้รับผิดชอบสิ่งที่พิมพ์จะนำความคิดเห็นในนามของนักศึกษา ทั้งมวลออกสู่สังคมภายนอก

จัดหาผลประโยชน์ - เป็นผู้ทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจขององค์การ รับผิดชอบในการจัดหา เงินทุนเข้ามาใช้ในกิจกรรมของนักศึกษา ใช้คุณสมบัติตั้งแต่ชั้น Junior ควรพิจารณาถึง ผู้เหมาะสมในสองด้านคือ ด้านความสามารถในการจัดหาเงินทุนและด้านการเผยแพร่ทัศนคติ ของกลุ่มสู่บุคคลภายนอก คือคุณภาพ-คุณค่าของรายการที่จะจัดหาทุนเรื่องนี้แม้จะเป็นหน้าที่โดยตรงของประธานแผนกนี้แต่เนื่องจากเป็นผลที่สะท้อนถึงกลุ่มนักศึกษาทั้งหมดจึงสมควรที่จะผ่าน ความเห็นชอบของกรรมการบริหารและการปกครอง¹ ของคณะเสียก่อน

ทัศนศึกษา - มีหน้าที่จัดการทัศนศึกษาของคณะ ใช้คุณสมบัติชั้น Junior

ถ่ายรูป - มีหน้าที่เกี่ยวกับการถ่ายรูปและอื่นๆของนักศึกษาทั้งคณะ ใช้คุณสมบัติชั้น Junior

กีฬา - มีหน้าที่จัดการเรื่องกีฬา การฝึกซ้อม อุปกรณ์การกีฬา ฯลฯ ใช้คุณสมบัติชั้น Junior

ประชาสัมพันธ์ - เป็นงานประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคณะ เป็นเรื่องที่จะเผยแพร่ทัศนคติ ความคิดอ่านของนักศึกษาสู่คนภายนอกเหมือนกันจึงควรผ่านการพิจารณาของ หัวหน้าคณะและสภา Senior หน้าที่อีกประการคือการต้อนรับและเป็นผู้แทนในการติดต่อกับ นักศึกษาต่างคณะและต่างมหาวิทยาลัย ใช้คุณสมบัติชั้น Senior

สหกรณ์ - จัดการเรื่องสินค้า การสหกรณ์ขององค์การ ความจริงเป็นรูปของร้านค้า มากกว่าสหกรณ์ เพราะไม่มีหลักการของการสหกรณ์เลย แต่ก็ไม่ใช่ที่เสียหายอะไรมีผลทาง ความสะดวกสบายมากกว่า ใช้คุณสมบัติชั้น Sophomore

สวัสดิการ - มีหน้าที่ทางด้านสวัสดิการของนักศึกษาเช่นจัดเครื่องเวชภัณฑ์ รักษาความปลอดภัยในบางกรณี (โดยเฉพาะเวลาออกต่างจังหวัด) ดูแลเรื่องการจัดสถานที่ในบางกรณี ใช้คุณสมบัติชั้น Junior

แสง-เสียง - มีหน้าที่ดูแลจัดการระบบแสงเสียง ในงานกิจกรรมของนักศึกษา ใช้ คุณสมบัติชั้น Sophomore

ศิลปกรรม - มีหน้าที่จัดตกแต่ง ดูแลเรื่องตกแต่งและศิลปกรรมของกิจกรรมของนักศึกษา ใช้คุณสมบัติชั้น Sophomore

พิธีกรรม - มีหน้าที่ดูแลเรื่องพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของนักศึกษา เช่น งานทำบุญคณะ ติดต่อกับพระ ฯลฯ ใช้คุณสมบัติชั้น Sophomore

ผู้แทนนักศึกษาแต่ละชั้น - หน้าที่เป็นตัวแทนของชั้นและเป็นตัวกลางระหว่างเพื่อนในชั้นกับ องค์การและนักศึกษาชั้นอื่นๆ มี 2 คน ผู้ชาย 1 ผู้หญิง 1

¹ ดูในหน้า 107

กรรมการนักศึกษานี้ คือ "รัฐบาล"ที่จะดำเนินการทางด้านการปกครองและการบริหารกิจกรรมต่างๆของนักศึกษา กิจกรรมทุกอย่างของนักศึกษาที่ใช้ชื่อคณะเป็นส่วนรวม ต้องผ่านกรรมการนักศึกษา หรือกรรมการนักศึกษาคือผู้กระทำกิจกรรมนั้นๆ นอกจากในบางกรณีที่เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคลที่ไม่ใช่ नामคณะเข้ายุ่งเกี่ยว เช่นการจัดการสังสรรค์ภายในรุ่น หรือชวนกันไปเที่ยวในทางส่วนตัว กรรมการนักศึกษาก็ไม่มีสิทธิ์เข้าไปก้าวก่าย สรุปอย่างสั้นที่สุดก็คือ กรรมการนักศึกษาเป็นผู้ปกครองนักศึกษาทั้งหมดและเป็นผู้จัด ควบคุมดูแลกิจกรรมทุกอย่างของนักศึกษาที่เป็นผลต่อส่วนรวม ได้รับเลือกจากนักศึกษาส่วนใหญ่ เพื่อเป็นตัวแทนของตนในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ

กรรมการนักศึกษานี้ ได้รับการควบคุมดูแลจากนักศึกษาอีกต่อหนึ่งคือ นักศึกษาจะคอยดูการทำงานของกรรมการนักศึกษา หากมีกรณีที่ไม่วางใจในการทำงานนั้น นักศึกษาอาจรวมชื่อกันเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 คนขึ้นไป เพื่อเรียกร้องให้กรรมการนักศึกษาเปิดการประชุมเพื่อชี้แจงและพิจารณาเรื่องนั้นๆ การรวมตัวของนักศึกษาสามัญเพื่อการเรียกร้องดังกล่าว อาจเรียกว่า "สภานักศึกษา"ก็ได้ กรรมการนักศึกษายกครองดูแลนักศึกษาและบริหารกิจกรรมต่างๆของนักศึกษา ส่วนนักศึกษาก็ดูแลสอดส่องการทำงานของกรรมการนักศึกษาโดยทางสภา

สภา Senior คือกลุ่มของนักศึกษา Senior ทั้งหมดในคณะผู้ทำหน้าที่พิพากษาลงโทษนักศึกษาในบางกรณี(ที่ร้ายแรงจริงๆ)ความจริงสภา Senior นี้มีโอกาสใช้ได้น้อยมากและนักศึกษาแทบไม่มีความรู้ถึงสภาและหน้าที่ของสภา Senior เลย การตั้งสภา Senior นี้เป็นการห้ตามธรรมเนียมการปกครองของมหาวิทยาลัย โดยตั้งขึ้นมาลอยๆ ไม่พิจารณาถึงความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมเลย สภา Senior นี้มีหน้าที่พิจารณาลงโทษผู้ทำความผิดนั้น ควรมีเฉพาะในการปกครองระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้น ระดับคณะไม่ควรมี เพราะในการปกครองระดับมหาวิทยาลัยนั้น หากนักศึกษาคนใดทำผิดร้ายแรงขึ้น นายกสโมสรฯจะทำหน้าที่ตัดสินไม่ได้เพราะผิดหลักการเรื่องความยุติธรรม เนื่องจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยประกอบด้วยนักศึกษาจากคณะต่างๆ ไม่ใช่คณะเดียวกันหมด ดังนั้นจึงตั้งสภา Senior ขึ้น โดยมี Senior จากทุกคณะและประธานปกครองของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาตัดสิน ซึ่งมีหลักการว่าจะยุติธรรมกว่าที่จะให้นายกสโมสรฯพิจารณาคณะเดียว หรือให้กรรมการสโมสรฯพิจารณา แต่ในระดับคณะแล้ว หัวหน้าคณะจะทำหน้าที่นี้ได้อย่างดีที่สุด โดยไม่ต้องมีสภา Senior ก็ได้ นอกจากในกรณีที่ร้ายแรงจริงๆ เพราะหัวหน้าคณะก็คือผู้นำในการปกครองและบริหารของนักศึกษาในคณะ มีหน้าที่รับผิดชอบความประพฤติ และความเรียบร้อยของนักศึกษาอยู่แล้วโดยตรง จึงมีสิทธิ์และ

ความยุติธรรมที่จะทำได้ ดังนั้นสภา Senior ที่มีหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วอย่างเดียวยังไม่ควรมี
ในระดับคณะ หรือหากจะมี ก็ควรจะเป็นในรูปแบบหน้าที่อื่นๆ และมีการใช้วิธีการตั้ง-หลักการ
อื่นๆ มิใช่เอาแบบสภา Senior ของมหาวิทยาลัยมาใช้โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของคณะเรา

สภา Senior ระดับคณะนั้นควรมีลักษณะและหน้าที่ดังนี้คือ

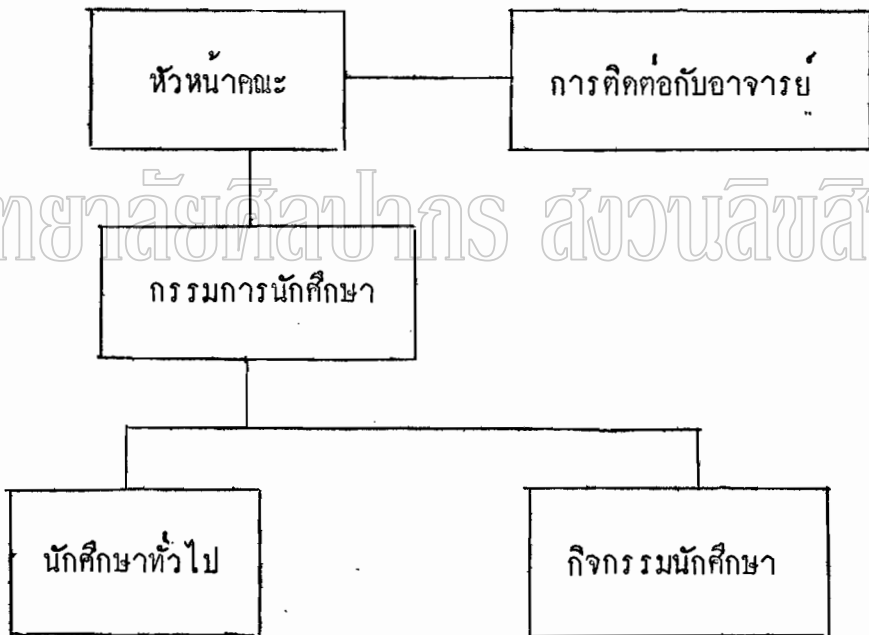
มีหน้าที่ทางด้านการปกครอง ควบคุมความประพฤติ-ระเบียบของนักศึกษาในคณะ โดยผ่านทาง
หัวหน้าคณะ และต้องไม่ก้าวล่วงงานของหัวหน้าคณะ มีสิทธิ์พิจารณาโครงการ-นโยบายของ
กรรมการบริหารในบางกรณีซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงหรือส่วนรวมของคณะ โดยผ่าน
ทางหัวหน้าคณะ เมื่อมีหน้าที่ดังนี้แล้ว การตั้งสภา Senior ควรประกอบด้วย Senior จำนวน
หนึ่งประมาณ 10-15-20 คนก็ได้ แต่ไม่ควรเป็น Senior ทั้งหมดในคณะ เพราะเป็นการเลือก
ตั้งเข้าทำหน้าที่ หัวหน้าคณะและรองหัวหน้าคณะไม่จำเป็นต้องอยู่ในสภา Senior เพราะ
ตนเองก็เป็นหน่วยหนึ่งต่างหากแล้ว ส่วนประธานปกครองนั้นในฐานะที่เป็น Senior และ
มีบทบาทมากในกลุ่ม จึงควรจะอยู่ในสภา Senior ด้วย แต่ควรอยู่ในฐานะ Senior มิใช่
ฐานะประธานปกครอง และเนื่องจากสภา Senior นี้จะมีฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลอาวุโส
ในกลุ่ม ที่มีอำนาจหน้าที่ต่อทุกคนในกลุ่ม ดังนั้น การแต่งตั้งจึงควรผ่านการคัดเลือกโดยนักศึกษา
ทุกคน แม้กระทั่งนักศึกษาใหม่ด้วย เพราะจะเป็นผู้มาปกครองตัวเขาก็ควรจะเลือกเข้าไป เปรียบ
เทียบดูแล้ว สภา Senior ก็คล้ายกับวุฒิสภาซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือประธานาธิบดี (หัวหน้าคณะ)
เป็นประมุขของรัฐ (กลุ่มนักศึกษา) ในการดำเนินงานทางด้านบริหารและปกครองนั่นเอง

ตัวอย่าง นาย ข เป็นนักศึกษาชั้นโทชั้นหนึ่ง กระทำตนเป็นนักเลงอันธพาลระรานเพื่อนฝูง
อยู่เนืองๆ และหัวหน้าคณะไม่จัดการ (อาจเพราะไม่รู้หรือจัดการแล้วไม่เชื่อฟังหรือเหตุอื่นๆ)
สมาชิกสภา Senior จำนวนหนึ่งเห็นไม่สมควรจึงเรียกประชุมสภา Senior และเรียกร้อง
ให้หัวหน้าคณะจัดการกับนาย ข อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือสภา Senior อาจเรียกนาย ข มา
จัดการเองโดยความยินยอมหรือความรู้เห็นของหัวหน้าคณะก็ได้ นี่เป็นตัวอย่างการปกครอง
ความประพฤติ หรือประธานจักหาผลประโยชน์ อยากได้เงินมาให้คณะมากจึงคิด
จะจัดรายการระบำเปลื้องผ้า ซึ่งหัวหน้าคณะก็กลับใจไม่ได้ก็ผ่านเรื่องเข้าสภา Senior หรือ
สภา Senior เห็นว่าไม่สมควรจะเสียชื่อเสียงนั้นก็ห้ามปรามปฏิเสธความคิดนั้นโดยความรู้
เห็นของหัวหน้าคณะ นี่เป็นตัวอย่างทางด้านการควบคุมการบริหาร

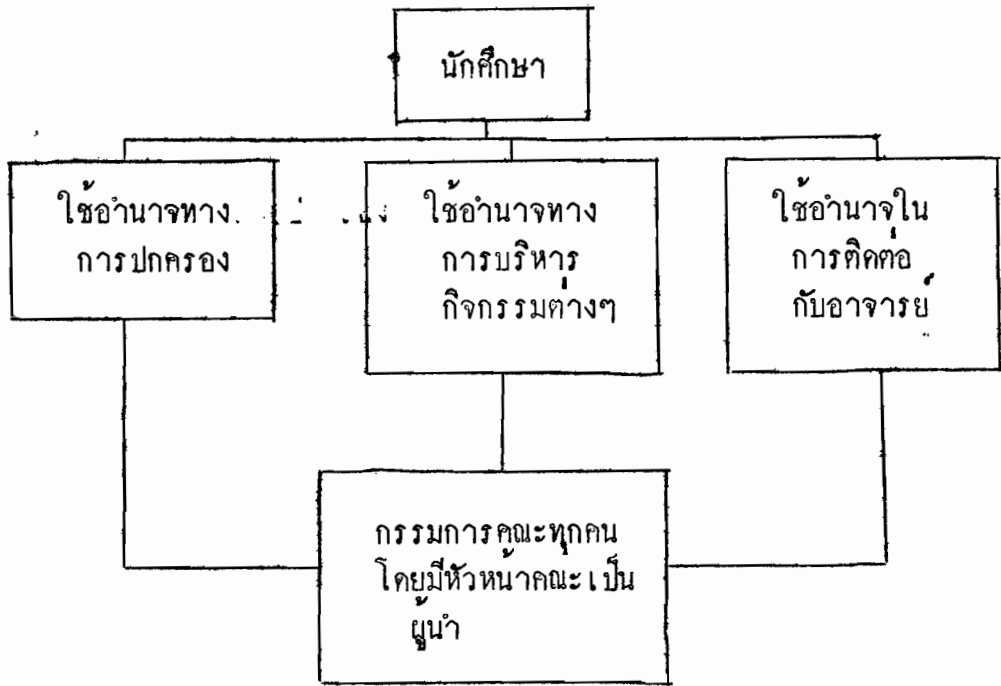
คราวนี้ขอให้เรามาพิจารณาถึงกรรมการนักศึกษายุคปัจจุบันซึ่งไม่รวมถึงสภา Senior
จะเห็นว่ากรรมการนักศึกษานั้นมีหน้าที่และลักษณะเป็นประเภทดังนี้คือ

1. ในทางปกครองและบริหารองค์การ มีหัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ ประธานปกครอง
ผู้แทนชั้นต่างๆ

2. ในทางเทคนิค การบริการและอื่นๆ ก็ตำแหน่งอื่นๆนอกจากในข้อหนึ่ง
 ทั้งนี้เป็นการแบ่งตามลักษณะหน้าที่ของตำแหน่ง เป็นสำคัญ
 จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีหน้าที่อย่างถูกต้องและสมควรที่สุดในการปกครองและบริหารองค์การมีอยู่
 เพียง 11 คนเท่านั้น นอกนั้นเป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ทางเทคนิค การบริการและค่านอื่นๆ
 ทั้งนี้ แต่ในการใช้ของค่านักศึกษาตั้งแต่ต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ เราใช้อย่างผิดๆมาโดยตลอด
 คือ การรวมเอากรรมการทางค่านเทคนิค การบริการและอื่นๆเข้าอยู่ในฐานะเดียวกับกรรมการ
 ปกครองและบริหารองค์การด้วย จริงอยู่แม้จะไม่เคยก่อความเสียหายใดๆก็ตามแต่วิธีการนี้
 ก็ยังไม่ถูกต้องกับหลักความจริง หากจะพิจารณากันถึงค่านหน้าที่ (Function) ที่แท้
 จริง แผนภูมิของโครงสร้างขององค์การนักศึกษปัจจุบันนี้มีดังนี้คือ

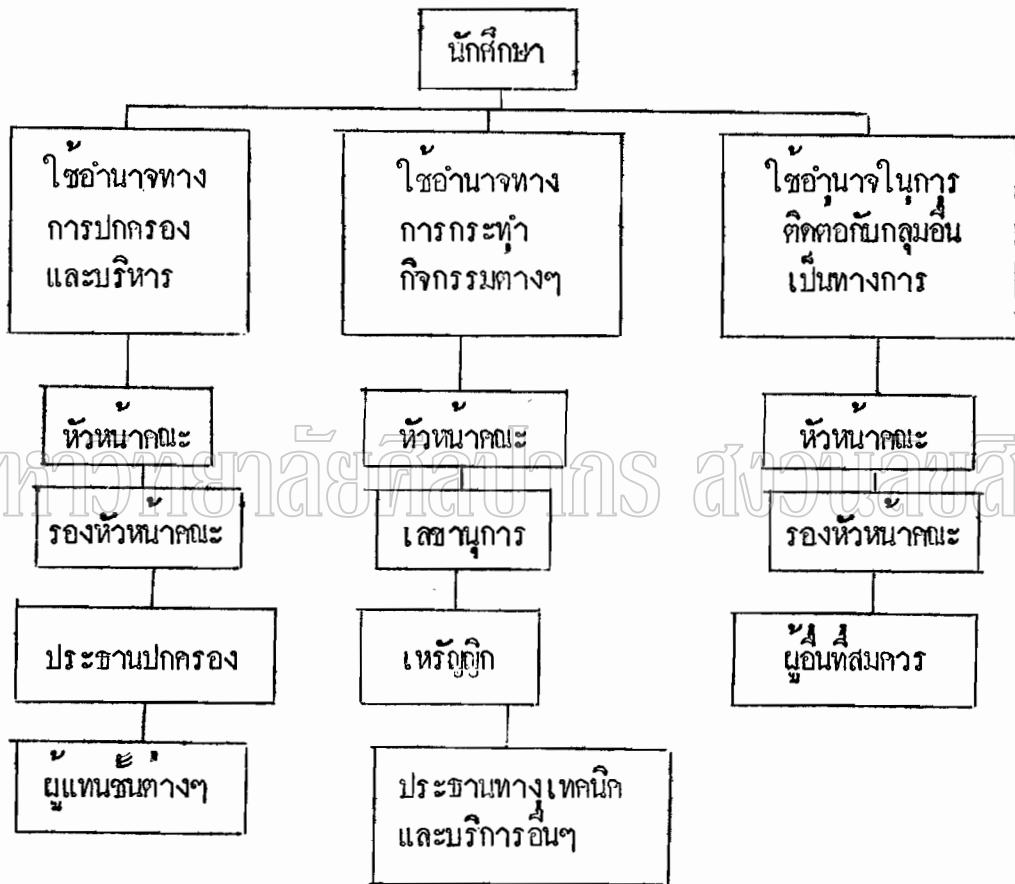
ตามแผนภูมินี้ กรรมการนักศึกษาจะปกครองและบริหารกิจกรรมของนักศึกษาทั้งหมด
 โดยมีหัวหน้าคณะเป็นผู้นำและร่วมด้วยกรรมการนักศึกษาทุกคน ส่วนการติดต่อกับหรือการพูดกับ
 กลุ่มอาจารย์นั้น หัวหน้าคณะทำเอง หรือหากจะกล่าวว่ากลุ่มนักศึกษานี้ใช้อำนาจทางการปล
 ครอง บริหารกิจกรรม ติดต่อกับอาจารย์ผ่านทางกรรมการนักศึกษาและหัวหน้าคณะก็ไม่ผิด
 แผนภูมิในข้อนี้จะออกมาเป็น

เช่นนี้หากพิจารณาทางด้านวิชาการบริหารแล้วจะรู้สึกว่าโครงสร้างนี้ใช้ไม่คืบคืบ เพราะไม่มีการแยกสิทธิหน้าที่อำนาจอย่างเด่นชัด เกิดการก้าวล่วงงานกันได้ง่ายมาก เช่น ในพิธีรับน้องใหม่ ประธานปกครองกับประธานแสงเสียงวางแผนกันว่าจะใช้เทียนและไต้เท่านั้น ไม่ใช่ไฟฟ้า เพราะต้องการสร้างบรรยากาศให้น้องใหม่ พอเสนอเข้าที่ประชุมอย่างเหตุผลแล้ว หัวหน้าคณะเห็นด้วย รองหัวหน้าคณะเห็นด้วย ผู้แทนปีต่างๆเห็นด้วย แต่ประธานสหกรณ์บอกปฏิเสธเพราะตนเองชอบสว่างๆ ประธานอื่นๆก็เห็นด้วยกับประธานสหกรณ์ การตกลงก็ตกลงกันไม่ได้ เพราะคะแนนเสียงก้ำกึ่งกัน หรือผู้แทนห้องบางห้องอาจเห็นด้วยกับประธานสหกรณ์ ความคิดของประธานแสงเสียงและประธานปกครองก็เป็นอันต้องระงับไปเพราะความไม่เห็นด้วยของประธานอื่นๆ ผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของงานนี้แต่มีสิทธิในการพิจารณาและตัดสินใจ ซึ่งจะเห็นว่าหากเรื่องที่เกิดขึ้นจริงๆก็จะเป็นความขัดแย้งและไม่ยุติธรรมอย่างมากทีเดียว หรือผู้แทนห้องหนึ่งมีความคิดที่จะกระชับสัมพันธ์ไมตรีกับคณะรัฐศาสตร์ โดยการจัดประชุมทางวิชาการและร่วมการเล่นรื่นเริงประจำปี เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย พอเสนอเข้าที่ประชุมกรรมการ ประธานพิธีกรรมกลับไม่เห็นด้วย ประธานอื่นๆก็เห็นด้วยกับประธานพิธีกรรม ดังนั้นแม้ผู้แทนชั้นอื่นๆจะเห็นด้วยแต่ก็จัดไม่ได้เพราะคะแนนเสียงในการตัดสินใจไม่ได้ ก็แสดงให้เห็นว่ากรรมการทางเทคนิค บริการ และอื่นๆ เข้า มีหน้าที่ในการวางแผนและบริหารงานของกลุ่มอย่าง ไม่จำเป็น ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการระเบียบและโครงสร้างขององค์การนักศึกษาเสียใหม่ ให้มีสิทธิและหน้าที่ต่างๆตามหน้าที่ (Function) ที่ถูกต้องของตนอย่าให้ก้าวล่วงกันได้ เมื่อนักศึกษาทุกคนจะเข้ามาทำการปกครอง บริหารหรือทำกิจกรรมต่างๆเองไม่ได้

ก็ต้องตั้งผู้แทนขึ้นมาทำหน้าที่แทน แต่การตั้งผู้แทนขึ้นมาั้นควรจะตั้งให้ถูกความหมายของคนที่ให้ผู้แทนต่างๆมีสิทธิตามฐานะหน้าที่ของตน กลุ่มนักศึกษาต้องการใช้อำนาจของตนในลักษณะต่างๆได้ 3 ทางคือ 1. อำนาจทางการปกครองและบริหาร 2. อำนาจทางการทำกิจกรรมต่างๆ 3. อำนาจทางการติดต่อประสานงานกับอาจารย์ -กลุ่มอื่นๆอย่างเป็นทางการ

ดังนั้นจึงเป็นการถูกต้องแล้วที่เลือกผู้แทนต่างๆเข้ามาใช้อำนาจแทนคนในลักษณะของอำนาจต่างๆแต่ต้องกำหนดหน้าที่สิทธิของผู้แทนนั้นให้ถูกต้องด้วย โครงสร้างที่ควรจะถูกตั้งมีดังนี้คือ

จะเห็นว่า กลุ่มผู้แทนที่วางแนวทางและนโยบายส่วนรวมของกลุ่มนักศึกษาคือ กลุ่มปกครองและบริหาร ซึ่งกลุ่มนี้ควรจะเป็นหัวใจขององค์กรนักศึกษา โดยมีกลุ่มประธานผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆเป็นอวัยวะทั้งหลายขององค์กร ฯ และมีกลุ่มที่ติดต่อกับกลุ่มอื่นๆอย่างเป็นทางการ เป็นหู ลิ้นและตา กลุ่มสำคัญที่สุดที่จะควบคุมการดำเนินกิจกรรมและนโยบายทั้งหลายของนักศึกษาคือ กลุ่มปกครองและบริหาร ซึ่งจะ เป็น "กรรมการคณะตัวจริง" มีในทุกกลุ่มรวมกันอย่างที่เข้กันอยู่ ในการประชุมตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กลุ่มปกครอง บริหารต้ององค์ประชุมที่สำคัญที่สุดเสมอ และร่วมควมกรรมการฝ่ายเทคนิค บริการอื่นๆ บางคนที่หมิ่นหมิ่นที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น ในการจัดการประชุม

เรื่องรับน้องใหม่กตงมี

1. กลุ่มกรรมการปกครองและบริหาร

2. กรรมการฝ่ายเทคนิคและบริการผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง คือ ประธานที่ปรึกษา ประธานพิธีกรรม ประธานแสงเสียง ประธานสวัสดิการ ประธานสารานุกรม ประธานถ่ายรูป ทรัฏฐิก และเลขานุการ

ทุกคนควรมีสติธิในการลงมติ นอกจากหากจะคิดถึงหน้าตาอย่างแท้จริงแล้ว ทรัฏฐิกและเลขานุการก็ไม่จำเป็นต้องลงมติด้วยเพราะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอะไร นอกจากจ่ายเงินตามคำสั่งของหัวหน้าคณะและบันทึกผลการประชุมเท่านั้น

หรือจะประชุมเรื่องการแข่งขันกีฬาภายในกตงมี

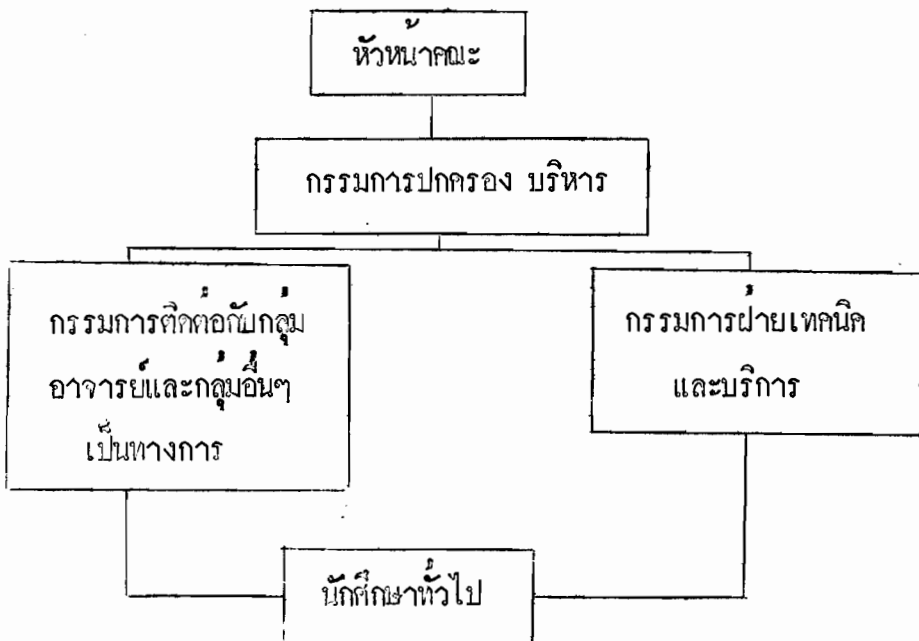
1. กรรมการปกครองและบริหาร

2. กรรมการฝ่ายเทคนิคและบริการ คือ ประธานกีฬา ประธานสวัสดิการ เลขานุการ และทรัฏฐิกเข้าร่วมประชุม

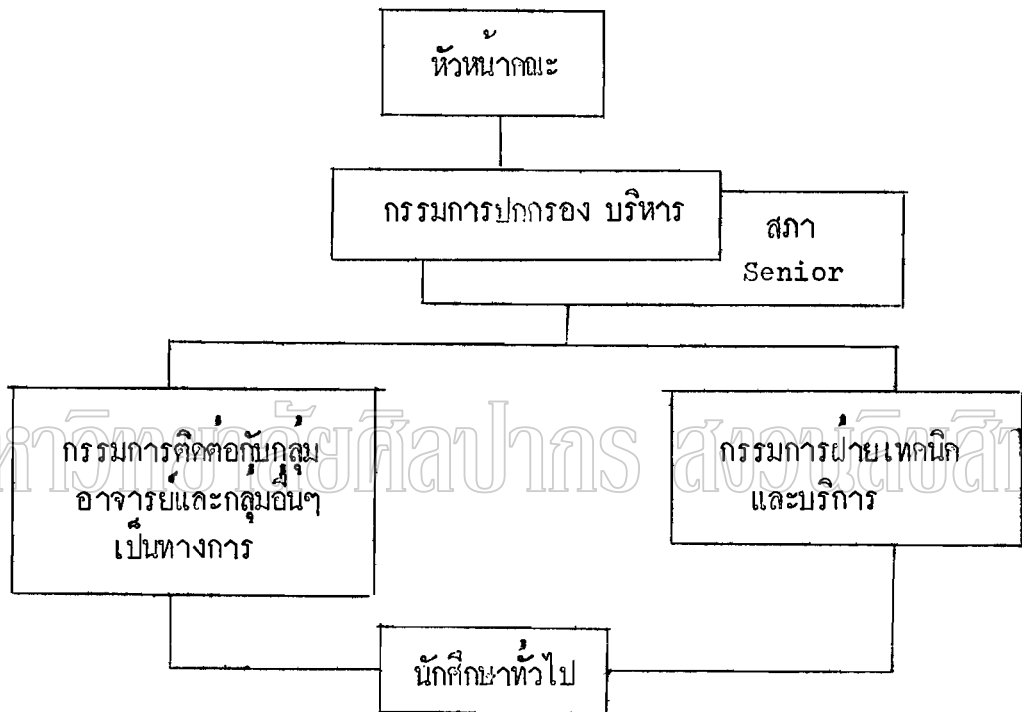
กรรมการอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องก็เข้าประชุมได้แต่ไม่ควรมีสิทธิลงมติเพราะไม่ใช่เรื่องของตน จะเป็นการกาวลายมากกว่า

หรือจะประชุมเรื่องกาปรับปรุงเครื่องแต่งกายของนักศึกษาที่เรียกประชุมเพียงกลุ่มกรรมการปกครองและบริหารเท่านั้นพอ เป็นต้น

แผนภูมิโครงสร้างขององค์การนักศึกษาในส่วนการดำเนินงานก็จะออกมาดังนี้

หากจะเปรียบเทียบองค์การนักศึกษากับระบบการเมืองแล้ว กรรมการปกครองและบริหาร ก็ทำหน้าที่เป็นสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการฝ่ายเทคนิคและบริการก็เป็นคณะรัฐมนตรี นั่นเอง ส่วนสภา Senior คือวุฒิสมาชิก หรือเป็นกลุ่มอำนาจเฉพาะอีกกลุ่มใช้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น ไม่ใช่ทั่วไปเหมือนกรรมการอื่นๆ คล้ายๆกลุ่มพลังมวลชนอยู่ในกลุ่มกรรมการปกครองและบริหารอีกที ส่วนคณะกรรมการติดต่อกับกลุ่มอาจารย์และกลุ่มอื่นๆ ความจริงก็คือหัวหน้าคณะนั่นเอง คอยรับและส่งการติดต่อนโยบาย โครงการระหว่างนักศึกษากับอาจารย์หรือกับกลุ่มอื่นๆซึ่งบางครั้งก็ต้องผ่านกลุ่มกรรมการปกครองและบริหารหากเป็นเรื่องสำคัญ หากจะใส่สภา Senior ลงไปในแผนภูมิด้วยก็จะได้ดังนี้

องค์การนักศึกษานี้ ในทางปฏิบัติแล้ว ทำการปกครอง บริหารและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษาเองเท่านั้นไม่ไปเกี่ยวข้องกับกายหรือยุมยามในการบริหารหรือการปกครองของกลุ่มอื่นๆ นอกจากจะมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันบ้างในบางครั้งบางคราว ส่วนใหญ่ก็เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาทั้งสิ้น เช่น การจัดนิทรรศการก็ร่วมกับกลุ่มอาจารย์ การถ่ายรูปตอของอาศัยห้องมีดในการศึกษาการถ่ายภาพของคณะ ในการพิมพ์หนังสือเอกสาร ก็ขอความร่วมมือจากกลุ่มวารสาร การบูรณาการ เป็นต้น ส่วนในเรื่องสำคัญอื่นๆที่เกี่ยวข้องกันทั้งองค์การนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์กลับไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่นการวัดผลการศึกษาร่วมกันควรจะมีได้ เช่นอาจารย์ก็พิจารณาทางผลและวิจัยทางวิชาการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร องค์การนักศึกษาก็อาจช่วยให้คือหาข้อมูลและวิจัยทางด้านนักศึกษาได้ แต่ต่างฝ่ายต่างไม่เห็นทางที่จะร่วมงานที่เป็นประโยชน์จริงๆได้ การศึกษาจึงไม่ก้าวหน้าไปกว่านี้มากนัก ซึ่งความจริงแล้วองค์การนักศึกษาก็จะมีประโยชน์และช่วยในเรื่องต่างๆต่อส่วนรวมได้มาก

แต่เมื่อไม่มีการร่วมกันจึงดำเนินงานไม่เฉพาะเรื่องของคนเท่านั้น

จุดต่างๆในองค์การนักศึกษาที่ควรปรับปรุงแก้ไข

1. การแบ่งอำนาจ สิทธิ และหน้าที่ ภาระกิจหลักขององค์การนักศึกษา ให้ถูกต้องตาม หลักการและความเป็นจริงดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อที่จะให้งานดำเนินไปตามแผนผังหรือใยแมงมุม (Web Netting) ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้องและความเหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อม ในการปกครองและบริหารกิจกรรมต่างๆของนักศึกษาได้ดีกว่าปัจจุบันนี้ ทั้งนี้จะทำให้กลุ่มต่างๆของ สายงานมีพลังผลักดันและความคุมซึ่งกันและกัน เช่น หากกรรมการนักศึกษาทางด้านเทคนิคและบริการ มีประสิทธิภาพ "อ่อน" ในการทำงานกรรมการปกครองและบริหารก็จะเป็นตัวกระตุ่นโคให้หรือกรรมการ ปกครองหรือบริหารหรือหัวหน้าคณะอ่อนแอ ก็มีสภา Senior คอยกระตุ่นอยู่ และสถานศึกษาก็ยังสามารถคอยดูแลสอดส่องการทำงานขององค์การนักศึกษาได้ด้วย

2. ทำระเบียบข้อบังคับ สิทธิ หน้าที่คุณสมบัติต่างๆทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์การนักศึกษา ให้เป็นลายลักษณ์อักษร ออกประกาศหรือใช้วิธีอื่นๆให้นักศึกษาทุกคนมีความเข้าใจหลักการ จุดประสงค์ หน้าที่ นโยบาย และแนวปฏิบัติขององค์การนักศึกษา ให้นักศึกษามีความคิดรวบยอด เกี่ยวกับองค์การนักศึกษา กฎข้อบังคับเกี่ยวกับองค์การนักศึกษา แม้จะเป็นเรื่องของนักศึกษาฝ่าย เดียวแต่ก็ควรได้รับการรับรองหรือรับทราบจากกลุ่มอาจารย์หรือคณาจารย์ด้วย

3. สร้างความมั่นคงและความเชื่อถือให้กับองค์การนักศึกษาโดยวิธีต่างๆที่จะให้นักศึกษาร่วมมือ เชื้อเพลิงและปฏิบัติตามองค์การนักศึกษา ซึ่งในระยะนี้องค์การนักศึกษาขาดความเข้มแข็งและอำนาจ ไปมาก เช่น ไม่สามารถควบคุมความประพฤติทางมารยาทของนักศึกษาบางคนได้ นักศึกษาบางคน ชอบตะโกนเอะอะหรือชอบเล่น ทำให้เกิดความรำคาญหรือรบกวนผู้อื่นเกินไป โดยเฉพาะในเวลาเรียน ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และองค์การนักศึกษาก็ไม่สามารถจะควบคุมได้ เพราะมีความอ่อนแอในหลายๆด้านหรือในพิธีรับน้องใหม่เป็นระเบียบปฏิบัติที่ทุกคนต้องแต่งกายแบบ หนึ่ง แต่มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่ปฏิบัติตาม และองค์การนักศึกษาก็ไม่สามารถจะทำอะไรได้

4. สร้างความเข้าใจต่อหน้าที่ของแต่ละบุคคลในองค์การนักศึกษาอย่างถูกต้อง ป้องกันมิให้ มีการก้าวร้าวงาน และผู้บริหาร (หมายถึงหัวหน้าคณะ หรือรองหัวหน้าคณะ) ก็ควรจะมีความสามารถ ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆเป็นอย่างดี

5. การสืบเนื่องตำแหน่งซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สุดขององค์การนักศึกษามาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะ ตำแหน่งได้รับการสืบเนื่องโดยผ่านการ เลือกตั้ง หากการเลือกตั้งกระทำด้วยการไม่ยุติธรรมแล้ว ก็จะไม่ได้นคนที่เหมาะสมที่สุดมาทำงาน อีกประการหนึ่งงานในแผนกต่างๆนั้น บางแผนกต้องอาศัย ความรู้และความชำนาญในการทำงานมาบางพอสมควร มีโรงงานที่ใครๆก็เข้ามาทำได้ทันที เช่น

ประธานการแสดง สารานุกรม ประธานปกครอง ฯลฯ ซึ่งควรมีการถ่ายทอดงานโดยการตั้ง
รองประธานเพื่อเป็นการฝึกงาน แต่ทงนคนชยกับการเลือกตั้งเป็นสำคัญ

6. สถานที่ดำเนินการ ควรมีที่ทำการของนักศึกษาเป็นสัดส่วน เป็นหลักฐานมั่นคงกว่านี้
ในปัจจุบันนี้ห้องทำงานก็ไม่มี ที่เขมเวดสารต่างๆก็ไม่มี คลังเก็บวัสดุของแผนกต่างๆ เช่น
แสงเสียง สวัสดิการ การแสดง สารานุกรม ก็ไม่มี หากมีสถานที่ที่เป็นหลักเป็นฐานแล้ว
ก็จะมีศูนย์ (Center) ในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างแน่นอน

7. พิจารณาให้อำนาจและยอมรับสภา Senior ที่ถูกต้องตามหลักการต่อสู้แวกตลอด
ทั้งนี้เพราะสังคมนี้ปกครองในระบบอาวุโส แม้ในการดำเนินงานขององค์การนักศึกษาจะค่อนข้าง
เป็นประชาธิปไตยอย่างมาก แต่ระบบประชาธิปไตยนี้ก็ใช้เฉพาะในการปฏิบัติงานขององค์การนักศึกษา
เท่านั้น ส่วนระบบการปกครองของสังคมก็ยังคงเป็นระบบอาวุโสอยู่ ซึ่งเป็นระบบที่เหมาะสมที่สุด
สำหรับสังคมนี้ หากใช้ให้ถูกต้องอย่างแท้จริง

8. สร้างความหยุ่นตัวให้กับองค์การนี้ คือกฎเกณฑ์ทุกสิ่งทุกอย่างควรมอนันเปลี่ยนแปลง
ไปตามสภาพแวดล้อม มิใช่เป็น "เกรตริง" โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมรอบตัวซึ่งเปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ

ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษา กลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุด ทั้งปัญหาภายใน
กลุ่มและเชื่อมโยงภายในกลุ่มต่างๆ ไม่สามารถบรรยายหมดในที่นี้ได้ เพราะปัญหามางอย่างก็ไม่มี
ความสำคัญพอควรหรือไม่ก็เป็นปัญหาส่วนบุคคลซึ่งอาจจะพบกระเทือนถึงกลุ่มได้เหมือนกัน แต่วิธี
แก้ปัญหาคงแก้ที่อุปนิสัยของบุคคลจึงไม่น่ามากล่าวไว้ ปัญหาที่จะกล่าวนี้เป็นปัญหาสำคัญ 4 ปัญหา
ซึ่งมีส่วนกำหนดแนวทางแบบแผนและความเจริญหรือเสื่อมของสังคมนี้ ดังจะกล่าวทีละปัญหา คือ

1. นักศึกษายังขาดอุดมการณ์ในการศึกษา และอุดมการณ์ต่อชีวิตล่วงหน้าเป็นอย่างมาก
กล่าวคือ นักศึกษาไม่มีปรัชญาหรือความเชื่อหรือศรัทธาในการศึกษาทางโบราณคดีอย่างแท้จริง
ทั้งนี้เพราะ ก. การศึกษาทางโบราณคดีไม่ใช่จุดมุ่งหมายเดิมแท้จริงของคน
ข. หลักสูตรและแนวปฏิบัติในการให้แนวในการศึกษาแก่นักศึกษา ไม่มีประสิทธิภาพ
เปลี่ยนใจนักศึกษาได้
ค. สภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น รัฐบาลมิได้สนับสนุนวิชาการนี้ เพราะยังไม่อยู่ในแผน
พัฒนาประเทศหรือไม่ได้รับความสำคัญจากสังคมภายนอก เป็นต้น

จากสาเหตุเหล่านี้ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถมีอุดมการณ์ในการศึกษาและแนวการดำรง
ชีวิตในภายหน้าต่อไปได้เลย ถ้านิยมในการศึกษาจึงเป็นเพียงใบปริญญาบัตรตั้งได้กล่าวมาแล้ว
ผู้ที่ศึกษาจบไปก็ไม่ทำงานเพื่อที่จะได้งานทำ ไม่มีอุดมการณ์ในการทำงานตามที่ควรจะได้จากการ

ศึกษาเลย มีจำนวนไม่น้อยที่ไปทำงานผิดประเภท (เช่นการไปเป็นมัคคุเทศก์ ไม่จำเป็นต้องมาเรียน โบราณคดีเลย) ความตั้งใจทางโบราณคดีก็ยังคงมีอยู่ แต่ในส่วนลึกของจิตใจเป็นความรู้สึกมากกว่า หลักการที่จะนำมาใช้ การแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่กระทำไต่ยาก เพราะต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่าย ตั้งแต่รัฐบาลลงมาถึงตัวนักศึกษาแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีความเข้าใจ ในคุณค่าของโบราณคดีอย่างแท้จริงด้วย มิฉะนั้นก็เป็นการเปล่าประโยชน์ที่จะแก้ไข

รัฐบาล ต้องมองเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาประเทศทางวัฒนธรรมและจิตใจ มีควรมุ่งแต่ทางเศรษฐกิจและการศึกษาเท่านั้น หากประชาชนไม่มีความรู้สึกทางชาตินิยม แม้การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะได้ผล เราก็คงจะใช้เงินเยนหรือดอลลาร์แทนเงินบาทได้โดยไม่คำนึงถึงความเป็นชาติไทย หากประชาชนไม่มีลัทธิชาตินิยมแล้ว การพัฒนาประเทศทางด้านต่างๆจะได้ผลสมบูรณ์ได้อย่างไร เพราะประชาชนก็คงทำเพื่อตนเองมากกว่าทำเพื่อส่วนรวม หากรัฐบาลจะพัฒนาประเทศชาติทางวัฒนธรรมและจิตใจแล้ว การศึกษา การวางแผน การดำเนินชีวิต ตามประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ดนตรี ฯลฯ และรวมทั้งโบราณคดีด้วยก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะฟื้นฟูและให้การสนับสนุน เมื่อชายคนหนึ่งจะลุกขึ้นแต่งตัว กินอาหาร และจับอาวุธขึ้นมาใช้อำนาจนั้น ก่อนอื่นทงหมดเขาต้องรู้ว่า เขาก็คือใคร เขามีเชื้อชาติอะไร จะแต่งตัวอะไร จะกินข้าวหรือ กวยเตี๋ยวหรือขนมปัง พวกที่หิบบอกสองมือหรือสามมือ หรือปืน และมีถ้อยอะไรอยู่ในใจ เขาจึงจะเป็นตัวของตัวเองได้ อย่างสมบูรณ์ มิฉะนั้นแล้ว เขาอาจจะแต่งตัวเคตามือถือชาบูโร กินข้าวกับน้ำพริก ยัดถัอระบมบารวม ทั้งหมดที่เขามีเชื้อชาติไทยก็ได้ เพราะเขาไม่รู้ว่าการเป็นคนไทยนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร

หลักสูตรแนวทางการให้การศึกษาและกลุ่มอาจารย์ ต้องให้การศึกษาด้วยวิธีการที่จะสร้างอุดมการณ์แก่นักศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญและเข้าใจในวิชาโบราณคดีพอควรและถูกต้อง มีข้อเสนอแนะการศึกษาแบบประวัติศาสตร์ศิลปะหรืออักษรศาสตร์ ซึ่งไม่ให้อุดมการณ์ใดๆแก่นักศึกษาเลย

นักศึกษา เป็นผู้รับฝ่ายเดียว และต้องมีพื้นฐานที่จะรับได้ด้วย หมายถึงต้องมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาทางโบราณคดีด้วย มิใช่อยากเรียนนิติศาสตร์แล้วต้องเข้ามาเรียนโบราณคดีโดยจำใจจะมีอุดมการณ์ได้อย่างไร

2. ทัศนคติของนักศึกษาที่ส่อวิธีการศึกษาควรได้รับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ความจริงไม่ใช่หน้าที่ของนักศึกษาเลย เพราะทัศนคติอันนี้ ฝ่ายอาจารย์ต้องสร้างให้นักศึกษาเอง คือเปลี่ยนการเรียนจากระบบโรงเรียนมาเป็นระบบมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องการการค้นคว้า ความคิดเห็น การวิจัย จากสมองของนักศึกษาเอง แต่เท่าที่เป็นมานักศึกษายังมีทัศนคติในการศึกษาแบบโรงเรียนอยู่อย่างเดิม เพราะอาจารย์ไม่ได้ทำอะไรที่จะทำให้ระบบการศึกษาแตกต่างจากการศึกษาในโรงเรียนเลย ดังนั้น

เมื่อไม่สามารถจะได้ออกจากจารย์แล้ว นักศึกษาควรจะต้องเปลี่ยนหรือหาเอาเอง โดยเปลี่ยนทัศนคติต่อ การศึกษาจากแบบโรงเรียนมาเป็นแบบมหาวิทยาลัย ซึ่งออกจะเป็นไปโดยยาก แต่ก็ไม่ยากเกินไปที่จะ ลองทำดูได้ ความจริงความไหวตัวทางค่านิยมมีมาแล้วในการก่อตั้งชุมนุมศึกษาวชิรธรรม - โบราณคดี เพื่อที่นักศึกษาจะได้ใช้ความคิดใหม่ๆทำการสำรวจ ค้นคว้างานทางโบราณคดีของตนเอง เพราะ ทางคณะไม่สามารถจัดหาสอนให้ได้ แต่ชุมนุมนี้เองต้องพึ่งอาจารย์บางท่านเป็นหลัก ซึ่งภายหลังเมื่อผล งานการศึกษาของชุมนุมนี้โดดเด่นขึ้น ทางคณะก็ควรปรับตนตามไปด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเกิดปัญหา ขัดแย้งทั้งทางส่วนบุคคลและหลักการระหว่างทางคณะกับชุมนุมนี้ ทำให้ไม่สามารถร่วมงานกันได้เลยและเกิด ความขัดแย้งกันตลอดมา แม้จะเป็นผลดีทางวิชาการ แต่ก็เสียผลมากทางด้านสังคมภายในคณะ เกิดการ แยกความสามัคคีกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา หากนักศึกษาสามารถเปลี่ยนทัศนคตินี้ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่มีข้อขัดแย้งใดๆแล้ว เชื่อว่าจะสามารถดึงเอาทางคณะและอาจารย์ของโอนออนตามมาจากย อย่างแน่นอน เพราะเมื่อฝ่ายหนึ่งไม่ทำอีกฝ่ายก็ควรจะทำ มิฉะนั้นจะไม่มีมีความก้าวหน้าใดๆเกิดขึ้น

3. นักศึกษควรปรับปรุงระบบการปกครองของตนเสียใหม่ ให้ขึ้นเท่าเทียมหรือมากกว่าเดิม เพราะระบบการปกครองของนักศึกษาที่กำลังจะเสื่อมลง ระบบอาวุโสอย่างเกือบแท้จริงที่เคยมีมา กำลังเสื่อมลงตั้งแต่ปี 2512 เป็นต้นมา และยังเลวร้ายหนักขึ้นในนี้เอง หากระบบการปกครองนี้ เสื่อมสูญไปหรือมีสภาพเลวลงก็จะทำให้ความสัมพันธ์และโครงสร้างของสังคมทั้งหมด รวมทั้งศิษย์เก่า ทุกรุ่นต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและมีท่าทางว่าจะเป็นไปได้ทางเลวลงมากกว่าจะดีขึ้น

การปกครองกับความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นขบวนการที่ไปด้วยกัน หากอย่างหนึ่งอย่างใดก็จะดึง อีกอย่างหนึ่งด้วย และในทำนองเดียวกันหากอย่างใดอย่างหนึ่งเลวลงก็จะดึงเอาอีกอย่างเลวลงด้วย ฉะนั้นหากเสียการปกครองก็จะเสียความสัมพันธ์ สังคมภายในกลุ่มก็จะกลายเป็นชั้นเล็กชั้นน้อยไป ง่ายแก่การถูกทำลายเป็นอย่างยิ่ง

4. การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างพี่เก่ากับนักศึกษปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่เก่า กับนักศึกษปัจจุบันกำลังเห็นห่างกันไปทุกขณะแล้ว ทั้งนี้เพราะสาเหตุต่างๆดังกล่าวดำเนินแล้ว ควรจะ รีบมีการฟื้นฟูแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะสายเกินไป ทางแก้คือการตั้งสมาคมศิษย์เก่าโบราณคดี และผู้ที่ ดำเนินการก็ควรเป็นศิษย์เก่าที่ทำงานเป็นอาจารย์อยู่ในคณะ เพราะเป็นศูนย์รวมที่ดีที่สุด หากสามารถ จัดได้แล้วก็ควรมีงานชุมนุมศิษย์เก่าทุกปี เพื่อที่น้องใหม่ที่เขาจะมาใคร่จักรุ่นพี่เก่าเอาไว้ เพื่อเป็น การสร้างสัมพันธ์ต่อกันเป็นการรวมพลังของสังคมใหม่ซึ่งแรงขึ้น

คณะโบราณคดี: บทสรุป

ในบทสรุปนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะขอให้ท่านถอยตัวและความรู้สึกออกจาก"ความอยู่ในคณะโบราณคดี"และลอยตัวอยู่ข้างนอก เราจึงจะมองเห็นคณะโบราณคดีอย่างเต็มตาโดยรวมๆ และหลังจากที่เข้าไปอยู่ข้างในมาตั้งแต่คน ฐความ เป็นไปของคณะพอสมควร เราก็สามารถจะนำข้อมูลต่างๆออกมา"มองดู"คณะโบราณคดีจากภายนอก เพื่อการสรุปของเราได้

คณะโบราณคดี คือสังคมกลุ่มหนึ่ง ที่มีวิวัฒนาการมาจากจุดแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน มีองค์ประกอบของสังคมเป็นส่วนต่างๆ 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มก็มีแบบแผนและพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของกลุ่ม แต่มีความผูกพัน สัมพันธ์ และขึ้นอยู่กับกันตามหน้าที่ทางงานและตามธรรมชาติของมนุษย์ผู้มีสังคมเดียวกัน สังคมนี้อาจเรียกว่าชนชั้นในบางด้าน เช่น จำนวนสมาชิก สถานที่ ฐานะที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และคุณค่าที่มีต่อสังคมภายนอก แต่มีความผูกพัน ล้าหลังและถอยหลังในบางด้านเช่นกัน ซึ่งเป็นตัวการก่อให้เกิดปัญหาต่างๆอยู่เสมอ เช่น การบริหาร หลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ระบบการปกครองของกลุ่ม นักศึกษา ฯลฯ

เมื่อวิเคราะห์เหตุผลการต่างที่เกิดขึ้นในสังคมนี้อแล้ว จะเห็นว่าเหตุการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะส่งผลไปสู่พฤติกรรมและเหตุการณ์ในอนาคตใน 2 วิธีทางคือ ในทางที่ดีหรือเจริญขึ้นและในทางที่เลวลงหรือล้าหลังลง ดังจะบรรยายแต่ละวิธีทางคือ

ในทางที่เจริญขึ้นหรือดีขึ้น

ก. ความก้าวหน้าขึ้นทางวิชาการที่ถูกต้อง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางส่วนบุคคลของกลุ่มอาจารย์ ในขณะที่เราได้อาจารย์ที่มีความรู้และดำเนินการสอนอย่างทันสมัยมาทำการสอนอยู่ในคณะบ้างแล้ว และอาจารย์ดังกล่าวก็เป็นตัวอย่างให้อาจารย์อื่น ๆ ดำเนินรอยตามบ้างพอสมควร อีกทั้งมีอาจารย์ประจำที่เคยไปศึกษาศาสตร์ทางโบราณคดีและวิชาที่เกี่ยวข้อง ที่มีความถูกต้องต่อหลักการของโบราณคดีจริงๆ เข้าประจำคณะบ้างแล้ว และกำลังศึกษาอยู่เพื่อจะกลับมาเป็นอาจารย์ก็ยังมียก หากอาจารย์เหล่านี้กลับมาและใช้ความรู้ความสามารถของตนทำงานและสั่งสอนอย่างเต็มที่เท่าที่ตนจะให้ได้โดยปราศจากอุปสรรคต่างๆแล้ว ประสิทธิภาพทางวิชาการของคณะก็จะพุ่งขึ้นสู่ความก้าวหน้าอย่างจริงจังหลังจากที่เคลื่อนไหวในลักษณะเกือบหยุดอยู่กับที่มานานแล้ว

ข. ในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งสุดท้าย ได้มีหมวดมานุษยวิทยาที่สามารถเลือกเป็นหมวดเอกได้ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มมุ่งไปสู่ทางที่ดีเป็นอย่างมาก แม้อาชีวการภายในหมวดจะยังไม่อยู่ในขั้นที่ใช้ได้ก็ตาม (เช่น มีชั่วโมงเรียนวิชาเกี่ยวกับมานุษยวิทยาจริงๆ น้อยมาก) แต่ก็เป็นการบุกเบิกทางไปสู่

ความก้าวหน้าของวิชานี้ และหากหมวดวิชานี้ได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริงแล้ว จะทำให้มีทางเปิดในการทำงานของบัณฑิตที่จบออกไปมากขึ้น และจะสามารถผลิตกำลังคนเข้ารับใช้ประเทศชาติในงานด้านการพัฒนาประเทศทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างดีด้วย แต่ทว่างานต้องขึ้นอยู่กับการบริหารและการพิจารณาวางแผนเป้าหมายของการศึกษาเสียใหม่เป็นสำคัญ

ค. ความสัมพันธ์กันของพันธกิจซึ่งมีอยู่มากในสังคมหนึ่งทำให้สังคมนี้ดำเนินอยู่ด้วยความเห็นอกเห็นใจกันนั้น หากแก้ไขเสียให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม และไม่เป็นผลเสียต่อหลักการการบริหารและปกครองแล้ว จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินวิถีทางของสังคมนี้อย่างมากที่สุด ทั้งนี้ต้องหมายถึงว่า ความขัดแย้งส่วนบุคคลที่จะมีอิทธิพลต่อระบบนี้ต้องถูกขจัดทิ้งไปเสียก่อนแล้วด้วย

ง. ในกลุ่มนักศึกษา

ด้านการศึกษา เริ่มมีความไหวตัวทางวิชาการมากขึ้น สัมพันธ์กับความเฉื่อยชาเป็นบางครั้ง แต่โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาต้องการความรู้และการค้นคว้าวิจัยมากขึ้นกว่าเดิม เพียงแต่ไม่รู้จะหาทางทำอย่างไรเท่านั้น กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ นักศึกษามีความฉลาดมากขึ้น เรียนรู้วิชาการศึกษาที่ทางคณะให้อยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่ถูกต้องและเพียงพอ แต่หลังจากที่มีพฤติกรรมไปในทางเรียกร้องหลายครั้ง และไม่ช่วยอะไรมากนัก ประกอบกับเจอนโยบายตัดไฟต้นลมของฝ่ายบริหาร (กรณีที่ทางคณะศึกษากล่าวว่า หากเกินขบวน จะลาออก) จึงทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย อีกทั้งยังมีความรักเคารพในตัวบุคคลคือท่านคณบดีอยู่เป็นส่วนมาก นักศึกษาจึงหาทางออกโดยเฉยเสีย เกิดเป็นความทุกข์คั่งของนักศึกษาชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือไม่ก็ไปชวนชวายเป็นความชู้เอาเองในกรณีนี้ หากฝ่ายอาจารย์สามารถให้สิ่งที่นักศึกษาต้องการได้แล้ว คุณค่าทางการศึกษาก็จะเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า (ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าไม่ใช่ในนักศึกษาส่วนใหญ่ แต่พิจารณาถึงเปอร์เซ็นต์โดยเฉลี่ยจะเห็นว่าเพิ่มขึ้นมาก เช่นในปี 2510 มีนักศึกษาประเภทนี้ทั้งหมดประมาณ 8-10 คน มาปัจจุบันนี้มีประมาณกว่า 20-25 คน)

ด้านทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมบางอย่าง มีแนวโน้มที่แสดงว่ามีความเข้าใจ และเล็งเห็นความสำคัญ รวมทั้งความพยายามที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ดี เช่น การรับน้องใหม่ การสารานุกรม วิทยากร เป็นต้น

ในทางที่เลวลงหรือลาหลังลง ความเลวลงหรือลาหลังลงนี้มิได้หมายถึงสิ่งที่มีความหมายไปในทางชั่วร้ายจนเกินไปนัก หากหมายถึงว่าแนวโน้มนี้จะทำให้สังคมไม่ก้าวหน้า และเจริญเท่าที่ควร อีกทั้งพฤติกรรมบางอย่างก็ไม่ได้เลวลงกว่าเดิม แต่การทรงตัวของมันทำให้สังคมเกิดความล้าหลัง และความล้าหลังนี้ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพของสังคมเลวลงอย่างช่วยไม่ได้

ก. การบริหาร ทั้งโลกกล่าวเอาไว้อย่างไรก็ตาม การบริหารนี้คือมันสมองของสังคม หากสมองดี

สังคมก็จะฉลาดและแข็งแรง แต่ในมุขกลับ หากสมองพิการหรือคอกุณาพ หรือปัญญาอ่อน สังคมก็จะอ่อนแอและ
ไม่มั่นคง สังคมคณะโบราณคดีนี้ หากแก้ปัญหาเรื่องการบริหารไม่ตก ก็จะเป็นสังคมที่มีปัญหาอยู่ร่ำไป

ข. หลักสูตร ปัญหาเรื่องหลักสูตรนี้ แม้กำลังเริ่มมีแนวโน้มใหม่หิมะแวของควมก้าวหน้าและเจริญ
ขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่เห็นหลักประกันใดๆที่จะแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มนี้จะเด่นชัดและกลายเป็นแนวหลักใหม่ของการศึกษา
ได้ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากปัญหาการบริหาร ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับการบริหารและผู้บริหารเท่านั้น
หากแนวโน้มใหม่ดังกล่าวอ่อนกำลังและเลือนหายไป หลักสูตรก็อาจจะไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพ
แวดล้อมต่างๆไป และหลักสูตรก็จะกลายเป็นปัญหาอีกต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

ค. ความขัดแย้งส่วนบุคคล เป็นธรรมชาติในสังคมต่างๆย่อมมีความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกในสังคม
นั้น ความขัดแย้งดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความก้าวหน้าหรือความมั่นคงของสังคมมากนัก หากการ
ขัดแย้งนั้นเป็นไปเฉพาะเรื่องส่วนบุคคลและไม่นำเรื่องส่วนรวมของสังคมเข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย แต่สำหรับสังคม
นี้ ความขัดแย้งส่วนบุคคลมักจะถึง หรือส่งผลกระทบกระเทือนต่อส่วนรวมเสมอ และเป็นสังคมที่มีความขัดแย้ง
ส่วนบุคคลมากที่สุด จึงเป็นเรื่องที่ทำให้ สังคมต้องเกิดปัญหาต่างๆอยู่เสมอ ความจริงแล้ว ลักษณะที่สังคมมี
ภราดรภาพเป็นอย่างมากอย่างสังคมโบราณคดีนี้ ไม่น่าจะเกิดปัญหาจากสาเหตุนี้ได้เลย แต่เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว
ก็จำเป็นต้องยกความบกพร่องและความผิดให้แก่ระบบการบริหาร 1 อุบัติการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล 1 สิ่งแวด
ล้อมรอบๆตัวอีก 1

ง. ระบบการปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างกันเองของนักศึกษาปัจจุบัน ทั้งสองอย่างนี้เป็นเรื่องที่
มีความเกี่ยวพันกันเป็นอย่างมาก เมื่ออย่างหนึ่งอย่างใดเสียศูนย์ลงก็จะทำให้ทุกอย่างหนึ่งพลอยเซวตามไปด้วย
หากเหตุการณ์ตรงตัวอยู่อย่างนี้เรื่อยไป หรือมีอาการทรุดหนักลงเมื่อไรแล้ว โครงสร้างและสิ่งผูกมัดเชื่อมโยง
ต่างๆของสังคมจะง่อนแง่น หลุดหลวมและจะเป็นอันตรายต่อตัวเองอย่างคาดคะเนไม่ได้

จ. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาเก่าและนักศึกษาปัจจุบัน ที่ยิ่งยั้งห่างเหินกันไปทุกขณะ อำนาจและ
ขนาดของสังคมจะไม่มีโอกาสที่จะเติบโตใหญ่ไปกว่านี้หากขาดความสัมพันธ์อันนี้

หากแนวโน้มทั้งสองชนิดนี้เป็นพลังงานที่ใช้เค้นหน้าและถอยหลังแล้ว สังคมนักจะมีลักษณะ
การเดินที่นำกระอักกระอ่วนอย่างพิลึกกึกกือ บางอย่างพุ่งออกไปข้างหน้า บางอย่างก็ถอยมาข้างหลัง สังคม

ไม่มีรูปแบบ และการประสานงานกันภายใน ไม่มีการรวมพลัง สติปัญญาและความมุ่งมั่นที่จะเดินไปในทางเดียวกันเลย หมายถึงความยังไม่พร้อมอย่างเต็มที่ที่จะก้าวหน้าเดินไปสู่อนาคต เหมือนกองทัพที่ยังขาดวินัยและความพร้อมเพียงอีกทั้งยังมีการจลาจลอยู่เสมอ ประสิทธิภาพและความมั่นใจในการออกไปสู่สมรภูมิจึงจะน้อยมาก

การวาดภาพของสังคมโบราณคืออย่างสรุปที่สุดก็คือ นำเอาองค์ประกอบ พฤติกรรม ความเปลี่ยนแปลง ปัญหา ความสัมพันธ์ และภูมิหลังทุกอย่างของสังคมนั้นมาแยกเป็นส่วนๆ และมีมิติเชื่อมโยงส่วนต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันเป็นร่างแห แต่จะไม่ออกมาเป็นแพทเทิร์นหรือรูปร่างของแพทเทิร์นของสมรภูมิต่างที่ แทนที่จะเป็นรูปกลมหรือรี กลับออกมาเป็นรูปทรงหลายเหลี่ยม ผูกพันกันไปตามเรื่อง บางส่วนก็ลอยเป็นอิสระ บางส่วนก็ไม่มียึดอยู่กับส่วนที่ไม่เกี่ยวข้อง และมีช่องว่างมากมาย ทั้งนี้เพราะส่วนต่างๆ ออกแบบมาไม่เหมาะสม หรือไม่สามารรถเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ได้ ทั้งๆ ที่ตามหน้าที่ถูกต้องแล้วต้องเข้ากันได้ เพื่อประกอบกันออกมาเป็นร่างแหที่สมบูรณ์แบบ ดังนั้นเมื่อรูปแพทเทิร์นของสังคมคณะโบราณคือออกมาเป็นแพทเทิร์นชุกชุกแล้ว หน้าที่ (Function) ในการทำงาน คือการจับปลาที่เสียหายไปควย หากถักแหเสียใหม่ วางหน้าที่ของส่วนต่างๆ ให้เหมาะสม ถูกต้อง และคนทอดแหต้องรู้แหล่งปลาและมีความชำนาญในการทอดแหมากกว่านั้นเมื่อไร สังคมของเราจะลงควยและจับปลาได้มากกว่านั้นแน่นอน

สังคมโบราณคือนั้นมีส่วนประกอบต่างๆ มากมาย แต่ละส่วนก็มีความสัมพันธ์ และลักษณะต่างๆ ที่ไม่เหมือนกัน แต่ผูกพันกันไปหมดทั้งสังคมเป็นร่างแห แต่ละส่วนสามารถเกิดปัญหาของตนเองได้เสมอ และมักจะมียลไปถึงส่วนอื่นๆ ด้วย เป็นสังคมที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง แต่เมื่อเกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงขึ้นนั้น เป็นการเกิดขึ้นเองโดยไม่มีหมายกำหนดการเอาไว้วางหน้า หรือบางอย่างก็เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีใครต้องการ หรือไม่ได้เตรียมตัวเอาไว้รับ จึงเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นเสมอ อีกทั้งการที่ช่วยร่างแหโครงสร้างการทำงานของสังคมไว้อย่างไม่ลงค้ำ ดังนั้นเมื่อบางสิ่งบางอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมาเอง บางส่วนที่ควรที่จะเปลี่ยนตามก็ไม่สามารถจะเปลี่ยนได้ หรือบางอย่างที่ไม่ควรที่จะเปลี่ยน ก็เปลี่ยนไปเฉยๆ ทำให้ส่วนอื่นๆ บางส่วนที่เปลี่ยนตามไม่ได้ต้องเกิดเหตุขัดข้องขึ้นอย่างช่วยไม่ได้

สังคมโบราณก็มีลักษณะพิเศษเป็นของตนเองอยู่บางอย่าง เช่น ความมีารากรภาพ เป็นอย่างมาก ความเคารพเชื่อถือนในตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ความเร่งร้อนและความเฉื่อยเฉื่อยที่มีจะอยู่ด้วยกันในโอกาสเดียวกัน ความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ในความกลมกลืน ความกลมกลืนที่ซ่อนอยู่ในความขัดแย้ง

ความเปลี่ยนแปลงที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความคงตัวอยู่เสมอ และลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ควรสังเกตก็คือความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและเป็นอย่างดี

นักศึกษาคณะโบราณคดีแต่ละรุ่นร่วมสมัย มีทัศนคติและค่านิยมที่แตกต่างกันไปในระยะเยียดสำหรับนักศึกษาปัจจุบันนี้ มีความอิสระในความคิดและปัญญามากจนกระทั่งไม่สามารถจะหาค่านิยมโดยแท้จริง เพราะไม่มีกรอบความคิด หรือการ "กรอบ" ใดๆ ที่จะบังคับเสรีภาพทางความคิดของนักศึกษาเอาไว้เลย ทุกคนมีสิทธิ์ในการแสวงหาความจริงเอาเอง การรับน้องใหม่โดยแท้จริงแล้ว เป็นการ "ปูทาง" ให้นักศึกษาใหม่เท่านั้นเอง เวลาอีกกี่ปีก็ตามนี้ ต่างคนต่างไปแสวงหาความจริงและความพอใจเอาเอง เพียงแต่มีประเพณี ระเบียบแบบแผนและวินัยบางอย่างกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของนักศึกษาเอาไว้เป็นส่วนรวม นักศึกษาไม่มีความ "หลง" คณะ หรือที่เรียกว่า "บ้าสี" แต่นักศึกษารักคณะในทำนองรักบ้าน และในส่วนลึกที่แท้จริงแล้ว เพื่อน คือสิ่งผูกพันที่มีค่าที่สุดที่ทำให้นักศึกษาเกิดความรักคณะอย่างจริงจัง นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคน "หัวอ่อน" ส่วนน้อยเป็นคน "หัวแข็ง" คนหัวแข็งมักเป็นผู้ที่นิยมบทบาทในองคการนักศึกษามากกว่าคนหัวอ่อน ปัจจุบันนักศึกษามีทัศนคติที่ค่อนข้างจะเห็นแก่พวกพ้องมากกว่าส่วนรวมของคณะอย่างแท้จริง และกำลังมีร่องรอยของความแตกร้างอย่างน่าเสียดายภายในคณะ นักศึกษาส่วนใหญ่ก็มีลักษณะไม่แตกต่างจากนักศึกษาจากสถาบันอื่นนั่นก็คือเป็นนกแก้วนกขุนทองเช่นเด็กนักเรียนมัธยมอยู่อย่างเดิม อันเป็นมาตรฐานการศึกษาชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทย มีสิ่งหนึ่งที่ควรแก่การสังเกตคือ นักศึกษาโบราณคดี มีสิ่งแวดล้อมที่สามารถทำให้เข้ากับสถานการณ์รอบข้างได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในชนบท หากผู้ที่มีปัญญาคิดถึงหลายจะมองเห็นคุณสมบัติข้อนี้ ก็สมควรที่จะพิจารณานำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ชดชวยเมือง แทนที่จะปล่อยให้สูญไป

คณะโบราณคดีตั้งมารวมสิบแปดปีแล้ว ก้าวหน้าไปในด้านต่างๆ บางพอดสมควร แต่ยังไม่น่าพึงพอใจ คณะโบราณคดีเหมือนคาน้ำที่ตักยังไม่เคยลับให้เห็นคม ยามนี้เป็นยามจำเป็นที่ต้องใช้คมคายของเราเข้าช่วยเหลือประเทศชาติ ทั้งด้านวัฒนธรรม สังคม ประวัติศาสตร์ และการโบราณคดีอย่างแท้จริง ข้าพเจ้าขอวิงวอนให้เราลับคมของเราเสียทีเถิด อย่าไปใช้คาน้ำคูดินปลุกผักอยู่เลย อนุชนไทยกำลังจะรู้จักพระพุทธรูปหน้ากลมอมยิ้มมาใหญ่แอม เล็กมากกว่าเหตุผลการตั้งชาติของชาวกรุงสุโขทัยอยู่แล้ว.

บทสรุปของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้กำลังจะสิ้นสุดลง ข้าพเจ้าใช้เวลาพร้อมกับสังคมนี้เป็นเวลา 5 ปีเต็ม แต่ใช้เวลาในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้เพียงประมาณหนึ่งเดือนหลังการสัณเผลยปีเท่านั้น การรวบรวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างในเวลา 5 ปี มาบรรจุเอาไว้ในหนังสือเพียงเล่มแค่นี้ และควยเวลาเพียงหนึ่งเดือนยอมจะทำไม่ได้สมบูรณ์ที่สุด ความจริงแล้ว หากจะพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของการทำวิทยานิพนธ์จริงๆ ข้าพเจ้าควรจะกำหนด "มูม" (Scope) ของหัวข้อนี้ให้แคบลงกว่านี้อีกมาก เช่น "องค์การนักศึกษา คณะโบราณคดี" หรือ "คณะโบราณคดีกับการพัฒนาประเทศ" หรือ "สังคมนักศึกษา โบราณคดี" เป็นต้น เพื่อการทำจะได้ง่ายขึ้น แต่ข้าพเจ้าก็พอใจ และเต็มใจที่จะทำในหัวข้อที่ข้าพเจ้าเลือกมากกว่า เพราะในส่วนที่แท้จริงแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้ามีไคมุ่งหวังในคะแนนเท่าใดนักเลย หากต้องการให้เป็นกระจกสองหน้าของสังคมมากกว่า กระจกนี้อาจบิดเบี้ยวหรือมีรอยร้าวบาง แต่ก็เป็นกระจกที่ทำความผิดที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว ในเวลาเช่นนี้ และมีความตั้งใจที่จะมดเอาไว้ให้สองหน้า มิใช่เอาไว้ประดับบานีหังคางม จึงอาจเป็นที่ซิดอกรรมและความรู้สึกของท่านทั้งหลาย หลายท่าน ซึ่งข้าพเจ้าก็มิรู้จะทำอันใดได้ นอกจากจะปล่อยให้ตามพรหมลิขิต

ไคจะเรียนให้ทราบเอาไว้ที่เสียว่าบทที่ 1 นั้นข้าพเจ้าเรียบเรียงมาจากการสัมภาษณ์และเอกสารต่างๆที่ไคแจ้งไว้ในเชิงอรรดแล้ว บทที่ 2 และ 3 นั้น ข้าพเจ้าจัดมั่ง และไคการสังเกตการณ์เอาเอง ซึ่งข้าพเจ้าแน่ใจว่าเชื่อถือได้ เพราะข้าพเจ้าเข้าร่วมอยู่ควย ส่วนบทที่ 4 และ 5 นั้นเนื่องจากข้าพเจ้ามิไคมีส่วนร่วมอยู่โดยตลอด เป็นเพียงแต่เป็นผู้รับผลและสังเกตเห็นเท่านั้น การเขียนค่อนข้างจะคววนและสับสนอยู่สักหน่อย ซึ่งข้าพเจ้ายอมรับเพราะมีความงงควยอยู่ในเรื่องเหล่านี้ แต่ไคได้พยายามวิเคราะห์ออกมาอย่างไคใกล้เคียงที่สุดเท่าที่ไคทำได้ ส่วนบทที่ 6 นั้น ข้าพเจ้ามั่นใจที่สุดว่าถูกต้องและเป็นจริง เพราะเหตุการณ์และเวลากระยะนั้นคือชีวิตของข้าพเจ้าเอง...

คณะโบราณคดี: ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ในขณะนี้ ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงปัญหาทางปัญหา โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษา ที่ข้าพเจ้าเห็นว่ามีความสำคัญ และควรจะได้รับการศึกษาอย่างรีบด่วน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม แม้จะไม่ได้อยู่ในโครงการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่มีความปรารถนาจะให้เป็นที่ทราบกัน เพื่อช่วยกันหาทางแก้ไข และช่วยเหลือได้ ปัญหาทั้งหลายนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยเกือบทั้งสิ้น

I. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ หมายถึงตึกเรียนในปัจจุบัน คือห้องพระโรง และค่านักพรณารายของวังท่าพระ ปัญหาดังกล่าวนี้คือการใช้สถานที่โดยไม่คำนึงถึงนักศึกษา ห้องทั้งหมดในตึกห้องพระโรงและค่านักพรณาราย(เท่าที่ใช่เป็นสถานที่เรียน)มีอยู่ 19 ห้อง ไซ้เป็นห้องเรียนเสีย 7 ห้องรวมทั้งห้องมีค้วยที่เหลือเป็นห้องพักอาจารย์เสีย 6 ห้อง ห้องคณบดี 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องธุรการ 1 ห้อง ห้องพิพิธภัณฑ (ที่ยังสร้างไม่เสร็จและกำลังจะกลายเป็นห้องเก็บของ) 1 ห้อง ห้องกีฬาของนักศึกษา(ที่น่าจะเป็นรังหมู่มากกว่า เพราะคับแคบน้อยกว่าห้องสามเพียงนิดเดียว) 1 ห้อง ห้องสหกรณ์นักศึกษา(ห้องสามเก็บ)อีก 1 ห้อง ไม่มีห้องนำห้องสาม

นักศึกษามี 130 คน เวลาฝนตกหนักๆ ฝนก็สาด หลังคาก็รั่ว น้ำก็ท่วม ซึ่งกลายเป็นสิ่งจำเจจนเคยชินของนักศึกษาไปแล้ว ม้านั่งที่ทางคณะจัดเอามาให้มันก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้มากนักเพราะไม่ใช่เต็น จึงกันฝนไม่ได้ นักศึกษาโบราณคดีเป็นผู้มีคุณสมบัติในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี จึงไม่สนใจที่จะเรียกร้องขอที่คุ้มแดดคุ้มฝนให้มากไปกว่านี้ เพราะเป็นผู้มีกันอย 1 และรู้อารมณ์เรียนไปก็เหมือนกับไม้ไคร้โรงเรียน 1 จึงอาศัยความอดทนและผลบุญ เขาผลบุญออกห้องโน่นบ้างห้องนี่บ้างไปตามธรรมชาติ ผู้ที่อยู่รวมสังคมเดียวกันมักไม่รู้สึกอะไรมากนัก เพราะเห็นเป็นของธรรมดาไปเสียแล้ว แต่เท่าที่สัมผัสจากคนภายนอก เขาเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่น่าเวทนาเป็นยิ่งนัก นักศึกษาไม่ผิดอะไรกับหมูกับหมาที่ไม่มีใครจะเหลียวแลแม้แต่ตัวของตัวเอง ความจริงเมื่อ 3 ปีมาแล้ว มีห้องเหลือพอสำหรับทุกฝ่าย นักศึกษาเองก็มีห้องสโมสรเอาไว้พักผ่อน หรือทำกิจกรรมต่างๆ แม้จะไม่ใหญ่โตนักแต่ก็เหมาะสมกับอัตภาพก็อยู่ ต่อมาอาจารย์ก็เริ่มยึดครอง ปรับปรุงห้องต่างๆ ให้กลายเป็นห้องพัก ห้องทำงาน ห้องส่วนตัวของคนมากขึ้นทุกทีๆ ประกอบกับฝ่ายอาจารย์ก็ไม่เห็นความสำคัญ

และความจำเป็นในสิ่งที่นักศึกษาจะต้องมีห้องสำหรับนักศึกษาเอง อีกทั้งนักศึกษาเองก็ใช้ห้องไปในทางไม่สมควร บางเป็นบางครั้ง เช่น ใช้เป็นที่ค้างแรม หรือเล่นการพนัน ทางคณะเลยยกเลิกห้องพักผ่อนของนักศึกษาเสีย ในที่สุด ความจริงการยกยอชื่นชมมากแล้ว ก็ออกจะเป็นการเห็นแก่กลุ่มมากไปสักหน่อย แต่จะอย่างไรก็ตาม ก็เป็นความจำเป็นที่จะต้องเห็นแก่กลุ่มบ้างในกรณีนี้ เพราะไม่มีใครอื่นจะมาเห็นแก่กลุ่มนักศึกษาอีกแล้ว นอกจากนักศึกษาคอยกัน นักศึกษามีความจำเป็นต้องมีสถานพำนักแห่งหนึ่งเป็นส่วนตัวของนักศึกษาเอง เพื่อที่จะใช้เป็น สถานที่พักผ่อนและทำกิจกรรมต่างๆขององค์การนักศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่"สมควร"จะต้องมี เพื่ออย่างน้อยที่สุดนักศึกษาและองค์การนักศึกษาจะได้มีสภาพดีกว่าปัจจุบัน หากมีความจำเป็นหรือจำกั้จจำเป็นในเรื่องสถานที่จริงแล้ว เรื่องห้องของนักศึกษาไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ ควรที่จะสละ ยกให้เป็นห้องทำประโยชน์ทางวิชาการ แต่เรื่องก็ไม่ได้เป็นในทำนองนี้ อีกทั้งนักศึกษาไม่มีที่อยู่ พักผ่อน ที่ทำงานเป็นส่วนของตัวเองจริงๆ ต้องทนอยู่กับซอกตึก หรือทนต่อพายุฝนตกน้ำท่วมอย่างนาทุเรศทุรัง จึงจำเป็นต้อง"เล่า"ให้ผู้บริหารฟังเสียบ้าง เพราะท่านอาจไม่ทราบ หรือรู้สึกเช่นนักศึกษาก็ได้ เพราะคนที่ไม่ใช่นักศึกษาหรือไม่ใกล้ชิดกับนักศึกษาจะคงไม่ทราบได้ เช่นเดียวกับรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคมเมืองไทยผู้มักไม่ใคร่มีความรู้สึกที่แท้จริงต่อการโดยสารรถประจำทาง สิ่งที่สำคัญอย่างแท้จริงของเรื่องนี้โดยอยู่ที่การมีห้องของนักศึกษาหรือไม่ หากอยู่ด้วยความไม่เอาใจใส่ หรือเห็นความสำคัญ หรือเห็นแก่นักศึกษาเลย แม้ในเรื่องปลีกย่อยเล็กน้อยเพียงเท่านั้นก็ตาม แต่ก็เป็นการสื่อให้เห็นถึง ทัศนคติในเรื่องที่สำคัญ ใหญ่ยิ่งไปกว่าเรื่องนี้อ่างน่าสังเกต

2. ปัญหาเรื่องนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา ในฐานะประธานการแสดงและเชียร์ผู้แทนที่

ดูแลและรับผิดชอบน้องใหม่โดยตรง ในฐานะรุ่นพี่อาวุโสในคณะ ในฐานะผู้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนี้ ในฐานะที่ทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ"คณะโบราณคดี: ห่าปีแห่งการสังเกตการณ์" ข้าพเจ้านี้ใจว่า ข้าพเจ้าจำเป็นต้องกล่าวถึงเรื่องนี้ แม้ใครๆทุกคนอาจเห็นว่าไม่จำเป็นก็ตาม และขอสร้างความเข้าใจอีกครั้งหนึ่งว่า ข้าพเจ้าเขียนด้วยความเป็นธรรมชาติที่สุดที่จะทำได้ และเขียนด้วยความเข้าใจว่า ตัวเองเป็นหนึ่งบุคคลของสถาบันนี้ผู้เสมอ

การเริ่มต้น

ก. สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดสำหรับกรณีนี้ คือ กลุ่มนักศึกษาเอง สภาพโดยทั่วไปของนักศึกษาในปีนั้น ก่อนข้างจะขาดความสมบูรณ์ไปมากทั้งระบบการปกครอง ทัศนคติในการอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม โดยเฉพาะในระยะแรกของปีการศึกษา และเรื่องที่สุดเนื่องมาจากปีที่แล้วทำให้เกิดความขัดแย้ง

และรู้สึกไม่ลงรอยกันระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 3 แม้ว่าต่อมาไม่นานนักต่างฝ่ายต่างก็รับความ
 เข้าใจซึ่งกันและกันได้ก็ตามแต่ก็ทำให้ความสัมพันธ์และความสามัคคีภายในกลุ่มสมาชิกความ"แน่น"ไปไม่น้อย
 ประกอบทั้งนักศึกษาปี 4 เป็นรุ่นที่มีจำนวนมากกว่ารุ่นต่างๆ(เพราะรับเข้ามา 50 คน)จึงมีบทบาทมากที่สุด
 เพราะขณะนี้ ตัวเป็นนักศึกษารุ่นอาวุโสที่สุดในขณะแล้ว ประกอบทั้งการปกครองและการบริหารงานของ
 กรรมการนักศึกษาในปีนี้ไม่รัดกุม มันคงและไม่มีประสิทธิภาพที่เข้มแข็งพอสมควร หัวหน้าคณะก็ไม่ใช้อำนาจ
 ในการปกครองอย่างเด็ดขาด อีกทั้งเป็นคนที่"ซีเกรงใจคนอื่น"โดยเฉพาะกับเพื่อนๆ จึงทำให้ระบบบริหาร
 หย่อนยานลงไปมาก อำนาจทางการบริหารและการทำงานของกรรมการคณะจึงหย่อนสมรรถภาพตามลงด้วย
 นักศึกษาทั่วไปจึงมีความประพฤติที่นอกกรีนนอกรอยไปจากเดิมมาก นโยบาย รูปแบบ และเป้าหมายก็ยาว
 กับน้องใหม่จึงอยู่ในสภาพไม่พร้อมอย่างยิ่ง อีกทั้งข้าพเจ้าเองก็เขาทำนองเดียวกับหัวหน้าคณะ คือ"ซีเกรง
 ใจผู้อื่นเกินกว่าเหตุ"ประกอบกับข้าพเจ้าถือว่าในฐานะประธานเชียร์ ไม่ควรจะไปยุ่งเกี่ยวกับการปกครอง
 ของหัวหน้าคณะ จึงไม่มีใครสามารถดึงบังเหียน ความประพฤติของนักศึกษาได้อย่างจริงจัง นักศึกษาโดย
 ทั่วไป โดยเฉพาะชั้นปีที่ 4 จึงโลดแล่นได้เต็มที่ อีกประการหนึ่งนั่นคือ นักศึกษาปี 4 ยุติถึงปีนี้นักเรียนจะ
 เจยเมยและไม่มีบทบาทใดๆเลย มีแต่นักศึกษาปี 4 ชายเท่านั้นที่มีบทบาทมากที่สุด **เพราะเขาเป็นเจมเมยเอง
 เป็นผู้นำเชียร์ของเขาเอง**

ขอควรสังเกตอีกประการหนึ่งคือ นักศึกษาปี 4 ปีนี้เป็นที่"น่ารัง"สำหรับอาจารย์บาง
 ท่าน ดังนั้นเท่าที่มองเห็นได้ก็คือนักศึกษาปี 4 ปีนี้ "ออกโรง " เป็นผู้นำในคณะโดยปราศจากการสนับสนุน
 อย่างเต็มที่แบบทุกปีที่ผ่านมา อีกทั้งยังมีความขัดแย้งทั้งระหว่างกลุ่มและระหว่างบุคคลเป็นอุปสรรคในการ
 "ออกโรง"นี้ด้วย

ข. ลักษณะของกลุ่มน้องใหม่เอง

1. เป็นผู้นำที่มีลีลาเนาหรือเขามารับการศึกษายู่ในนครหลวงมากที่สุด มีลักษณะของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯ
 อย่างชัดเจนมาก ซึ่งหมายถึงขาดความรู้ลึกๆเกี่ยวกับสภาพของวัฒนธรรมไทยแต่ก่อนเป็นอย่างมาก
2. มีวัย และอุปนิสัยที่คล้ายๆกันหรือไปคล้ายกันได้
3. ส่วนมากสามารถสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ในทันทีที่จบชั้นเตรียมอุดมศึกษา พวกที่ค้างปีกมีบ้าง
 ไม่มากนัก ทำให้ยังขาดประสบการณ์ในชีวิต ยังเป็นเด็กอยู่อย่างมาก
4. ผู้ที่เป็น"หัวโจก"ในกลุ่มหรือเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดเป็นพวกที่มีวัยและเคยค้างปีกมากอนเป็นส่วนมาก

จึงมีความฉลาดในการ"นำ"ผู้อื่นใ้ไ้มากกว่าผู้ที่เพิ่งจะมาใหม่ฯ

5. ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเคารพในความกึกกึ่งเห็นของตัวเองน้อยที่สุด มักฟังเพื่อนหรืออาศัยการตัดสินใจจากส่วนมากเสียก่อน แล้วจึงค่อยยินยอมตามไป

6. ในส่วนใหญ่แล้ว มีลักษณะเหมือนนักศึกษาปี 1 ในทุกๆปี ในด้านความคิดและความรับผิดชอบ ทั่วๆไป คือยังมีสภาพเป็นเด็กนักเรียนอยู่มาก หากเป็นนักเรียนที่มีอิสระในการปกครองดูแลตนเองมากกว่า เมื่ออยู่โรงเรียน และกำลังซ้ันซ้ันอยู่กับอิสระภาพน้อยอย่างเต็มที่ และยังไม่มองเหตุผลต่างๆในมุมที่กว้างซ้ัน,

ก. สภาพของสถานที่ ภูมิศาสตร์เป็นตัวการที่สำคัญมากตัวหนึ่งในการเป็นสิ่งแวดล้อมที่บังคับคนให้เข้าไปตามอิทธิพลของมัน ห้องเรียน ของนักศึกษานี้ 1 ย้ายมาอยู่ชั้นล่างห่างไกลกับชั้นอื่นๆตั้งแต่ พ.ศ. 2511 (ปีที่รับ ๕๐ คน ที่ต้องย้ายลงมาเพราะห้องกว้างที่สุด) และไม่เคຍย้ายกลับไปเลย ทั้งๆที่หาพอเจ้าเอง เคยแนะนำให้ย้ายคืนมาทุกปี การที่นักศึกษานี้ 1 ต้องมาเรียนอยู่โดดเดี่ยวห่างไกลจากปีอื่นนั้น เป็นผลที่ค่อนข้างเป็นไปได้ในทางลบเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ขาดความใกล้ชิดและความเข้าใจในสังคมเป็นนัย่าง ยิ่ง ทำให้รุ่นพี่ดูแลไม่ทั่วถึง และไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆทั้งการศึกษาและการสังคมให้แก่เองใหม่ได้ และทำให้รุ่นน้องขาดการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินแบบแผนในสังคมนี้จากรุ่นพี่ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันโดยปริยาย

เหตุที่ทุกรุ่นที่เมื่อเข้าปี 1 มาและเรียนในห้องดังกล่าวไม่เกิดปัญหาถึงขนาดนี้ก็เพราะยังมีรุ่นพี่ก่อนๆคอยดูแลแนะนำอยู่เสมอ ซึ่งรุ่นพี่ก่อนๆไม่มีลักษณะเหมือนรุ่นพี่ในปัจจุบันนี้ ดังได้กล่าวเอาไว้แล้วในบทเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา แต่แม้กระนั้นก็ตามแม้จะไม่เกิดปัญหารุนแรงเช่นนี้แต่ก็เกิดปัญหาเหมือนกันมิใช่ จะไรปัญหาเสียที่เดียว ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับน้องใหม่เหมือนเป็นี้ แต่มีความเป็นปัญหาหนอยกว่ามากนัก เมื่อเทียบกับรุ่นที่เป็นน้องใหม่และเรียนชั้นปี 1 ใกล้ชิดกับชั้นอื่นๆ จะเห็นว่าผิดกันมาก รุ่นพี่เรียนชั้นบนร่วมกับปีอื่นๆไม่มีปัญหาในเรื่องนี้แม้เพียงเท่าปลายเล็บ มีความสัมพันธ์กับระหว่างพี่น้องอย่างลึกซึ้ง แต่หลังจากหยายห้องปี 1 ลงมาข้างล่างแล้ว เหตุการณ์ก็เปลี่ยนไปมาก และเป็น การเปลี่ยนไปในทางลบเสียด้วย เรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์นี้เป็นสาเหตุสำคัญมากอย่างยิ่ง สมควรที่จะได้รับการพิจารณาเสียทีหลังจากมองไม่เห็น หรือไม่ยอมมอง หรือละเลยมาหลายปีแล้ว ก่อนที่จะเกิดความวิบัติมากไป

เมื่อนำเอาสิ่งแวดลอมต่างๆไปทั้ง๗ประการมาประเมินคุณแล้ว ผลจะออกมาว่าเริ่มจะมีเค้าแห่งความยุ่งยากเกิดขึ้นอย่างลางๆแล้ว แม้ในขณะที่ ทั้ง๗ สิ่งนี้ยังไม่เริ่มจะเข้าผนวกกันก็ตาม

การเริ่มต้นของปัญหา

สาเหตุของการรับน้องใหม่ การรับน้องใหม่ในที่นี้หมายถึงรวมทั้งตั้งแต่ระยะ"ซั่ม" ไปจนถึงงานพิธี ดังได้เกริ่นเอาไว้แล้วว่านักศึกษาปี๑เข้าคณาณแนวปฏิบัติไปอย่างมาก ซึ่งแน่นอนที่สุดว่าต้องรวมทั้งกิจกรรมในการรับน้องใหม่ด้วย ในเมื่อนักศึกษาเป็นจำนวนมากขาดความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องหน้าที่ในการรับผิดชอบคณองใหม่ และคณะกรรมการนักศึกษาก็ไม่สามารถจะควบคุมและสร้างความเข้าใจให้นักศึกษาได้ รวมทั้งประธานเชียร์เองซึ่ง"ซีเกรงใจ"และอ่อนในความเด็ดขาดเกินไป สิ่งเหล่านี้สร้างความสับสนให้แก่การรับน้องใหม่เป็นอย่างยิ่ง การรับน้องใหม่ก็ไม่สามารถดำเนินไปตามนโยบายหรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้อย่างเต็มที่ใด เกิดความสับสนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสายตาคณองใหม่ ในระยะซั่มนั้นรุ่นพี่คนไหน รุ่นไหนก็ทำการขอมนองใหม่ได้ตามใจชอบ โดยประธานเชียร์และหัวหน้าคณะมีอาจควบคุมได้ เป็นเหตุให้แนวทางการขอมและการรับน้องใหม่ของประธานเชียร์ตองไขว่ไขวไป ขอสำคัญคือผลจากคณองใหม่องใหม่มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการรับน้องใหม่ในระยะแรกๆซึ่งมีผลไปถึงบุคคลคือรุ่นพี่เป็นส่วนรวมด้วย เพราะในการขอมนองใหม่โดยรุ่นพี่อย่างอิสระแต่ละคนนั้น มีโอกาสก่อให้เกิดผลเสียได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งการขอมนองใหม่อย่างขาดคณาณ และขม เขตหน้าที่ปฏิบัติ ทำให้ระบบการขอมขาดลักษณะที่น่าเชื่อถือศรัทธาไปเกือบหมดสิ้น นองใหม่จึงเห็นรุ่นพี่เป็นพวกบ้าอำนาจและใช้ระบบกดขี่อย่างไม่ยุติธรรม แม้จะไม่มีปฎิกริยาใดก็ตามหรือจะเกิดความเข้าใจในภายหลังพิธีรับน้องใหม่แล้วก็ตาม แต่ก็เกิดความกลัวในความรู้สึกขึ้นมาเสียก่อนแล้ว ซึ่งเป็นเชอตอมมาภายหลัง

ตัวอย่างของขมกพรองของรุ่นพี่ในกรณีนี้ เช่น บางครั้งประธานเชียร์บังคับขอมในคณองเป็นบางวัน แต่พอถึงเวลาเย็น กลับมีรุ่นพี่บางคนเรียกประจุนนองใหม่มาขอม ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในระบบการปกครองและนองใหม่ก็ตองรู้สึกดวยอย่างไม่ต้องสงสัย ความศรัทธาเชื่อถือในหลักการและวิธีการของนักศึกษารุ่นพี่ยิ่งกว่านั้น รุ่นพี่บางคนยังยึดประโยชน์ส่วนตัวในการเข้าหานองใหม่ เช่นตองการความนิยมเป็นการส่วนตัวหรือตองการเอาอกเอาใจนองใหม่เพื่อหวังประโยชน์ในเรื่องความขัดแย้งส่วนบุคคลเป็นต้น

ความรุนแรงและความไม่เข้าใจของน้องใหม่ได้สูญสลายไปเกือบโดยสิ้นเชิงหลังพิธีรับน้องใหม่ ถึงแม้ว่าพิธีรับน้องใหม่นี้จะทำให้คิดสู้ 2 ปีที่แล้วมาไม่ได้เพราะการเดินทางไปทำพิธีที่สุโขทัยนั้นใช้เวลาเดินทางก่อนจะถึงเวลาทำพิธี 2 วัน และช่วงเวลานั้นรุ่นพี่ก็ไม่ประทับประคองและคำแนะนำวิธีการที่ดีพอให้แก่น้องใหม่ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับรุ่นพี่ซึ่งที่กล่าวมาแล้ว และยังมีตัวการอีกหลายตัวที่ทำให้การรับน้องใหม่นี้มันไม่ดีเท่าที่ควร เช่น สภาพสภาพอากาศ ความเห็นคเห็นอยจากการเดินทางมาเป็นต้น แต่ผลของพิธีรับน้องใหม่ก็ยังอยู่ในขั้นที่เข้าใจ เป็นยาขมที่สามารถสมความไม่เข้าใจและความรุนแรงของน้องใหม่ได้"ชั่วระยะเวลาหนึ่ง" เท่านั้น(แทนที่จะมีผลตลอดไปดังเช่นทุกปี ค่ายสาเหตุที่จะกล่าวต่อไป)

ดังนั้นจะเห็นว่าแม้ในระยะซอมรุ่นพี่จะบอกพร้อมไปบ้างแต่ก็โดนชดเชยเอาไวได้ในพิธีรับน้องใหม่ ซึ่งสามารถเห็นผลได้จากการทำงานได้จริงจังเลยชมคุณรุ่นพี่หลังจากรับน้องใหม่แล้วไม่นานนัก แต่ผลจากการปฏิบัติตนออกนอกแนวปฏิบัติและนโยบายการรับน้องใหม่ที่ถูกตองของนักศึกษารุ่นพี่บางคน ได้ทำให้เกิด "เชื่อ"ของความไม่พอใจให้แก่น้องใหม่บางคนเอาไว้ ซึ่ง "เชื่อ" นี้ปะทุไ้ด้วย ในอันที่จริงแล้วชอุนของน้องใหม่จะหายไปก็แล้วแต่แต่หลังพิธีรับน้องใหม่ แต่เนื่องจากการเดินทางกันไปหลังจากนั้น (ค่ายสาเหตุต่างๆดังจะกล่าวต่อไป)จึงทำให้เหตุการณ์ได้เป็นเช่นนั้น

เหตุการณ์ในระยะต่อมา

ความห่างเหินและความสัมพันธ์ที่ไม่อยู่ในลักษณะที่ดีนัก

- ความห่างเหินระหว่างนักศึกษามี 3. กับปีอื่นๆเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นนั้นเกิดจาก
1. สถานที่ ซึ่งก่อให้เกิดผลร้ายดังที่กล่าวมาแล้ว
  2. นักศึกษามี 1 รวมตัวอยู่เฉพาะแต่กลุ่มของตน สาเหตุก็เกิดจากตัวการหลายตัว เช่นสถานที่ ความใกล้ชิดระหว่างเพื่อนฝูง ฯลฯ แต่ตัวการที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่น่าจะสังเกตเอาไว้คือการสร้างความสามัคคีให้กลุ่มน้องใหม่มากเกินไปโดยที่ไม่ได้คำนึงความสัมพันธ์ในส่วนรวมของคณะ (ข้อนี้ข้าพเจ้ารู้ดี เพราะเป็นผู้วางนโยบายและแนวปฏิบัติโดยตรง)
  3. รุ่นที่ส่วนมากไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับน้องใหม่ เพราะเหตุผลในข้อ 2. และความไม่ต้องอัยยาสัยกัน
  4. เป็นการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของประธานเชียร์ ที่ "ปล่อย" นักศึกษามี 1. มากเกินไป ทั้งนี้เกิดจาก

นโยบายที่จะพยายาม"ไม่क्रम"น้องใหม่ ต้องการใ้ตนเองใหม่เรียนรู้ความจริงต่างๆด้วยตัวของตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงสำหรับน้องใหม่เอง ดังนั้นในนี้หลังจากการรับน้องใหม่แล้วจึงไม่มีการประชุมจำใจจำใจให้นักศึกษามี 1 ดังทุกปีที่ผ่านมา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์เลวลง ประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่างๆได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยซึ่ง เป็นสิ่งช่วยให้สถานการณ์เป็นดังนี้

5. ลักษณะของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เอง ที่มีลักษณะเป็นเด็กเกินไปจนแทบเข้ากับคนอื่นไม่ได้ มีผู้น้อยคนเท่านั้นที่จะเข้ากับนักศึกษารุ่นอื่นได้ แต่พวกนี้เข้าได้เฉพาะการส่วนตัวเท่านั้น เมื่อเขารวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ก็ตกอยู่ในอิทธิพลของลักษณะร่วมของกลุ่มผู้นั้น

ความขัดแย้ง :: จุกระเบิด

หลังจากเวลาผ่านไปไ้หนึ่งภาคการศึกษาความห่างเหินนี้ก็นำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น และในที่สุดก็เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นอย่างรุนแรงโดยมีพฤติกรรมดังนี้

กลุ่มน้องใหม่มีพฤติกรรม 3 อย่างที่เป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งคือ

1. การเห็นแก่หรือมุ่งแต่เฉพาะกลุ่มของตนเกินไป และขาดความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของระบบความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม
2. น้องใหม่มีความรู้สึกต่อ"คณะ"(เป็นนามธรรม มิได้หมายถึงกลุ่มนักศึกษา) ในลักษณะ"บ้าสี่" ก่อให้เกิดความรำคาญในกลุ่มรุ่นพี่อื่นๆ ซึ่งต่อมาภายหลังน้องใหม่ก็จะอ้างว่า"เพื่อคณะ"อยู่ร่ำไปแม้ในกรณีที่เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตน
3. ขุนนินดียโดยส่วนรวมของน้องใหม่สร้างความไม่พอใจให้กับรุ่นพี่อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน หากจะกล่าวในทำนองพื้นเองเดีอนั้นก็จะกล่าวได้ว่า ไม่มีมารยาทในเรื่องความเกรงอกเกรงใจกันแม้เลย โดยเฉพาะในฐานะผู้นอนอาวูสที่สุดแล้วด้วย เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เรื่องสำคัญที่สุดก็คือเรื่องการส่งเสียงอะอะเอ๊ะตะโร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่มน้องใหม่กลุ่มนี้โดยเฉพาะ แม้จะเป็นเรื่องที่ดูปลื้มก้อยแต่ก็เป็นเรื่องที่กระทบถึงประสาทและความอดทนไปอย่างไวที่สุด และโดยเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความไม่พอใจในอารมณ์ของมนุษย์แล้วก็กลายเป็นเรื่องสำคัญได้ง่ายๆ

เมื่อรุ่นพี่ได้รับการรบกวนจากสิ่งต่างๆดังกล่าวที่ค่อยๆสะสมมากเข้าทุกทีๆจนถึงจุดที่

เห็นว่าจะทำเฉยเสียหรือปล่อยให้ไปก็ไม่ได้แล้ว ฝูงผีเป็นจำนวนมากเกือบทั้งหมดในคณะได้เร่งเร้าให้
 การประชุมธรรมน่องใหม่เสียที จนในที่สุดก็ต้องจัดการประชุมธรรมทำความเข้าใจกับน่องใหม่ในเย็นวันหนึ่ง
 จุกมุ่งหมายในการประชุมในวันนั้นคือ ๖. ต้องการปรามน่องใหม่ในเรื่องความประพฤติที่ไม่ค่อยเกรงอกเกรง
 ใจคนอื่น ๆ ๗. ต้องการธรรมเรื่องการวางตัวเวลาออกไปต่างจังหวัด ซึ่งน่องใหม่เป็นสาเหตุความเข้าใจใน
 เรื่องนี้อย่างที่สุด และมักไปก่อความเสียหายต่อชื่อเสียงและทัศนคติของชาวธรรมที่ต่อสังคมเราอยู่เนืองๆ
 3. เนื่องจากน่องใหม่ไม่มีทัศนคติต่อการเป็นนักศึกษาอย่างดี ๆ คิดว่า"วิเศษกว่าผู้อื่น จึงวางตนค่อนข้าง
 ใหญ่โตอยู่เสมอ จึงต้องการอธิบายให้รู้ถึงสภาพอันแท้จริงของเราไว้ ๔. ต้องการจะบอกให้น่องใหม่รู้ว่า
 กำลังเกิดช่องว่างทางความสัมพันธ์ระหว่างน่องใหม่เองกับรุ่นพี่คนอื่น ๆ

ครั้นถึงเวลาประชุมกันแล้ว การประชุมนี้กลายเป็นชนวนระเบิดของความขัดแย้งอย่างสำคัญ
 สาเหตุมีดังนี้คือ ๑. เนื่องจากน่องใหม่มีความห่างเหินไปเป็นอันมาก จึงไม่เข้าใจจุดประสงค์และ"ภาษา"
 ที่รุ่นพี่ประชุมในวันนั้น

๒. น่องใหม่และรวมทั้งรุ่นพี่บางคนต้องการจะ"อวด"วาทีศิลป์ของตนในระหว่างการประ
 ชุม ทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าวาจาญและนาห่มใส่เป็นอย่างยิ่ง ทำให้แนวทางการประชุมต้องเฉไป และ
 ก่อให้เกิดอารมณ์วุ่นวุ่นทั้งสองฝ่าย

๓. น่องใหม่มีความสำคัญตนผิดไป คิดว่ากลุ่มของตนต้องเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุด และถูกที่สุด
 ในทุกกรณี

๔. รุ่นพี่ส่วนมากมีความรู้สึก"รำคาญ"น่องใหม่ในค่านความประพฤติ ซึ่งความรู้สึกนี้ได้สะ
 สมเอาไว้มากเต็มที จึงต้องการที่จะระบายออกบ้าง แต่พอมานพบกับความหัวรั้น ไม่เจียมตัวของน่องใหม่เข้า
 จึงเหมือนน้ำมันไปราดกองไฟ ความจริงก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรนึกแต่ก็น่าเห็นใจทั้งสองฝ่ายที่ต้องเดียงกันหน้า
 คำคร่ำครึเรียกเพราะพูดกันคนละภาษา

เหตุการณ์ในวันนั้นแสดงให้เห็นได้ชัดว่าเกิดการขัดแย้งและแบ่งแยกออกเป็นสองฝ่ายอย่าง
 รุนแรง และจากนั้นมาเหตุการณ์ก็เลวลงเรื่อยมา น่องใหม่เองก็ไม่ได้ประพฤติตัวให้ดีขึ้นกลับทำให้เหตุการณ์
 เลวร้ายลงอีกโดยการกระทำบางอย่างของบางคนที่ไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าต้องการอยากอวดเด่นในกลุ่ม
 เพื่อนฝูง หรือทำออกมาด้วยความรู้สึกที่แท้จริง แต่ไม่ว่าจะทำออกมาเพราะเหตุไรก็ไม่ใช่ว่าจะทำ

ตัวการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งนี้ทรงตัวอยู่ได้ ไม่สิ้นสุดลงในเวลาและธรรมชาติอัน
 ควรของมันก็คือ การสนับสนุนอันใหม่ของอาจารย์บางท่านและรุ่นพี่บางคน สำหรับอาจารย์นั้น ข้าพเจ้า
 ขอกราบขออภัยเอาไว้ ณ ที่นี้ทั้งนี้อาจอ้างถึงท่านโดยไม่เป็นการอันควรตามจริยาของผู้เป็นศิษย์ แต่ขอให้
 ท่านโปรดเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงเรื่องนี้ในกรณีนี้ เพราะเมื่อคนไข้กินยาผิดและแพทย์ก็จำ
 จะต้องนำยานั้นไปให้หมอตรวจดูเพื่อการบำบัดรักษา ส่วนรุ่นพี่หนุนหลังน้องใหม่ในทางผิดเพี้ยนมุ่งหวัง
 ประโยชน์ส่วนตัวนั้น ข้าพเจ้าขอประณาม เอาไว้ในบัดนี้

ความจริงแล้วความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาปี 1 กับอาจารย์บางท่านนั้นน่าจะเป็นผลดีเป็นอย่างมาก
 เพราะเป็นการที่ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และสนทนา มติแสดงถึงความก้าว
 หน้าทางวิชาการเป็นอย่างมากด้วย หากเพียงแต่มีการ"ถือหางเด็ก"ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งนี้เท่านั้นที่
 ทำให้คุณค่าของความสัมพันธ์เสื่อมสลายไปอย่างน่าเสียดาย การที่อาจารย์หนุนหลังนักศึกษาปี 1 นี้ทำให้
 เกิดผลร้ายทางการปกครองของนักศึกษาและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของนักศึกษาอย่างที่สุด หากคิดไปใน
 ทางเลวร้ายสักหน่อยก็อาจเห็นว่าการแบ่งแยกออกเป็นชั้นๆ เพื่อจะไปปกครองหรือครอบงำได้ง่าย เป็น
 การทอนอำนาจทางสังคมของนักศึกษาอย่างฉลาดที่สุด สำหรับนิพนธ์ข้าพเจ้าขอได้รับการโจมตีและโต้แย้ง
 อย่างแน่นอนที่สุด แต่จะอย่างไรก็ตามแล้วแต่กาลเวลาและความเป็นจริงเท่านั้นที่จะพิสูจน์ให้เห็น

ความขัดแย้งนี้ยังปรากฏเด่นชัดอยู่ในปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า น้องใหม่นี้ เมื่อพิจารณา
 เป็นรายบุคคลแล้ว ส่วนใหญ่มีธรรมชาติที่ดีและน่ารักแทบทุกคน แต่เมื่อรวมกลุ่มกันแล้วจะผิดไปราวกับเด็ก
 ไร้เดียงสาถึงคนแคระอายุ 46 ปี อาจกล่าวได้ว่าแต่ละบุคคลเป็นคนที่น่ารักแต่เป็นกลุ่มที่น่ารัง

หัวใจของปัญหานี้น้องใหม่ไม่เข้าใจดังกล่าวยังจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหาร ปกครอง
 หรือลักษณะสังคมอื่นๆ อีกทั้งน้องใหม่มีอคติต่อรุ่นพี่เป็นส่วนรวมอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่มีความพยายามที่จะทำ
 ความเข้าใจ เมื่อเข้ากับคนอื่นเขาไม่ได้จึงต้องโดดเดี่ยวอยู่เฉพาะในกลุ่มของตนเท่านั้นจึงยังมีความเห็น
 แก่กลุ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่นความพยายามจะ"รับ"ในเรื่องการทอดผ้าป่าเมื่อปลายปีนี้เป็นต้น น้องใหม่
 พยายามที่จะจัดการทอดผ้าป่าให้เป็นเรื่องภายในกลุ่มให้ได้ ทั้งๆที่ผิดหลักการปกครองและบริหารของกรรม
 การนักศึกษาอย่างเต็มที่ เรื่องของเรื่องไม่ได้อยู่ที่รุ่นพี่ต้องการขัดขวางหรือแย่งการทำงานนี้เลย เพราะ
 รุ่นพี่เองก็มีภาระมากเกินจะทำอยู่แล้ว แต่มีปัญหานี้เพราะต้องการให้การทำกิจกรรมของนักศึกษาเป็น

ไปตามหลักการบริหารที่วางเอาไว้ มีฉันทะตั้งกรรมการคณะขึ้นมาทำกิจกรรมต่างๆก็จะไม่มีความหมายอันใด และเพื่อป้องกันความรู้สึกแบ่งแยกอีกประการหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม งานทอดผ้าป่านี้ก็เป็นที่ประสวงทั้งสองประการนี้เพียงทางปริศนีย์เท่านั้น ส่วนในทางพฤตินัยแล้วนั้น ความรู้สึกแบ่งแยก และความเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ก็ยังคงอยู่ มิได้เปลี่ยนแปลงไปมากนักเลย แสดงให้เห็นถึงรอยร้าวในสังคมนักศึกษาโบราณคดีอย่างน่าเสียดายเป็นที่ยิ่ง

การแก้ปัญหาที่ออกจะเป็นการรวบรวบหลวมคอกไปสักหน่อยแต่ก็เชื่อว่าในเวลาต่อไปเมื่อสถานที่และสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เมื่อน้องใหม่กลายเป็นรุ่นพี่ เมื่อมีความเข้าใจในสังคมมากกว่านี้ เมื่อมีความรับผิดชอบเป็นของตนเองโดยตรง ปัญหาความขัดแย้งนี้จะหมดไปได้ เพราะนักศึกษาปี 1 ปีนี้ยังมีธรรมชาติที่ดูอบอุ่นผอมผอม หากได้รับการอบรมและสิ่งแวดล้อมที่ดี ก็จะกลายเป็นรุ่นพี่

ปัญหาที่ควรพิจารณาคือเมื่อเห็นธงมีหัวแล้ว ก็ควรจะหลวมคอกต่อไปให้มั่นคง เพื่อน้องใหม่รุ่นต่อไป และเพื่อความมั่นคงของสังคมของเราเองด้วย

สิ่งที่สำคัญที่สุดนั้น ขออย่าเอาไว้อีกครั้งหนึ่งที่ขยับหนักคอก การสร้างความเข้าใจในทุกลักษณะของสังคมโบราณคดีให้แก่นักศึกษา ซึ่งต้องอาศัย สถานที่ บุคคล และเวลาอันเหมาะสมที่สุดแล้วสังคมนี้จะกลมกลืนกันไปได้ ในขณะที่มีความมั่นคงและก้าวหน้าสู่ความเจริญไปเสมอ

* คนหนุ่มคนสาวที่ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็ยึดเอาการศึกษา การเรียนรู้ ประสบการณ์และสิ่ง
แวดล้อมต่างๆโดยรอบ เป็นฐานยืนกรงสุดท้ายเพื่อรวบรวมพลังทั้งหมด แล้วจึงออกไปสู่อากาศด้วยตัว
ของตัวเอง จะมีกำลังแค่ไหน จะมีความสามารถเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ การสร้างสมและเตรียมตัวที่ฐานนี้ เป็น
สำคัญ

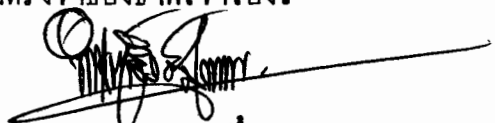
ข้าพเจ้าหยุดยืนอยู่ที่ฐานนี้เป็นเวลานานพอสมควร ข้าพเจ้าได้มีโอกาสมองไปรอบๆ ทั้งข้างหน้า
และข้างหลัง ข้าพเจ้ามีโอกาสสร้างสมพลัง เสาะหาประสบการณ์และ"เรียน"ความรู้หลายอย่าง ในด้าน
การศึกษาโดยตรงแล้ว ข้าพเจ้ารู้อะไรไม่มากนัก แต่มีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่จะหา"เรียน"จากการอยู่
ในคณะโบราณคดีได้ โดยไม่จำเป็นต้องมุ่งถึงการศึกษาโดยตรง

บัดนี้ ข้าพเจ้ากำลังจะก้าวเดินออกจากฐานนี้ ข้าพเจ้าก็เหมือนกับคนอื่นๆที่ไม่รู้อนาคตตัวเองได้
แต่ข้าพเจ้ามีใจในพลังและทุกสิ่งทุกอย่างที่โคจรเตรียมที่ฐานแห่งนี้

ข้าพเจ้าจะไม่แปลกใจเลยหากไปพบเพื่อนร่วมฐานนี้เป็นขอทาน หรือเสรับฐี หรือภัณฑารักษ์กระ
จอกงอแง หรือพ่อค้าขายของเก่า หรือคนกาสิโน หรือพระอรหันต์

ในช่วงระยะเวลาที่อยู่ในคณะโบราณคดีนี้ ข้าพเจ้ามีความภูมิใจในตัวเองอย่างมากหลายครั้งหลาย
หน ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้เป็นประธานการแสดงของมหาวิทยาลัยศิลปากรถึง ๒๖ ๖๖ มหาวិทยาลัยตั้งมาเกือบ
สี่ทศวรรษแล้ว ข้าพเจ้าเป็นประธานการแสดงของมหาวิทยาลัยคนแรกที่มาจากคณะโบราณคดี ข้าพเจ้า
เป็นนักศึกษาคณะแรกที่โคจรเกี่ยวตบครองความเป็นนักกีฬาออกเยี่ยมของมหาวิทยาลัย จากคณะสถาปัตย-
กรรมศาสตร์ ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่สร้างการแสดงเรื่อง"สยาม ๗๕"สำเร็จลงได้อย่างสมใจ ข้าพเจ้า
มีความภูมิใจที่กำลังจะได้เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะโบราณคดี หากคณะนิเทศนิพนธ์ฉบับนี้ได้เกิน
59 คะแนน แต่ความภูมิใจทั้งหลายนั้น มีอาจเทียบได้กับความภูมิใจที่ข้าพเจ้าได้เข้ามาเป็นส่วนร่วมของสัง
คมคณะโบราณคดีได้แม้อาจปลายเส้น

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าเป็นหนี้พระคุณและบุญคุณของบุคคลต่างๆหลายคน ทั้งบุคคล
ฝ่ายญาติ ครูบาอาจารย์ พี่เขยรุ่นพี่ รุ่นเพื่อน และรุ่นน้อง รวมทั้งคนงานในคณะโบราณคดีบางคน บุคคลทั้ง
หลายนี้ ข้าพเจ้าจักไม่จารึกพระนามและนามของท่านและเขาทั้งหลายเอาไว้ ณ ที่นี้.....
ด้วยเหตุที่มันมีค่าอันไพบูลย์กว่าที่จะจารึกเอาไว้ในความทรงจำของข้าพเจ้าเอง.

บรรณานุกรม

๑. มานิต มานิตเจริญ , พจนานุกรมไทย , (พระนคร , เอกศิลปการพิมพ์ , ๒๕๑๔)
๒. ขรรณบุญการปกครองของนักศึกษา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (โรเนียว)
๓. ประกาศ เรื่อง การเลือกตั้งตำแหน่งผู้แทนนักศึกษาชาย ผู้แทนนักศึกษาหญิงและกรรมการอื่นๆ เนื่องในการเลือกตั้งกรรมการชุดใหม่ ประจำปี ๒๕๑๕ เมื่อ ๒๓ - ๒๕ ก.พ. ๒๕๑๕
๔. ระเบียบคณะโบราณคดีว่าด้วยคณะกรรมการนักศึกษาคณะโบราณคดี ปีการศึกษา ๒๕๑๔ (โรเนียว)
๕. การสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรทิศ ทิศกุล คณบดีคณะโบราณคดี (ปัจจุบัน)
๖. หนังสือที่ระลึกงานฉลอง ๒๕ ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๑ (กรุงเทพฯ , บริษัท มพิช จำกัด , ๒๕๑๑)
๗. มหาวิทยาลัยศิลปากร , พิธีไหว้ครูและต้อนรับน้องใหม่ ปี ๒๕๑๐ , ๒๕๑๑ , ๒๕๑๒ , ๒๕๑๓ และ ๒๕๑๔ , (พระนคร , กรุงเทพมหานครการพิมพ์ , ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ,)
๘. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี ๒๔๘๘ - ๒๕๑๔ (โรเนียว)
๙. แผนภูมิการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (โรเนียว)
๑๐. การพัฒนามหาวิทยาลัย , ศาสตราจารย์ น.อ. สมเทพ ภิญโญ ร.น. คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (๒๕๐๘ - ๒๕๑๐)
๑๑. บันทึกการสัมภาษณ์น้องใหม่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี ๒๕๑๑ - ๒๕๑๔ โดย พิเศษ สังข์สุวรรณ ประธานการแสดงและเชียร์ คณะโบราณคดี ๒๕๑๑ - ๒๕๑๔ และ ความคิดเห็นบางประการของน้องใหม่แต่ละปี (เขียนเป็นความเรียง)
๑๒. Jean L. Mckednie , Webster's New 20th Century Dictionary , (Cleaveland and New York , 1966)